AF GRUPPEN

Årsrapport 2014

Bryt grenser

Sett utenfra er AF Gruppen maskiner og høyteknologi. Men når nye grenser brytes i landets største prosjekter, er det menneskene som står bak.

Året 2014

Driftsinntekter og andre inntekter (MNOK)

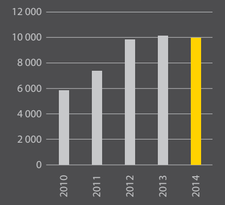

Driftsresultat (MNOK)

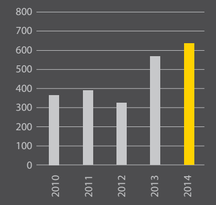

EBIT %

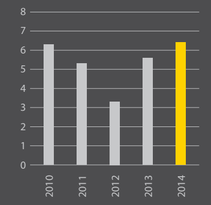

Avkastning på investert kapital (ROaCE) %

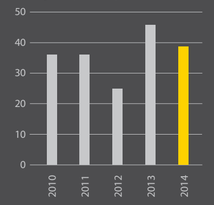

Egenkapitalandel %

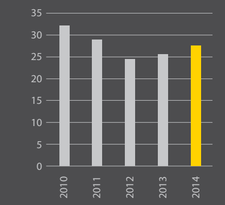

Utbytte pr. aksje (NOK)

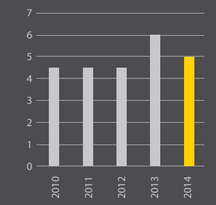

H1-verdi

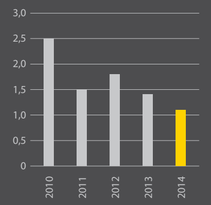

Sykefravær

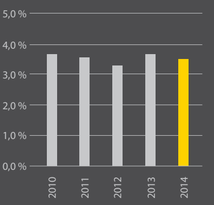

Design REDINK
Foto, portretter Bo Mathisen
Foto, styret Ellen Johanne Jarli
Foto, prosjekter AF Gruppen
Illustrasjoner Kenneth Lauveng
Trykk RK Grafisk
Papir Soporset 130g
April 2015

Innhold

03 OM AF GRUPPEN
03 Nøkkeltall
04 Konsernsjefen
08 Dette er AF Gruppen
09 Virksomhetsstruktur
10 Visjon og verdier
11 AFs mål for lønnsom vekst
12 Konsernledelsen
14 Høydepunkter 2014

16 SUKSESSKRITERIER
18 Menneskene og verdier
20 HMS
22 Samfunnsansvar
26 Risikostyring

28 VIRKSOMHETSBESKRIVELSE
30 Anlegg
38 Miljø
46 Bygg
54 Eiendom
62 Energi
70 Offshore

78 AKSJONÆRINFORMASJON
80 Aksjen
86 Eierstyring og selskapsledelse
94 Årsberetning

110 FINANSIELL INFORMASJON
112 Regnskap konsern
113 Resultatregnskap
114 Balanse
116 Endringer i egenkapitalen
117 Kontantstrømoppstilling
118 Noter

174 AF Gruppen ASA
175 Totalresultat
176 Balanse
177 Kontantstrøm
178 Noter

184 Revisjonsberetning
186 Definisjoner
187 Adresser

Nøkkeltall

År	2014	2013	2012	2011	2010
OMSETNING (MNOK)					
Driftsinntekter og andre inntekter	9 935	10 127	9 830	7 355	5 828
Ordrereserve	9 429	10 976	9 074	9 826	6 193
RESULTAT (MNOK)					
Resultat før avskrivninger og nedskrivninger (EBITDA)	752	679	430	475	463
Avskrivninger, amortiseringer og nedskrivninger	-117	-110	-106	-85	-97
Driftsresultat (EBIT)	635	568	325	390	366
Resultat før skatt (EBT)	625	580	318	405	372
Resultat etter skatt	483	453	225	304	277
LØNNSOMHET (MNOK)					
EBITDA %	7,6 %	6,7 %	4,4 %	6,5 %	7,9 %
EBIT %	6,4 %	5,6 %	3,3 %	5,3 %	6,3 %
EBT %	6,3 %	5,7 %	3,2 %	5,5 %	6,4 %
Egenkapitalrentabilitet	34,3 %	38,4 %	19,0 %	28,5 %	28,3 %
Avkastning på investert kapital (ROaCE)	38,7 %	45,7 %	24,8 %	35,9 %	36,0 %
Economic Value Added	320	312	123	195	181
Kontantstrøm fra driften	86	1 015	194	618	260
BALANSE (MNOK)					
Totale eiendeler	5 428	5 237	4 919	4 579	3 013
Egenkapital	1 499	1 334	1 202	1 322	968
Investert kapital	1 814	1 414	1 343	1 452	1 040
Gjennomsnittlig investert kapital	1 662	1 288	1 334	1 134	1 047
Egenkapitalandel	27,6 %	25,5 %	24,4 %	28,9 %	32,1 %
Netto rentebærende gjeld (fordring)	95	-751	-204	-449	-580
Gjeldsgrad	0,06	-1,29	-0,20	-0,51	-1,50
AKSJEN (NOK)					
Aksjekapital pr. 31.12	4 116 649	4 116 649	4 069 205	4 040 725	3 555 897
Antall aksjer pr. 31.12	88 724 904	82 332 980	81 384 100	80 814 490	71 117 940
Resultat pr. aksje	5,11	5,26	2,41	3,86	3,92
Utvannet resultat pr. aksje	5,09	5,11	2,38	3,86	3,82
Utbytte pr. aksje	5,00	6,00	4,50	4,50	4,50
PERSONAL					
Antall funksjonærer pr. 31.12	1 325	1 327	1 314	1 158	972
Antall fagarbeidere pr. 31.12	1 472	1 381	1 356	1 236	961
Totalt antall ansatte	2 797	2 708	2 670	2 394	1 933
H1-verdi	1,1	1,4	1,8	1,5	2,5
Sykefravær	3,5 %	3,7 %	3,3 %	3,6 %	3,7 %
YTRE MILJØ					
Klimaspor (CO_2/Omsetning)	4,9	4,1	4,3	4,6	-
Kildesorteringsgrad - bygging	82 %	81 %	79 %	78 %	-
Kildesorteringsgrad - rehabilitering	82 %	80 %	89 %	75 %	-
Kildesorteringsgrad - riving	96 %	96 %	98 %	97 %	-
Total kildesortering i tonn	478 955	408 365	511 110	246 223	-

Se definisjoner på side 186

KONSERNSJEFEN

« Skal du sprenge grenser, må du utfordre det bestående. »

AF Gruppen setter stadig nye rekorder – også i 2014.
Konsernsjef Pål Egil Rønn er likevel alltid på jakt etter forbedringer.

– Hvis du tror at morgendagen blir lik dagen i dag så blir du fort akterutseilt. Derfor må du våge å gjøre det du har sterk tro på. Skal du bli bedre så må du gjøre endringer og skal du sprenge grenser så må du utfordre det bestående, sier AF Gruppens konsernsjef, Pål Egil Rønn.

Han kan, når han nå gjør opp status for konsernets innsats i 2014, se tilbake på et år som føyer seg inn i en rekken av sterke resultater og fremgang. Resultatet før skatt for 2014 er det beste noensinne og det samme gjelder resultatene innen HMS.

– De lange linjene for AF Gruppen er veldig bra, og tallene for 2014 er ekstremt gode. Selskapets største aktivum, våre medarbeidere, uttrykker gjennom undersøkelser at stoltheten av å være en del av AF Gruppen aldri har vært så stor som den er nå. Trivsel og en sterk bedriftskultur gir et godt utgangspunkt for å skape verdier også framover. Verdiskaping basert på en kompromissløs holdning til sikkerhet og etikk er og skal være vårt varemerke også fremover.

Vi har fortsatt et potensiale for forbedring innen verdiskaping, sikkerhet og etikk. Vårt ansvar er stort og dekker alle som er i vår kontraktspyramide. Vi skal videreutvikle vår egen organisasjon og velge samarbeidspartnere som deler våre verdier og som er bevisste på at vår felles konkurranseevne og plass i samfunnet begynner og slutter med at vi er til å stole på.

Historisk oppkjøp

Helt på tampen av 2014 sprengte AF Gruppen enda en grense. Konsernet inngikk da en intensjonsavtale med LAB, som er det største entreprenørselskapet i Hordaland, om å kjøpe 70 prosent av aksjene i selskapet. Aktiviteten omfatter datterselskapene LAB Entreprenør AS, Åsane Byggmesterforretning AS (ÅBF), Fundamentering AS (FAS) og LAB Eiendom AS. Transaksjonen ble gjennomført i første kvartal i 2015.

– Vi er svært fornøyde med å få den største og mest fremgangsrike byggentreprenøren i Bergensområdet med på laget. LAB, ÅBF og FAS har en imponerende vekst-historie. Vi tar med dette et stort steg mot å bli den ledende entreprenøren på Vestlandet, sier Rønn.

– Selv om omsetningen i 2014 økte for landbasert virksomhet, uteble omsetningsveksten for den totale virksomheten i 2014. Hvorfor er vekst viktig for AF?

– Det er ikke noe mål i seg selv å være størst, men vi trenger å være i kontinuerlig vekst. Det er nå en gang slik at enten så vokser du, eller så dør du. Det er selvfølgelig

OM AF GRUPPEN

«Våre medarbeidere uttrykker gjennom undersøkelser at stoltheten av å være en del av AF Gruppen aldri har vært så stor som den er nå.»

PÅL EGIL RØNN, KONSERNSJEF AF GRUPPEN

en utfordring å bli stadig større samtidig som vi skal være lette på foten og manøvrerbare. Jeg tror at den enkle og effektive strukturen som vi har i AF, kombinert med den gode kulturen vår, bidrar til at vi greier denne balansegangen. Vi utvikler medarbeiderne våre kontinuerlig, og vi jobber sammen – som gruppe, ikke som enkeltindivider.

Fremtidsfokus og medeierskap

– Dere rekrutterer ofte unge og nyutdannede medarbeidere, og gjennomsnittsalderen på en AF-ansatt er relativt lav. Kan man bli gammel i AF?

– Ja, det kan man absolutt. Vi deler ut flere gullklokker i året som en honnør for 25 år i selskapet. Skal vi holde gjennomsnittsalderen lav må vi fylle på med unge samtidig som vi beholder de erfarne. Tanken vår er at det alltid skal være stimulerende og inspirerende å jobbe i AF. Da trenger vi å fylle på med nytt blod og nye tanker som litt krydder til en allerede god gryte.

– Gjennom aksje- og opsjonsprogrammene i AF tilbyr dere de ansatte medeierskap i selskapet, og også 2014 var det en kraftig overtegning i begge programmene. Hva tenker du om det?

– Jeg tar det som et tegn på at medeierskap er viktig for våre ansatte. Jeg tenker at det er et konkurransefortrinn at vi slipper de ansatte til gjennom aksje- og opsjonsprogrammene. Det er de som jobber her i det daglige, og vi gir dem muligheten til å ta del i verdiskapingen i bedriften. Vi har som målsetning å fortsette med disse programmene, slik at alle får muligheten til å være med også i tiden fremover.

Bekymret selv i medgang

– Det er vel lett å være leder i medgangstider. Hvordan forbereder du deg på motgangen?

– Jeg er og skal være kontinuerlig bekymret. Det er en del av risikobehandlingen vår, det. God risikostyring står sentralt i AFs virksomhet. Vår bransje er preget av store volum og små marginer. Hvis du ikke er på alerten og ser hva som kan gå galt, kan du heller ikke ta tak i tingene tidlig og få det beste resultatet. Hvis du er bekymret, så viser du at du bryr deg. Da etterlever du en av våre viktige kjerneverdier; ledelse gjennom innlevelse og tilstedeværelse.

Jeg opplever daglig denne genuine interessen for å bidra i AF Gruppen. Derfor ser jeg frem til et nytt år med bekymringer, stort engasjement og enormt mange muligheter.

AF har gjennom flere oppdrag vist kraft og kompetanse til å løse komplekse utfordringer. Entreprenørånden i AF har vært preget av en evne og vilje til å finne nye og bedre måter å skape verdier på.

AFs ENTREPRENØRÅND

En nysgjerrig entreprenør

AF Gruppen er et av Norges ledende entreprenør- og industrikonsern med virksomhet innen anlegg, miljø, bygg, eiendom, energi og offshore. Ved hjelp av nysgjerrige medarbeidere med vilje og pågangsmot har selskapet helt siden etableringen i 1985 funnet nye løsninger på komplekse utfordringer.

Selskapets entreprenørånd handler om å utvikle eksisterende og nye områder for å finne bedre og mer fremtidsrettede måter å skape verdier på. I AF Gruppen dyrkes nysgjerrigheten – fordi vi vet at de som stiller nye spørsmål kan finne nye svar.

AF er involvert i alt fra riving av oljeplattformer til store bygg- og anleggsprosjekter. I tillegg har AF bygget opp Nordens største kompetansemiljø innen effektiv energibruk. Et bredt tjenestespekter og mange kompetansemiljøer gir karrieremuligheter på tvers av konsernet. Dyktige medarbeidere får tidlig ansvar og store muligheter for personlig utvikling gjennom AFs mange prosjekter. AF Gruppen har opplevd sterk og lønnsom vekst det siste tiåret.

Anlegg

AF har erfaring og kompetanse til å gjennomføre alt fra mindre til store og krevende anleggsprosjekter. AF utfører prosjekter innenfor vei og bane, havn, fundamentering, kraft og energi samt landanlegg for olje og gass. Kundene er hovedsakelig offentlige, samt større energi- og industriselskaper. Anleggsvirksomheten er etablert i Norge og Sverige.

Miljø

AF er Europas ledende entreprenør innen riving og miljøsanering av bygninger, industrianlegg og konstruksjoner. AF tilbyr løsninger som møter kundenes miljøutfordringer. Selskapet har også solid kompetanse innen fagområder som sprenging, mudring, behandling av forurenset masse og fjerning av skipsvrak. Miljøvirksomheten er etablert i Norge og Sverige.

Bygg

AF er en av de største aktørene innenfor bolig-, nærings- og offentlige bygg. AFs erfaring spenner over hele verdikjeden fra utvikling og prosjektering til bygging. AF er også ledende innen rehabilitering. AF leverer tjenester til alt fra mindre selskaper med ett enkelt oppdrag, til store private eller offentlige aktører med langvarige kundeforhold. AF samarbeider tett med kundene for å finne effektive løsninger som tilfredsstiller fremtidens miljø- og energikrav. Byggvirksomheten er etablert i Norge og Sverige.

Eiendom

AF utvikler boliger og næringsbygg i egen regi. De fleste av prosjektene er geografisk plassert der AF har egne entreprenørtjenester. AF samarbeider tett med andre aktører i bransjen og utbyggingsprosjektene organiseres ofte som felles utbyggingselskaper. På denne måten drar man nytte av hverandres kompetanse samtidig som prosjektspesifikk risiko reduseres. Eiendomsvirksomheten er etablert i Norge og Sverige.

Energi

AF Gruppen tilbyr smarte og energieffektive løsninger for bygg og industri. Med omfattende industriell spisskompetanse tilbyr AF rådgivning og implementering innen energieffektivisering og produksjon av energi, som gir kundene store kostnadsreduksjoner og redusert miljøbelastning. Energivirksomheten er etablert i Norge.

Offshore

AF har en betydelig og variert aktivitet mot olje- og gassindustrien, med kjerneområder som fjerning, demontering og gjenvinning av utrangerte offshoreinstallasjoner, riggservice, V&M-kontrakter på landanlegg, totalleverandør av HVAC-anlegg, samt EPCIC-prosjekter offshore og marint. AF har et moderne mottaksanlegg for miljøsanering av petroleumskonstruksjoner i Vats utenfor Haugesund. Offshorevirksomheten er etablert i Norge, Storbritannia, Kina og Singapore.

Konsernsjefen
Dette er AF Gruppen
Virksomhetsstruktur
Visjon og verdier
AFs mål for lønnsom vekst
Konsernledelsen
Høydepunkter 2014

Operasjonell struktur

Operasjonell struktur

ANLEGG	MILJØ	BYGG	EIENDOM	ENERGI	OFFSHORE
AF Anlegg	**AF Decom AS**	**AF Bygg Oslo**	**AF Eiendom**	**AF Energi &**	**AF Offshore Decom**
AF Arctic	*BA Gjenvinning*	**AF Byggfornyelse**	**AF Projektutveckling**	**Miljøteknikk**	*AF Offshore Decom*
Johan Rognerud	*Rimol Miljøpark*	**AF Bygg Østfold**		*Boligenergi*	*UK Ltd*
Pålplintar	*Jølsen Miljøpark*	**AF Bygg Sør**			*Miljøbase Vats*
	AF Decom AB	**AF Bygg Rogaland**			**AF Offshore Mollier**
	Härnösand Bygg-	**Strøm Gundersen**			**AF Offshore Mandal**
	returer	*Consolvo*			**AF Offshore Systems**
		Haga & Berg			**AF Offshore Aeron**
		Thorendal			*AF Offshore Aeron*
		LAB			*Energy Tech. Co*
		LAB Entreprenør			*AF Offshore Aeron*
		Åsane Byggmester-			*Pte. Ltd.*
		forretning			
		Fundamentering (FAS)			
		AF Bygg Göteborg			
		AF Bygg Syd			

Geografisk tilstedeværelse

ANLEGG	MILJØ	BYGG	EIENDOM	ENERGI	OFFSHORE
Norge, inkl. Svalbard	**Norge**	**Norge**	**Norge**	**Norge**	**Norsk og britisk**
Sverige	**Sverige**	*Østlandet*	*Østlandet*		**sokkel**
Stockholmsområdet		*Kristiansand*	*Kristiansand*		**Norge**
		Stavanger	*Stavanger*		**UK**
		Bergen	*Bergen*		**Kina**
		Sverige	**Sverige**		**Singapore**
		Sørvestkysten	*Sørvestkysten*		

Et verdibasert selskap

Visjon

Vi rydder fra fortiden og bygger for fremtiden.

Med fokus på miljø, energi og gjenvinning skal vi forsvarlig fjerne og eliminere materialer, grunn og energiløsninger som er skadelige for miljøet.

AF Gruppen skal gjennom bruk av arkitektur, materialer og energiløsninger skape løsninger som bidrar til et bedre miljø, reduserer avfall og reduserer forbruk av ikke fornybare energikilder.

Forretningsidé

AFs forretningsidé er å være et industrikonsern som skaper verdier ved å forme fremtiden gjennom entreprenør-, energi- og miljøvirksomhet. Selskapet har en kompromissløs holdning til sikkerhet og etikk.

Kjerneverdier

AF Gruppen er et verdibasert selskap med sterk forankring i selskapets kjerneverdier:

- Til å stole på
- Frihet til å utøve entreprenørånd og disiplin i forhold til mål og krav
- Grundighet og hardt arbeid
- Vilje til lønnsom vekst
- Ledelse gjennom tilstedeværelse og innlevelse

Entreprenørånd og gjennomføringskraft

AF har gjennom flere oppdrag vist kraft og kompetanse til å løse komplekse utfordringer. Entreprenørånden i AF har vært preget av en evne og vilje til å finne nye og bedre måter å skape verdier på.

Konsernsjefen
Dette er AF Gruppen
Virksomhetsstruktur
Visjon og verdier
AFs mål for lønnsom vekst
Konsernledelsen
Høydepunkter 2014

Verdivekst

AF skal skape en kontinuerlig verdivekst som gjør selskapet attraktivt for investorer. Dette gir handlefrihet for virksomheten, og muligheter for utvikling av de ansatte. AF skal søke muligheter, organisere og drive virksomheten slik at de verdier selskapet skaper blir synliggjort.

Lønnsomhet

Mål
AFs målsetting er å ha en driftsmargin og en avkastning på investert kapital som er bedre enn sammenlignbare selskaper.

AF har som mål å ha en avkastning på investert kapital som er høyere enn 20 prosent.

Resultat 2014
AF oppnådde en driftsmargin på 6,4 prosent i 2014. Avkastning på investert kapital var 38,7 prosent.

6,4 %
Driftsmargin

38,7 %
Avkastning på investert kapital

Soliditet

Mål
AFs mål for soliditet er å ha en egenkapitalandel på minimum 20 prosent, og til enhver tid ha tilstrekkelig likviditet til å dekke konsernets løpende behov.

Resultat 2014
AFs egenkapitalandel ved utgangen av 2014 var på 27,6 prosent, og konsernet hadde tilgjengelige kreditt- og lånefasiliteter på MNOK 1 385 pr. 31.12.14.

27,6 %
Egenkapitalandel

Utbytte

Mål
AFs utbyttepolitikk er å gi aksjonærene en konkurransedyktig avkastning i form av utbytte.

Utbyttet skal være stabilt og fortrinnsvis stigende i takt med resultatutviklingen. AF Gruppens intensjon er å over tid utbetale minimum 50 prosent av årets resultat som utbytte.

Resultat 2014
AF utbetalte i 2014 utbytte for regnskapsåret 2013 på NOK 6,00 pr. aksje.

For 2014 foreslår styret for generalforsamlingen den 13. mai et utbytte på NOK 5,00 pr. aksje. Dette utgjør 97,8 % av årets resultat pr. aksje.

5,00 NOK
Utbytte pr. aksje

HMS

Mål
AFs målsetting er å gjennomføre alle aktiviteter uten skader, med H-verdi på null og et sykefravær på under 3,0 prosent.

AF setter samme krav til sine samarbeidspartnere som til seg selv, og inkluderer disse i sine måltall for skader med fravær.

Resultat 2014
AF oppnådde en H-verdi på 1,1 og et sykefravær på 3,5 prosent. Dette er blant de beste resultatene for sikkerhet innen entreprenørbransjen.

1,1
H-verdi

3,5 %
Sykefravær

Konsernsjefen
Dette er AF Gruppen
Virksomhetsstruktur
Visjon og verdier
AFs mål for lønnsom vekst
Konsernledelsen
Høydepunkter 2014

Konsernledelsen

PÅL EGIL RØNN

(1968)
Konsernsjef

Rønn har hatt ulike lederstillinger i selskapet siden 1999, og ble i 2007 utnevnt til konsernsjef i AF Gruppen ASA. Han er utdannet sivilingeniør med doktorgrad fra NTNU og har gjennomført lederprogrammet AMP ved INSEAD. Rønn eier pr. 31.12.14 289 975 aksjer og har 49 957 opsjoner i AF Gruppen ASA.

SVERRE HÆREM

(1965)
Konserndirektør finans

Hærem har vært konserndirektør finans i AF siden 2007. I perioden 2010 til 2011 var han i tillegg konserndirektør for virksomhetsområde Energi. Han har tidligere arbeidet som finansdirektør i Fjord Seafood ASA og økonomidirektør i Dyno. Hærem er utdannet siviløkonom fra BI. Hærem eier pr. 31.12.14 209 340 aksjer og har 31 372 opsjoner i AF Gruppen ASA.

ANDREAS JUL RØSJØ

(1980)
Konserndirektør

Røsjø har hatt ulike lederstillinger i AF og har arbeidet i selskapet siden 2007. Han har ansvar for virksomhetsområdene Eiendom og Energi. Røsjø er utdannet siviløkonom fra Handelshøyskolen BI. Han eier pr. 31.12.14 12 655 aksjer og har 26 877 opsjoner i AF Gruppen ASA.

MORTEN GRONGSTAD

(1975)
Konserndirektør

Grongstad ble ansatt i AF i 2012 og har ansvar for virksomhetsområdet Bygg. Han var tidligere adm.dir i Fornebu Utvikling og han har bred ledererfaring innenfor eiendomsutvikling fra blant annet Orkla Eiendom. Grongstad er utdannet siviløkonom fra Handelshøyskolen BI. Grongstad eier pr. 31.12.14 62 987 aksjer og har 30 521 opsjoner i AF Gruppen ASA.

ARILD MOE

(1965)
Konserndirektør

Moe har ansvar for virksomhetsområdene Anlegg og Miljø. Han har hatt ulike lederstillinger i AF og har arbeidet i selskapet siden 1990. Moe er utdannet bygg- og anleggsingeniør fra HiO og bedriftsøkonom fra UiA. Han eier pr. 31.12.14 253 746 aksjer og har 30 764 opsjoner i AF Gruppen ASA.

ROBERT HAUGEN

(1959)
Konserndirektør

Haugen har ansvar for virksomhetsområdet Offshore. Han har hatt ulike lederstillinger i AF og har arbeidet i selskapet siden 1986. Haugen er utdannet ingeniør og bedriftsøkonom fra HiBu og har gjennomført lederprogrammet AMP ved INSEAD. Han eier pr. 31.12.14 294 270 aksjer og har 31 189 opsjoner i AF Gruppen ASA.

Konsernsjefen
Dette er AF Gruppen
Virksomhetsstruktur
Visjon og verdier
AFs mål for lønnsom vekst
Konsernledelsen
Høydepunkter 2014

OM AF GRUPPEN

Høydepunkter 2014

Sikker og god drift ga rekordresultater i 2014. AF Gruppen har et godt grunnlag, både organisatorisk og finansielt, for fortsatt lønnsom vekst.

Rekordresultat

AF Gruppen leverte i 2014 det beste årsresultatet i selskapets historie. Resultat før skatt ble MNOK 625 og resultatmarginen 6,3 prosent. Det er særlig Anlegg og Bygg, som står for nærmere 85 prosent av AF Gruppens totale omsetning, som bidrar til de gode resultatene med resultatmarginer på henholdsvis 9,1 prosent og 6,0 prosent i 2014.

Historisk lav skadefrekvens

HMS-arbeidet utgjør en av de viktigste bærebjelkene i vår bedriftskultur. Sikkerhet skal ha første prioritet i alt vi planlegger og gjennomfører. Strukturert og kontinuerlig arbeid med HMS har gitt resultater, først og fremst i form av færre fraværsskader. H-verdien for AF Gruppen var 1,1 (1,4) i 2014 - den laveste i selskapets historie.

Snuoperasjon i Bygg

Virksomhetsområdet Bygg hadde i 2012 en driftsmargin på 1,1 prosent. Etter noen år med betydelig omsetningsvekst ble fokuset i byggevirksomheten i 2013 rettet mot marginforbedring. Gjennom god organisering i prosjektene og styrket kvalitet i gjennomføringen økte Byggs driftsmargin til 3,5 prosent i 2013 og 6,1 prosent i 2014.

Satsing i Bergen

AF inngikk mot slutten av 2014 en intensjonsavtale med eierne av LAB AS med den hensikt å kjøpe 70 prosent av selskapet. Kjøpet omfatter LAB AS' aksjer i datterselskapene LAB Entreprenør AS, Åsane Byggmesterforretning AS, Fundamentering AS og LAB Eiendom AS. Virksomhetene i LAB AS hadde en omsetning på nærmere 1,8 milliarder kroner i 2014. Transaksjonen ble gjennomført i 1. kvartal 2015.

Lavt sykefravær

AFs mål er å unngå all arbeidsrelatert sykdom blant egne ansatte, det vil si sykdom som er forårsaket av forhold på arbeidsplassen. Sykefraværsprosenten er derfor en viktig indikator for vårt helsearbeid. AFs mål er et sykefravær under 3 prosent. AF Gruppen hadde et sykefravær på 3,5 prosent i 2014. Sykefraværet i AF er lavt i forhold til sammenlignbare virksomheter.

Resultat før skatt (MNOK)

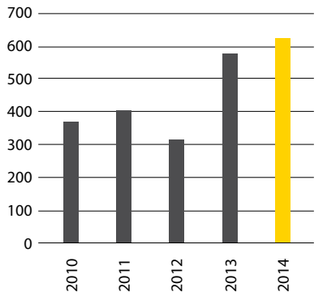

H-verdi

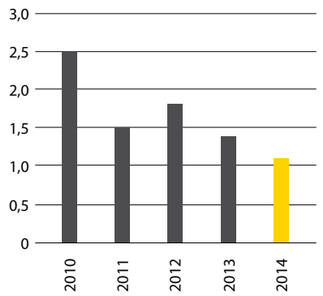

EBIT % i Bygg

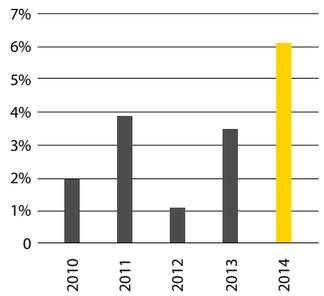

Omsetning LAB (MNOK)

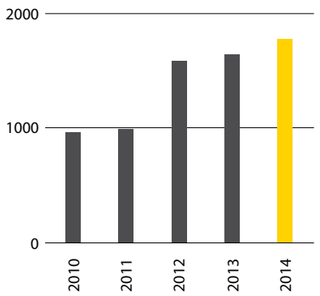

Sykefravær

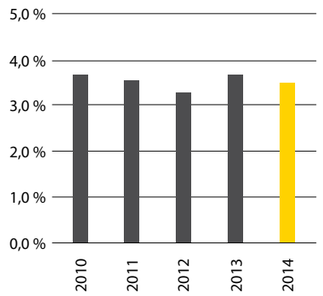

Bryt grenser

Mennesker som yter sitt beste fortjener å trives, føle seg trygge og gis rom til å blomstre. Derfor satser AF hardt på best arbeidsmiljø, færrest skader og flest egenutviklede ledere.

Attraktiv arbeidsplass

AF Gruppens verdiskaping bygger på 3 000 dyktige og motiverte medarbeidere. Dette er et godt fundament for videre lønnsom vekst. Målet er å være den mest attraktive arbeidsgiveren i bransjen.

AF ble etablert av entreprenører som ønsket å skape en utfordrer med et solid verdigrunnlag og evne til å tenke nytt. Den samme nysgjerrigheten preger AF-kulturen i dag. Ved å tenke nytt, realiseres muligheter i våre prosjekter samtidig som det bidrar til lønnsom vekst for selskapet.

AF er avhengig av motiverte ansatte for å lykkes. Medarbeidertilfredshetsundersøkelsen gjennomført i november 2013 viser at de ansatte trives svært godt, har høy arbeidsglede og er stolte av å jobbe i AF. De ansatte er våre beste ambassadører i kampen om nye hoder. AF driver et aktivt rekrutteringsarbeid på høyskoler og universiteter, og interessen for å jobbe i selskapet er stor. Dette gir et godt grunnlag og mange muligheter for å finne de riktige menneskene til å være med og videreutvikle selskapet.

For å opprettholde lønnsom vekst krever det at man klarer å utvikle de ansatte til å ta på seg mer ansvar. Ansatte med ambisjoner og ønske om å realisere egen karriere, har mange muligheter i AF. Utviklingen av ansatte skjer gjennom å tilby spennende arbeidsoppgaver med ansvar, et eget AF Akademi og ekstern etterutdanning. Bare i 2014 deltok rundt 1 200 ansatte på kurs gjennom AF Akademiet. AF satser bevisst på å utvikle sine ledere selv. Rundt 80 prosent av dagens ledere er internt rekruttert. Ledere i AF skal skape resultater gjennom å være gode forbilder og bygge en kultur der ryddig adferd anerkjennes, settes pris på og etterleves av våre medarbeidere. I AF er man tydelige på hvilke egenskaper som vektlegges:

- Følge adferdskoden og kjerneverdiene
- Være forretningsorientert
- Analysere
- Beslutte og iverksette
- Lede og inspirere

Robust organisering

AF utøver prosjektindustri med betydelig risiko. Selskapet fokuserer på robust organisering i alle ledd med mål om å skape gode prosjektteam med ansatte med komplementære ferdigheter innen ledelse, fagkompetanse og personlige egenskaper. Ressursene organiseres nært produksjonen der lederne har stor påvirkningskraft.

Medeierskap

Helt siden etableringen av AF i 1985 har det vært en målsetting at medarbeiderne skal få muligheten til å bli deleiere i selskapet. Tanken er at så mange som mulig skal få ta del i den verdiøkningen som følger av felles verdiskaping og utvikling av selskapet. Ansatte tilbys hvert år å kjøpe aksjer i selskapet til rabattert pris. I tillegg lanserte selskapet i 2014 for tredje gang et treårig opsjonsprogram som nærmere 1 400 ansatte deltok i. De ansatte i AF eier cirka 16 prosent av aksjene i selskapet – verdier tilsvarende rundt 1 milliard kroner.

Forhold mellom ledelse og ansatte

AF har et velfungerende tillitsvalgt- og verneapparat som sikrer de ansattes rett til å medvirke ved beslutninger som vedrører arbeidsforhold. Det er et eget bedrifts- og arbeidsmiljøutvalg, og selskapet har representanter fra funksjonærer og fagarbeidere i styret.

Bedrifts- og arbeidsmiljøutvalget

Pål Egil Rønn	Konsernsjef
Arild Moe	Konserndirektør for virksomhetsområdene Anlegg og Miljø
Morten Grongstad	Konserndirektør for virksomhetsområdet Bygg
Bård Frydenlund	Direktør Personal og organisasjon
Arne Sveen	Konsernhovedtillitsvalgt / Konsernhovedverneombud
Arnfinn Hanson	Konsernhovedtillitsvalgt / Konsernhovedverneombud
Tore Solvang	Ansatterepresentant
Oddvar Skevik	Ansatterepresentant

MTU: «Jeg er alt i alt tilfreds med AF Gruppen som arbeidsgiver»
(Skala 1-6)

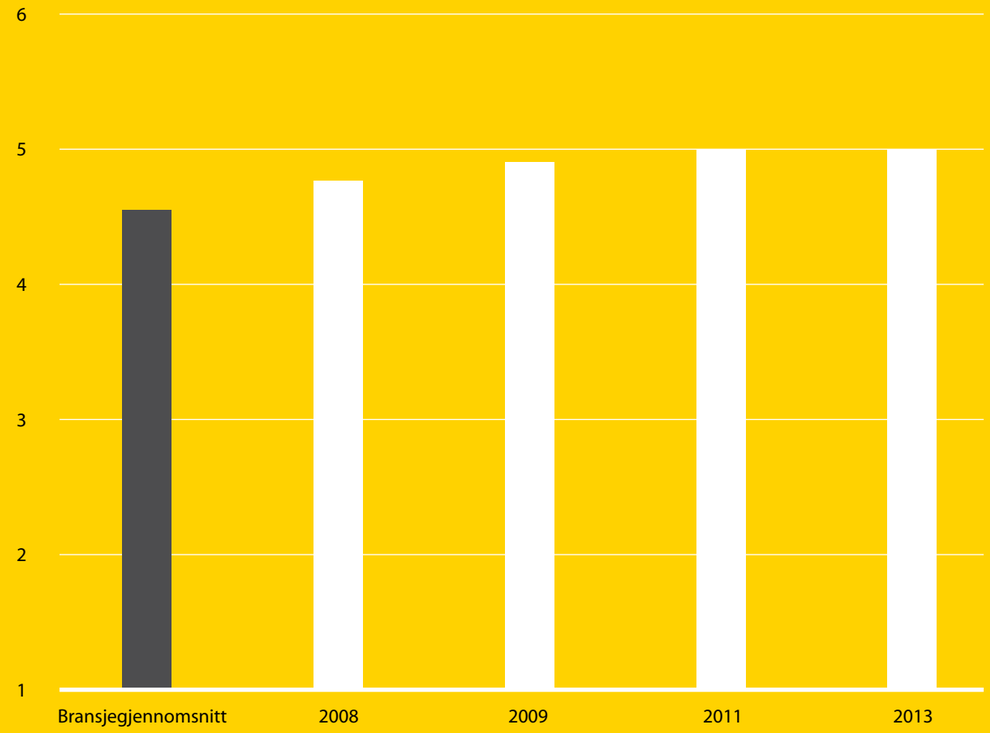

Sunn verdiskaping

AF Gruppen leverte i 2014 det beste årsresultatet og den laveste skadefrekvensen i selskapets historie. HMS-arbeidet utgjør i dag en av de viktigste bærebjelkene i vår bedriftskultur. Dette skaper tilhørighet for de ansatte, og det gjør oss stolte.

AF har en målsetting om at ingen skal skade seg eller bli syke som følge av arbeidet. Omgivelsene skal ikke påføres unødig belastning på grunn av vår virksomhet. Høy vekst skal ikke gå på bekostning av verken helse, miljø eller sikkerhet. Over tid har denne prioriteringen resultert i lav skadefrekvens, lavt sykefravær og høy kildesorteringsgrad.

AF Gruppen har et strukturert og enhetlig HMS-system som omfatter alle enheter og prosjekter. AF har prosedyrer for risikoanalyse og barrieretenking. Alle uønskede hendelser og skader rapporteres i HMS-systemet og kategoriseres etter alvorlighetsgrad. Personskader med fravær og uønskede hendelser granskes i henhold til konsernets prosedyre. Ansvarlig konserndirektør og enhetens direktør deltar i granskningen og er ansvarlige for å lukke eventuelle avvik og innføre forebyggende tiltak.

HMS er en integrert del av all ledelse på alle nivåer i AF. Det er svært viktig for AF at både ledere og fagarbeidere er lojale til alle krav og systemer innen HMS, og at alle gjennom sin adferd viser gode HMS-holdninger.

AF ønsker et arbeidsmiljø som er trygt for alle arbeidstakere på våre prosjekter, uavhengig av om det er egne ansatte, innleide eller ansatte hos underentreprenører. AF har et e-læringsprogram for sikkerhetsarbeid og en HMS-håndbok for alle involverte parter. Disse er oversatt til syv språk. Vi ønsker at alle skal komme hjem minst like friske som da de dro på jobb.

Sikkerhet

Aldri før har AF Gruppen kunnet vise til lavere skadefrekvens. Resultatene skyldes en kompromissløs holdning til sikkerhet og et systematisk og målrettet arbeid. Men god sikkerhet er ikke noe man kan konstatere at man har oppnådd. God sikkerhet er noe man må jobbe for hver dag, året rundt.

Målet
AFs overordnede mål er å unngå arbeidsulykker med personskader som er så alvorlige at det medfører fravær fra arbeidsplassen (H = 0). Målet vårt skiller ikke på egne ansatte og ansatte hos våre underentreprenører.

Virkemiddel
Sikkerhetsarbeid i AF er preget av en erkjennelse om at alle uønskede hendelser har en årsak og at de dermed kan unngås. Gjennom risikostyring analyseres aktiviteter med tanke på mulige uønskede hendelser og årsakene til disse. Det etableres risikoreduserende barrierer slik at risikoen for at uønskede hendelser elimineres, eller reduseres til et akseptabelt nivå. Når det likevel skjer uønskede hendelser, følges disse opp for å finne bakenforliggende årsaker, slik at forebyggende tiltak kan etableres. De alvorligste hendelsene blir fulgt opp ekstra grundig gjennom granskning. AFs ansatte får grundig opplæring i grunnprinsippene i AFs sikkerhetsarbeid.

Resultat
Skadefrekvensen har vist en positiv utvikling gjennom årenes løp, med en H-verdi for den norske virksomheten på rundt 20 tidlig på 90-tallet, til dagens historisk lave H-verdi på 1,1. Denne verdien representerer 10 fraværsskader i 2014.

Helse

AF ønsker å skape et arbeidsmiljø som virker helsefremmende, som forebygger sykdom og som gir arbeidsglede. AF arbeider aktivt for å oppnå dette.

Mål for sykefravær
Målet er å unngå all arbeidsrelatert sykdom blant egne ansatte, det vil si sykdom som er forårsaket av forhold på arbeidsplassen. Sykefraværsprosenten er derfor en viktig indikator for vårt helsearbeid. AFs mål er et sykefravær under 3 prosent. Dette representerer etter vårt syn et normalt sykdomsbilde, uten arbeidsrelatert sykdom.

Utvikling i sykefravær

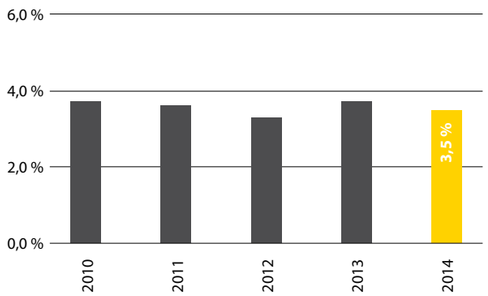

Utvikling i H-verdi

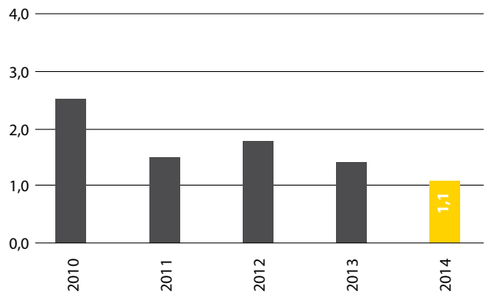

Virkemiddel
Det utføres risikoanalyser som avdekker negativ helseeksponering og det etableres barrierer som skal hindre at eksponeringene gir negativ helseeffekt på kort og lang sikt. De ansatte blir holdt orientert om hvilke helseeksponeringer som finnes og tilhørende alternative barrierer som kan benyttes for å hindre helseskader. Det gjennomføres løpende opplæring slik at både ledere og fagarbeidere har kunnskap i godt forebyggende helsearbeid.

Medarbeidernes helse følges opp gjennom intern bedriftshelsetjeneste, ved systematiske helseundersøkelser og kartleggingsarbeid. Det er etablert sykefraværsutvalg i alle forretningsenheter som skal sikre at alle med sykefravær blir fulgt opp på en skikkelig måte.

Resultat
AF hadde et sykefravær på 3,5 prosent i 2014. Sykefraværet i AF er lavt i forhold til sammenlignbare virksomheter.

Miljø

AF driver en virksomhet som kan påvirke ytre miljø og arbeider kontinuerlig for å begrense belastningen på omgivelsene våre. AF ønsker å forhindre skader og negativ effekt, og har til enhver tid beredskap i våre systemer for å minimere skader og tap på ytre miljø dersom en ulykke skjer.

Mål for ytre miljø
Hver forretningsenhet har sine mål for ytre miljø, basert på enhetens viktigste miljøaspekter. I tillegg måles resultatene til alle enheter ut ifra AF Gruppens felles måleparametre, Kildesorteringsgrad og Klimaspor.

Virkemiddel
Miljøarbeid er en integrert del av HMS-arbeidet, og virkemidlene er derfor sammenfallende med virkemidler innen sikkerhets- og helsearbeid. Det gjennomføres systematisk risikoanalyser som avdekker mulige miljøfarer. Det etableres barrierer for å hindre miljøskader. Skulle uønskede hendelser inntreffe rapporteres dette og hendelsen følges opp for å minimere skadene og for å etablere forebyggende barrierer.

Oppfølging av måleparameterne Kildesorteringsgrad og Klimaspor virker som en ekstra drivkraft i AFs miljøarbeid. Parameterne fokuserer på viktige miljøfaktorer som AF har mulighet til å påvirke. Kildesorteringsgrad forteller hvor stor del av avfallet fra virksomheten som sorteres. Hensikten med kildesortering er å legge til rette for gjenvinning. Klimaspor er måling av AFs påvirkning på klimaet relatert til mengde klimagassutslipp i tonn CO_2-ekvivalenter. En CO_2-ekvivalent er en enhet for å sammenligne ulike klimagassers virkning på klimaet.

Kildesorteringsgrad

totalt for konsernet	2014	2013	2012
Bygging	82 %	81 %	79 %
Rehabilitering	82 %	80 %	89 %
Riving	96 %	96 %	98 %
Total mengde	478 955 t	408 365 t	511 112 t

Klimaspor for 2014: 41 969 tonn CO_2, tilsvarende 4,9 tonn pr MNOK omsetning.

(Se Energi- og klimaregnskap på side 25.)

Bærekraftig entreprenørskap

Bærekraft er en forutsetning for fortsatt vekst. Gjennom å fokusere på miljøpåvirkning, forretningsetikk og arbeidsmiljø skal AF Gruppen sikre at verdiene som skapes i størst mulig grad verner om samfunn og miljø.

AF Gruppens overordnede retningslinjer for bærekraftig entreprenørskap og samfunnsansvar er beskrevet i selskapets konsernpolicy. Bærekraftig entreprenørskap i AF Gruppen tar for seg forhold rundt miljø, økonomi og forretningsetikk, samt sosiale aspekter som helse, sikkerhet, mangfold og likestilling.

Europakommisjonen la i juli 2014 frem premissene for en økonomi som bidrar til at ressurser gjenvinnes og forblir i kretsløpet (sirkulær økonomi). Målet for 2030 er at mer enn 80 prosent av materialer som blir brukt skal gjenvinnes. Europakommisjonen peker spesielt på materialforbruket i bygg og mulighet til gjenvinning. Bedre utnyttelse av ressursene er grunnleggende for et bærekraftig entreprenørskap og AF Gruppen leverer allerede over alle kommisjonens mål for 2030. AF har sortert og gjenvunnet store mengder materialer i 2014, med henholdsvis 478 955 tonn (408 365 tonn) kildesorterte masser og 707 941 tonn (474 547 tonn) gjenvunnet asfalt og betong. Dette gir en betydelig samfunnsmessig gevinst i tillegg til den forretningsmessige gevinsten for selskapet.

Bærekraftig entreprenørskap fordrer også at virksomheten har nødvendig beredskap for uventede hendelser samt systemer for kontinuerlig å lære av sine feil. AF Gruppen sin konsernpolicy beskriver hensikt og mål for policyen, konsernets krav og klargjøring av roller og ansvar i henhold til den aktuelle policy.

AF Gruppen har klart definerte hensikter og mål for sin virksomhet og hvordan dette skal oppnås. Dette er beskrevet i styringsdokumentene «Hensikt, mål og verdier» og «Adferdskoden». «Adferdskoden» beskriver forholdet mellom ansatte, kunder og leverandører. Hensikten er å opprettholde en kultur der ryddig adferd anerkjennes, settes pris på og etterleves av alle ansatte. AF forventer at alle medarbeidere skal kunne identifisere seg med og etterleve retningslinjene. Bærekraftig entreprenørskap inngår som en del av den daglige driften.

Bærekraftig entreprenørskap forutsetter et ledelsessystem for hele konsernet. Alle enheter har tilpassede ledelsessystemer som beskriver hvordan enhetene opererer i den daglige drift innenfor de rammer som er gitt av konsernet. AF Gruppen har enhetlige systemer for både løpende rapportering og håndtering av enkelthendelser i konsernet.

Miljøforhold

I AF skal all virksomhet være basert på en grunnleggende forståelse og aksept for at belastning på ytre miljø skal minimeres.

AF driver virksomhet som kan påvirke ytre miljø gjennom støy, støv, vibrasjoner, utslipp og annen miljøbelastning. Virksomheten kan medføre inngrep i og forandring av landskap og natur. Konsernpolicy og tilhørende styringssystemer for ytre miljø skal forhindre eller redusere uønskede miljøpåvirkninger. Styringssystemet følger prinsippene i miljøstandarden ISO14001. Kildesorteringsgrad og klimaspor er valgt som AF Gruppens felles måleparametre for ytre miljø. Parameterne skal bidra som drivkraft i AFs miljøarbeid og er relevant for alle enheter.

Avfall

AFs virksomhet produserer avfall av ulike typer og ulike mengder. AF driver avfallshåndtering gjennom å prosjektere og planlegge prosjekter slik at minst mulig avfall oppstår og slik at avfall som oppstår er av en type som kan sorteres og gjenvinnes. Hensikten med kildesortering er å tilrettelegge for gjenvinning. Det vil si materialgjenvinning, energigjenvinning eller gjenbruk.

Kildesortering	2014	2013	2012
Bygging	82 %	81 %	79 %
Rehabilitering	82 %	80 %	80 %
Riving	96 %	96 %	98 %

AF har virksomhet som gjenvinner asfalt og betong fra bygge- og anleggsnæringen i Norge. Asfalt og betong som ble gjenvunnet til kvalitetsmasser i AF:

Kildesorteringsgrad

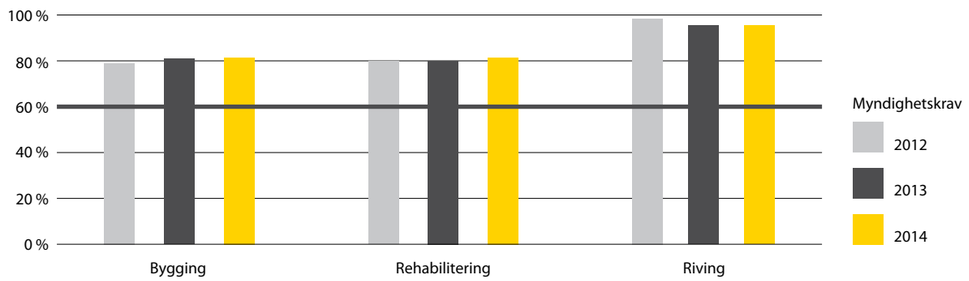

Gjenvinning	2014	2013	2012
Asfalt (tonn)	407 940	247 932	332 496
Betong (tonn)	300 001	226 615	181 751
Total mengde (tonn)	707 941	474 547	514 247

I tillegg har AF behandlet og renset 67 500 tonn (0) forurenset masse i 2014.

Klima

AF forbruker betydelige mengder energi i form av diesel til anleggsmaskiner og strøm til prosjektene. I tillegg bidrar konsernets reiseaktiviteter til indirekte utslipp. Dieselforbruk fra anleggsmaskiner bidrar mest til klimagassutslipp i AF. Antall anleggsmaskiner vil øke i takt med omsetningen. Det er derfor fokus på utskifting av gammelt utstyr og innkjøp av moderne anleggsmaskiner med lavere utslippsmengder.

AF har et felles klimaregnskap for hele konsernet uttrykt i antall tonn CO_2-ekvivalenter i forhold til omsetning (se tabell s. 25).

Utslipp

AF Gruppens virksomhet kan medføre utslipp til vann, jord og luft. Generelt skilles det mellom regulære utslipp og uhellsutslipp. Alle utslipp fra virksomheten skal som et minimum være innenfor godkjente tillatelser. I bygge- og anleggsfasen sikres dette gjennom god planlegging med riktig plassering av anleggsveier, massedeponier og riggområder. I tillegg etableres midlertidige og permanente erosjonstiltak som hindrer direkte avrenning fra graveskråninger og lignende som sedimentasjonsbassenger, renseanlegg, oljeutskillere og ulike typer filtreringsmetoder.

For å kontrollere at rutiner og iverksatte tiltak fungerer, tilknyttes ekstern spesialkompetanse og verifikator etter behov. All miljøaktivitet innen offshoresektoren er omfattet av eksterne verifikator som har dokumentert at selskapet opererer langt innenfor alle gitte utslippstillatelser. Disse rapportene er tilgjengelige på våre internettsider (www.afgruppen.no).

Forretningsetikk

AF Gruppen har et stort antall kunder og leverandører og ønsker å utvise en høy forretningsetisk standard på alle nivåer i organisasjonen. AF skal kun benytte leverandører som forplikter seg i henhold til AF sine etiske standarder. AFs konkurranseevne og plass i samfunnet begynner og slutter med at selskapet er til å stole på.

Kunder

AFs kunder omfatter alt fra store private eller offentlige aktører til et stort antall mindre aktører. Oppdrag tildeles i form av anbudsprosesser eller etter forhandlinger. Det er stor konkurranse om oppdragene.

Alle kunder skal ha de samme rettighetene og behandles rettferdig. Produkter og tjenester skal markedsføres og selges på grunnlag av egenskapene til produktene og fordelene ved AF som leverandør. AF skal ikke uttrykke seg nedsettende om våre konkurrenter og skal overholde gjeldende konkurranselover og bestemmelser. Det er nulltoleranse for prissamarbeid og korrupsjon.

Leverandører

Innkjøp av varer og tjenester utgjør 65 prosent av omsetningen i AF og andelen internasjonale innkjøp øker. AF har ansvar for hele kontraktspyramiden og skal bare gjøre forretning med leverandører som oppfyller lovfestede krav, krav i tariffavtaler, samt interne krav i AF Gruppen.

AF har klare retningslinjer for blant annet adferd knyttet til konkurranse, leverandører og interessekonflikt. I 2009 sluttet AF seg til FNs Global Compact, som baserer seg på ti grunnleggende prinsipper for å sikre menneskerettigheter, arbeidslivsstandarder, miljø og antikorrupsjon.

AF Gruppen har en fullmaktsmatrise som hvert år godkjennes av selskapets styre. Fullmaktsmatrisen skal sikre at selskapets

> AF ønsker å skape en inspirerende arbeidsplass med trivsel og energi samtidig som vi er kompromissløse i forhold til sikkerhet på arbeidsplassen.

retningslinjer for avtaleinngåelser og innkjøp blir fulgt. Hovedregelen i selskapets fullmaktsmatriser er at alle avtaler og utbetalinger skal signeres av minimum to personer.

For å sikre etterlevelsen av AF sine etiske standarder, har AF krav om maksimum to ledd underleverandører i prosjekter. AF sin største byggenhet, AF Bygg Oslo, har opprettet et eget internt arbeidstilsyn for å kontrollere at AF sine underleverandører forholder seg til våre standarder og er godt innenfor myndighetenes krav. AF har også innført konserninitiativet «Fair play» med fokus på AF sitt forhold til kunder og leverandører fra prosjektets oppstart til ferdig leveranse.

Personlig integritet
Alle ansatte representerer AF Gruppen i alle forretningsmessige sammenhenger. Ansatte må på ingen måte komme i et avhengighetsforhold til selskapets kunder, aksjonærer, leverandører eller andre forbindelser som kan medføre konflikt mellom AF Gruppen og personlige interesser. Ansatte skal ikke på vegne av selskapet gjøre forretning med en slektning eller nær venn.

AF skal ha et ryddig og åpent forhold til informasjon. All sensitiv informasjon i AF Gruppen er konfidensiell og skal behandles fortrolig. Det er retningslinjer knyttet til hvordan og hvem som kan uttale seg i media. Børssensitiv informasjon skal i tillegg håndteres i henhold til policy for innsideinformasjon. Det gjennomføres løpende kontroll av alle børstransaksjoner gjennomført med ansatte eller relaterte parter.

Arbeidsmiljø

AF Gruppen skal ha et arbeidsmiljø som virker helsefremmende og som forebygger sykdom hos våre medarbeidere. AF ønsker å skape en inspirerende arbeidsplass med trivsel og energi samtidig som vi er kompromissløse i forhold til sikkerhet på arbeidsplassen. Alle uønskede hendelser har en årsak og derfor kan alle skader unngås.

Helse og sikkerhet
I AF anser vi arbeid for å være en kilde til god helse, men ansatte vil gjennom sitt arbeid også kunne bli påvirket negativt av ulike helsemessige belastninger. Måling og oppfølging av sykefravær er en viktig indikator både på helse og trivsel. Det legges bevisst til rette for et arbeidsmiljø som virker helsefremmende og som forebygger arbeidsrelatert sykdom hos medarbeidere.

AF gjennomfører aktiviteter som tradisjonelt er forbundet med risiko og som kan føre til skader. AF har ansvar for alle som jobber på våre prosjekter uavhengig om de er egne ansatte, eller underentreprenører av AF Gruppen.

AF har en målsetning om at ingen skal skade seg som følge av arbeidet. Sikkerheten til ansatte, samarbeidspartnere og tredjepart skal aldri gå på kompromiss med inntjening og fremdrift. Denne holdningen gjenspeiles i AFs systemer og organisasjon, og ved at alle tar personlig ansvar for egen og andres sikkerhet.

Alle underentreprenører har krav om å følge AFs retningslinjer. AF gjennomfører sikkerhetsopplæring for alle uavhengig av morsmål og arbeidsgiver. AF inkluderer også underentreprenører i beregningsgrunnlaget når tall for sikkerhet rapporteres.

Rapportering av helse og sikkerhet er vist under kapittelet HMS.

Mangfold og likestilling
Andelen av egne ansatte og underentreprenører med utenlandsk statsborgerskap øker. AF har som øvrige aktører i bygg- og anleggsbransjen få kvinnelige ansatte. AF Gruppen skal ha et arbeidsmiljø som er uten forskjellsbehandling, diskriminering, sjikane og mobbing på grunn av rase, hudfarge, religion, nasjonalitet, kjønn, seksuell legning, alder og uførhet.

AF jobber bevisst med å skape en inkluderende arbeidsplass hvor det legges til rette for flere kvinnelige ansatte og et miljø med flere nasjonaliteter.

Energi- og klimaregnskap 2014

Kategori	Forbruk		Energiekv. (MWh)[1]	2014 Utslipp (tonn CO_2)	2013 Utslipp (tonn CO_2)
E85	-		-	-	2
Bensin	90 093	l	823	208	148
Diesel	11 420 370	l	113 747	30 482	31 552
Diesel (B5)	1 882 976	l	18 679	4 775	-
LNG	3	t	35	8	-
Propan	1 208	kg	15	4	50
Sum direkte utslipp			**133 299**	**35 476**	**31 752**
Strøm	27 159 858	kWh	27 160	2 472	3 120
Fjernvarme	307 708	kWh	308	18	13
Sum indirekte utslipp egen aktivitet			**27 468**	**2 489**	**3 132**
Fly - pendlereise	12 042 572	pkm[2]		1 888	1 470
Fly - tjenestereise	3 651 416	pkm[2]		686	773
Restavfall	2 848	tonn		1 430	2 209
Glass	21	tonn		1	2
Sum indirekte utslipp andre				**4 004**	**4 454**
Totalt CO_2-utslipp fra virksomheten			**160 767**	**41 969**	**39 338**
Klimaspor (tonn CO_2-utslipp pr. MNOK omsetning)				**4,9**	**4,1**

1) Energiekvivalenter er beregnet for selskapets kjernevirksomhet (direkte og indirekte utslipp) for å vise den årlige energiintensiteten til bedriftens daglige aktiviteter.
2) Personkilometer

Forhold mellom ledere og ansatte
AF har et velfungerende tillitsvalgt- og verneapparat som sikrer de ansattes rett til å medvirke ved beslutninger som vedrører arbeidsforhold. Det er et eget bedrifts- og arbeidsmiljøutvalg, og selskapet har representanter fra funksjonærer og fagarbeidere i styret.

AF trener og utvikler medarbeidere gjennom utviklingsprogram som er i samsvar med våre mål og verdier. Det skal gjennomføres og dokumenteres utviklingssamtaler for alle ansatte minst en gang årlig. I tillegg måles medarbeidertilfredsheten jevnlig.

Omdømme

De ansatte har vært med på å bygge opp om AF Gruppens omdømme som et selskap som er til å stole på. Omdømmet blir hver dag påvirket av adferden til hver enkelt ansatt. I det daglige arbeidet skal alle prosjekter sørge for å ivareta dette.

Hensikten med virksomheten er å skape verdier for våre kunder, eiere, medarbeidere, leverandører og samfunnet. AFs attraktivitet synliggjøres gjennom hvordan verdiene skapes og forvaltes. AFs konkurranseevne og plass i samfunnet begynner og slutter med at vi er til å stole på. AF ber derfor alle medarbeidere å tenke og handle i henhold til AFs kjerneverdier.

Ledere i AF Gruppen har et overordnet ansvar for å utøve ledelse som skaper en kultur der ryddig adferd anerkjennes, settes pris på og etterleves av alle ansatte. Det som er bygd opp over mange år, kan imidlertid rives ned av enkelthendelser og påvirkes av håndtering av hendelser knyttet til miljø, forretningsetikk og sosiale forhold. AF er derfor kompromissløse når det gjelder etterlevelse av «Adferdskoden» og kjerneverdiene.

Beredskap
AF har en overordnet beredskapsplan for hele konsernet. Planen gir retningslinjer for hvordan beredskapsplan og beredskapsorganisasjon i prosjektene skal bygges opp. Sentralt står prosjektenes krav om å identifisere og definere alle fare- og ulykkessituasjoner som kan føre til skade på eller tap av verdier. Formålet er å kunne håndtere og redusere skadevirkninger av mulige beredskapssituasjoner.

Konsernet har en beredskapsledelse som er tilgjengelig 24 timer i døgnet ved ulykker eller potensielle ulykker. Avhengig av situasjonen, vurderes behov for etablering av krisestab i konsernet.

Lære av våre feil
Til tross for fokus på planlegging og forebyggende tiltak, kan uønskede hendelser skje. Derfor er det viktig med rapportering av uønskede hendelser for å kunne lære av disse. AF registrerer og behandler også alle HMS-hendelser og kvalitetsavvik. Ved registrering vurderes alltid hendelsenes alvorlighetsgrad. Ut fra alvorlighetsgraden avgjøres det hvilken del av organisasjonen som skal involveres, hvorvidt hendelsen skal granskes og hvordan videre erfaringsoverføring skal skje.

Antall registrerte uønskede hendelser har økt de siste årene. Det ble i 2014 rapportert 9 967 (10 296) uønskede hendelser (RUH) i AF Gruppen. Det er en klar sammenheng mellom økning i antall registrerte uønskede hendelser og reduksjon i antall skader.

SUKSESSKRITERIER

Et sentralt verktøy for å nå våre mål

Forretningsmessig risikostyring er et viktig verktøy for at AF Gruppen skal nå sitt mål om lønnsom vekst. Aktiv risikostyring er en forutsetning for å kunne levere stabile resultater over tid.

Styring av risiko skal sikre at vi ser muligheter for vekst der vi kan ta på oss risiko som vi kan påvirke. Samtidig skal vi håndtere risiko slik at veksten ikke går på bekostning av kontroll over kostnader eller styring av prosjekt.

Risikostyring har bidratt, og skal fortsatt bidra, til god lønnsomhet i de enkelte prosjektene og for konsernet totalt.

Risikostyring som ledelsesverktøy

Ledere på alle nivåer benytter verktøy for risikostyring i sin hverdag. Risikostyring er en integrert del av alle forretningsmessige aktiviteter i AF Gruppen.

Risikostyring i prosjektene utgjør fundamentet for risikohåndtering i AF. Hvert kvartal gjennomføres risikoanalyser av betydelige prosjekter i AF Gruppens portefølje. I forretningsenheter med mindre prosjekter gjøres risikoanalysen på avdelingsnivå. Alle funksjonærer i våre prosjekter har ansvar for å bidra med sin kunnskap om hvilke muligheter og trusler de ser i prosjektene. Prosjektlederen sammenstiller gruppens kunnskap og driver prosessen med å definere tiltak for å utnytte muligheter og håndtere trusler.

Forretningsenhetens ledergruppe aggregerer opp analysene på prosjektnivå og gjennomfører en risikoanalyse av sin prosjektportefølje. Analysen danner grunnlaget for enhetens prioriterte risikoreduserende tiltak i det påfølgende kvartalet og synliggjør risikobildet i enheten for konsernledelsen. Hvert kvartal presenteres syntesen av alle forretningsenhetenes risikogjennomganger for konsernledelsen og styret.

Analyseverktøyet som benyttes i risikostyringen er spesialtilpasset for AF Gruppens behov og brukes aktivt av alle konsernets ledere. Et vesentlig risikoforhold som er identifisert i et prosjekt behandles i prosjektet, av forretningsenheten og i konsernledelsen. Slik sikrer vi at risikostyring er et effektivt ledelsesverktøy på alle nivåer i konsernet.

Kontinuerlig arbeid for økt konkurransekraft

I AF Gruppen brukes risikoanalysen også til å se etter nye muligheter og løsninger til fordel for kundene og AF. Etter åtte år med risikostyring gir systemet god innsikt i hvilke muligheter vi skal se etter i ulike prosjekter og hvilke prosjekter som gir størst potensial for god inntjening.

Risikostyring har resultert i kraftig reduksjon i antall tapsprosjekter og økt lønnsomhet. Siden AF begynte sin satsing på risikostyring i 2006 har gjennomsnittlig driftsmargin økt fra 2,6 prosent (2002 – 2006) til 5,4 prosent (2007 til 2014). Riktig prising av både positiv og negativ risiko er sentralt i den harde konkurransen om nye prosjekter og har bidratt til å styrke konsernets konkurransekraft.

Spesialistfunksjonen for risikostyring i AF Gruppen tilrettelegger og driver de nødvendige prosessene knyttet til risiko. Gruppen arbeider også for kontinuerlig forbedring av konsernets prosesser og metodikk innenfor området.

SUKSESSKRITERIER

> Risikostyring har bidratt, og skal fortsatt bidra, til god lønnsomhet i de enkelte prosjektene og for konsernet totalt.

Risikopyramide:
Satsingen på risikostyring er godt forankret i alle forretningsmessige aktiviteter, fra det enkelte prosjekt til konsernledelsen.

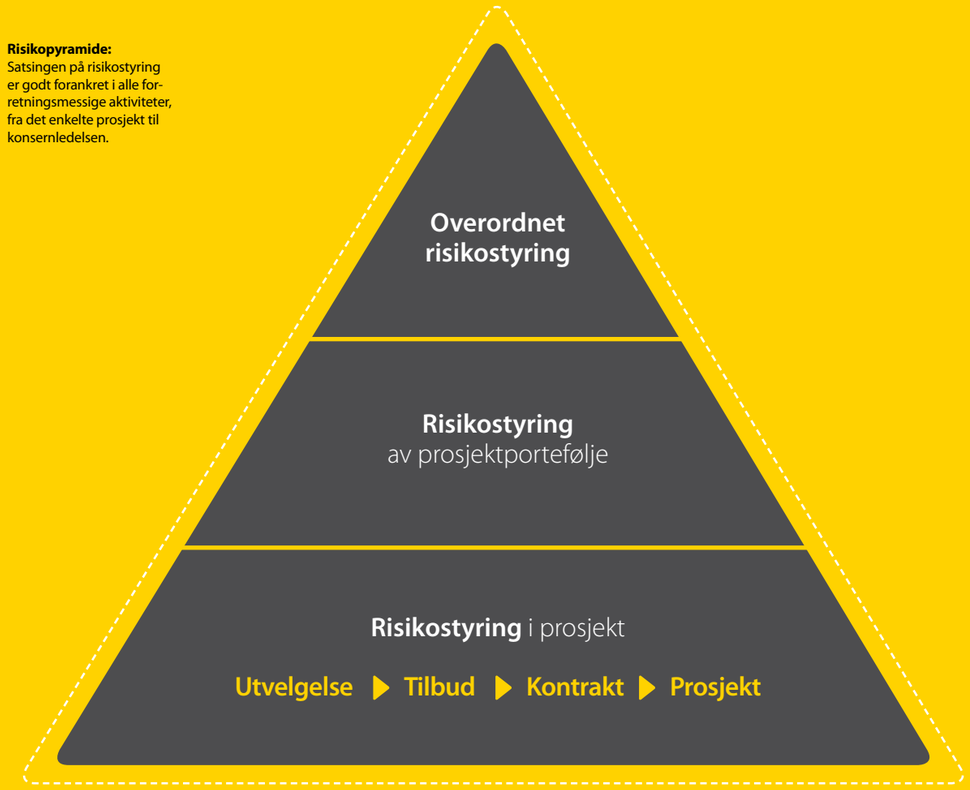

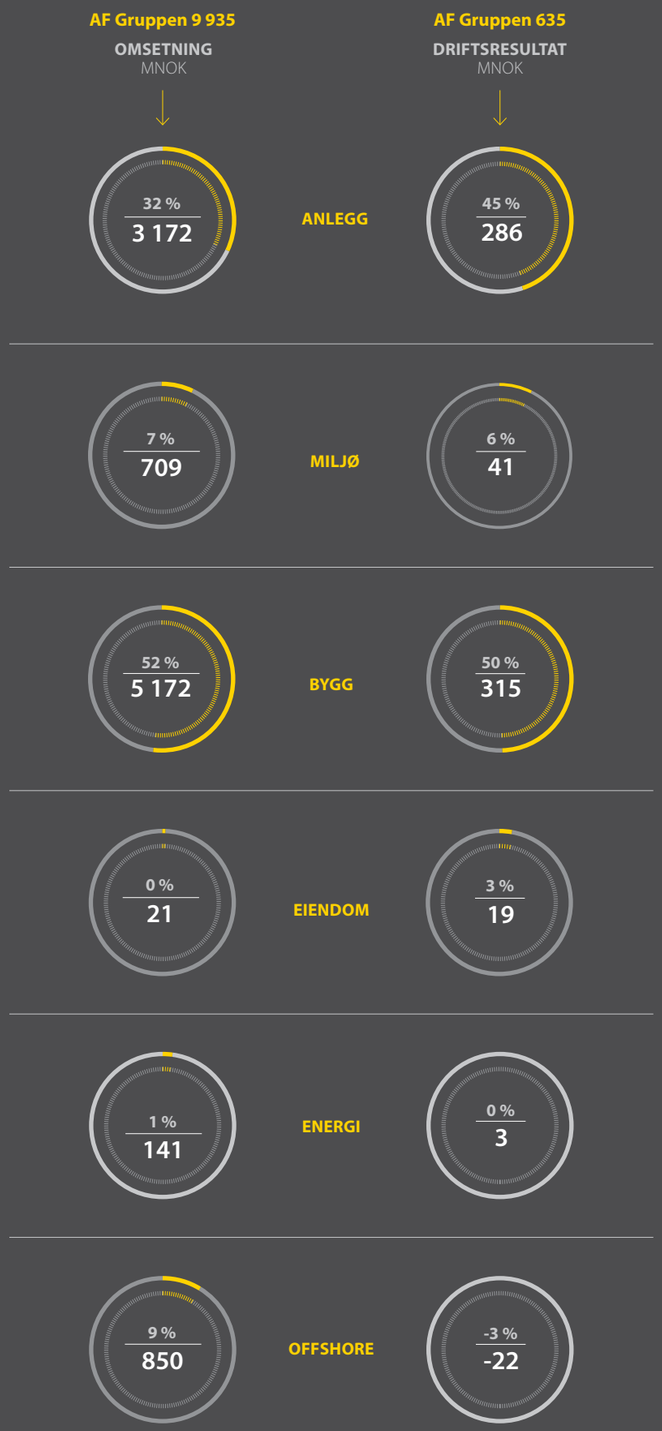

Bryt grenser

I alle AFs virksomhetsområder ser vi etter nyskapende løsninger som kan bringe prosjektene og verden et lite steg fremover. Men det er ikke teknologien alene som tar oss dit – det er menneskene.

« Vi må hele tiden ha fokus på effektivitet og kreative løsninger »

HMS-ingeniør Tone Bukholm er sammen med nesten 600 kolleger med på å utvide gassbehandlingsanlegget Nyhamna utenfor Molde. Kravene til sikkerhet er høye.

– Det tas ingen sjanser i forhold til sikkerheten. Vår utfordring er å gjennomføre oppgavene i kontrakten samtidig som vi aldri skal sette oss selv, andre eller anlegget i fare, forteller Bukholm.

Skal få gass fra nord

Gjennom 20 år har AF Gruppen opparbeidet seg bred erfaring som leverandør til olje- og gassindustrien. Kompetansen skriver seg blant annet fra drift, vedlikehold og modifikasjoner på landanlegg som Kårstø, Kalstø, Kollsnes, Sture, Mongstad, Melkøya og Nyhamna.

Nyhamna er et Shell-operert prosesseringsanlegg for naturgass fra Ormen Lange-feltet i Mørebassenget i Norskehavet. Anlegget ligger på øya Gossen i Møre og Romsdal og herfra blir gassen sendt videre til England via den 1200 kilometer lange gassrørledningen Langeled. Nå utvides Nyhamna for i tillegg å kunne ta imot gass fra Aasta Hansteen-feltet utenfor kysten av Nord-Norge via den nye gassrørledningen Polarled. Etter oppgraderingen øker kapasiteten med om lag en tredel.

Kværner har kontrakten med Norske Shell for modifikasjons- og oppgraderingsarbeidene, og har igjen inngått kontrakt med AF Anlegg som utfører civil-arbeidene på anlegget. AF Anlegg har ansvar for betong- og grunnarbeider, rørføringer, kabelkulverter og pipe racks for gassrørpakker. Også veier og parkeringsområder, landpleie og flere enkeltstående bygninger har stått på planen siden jobben startet i juni 2013. Oppdraget skal ferdigstilles innen medio 2017.

Spesielt prosjekt

Funksjonærstaben var opprinnelig planlagt til 26 personer, og en av dem er HMS-ingeniør Tone Beate Heiaas Bukholm. Hun ble ansatt i AF Anlegg etter at hun var ferdig med sivilingeniørutdanningen ved NTNU i 2013.

– Dette er det første prosjektet jeg er ute på siden jeg begynte i AF Anlegg. Det er et veldig spesielt prosjekt, siden gassbehandlingsanlegget er i drift i hele byggeperioden. Vi graver og sprenger nær gassrørene, og skulle det skje en ulykke her, kan det bli dramatisk, sier hun og føyer til at nettopp derfor er kravene til sikkerhet ekstremt høye.

AF Anlegg har gjennom prosjektet økt bemanningen. I perioder er hele 90 funksjonærer i sving på Nyhamna, i tillegg til nærmere 500 fagarbeidere både fra egne rekker og underentreprenører.

«Vi må hele tiden ha fokus på effektivitet og kreative løsninger for å kunne utføre jobben på en sikker måte»

TONE BUKHOLM, HMS-INGENIØR AF ANLEGG

– Min oppgave er å følge opp HMS-perspektivet i arbeidet som gjøres. Det er mange praktiske utfordringer ved å jobbe så tett opp til et anlegg i full drift. Ett eksempel var da vi skulle lage grøfta til den nye rørledningen, som går 400 meter ut i havet og inntil 20 meter under vann. En ordinær metode ville være å sprenge bort steinen, men på grunn av risikoen med hensyn til rørledningen måtte 600 kubikkmeter med fjell under vann fjernes uten sprengning, forteller hun.

Løsningen ble å bore mange hull i fjellet, og så bruke pigg og meisel for å fjerne steinen.

– Vi må hele tiden ha fokus på effektivitet og kreative løsninger for å kunne utføre jobben på en sikker måte, sier Bukholm.

Strenge krav

Alle som skal inn på området til gassanlegget må ha egne arbeidstillatelser.

– Noe av det som er annerledes her i forhold til en konstruksjonsplass, er at vi må bruke gassdetektorer ved alle arbeidsplasser. Det er dessuten forbudt med mobiltelefoner og ikke noe elektrisk verktøy kan oppbevares inne på området over natta, hele tiden med tanke på eksplosjonsfare, antenningsfare og sikkerheten til oss som jobber her sier Bukholm.

Hver eneste jobb som skal utføres har sin egen arbeidspakke – en komplett beskrivelse over alt som skal utføres.

– Det er en ny måte å jobbe på for oss i AF Anlegg – det er mer papirer som skal følges opp og signeres til enhver tid. Fordelen er at vi slipper mye etterarbeid når prosjektet er ferdig, sier hun.

Det er også utfordrende at prosjektet er stort og har mange aktører involvert.

– Det er enormt viktig med god kommunikasjon og et godt samarbeid for å holde fremdriften. Vi må få gjort det vi skal, samtidig som vi ikke kan gamble med sikkerheten eller risikere å gjøre feil som gjør at anlegget må stanse produksjonen. Det ville i så fall ha blitt ekstremt kostbart, sier hun.

Planlegging avgjørende

Planlegging er et nøkkelord når nye medarbeidere skal inn og jobbe på anlegget. Blant Tone Bukholms oppgaver er å utarbeide Sikker Jobb Analyser før oppstarten for medarbeiderne.

– Det er et veldig spennende prosjekt og jeg er glad for at jeg får være med på det. Her får jeg virkelig utfordret meg selv, sier Tone Bukholm.

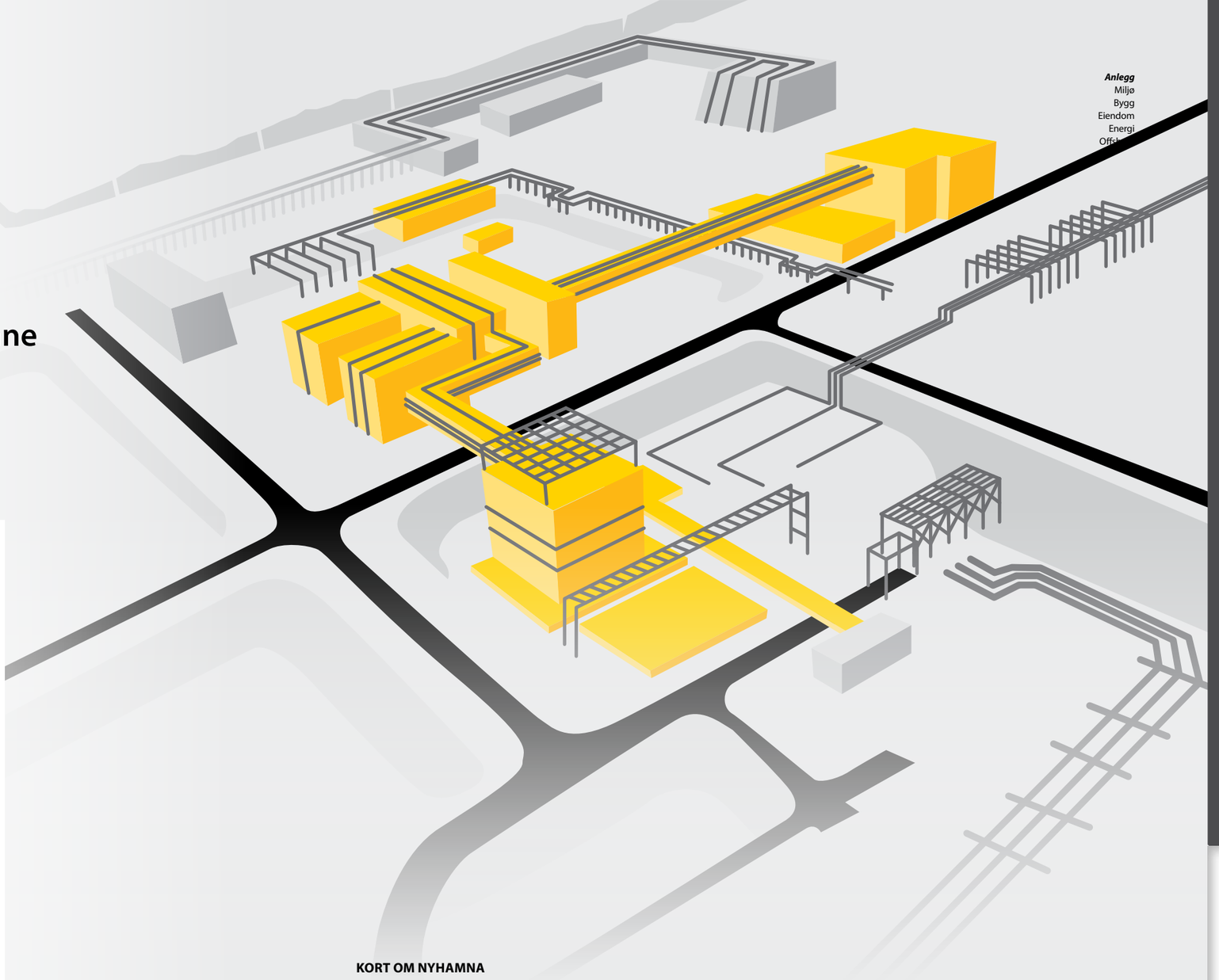

KORT OM NYHAMNA

Gassen som behandles på Nyhamna dekker 20 prosent av Storbritannias årlige gassforbruk.	*Oppgraderingen skal øke produksjonskapasiteten på anlegget med om lag en tredjedel.*	*Arbeidsomfang:* ■ *Riving av betong og undergrunns rørledninger* ■ *Undergrunns-intallasjoner* ■ *Landfall*	*Den nye gassrør-ledningen, Polarled skal legges i et land-fall som går 4000 meter ut i havet.*	*Arbeidet foregår på et gassanlegg som er i full drift døgnet rundt. Dette stiller strenge krav til plan-legging og sikkerhet.*	**Se mer på neste side**

Ferdigstilles i 2017

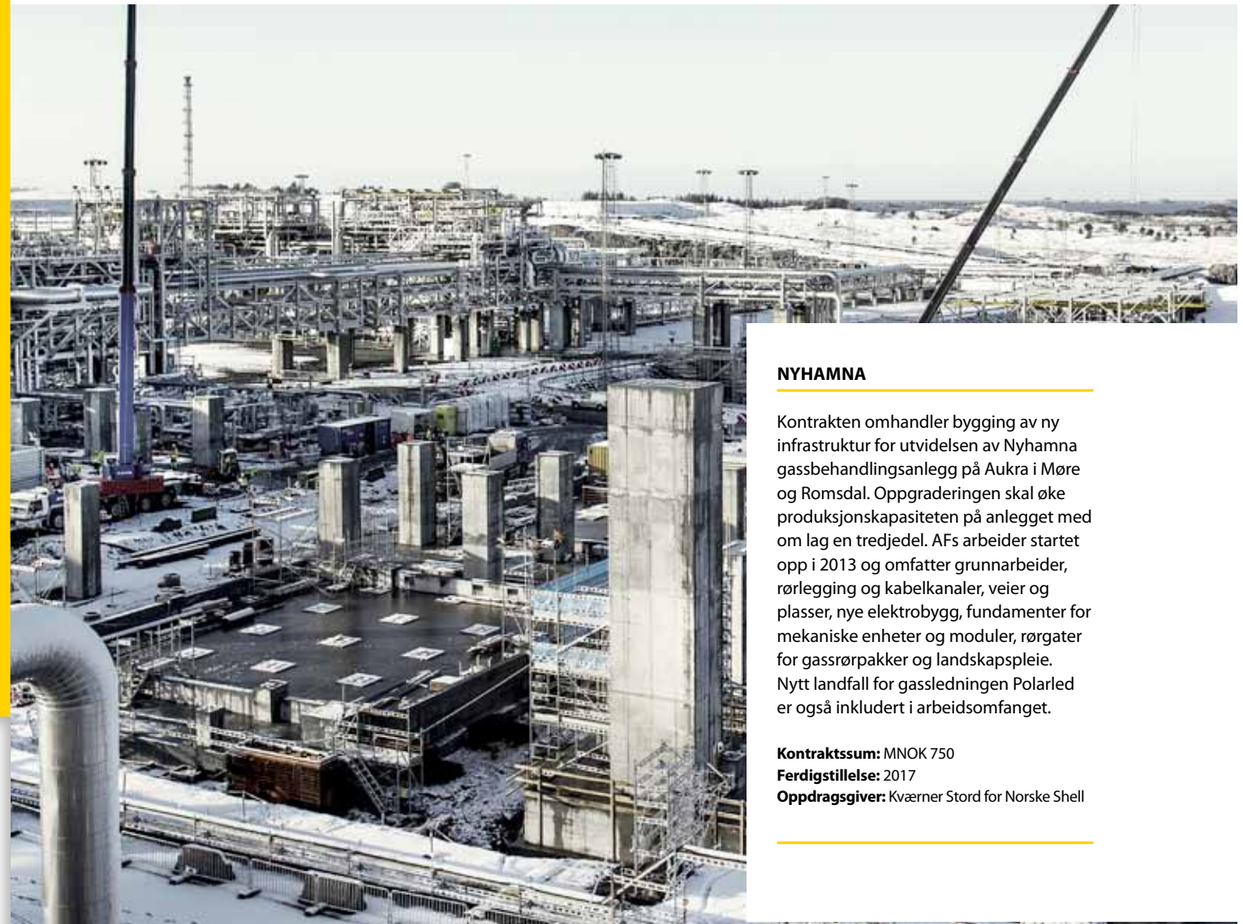

NYHAMNA

Kontrakten omhandler bygging av ny infrastruktur for utvidelsen av Nyhamna gassbehandlingsanlegg på Aukra i Møre og Romsdal. Oppgraderingen skal øke produksjonskapasiteten på anlegget med om lag en tredjedel. AFs arbeider startet opp i 2013 og omfatter grunnarbeider, rørlegging og kabelkanaler, veier og plasser, nye elektrobygg, fundamenter for mekaniske enheter og moduler, rørgater for gassrørpakker og landskapspleie. Nytt landfall for gassledningen Polarled er også inkludert i arbeidsomfanget.

Kontraktssum: MNOK 750
Ferdigstillelse: 2017
Oppdragsgiver: Kværner Stord for Norske Shell

Andre sentrale prosjekter i 2014

E6 FRYA-VINSTRA

AF har den første hovedentreprisen på utbyggingen av E6 Frya-Vinstra gjennom Sør- og Nord-Fron kommuner. Strekningen består av 4,3 kilometer tunnel, 20 betongkonstruksjoner, 18 kilometer motorvei og 10 kilometer lokalvei. Prosjektet er godt over halvveis og skal når det står ferdig bli en sikrere og mer effektiv Europavei.

Kontraktssum: MNOK 1 470
Ferdigstillelse: 2016
Oppdragsgiver: Statens vegvesen Region øst

RÅNÅSFOSS III KRAFTVERK

AF oppgraderer Rånåsfoss III for Glomma Kraftproduksjon AS. Kraftverket utnytter fallet i Rånåsfossen i vassdraget Glomma i Sørum kommune. Alle seks eksisterende turbiner skal byttes ut med nye trakt-turbiner, med vertikal aksel. Oppgraderingen skal medføre en produksjonsøkning på ca. 60 GWh som tilsvarer forbruket til ca. 3000 norske husstander.

Kontraktssum: MNOK 110
Ferdigstillelse: 2015
Oppdragsgiver: Glomma Kraftproduksjon AS

FOLLOBANEN, ÅSLAND

AF bygger to adkomsttunneler, hver på ca. 1 km fra Åsland og ned mot Follobanens kommende hovedtunnel. I tillegg skal AF utføre diverse grunnarbeider på Åsland, samt etablere gang- og sykkelforbindelse. Follobanen er første del av InterCity utbyggingen sørøst for Oslo og det største landbaserte prosjektet i Norge i nyere tid.

Kontraktssum: MNOK 250
Ferdigstillelse: 2015
Oppdragsgiver: Jernbaneverket

» **Flere prosjekter på afgruppen.no/anlegg**

Gode prestasjoner

God drift på de store prosjektene bidro til et meget godt resultat for anleggsvirksomheten i 2014. Markedsutsiktene for Anlegg i 2015 er gode.

Anleggsvirksomheten består av to forretningsenheter. AF Anlegg er den norske delen av anleggsvirksomheten, mens svenske Pålplintar utfører fundamenteringsprosjekter til industri, bolig og offentlige bygg i Stockholm og Mälardalen.

AF Anlegg utfører tradisjonelle anleggsprosjekter i hele Norge innenfor samferdsel, infrastruktur og vannkraft. Dette inkluderer veg, bane, flyplass, tunnel, fundamentering, tunnelinnredning og -sikring. Enheten er en av Norges ledende tunnel- og masseflyttingsentreprenører, og fokuserer på store komplekse prosjekter.

Anleggsvirksomheten omfatter også prosjekter rettet mot olje- og gassindustrien, samt prosjekter innenfor vannkraft og energi-, sjø- og havneanlegg i hele Norden.

Kort om 2014

Anleggsvirksomheten hadde i 2014 en omsetning på MNOK 3 172 (2 950). Resultat før skatt ble MNOK 288 (265).

Resultatmarginen endte på 9,1 prosent, mot 9,0 prosent for fjoråret.

Det har vært få kontraheringer av nye store oppdrag gjennom året, men flere prosjekter har fått større arbeidsomfang enn opprinnelig kontraktssum. Ved årsslutt hadde virksomhetsområdet Anlegg en ordrereserve på MNOK 2 913 (4 604).

AF Anlegg hadde høy aktivitet i 2014 og leverte svært gode resultater for kjernevirksomheten relatert til samferdsel, infrastruktur og vannkraft. Det har i 2014 vært god drift på de store anleggsprosjektene.

Pålplintar har hatt noe lavere omsetning enn forventet i 2014 og enheten leverte et negativt resultat for året. Det negative resultatet skyldes hovedsakelig lav aktivitet og tap på enkelte prosjekter i første halvdel av 2014. Det er i løpet av året blitt gjennomført operasjonelle og organisatoriske tilpasninger som har ført til positivt resultat i siste halvdel av 2014.

Markedsutsikter

Prognosene for norsk økonomi for 2015 preges av fallet i oljeprisen, og det som ser ut til å bli et betydelig fall i investeringene på norsk sokkel. Dette vil også smitte over på fastlandsøkonomien. I følge Prognosesenteret er det ventet at anleggsaktiviteten blir mindre berørt, og i den grad myndighetene velger å øke bevilgningene til anleggsarbeider som et motkonjunkturtiltak, kan dårlig tider for norsk økonomi gi høyere vekst i anleggsmarkedet.

I Statsbudsjettet for 2015 er det bevilget 26,8 milliarder til veiformål og Regjeringen har uttalt at samferdsel skal få et kraftig løft. Bevilgningen for 2015 utgjør en økning på om lag 3 milliarder kroner (12,4 %) fra 2014. Det foreslås om lag 8 milliarder til store veiprosjekter.

Utviklingen i svensk økonomi er påvirket av euroområdet, og nylig ble styringsrenten i Sverige senket til rekordlave nivåer. I 2015 forventer Riksbanken en vekst i brutto nasjonalprodukt på 2,7 prosent og Sveriges Byggindustrier forventer en vekst i anleggsinvesteringer i Sverige i 2015 på 1 prosent. Markedsutsiktene for det norske og svenske markedet er preget av større usikkerhet enn tidligere grunnet makroøkonomiske forhold i euroområdet samt lavere oljepris, men med planlagt oppstart av mange store anleggsprosjekter i tiden fremover er det godt grunnlag for anleggsvirksomheten i AF.

Strategi

Den norske delen av anleggsvirksomheten er en landsdekkende og mobil organisasjon med fokus på store og komplekse anleggsprosjekter innenfor vei, bane, kraftanlegg og olje og energi. Dette gjennomføres med en stor andel av egne ansatte innenfor tunneldriving, tunnelinnredning, massehåndtering og vei- og banebygging samt bruk av underentreprenørmarkedet for leveranser som gir oss et konkurransefortrinn.

Anleggsvirksomheten har som målsetting å fortsette med lønnsom organisk vekst innenfor kjernevirksomheten. Det vil si store komplekse prosjekter som krever mye kompetanse innen prosjektledelse, teknisk gjennomføring, drift, risikostyring og HMS. I tillegg vil vekst skje gjennom oppkjøp av veldrevne selskaper med geografisk og markedsmessig nisjekompetanse.

Ved å gjennomføre store og komplekse prosjekter skal AF være attraktive i arbeidsmarkedet. Enhetene skal aktivt rekruttere kvalifiserte nyutdannede fra høyskolene og erfarne medarbeidere innen drifts- og prosjektledelse. Anleggsvirksomheten jobber kontinuerlig med å utvikle ansatte gjennom opplæringsprogram og karriereplanlegging.

Den svenske delen av anleggsvirksomheten har et nisjefokus innen fundamentering med sin primære styrke i Stockholmsregionen. Også for denne virksomheten er vekst et mål, primært gjennom geografisk ekspansjon i Sverige.

Anlegg

OMSETNING MNOK

3 172

31,9 %

AF Gruppen 9 935

DRIFTSRESULTAT MNOK

286

AF Gruppen 635

DRIFTSMARGIN

9,0 %

NØKKELTALL

Beløp i MNOK	2014	2013	2012
Inntekter	**3 172**	2 950	2 622
Driftsresultat (EBIT)	**286**	253	83
Resultat før skatt (EBT)	**288**	265	92
EBIT %	**9,0 %**	8,6 %	3,2 %
EBT %	**9,1 %**	9,0 %	3,5 %
Ordrereserve	**2 913**	4 604	2 232

GEOGRAFISK TILSTEDEVÆRELSE

- Norge, inkl. Svalbard
- Sverige

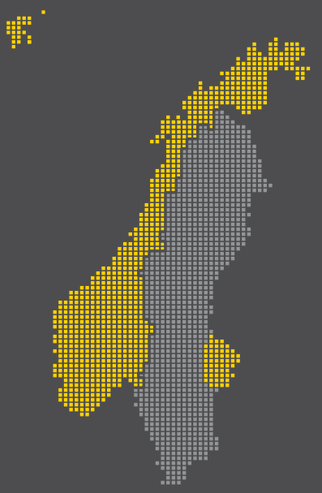

ANSATTE

1 038

37,1 %

AF Gruppen 2 797

ANLEGG BESTÅR AV

- AF Anlegg
  Johan Rognerud
  AF Arctic
- Pålplintar

« Vi trodde vi visste hva vi hadde i vente … »

Å rive et bygg fra 1978 med miljøgifter og asbest, er utfordrende nok i seg selv. Når bygget skal rives fordi det ble skadet av 22. juli-bomben, blir prosjektet helt spesielt. Det har prosjektingeniør Agnete Sion Evensen fått erfare.

– Det som kanskje har vært mest annerledes på denne anleggsplassen i forhold til andre prosjekter vi har hatt, er at alle kjøretøy måtte sjekkes grundig hver eneste gang de skulle inn på området. Dører, panser og bagasjerom måtte åpnes, understellet ble speilet og alt sjekket. Hver eneste gang, selv om samme lastebil kanskje hadde vært inne på området bare en halvtime tidligere, forteller Agnete Sion Evensen fra AF Decom. Prosjektingeniøren har hatt ansvar for HMS- og miljøarbeidet, i tillegg til kvalitetssikringen, i forbindelse med at S-blokken skulle rives.

Det Viksjø-tegnede bygget fra 1978 var sju etasjer høyt, drøyt 15 000 kvadratmeter stort og ett av ni bygg som utgjorde Regjeringskvartalet. Da bomben gikk av 22. juli 2011, fikk S-blokken sterk medfart. I mai 2014 besluttet regjeringen å rive den.

– Det rare er at ved første øyekast så ikke S-blokken særlig skadet ut. På Høyblokka kunne vi se gapende armeringsjern som en daglig påminnelse om det som hadde skjedd, mens S-blokken «bare» hadde finerplater foran vinduene og fiberduk over deler av fasaden. Det ble naturlig at vi snakket en del om 22. juli underveis i prosjektet, og alle hadde full forståelse for at Statsbygg, byggherren, stilte strenge krav til sikkerhet og kontroll, sier Evensen.

Tilstedeværende byggherre

De strenge kravene handlet ikke bare om å sjekke alle kjøretøy på vei inn til anlegget. Byggherren hadde også sin egen byggeledelse på området.

– Ofte ser vi ikke så mye til byggherren på anleggsplassen, men på dette prosjektet har de hatt en hel organisasjon på plass. I et prosjekt forholder vi oss normalt til én til to representanter fra byggherren. Her var det 12-15 personer fra byggherren og fire fra AF Decoms prosjektledelse. Statsbygg hadde leid inn to-tre rådgivende ingeniører innen ulike fagområder. I tillegg hadde de to byggeledere fra egne rekker og en koordinator for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø. Det har vært lærerikt, men også utfordrende, sier prosjektingeniøren.

Hun hadde blant annet ansvar for å dokumentere at alle de 22 AF Decom-ansatte og de til sammen 61 medarbeiderne fra underentreprenørene jobbet under ordnede forhold. Det innebærer å skaffe til veie kontrakter, byggekort, arbeidsavtaler, timelister, lønnsslipper og annen dokumentasjon.

– Min oppgave var også å sørge for at all dokumentasjon var på plass før adgangskort til anleggsplassen ble utstedt, forteller Evensen.

«Dører, panser og bagasjerom måtte åpnes, understellet ble speilet og alt sjekket. Hver eneste gang.»

PROSJEKTINGENIØR AGNETE SION EVENSEN

Asfaltlim til besvær

Nettopp tiden var en helt sentral faktor i prosjektet. AF Decom hadde perioden fra 1. oktober til 13. februar på seg til å rive S-blokken, hele tiden med miljø og sikkerhet i skarpt fokus – og med en fredet bygning, Møllergata 19, vegg i vegg. Det var ikke rom for forsinkelser eller utsettelser, fordi nye entreprenører sto og ventet på å komme inn på området og starte byggingen av nye regjeringsbygg.

– Vi er for så vidt vant til korte tidsfrister, så det var ikke den største utfordringen. Men vi møtte en del faglige utfordringer underveis, sier prosjektingeniøren og utdyper:

– Det var foretatt en miljøkartlegging i forkant, så vi trodde vi visste hva vi hadde i vente med hensyn til håndtering av bygningsmaterialer med miljø- og helsefarlige stoffer. Men, det som ikke kom frem i miljøkartleggingen, var at taket var fullt av oljeholdig asfaltlim.

Da de bygget S-blokken på slutten av 70-tallet, brukte de asfaltlim i tykke lag for å feste takpappen til betongunderlaget. For å få det av på en forsvarlig måte, måtte vi opp med en asfaltfreser på taket. Vi måtte først beregne om taket ville tåle en fire tonn tung maskin. Det gjorde det heldigvis, og vi fikk løst også det innenfor fremdriftsplanen.

Bare det å få alt avfallet ut underveis, riktig sortert og merket (på norsk, engelsk, polsk og litauisk), har vært en utfordring. 19 000 tonn betong (fordelt på ulike fraksjoner: oljeforurenset, tungmetallforurenset og asbestholdig), 130 tonn oljeforurenset papp, isolasjon og treverk, 17 tonn isolerglassruter med miljø- og helsefarlige stoffer, 13 tonn med KFK-holdig isolasjon og 120 tonn restavfall er fraktet ut fra anleggsområdet. Sorteringsgraden er 99 prosent.

– Det har vært et krevende prosjekt. Da er det ekstra tilfredsstillende å ha fullført på tid og uten skader, sier en fornøyd prosjektingeniør.

KORT OM REGJERINGSKVARTALET S-BLOKKEN

Fjerning av S-blokka i regjeringskvartalet markerer starten på de fysiske arbeidene knyttet til byggingen av det nye Regjeringskvartalet.	*Bygget har vært knyttet til de andre regjeringsbyggene via underjordiske kulverter. Dette stilte strenge krav til rivesnitt og presisjon mot flatene som skulle bevares.*	*Fjerningsoppdraget foregikk vegg i vegg med et av Oslos verneverdige bygg og en operativ brannstasjon.*	*Konstruksjonene ble sanert for alt av helse- og miljøfarlige stoffer. Alt av masser er levert til godkjente mottak.*	*Totalt ble 260 tonn metaller levert til gjenbruk.*	**Se mer på neste side**

Snart klart for bygging

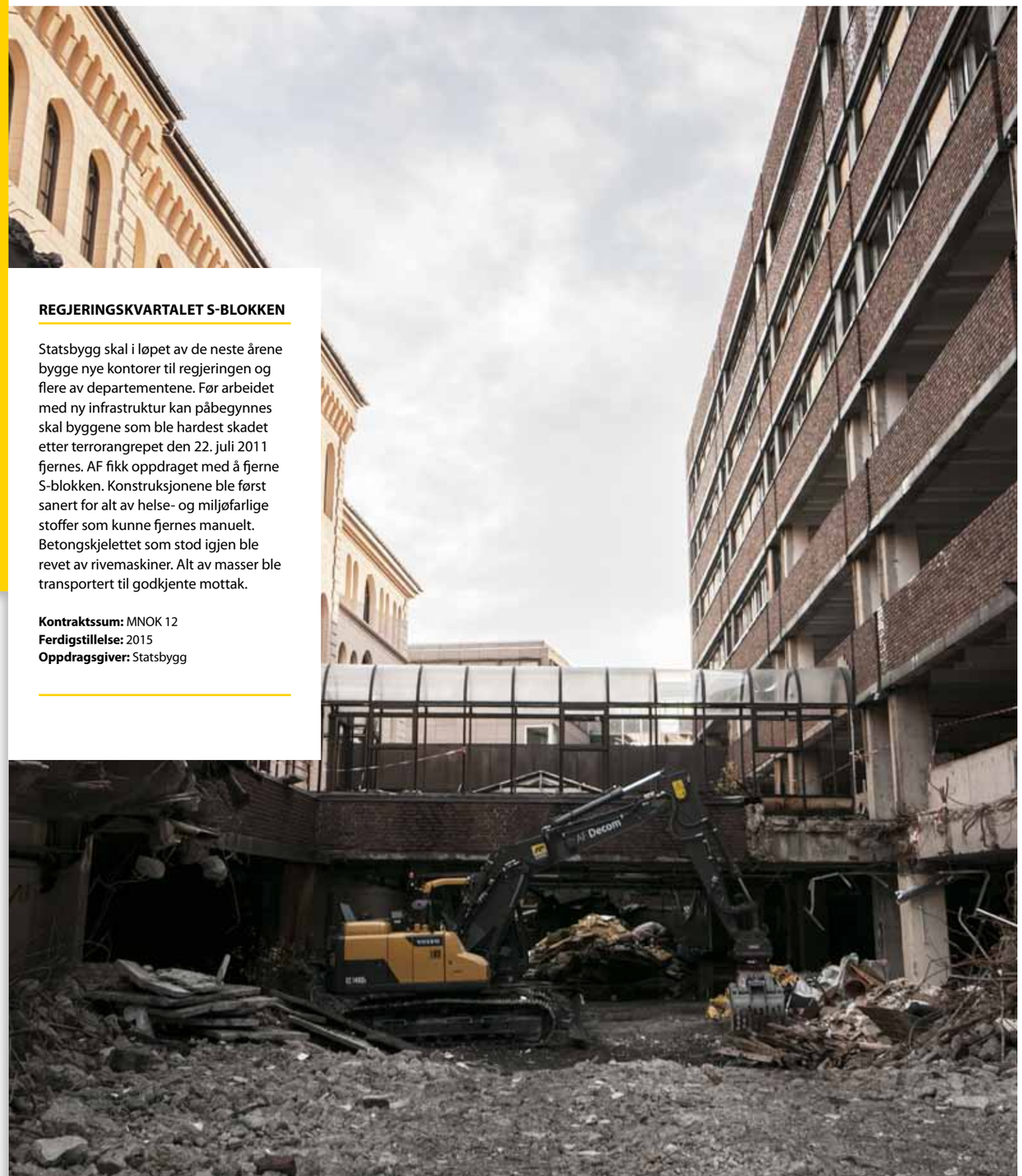

REGJERINGSKVARTALET S-BLOKKEN

Statsbygg skal i løpet av de neste årene bygge nye kontorer til regjeringen og flere av departementene. Før arbeidet med ny infrastruktur kan påbegynnes skal byggene som ble hardest skadet etter terrorangrepet den 22. juli 2011 fjernes. AF fikk oppdraget med å fjerne S-blokken. Konstruksjonene ble først sanert for alt av helse- og miljøfarlige stoffer som kunne fjernes manuelt. Betongskjelettet som stod igjen ble revet av rivemaskiner. Alt av masser ble transportert til godkjente mottak.

Kontraktssum: MNOK 12
Ferdigstillelse: 2015
Oppdragsgiver: Statsbygg

Andre sentrale prosjekter i 2014

RJUKAN

Rjukanstrengen i Telemark skulle utbedres med blant annet bygging av nye dammer på Dale og Skarfoss. I løpet av sommeren 2014 fikk AF oppdraget med å fjerne de eksisterende anleggene på dammene, samt sugerørlukene på Såheim Kraftstasjon. I tillegg ble det utført arbeid på Såheimstoppen og sikring av trykksjakten på Vemork.

Kontraktssum: MNOK 6
Ferdigstillelse: 2014
Oppdragsgiver: Skanska for Hydro

FOLLUM FABRIKKER

Follum Fabrikker er et av de største rive-prosjektene i Norge gjennom tidene. 100 000 kvadratmeter bygningsmasse med 150 000 tonn betong og 11 000 tonn stål stiller høye krav til sortering, miljøsanering og gjenbruk. Store deler av den tyngre bygningsmassen blir kjørt gjennom et knuseverk og benyttet til utfyllingsformål på tomta. Maskiner og komponenter som ikke ble solgt, samt annet stål og metall, ble gjenvunnet.

Kontraktssum: MNOK 50
Ferdigstillelse: 2014
Oppdragsgiver: Treklyngen

MILJØSANERING LÆRDAL BRANNEN

I januar 2014 ble det lille bygdesamfunnet Lærdalsøyri i Lærdal kommune rammet av norgeshistoriens største bybrann i moderne tid. Brannen tok med seg 40 bygninger. Ingen menneskeliv gikk tapt, men 70 innbyggere mistet alt de eide. Flere av bygningene som gikk tapt i brannen inneholdt asbest i tak og vegger. I samarbeid med selskapet Eriksen HMS i Bergen støvsuget AF opp asbesten. All asbest ble levert på godkjent mottak.

Kontraktssum: MNOK 4
Ferdigstillelse: 2014
Oppdragsgiver: Lærdal kommune

» **Flere prosjekter på afgruppen.no/miljo**

God aktivitet, varierende resultater

2014 var preget av varierende prosjektresultater i Miljø. Forventninger om et godt bygg- og anleggsmarked, sammen med økt satsing på behandling og gjenvinning av masser, gir gode utsikter for 2015.

AF er Europas største entreprenør innenfor riving og miljøsanering av bygg og konstruksjoner. Miljø har virksomhet i Norge og Sverige.

Virksomhetsområdet har solid kompetanse innen fagområder som riving, miljøkartlegging, sanering, gjenvinning, sprengning, mudring, behandling av forurenset masse og spesialoppdrag. Strenge miljøkrav krever kunnskap om sikker håndtering av miljøfarlig avfall og at man oppnår en høy grad av gjenvinning.

Virksomhetsområdet Miljø består av enhetene AF Decom, AF Decom AB, Härnösand Byggreturer AB, BA Gjenvinning, Rimol Miljøpark og Jølsen Miljøpark.

Rivevirksomhetene river og sorterer bygningsavfall for salg eller deponering. Virksomheten generer store mengder stål som selges til gjenvinning på smelteverk. Gjenvinningsvirksomheten har godkjente mottaksanlegg for riveavfall, i hovedsak betong, tegl og asfalt. Riveavfallet knuses, renses og videreselges som resirkulert pukk og grus.

BA Gjenvinning resirkulerer betong og asfalt. Rimol Miljøpark er et høyteknologisk mottak for lagring og resirkulering av forurensede masser. Jølsen Miljøpark foredler betong, stein og asfalt til gjenbruk.

Kort om 2014

Miljø leverte en omsetning på MNOK 709 (684) og resultat før skatt MNOK 39 (38). Resultatmarginen ble 5,5 prosent sammenlignet med 5,5 prosent i 2013. Resultatene for 2014 er lavere enn den langsiktige målsettingen.

Den norske virksomheten har hatt god aktivitet, men varierende prosjektresultater gjennom 2014. Storprosjektet Follum fabrikker, som ble avsluttet i løpet av 2014 ble et godt gjennomført prosjekt, både økonomisk, miljømessig og sikkerhetsmessig.

Den svenske virksomheten hadde varierende resultater i 2014. Härnösand Byggreturer AB, som AF Gruppen kjøpte i 2013, hadde høy aktivitet og gode resultater i 2014. AF Decom AB hadde meget svake resultater for året. Operasjonelle og organisatoriske tilpasninger ble gjennomført i AF Decom AB i 2014.

Rimol Miljøpark i Trondheim har god drift og gode resultater. Jølsen Miljøpark som ligger utenfor Lillestrøm var i oppstartsfasen i 2014.

AF Gruppen solgte i 2014 50 prosent av BA Gjenvinning AS til Gunnar Holth Grusforretning AS.

Ordrereserven til Miljø var ved utgangen av 2014 MNOK 175 (215).

Markedsutsikter

Markedsutsiktene for Miljø i 2015 er gode.

Aktiviteten i Miljø henger sammen med den generelle aktiviteten i bygg- og anleggsmarkedet. De positive utsiktene for anleggsmarkedet i Norge samt en forventet økt etterspørsel etter boliger og yrkesbygg i de største byene ventes å få en positiv innvirkning på etterspørselen etter rivetjenester.

Den samme tendensen ventes i Sverige, der prognosene indikerer vekst i bygg- og anleggsmarkedet, som igjen ventes å gi økt etterspørsel etter rivetjenester.

Strenge miljøkrav forventes å gi god etterspørsel etter tjenester innen mottak, resirkulering og gjenvinning av masser.

Strategi

Forretningsidéen til Miljø er gjennom spisskompetanse å tilby løsninger som møter kundenes miljøutfordringer.

Den landbaserte rivevirksomheten skal drives videre med sterk fokus på kjernevirksomheten og naturlig utvikling av tjenestespekteret i Norge og Sverige. Rivevirksomheten i AF skal kjennetegnes med stor fokus på sikkerhet og ivaretakelse av det ytre miljø hvor analyse og kartlegging av riveprosjekter sikrer en riktig sortering og håndtering av alt avfall. Det arbeides med å få tilstrekkelig volum på rivevirksomheten i Sverige, samtidig som AF bidrar til en ventet konsolidering og profesjonalisering av det svenske rivemarkedet. Veksten forventes å fortsette gjennom å øke det geografiske satsningsområdet og vil realiseres både gjennom organisk vekst og oppkjøp.

Miljø

OMSETNING MNOK

709

7,1 %

AF Gruppen 9 935

DRIFTSRESULTAT MNOK

41

AF Gruppen 635

DRIFTSMARGIN

5,8 %

NØKKELTALL

Beløp i MNOK	2014	2013	2012
Inntekter	**709**	684	649
Driftsresultat (EBIT)	**41**	40	72
Resultat før skatt (EBT)	**39**	38	71
EBIT %	**5,8 %**	5,8 %	11,1 %
EBT %	**5,5 %**	5,5 %	11,0 %
Ordrereserve	**175**	215	231

GEOGRAFISK TILSTEDEVÆRELSE

- Norge
- Sverige

ANSATTE

226

8,1 %

AF Gruppen 2 797

MILJØ BESTÅR AV

- AF Decom AS
  BA Gjenvinning
  Rimol Miljøpark
  Jølsen Miljøpark
- AF Decom AB
- Härnösand Byggreturer AB

« Vi har ikke gjort dette før. Det gjør det ekstra morsomt »

For første gang leverer AF Bygg Oslo et BREEAM Excellent-bygg. Anleggsleder Christoffer Martinsen sover likevel godt om natta.

Vi snakker 15 500 kvadratmeter kontorlokaler fordelt på åtte etasjer og med plass til 750 medarbeidere på Hasle Linje. Bygget skal ha passivhusstandard, som oppnås blant annet ved hjelp av 12 geobrønner boret 260 meter hver ned i grunnen. Solceller på taket og fasaden mot sør skal dekke inn 12,5 prosent av strømmen som trengs for å holde vifter, pumper, belysning og utstyr i gang.

K5B, eller Frontbygget som det også kalles, skal være innflyttingsklart for leietaker Bymiljøetaten sommeren 2015. Da vil det også være første gang AF Bygg Oslo har reist et kontorbygg med den nest høyeste miljøstandarden som er mulig å oppnå; BREEAM NOR Excellent. Kontrakten er på rett under 300 millioner kroner. Gjennom 2014 har det hver arbeidsdag blitt omsatt for omtrent én million kroner i prosjektet.

Strenge dokumentasjonskrav

– Den største forskjellen mellom å bygge et BREEAM-sertifisert bygg og et som ikke er det, er kravet til dokumentasjon og valg av løsninger. Vi gjør egentlig ikke så mye annerledes i selve byggeprosessen, men vi må i langt større grad enn ellers dokumentere alt vi gjør og alt vi kjøper inn. Samtidig har alle innkjøp strengere miljø- og dokumentasjonskrav enn vanlig.

– Jeg syns det er veldig bra, men det krever også av oss at vi er enda tidligere ute med innkjøpsprosesser og prosjektering. Når vi først begynner å bygge, går det veldig fort. Ting må derfor være avklart og bestemt i forkant.

– I tillegg er det naturlig nok teknisk mer komplisert med et BREEAM Excellent-bygg. Vi har ikke gjort dette før, men det gjør det også ekstra morsomt, forteller anleggsleder Christoffer Martinsen.

Når et byggeprosjekt skal BREEAM-sertifiseres, gis det poeng innen ti kategorier, deriblant prosjektledelse, materialbruk, innemiljø, tomtevalg og tilgjengelighet, for å nevne noe. Alle faktorer spiller sammen, her holder det ikke bare å tenke miljøvennlige materialer eller god kildesortering i byggeprosessen. Avstanden til nærmeste kollektivtransporttilbud og hvor energieffektivt og miljøvennlig bygget er – både i bygge- og driftsfasen – vil også påvirke den totale poengsummen.

K5B er en del av Hasle Linje, området der Vinmonopolet tidligere hadde sitt hovedkvarter, og ligger midt i et kollektivtrafikalt smørøye. Med en t-banestasjon på to tomtehjørner (Hasle og Økern), flere busslinjer i umiddelbar nærhet og god tilgjengelighet for både gående og syklister, blir bilen overflødig for dem som skal til Bymiljøetaten.

«Dette er et prosjekt som er kult å ha på cv-en.»

ANLEGGSLEDER CHRISTOFFER MARTINSEN

Kreativitet og fleksibilitet

– Det er ingen tvil om at dette er et prosjekt som er kult å ha på cv-en. Ikke bare fordi det er et miljømessig svært bra bygg, men også fordi vi i prosessen har vært nødt til å tenke kreativt og være fleksible for å holde fremdriftsplanen, sier Martinsen. Han forteller om hvordan forsinkede konstruksjonsberegninger holdt på å forsinke oppstarten på råbygget med seks uker, men at de ved å snu på rekkefølgen i grunnarbeidene greide å få forsinkelsen ned til én uke.

– Den ene uken hentet vi inn i resten av arbeidet, slik at råbygget ble ferdig til planlagt tid. En krevende utfordring i prosjektet for øvrig har vært fasaden. Selv om den økonomisk sett ikke er en stor del av totalbudsjettet, er «tett bygg» en forutsetning for at dem som skal jobbe innvendig kan begynne med sitt. Blir fasaden forsinket, kan det få store følgekonsekvenser, forteller anleggsleder Martinsen.

Og det var her det holdt på å gå galt. Underentreprenøren som skulle levere fasaden fikk først problemer med produksjonsutstyret og deretter med å skaffe nok personell. Fremdriften tillot lite forsinkelser, så noe måtte gjøres.

– Løsningen ble å bygge en provisorisk fasade der det skulle være rene glassfelt. Det holdt bygget tett nok til at det innvendige arbeidet kunne fortsette som opprinnelig planlagt. Gode og detaljerte planer, inkludert en plan B i bakhånd, gjør det lettere å kaste seg rundt og finne alternative løsninger når det trengs, sier Martinsen og fortsetter:

– Det er tilfredsstillende å få et prosjekt i mål i henhold til fremdriftsplanen selv om det har vært hindringer underveis. AF som organisasjon er godt rigget for å takle denne type utfordringer, med en god kombinasjon av eldre, erfarne folk og yngre krefter som er lærevillige og har stort pågangsmot. Personlig syns jeg det er spennende å være med på å skape noe varig.

KORT OM BYMILJØETATEN

Om lag 750 arbeidsplasser fordelt på 15 500 kvadrat meter. Kantine og takhage med planter og urter.	*Passivhus i henhold til TEK-10. BREEAM Excellent*	*Energi hentes fra 12 geobrønner boret 260 meter hver ned i grunnen.*	*Solceller på taket og fasaden mot sør skal dekke inn 12,5 prosent av energibruken til bygget.*	*100 % sorteringsgrad på alt av materialer som er benyttet*	**Se resultatet på neste side**

Slik blir resultatet

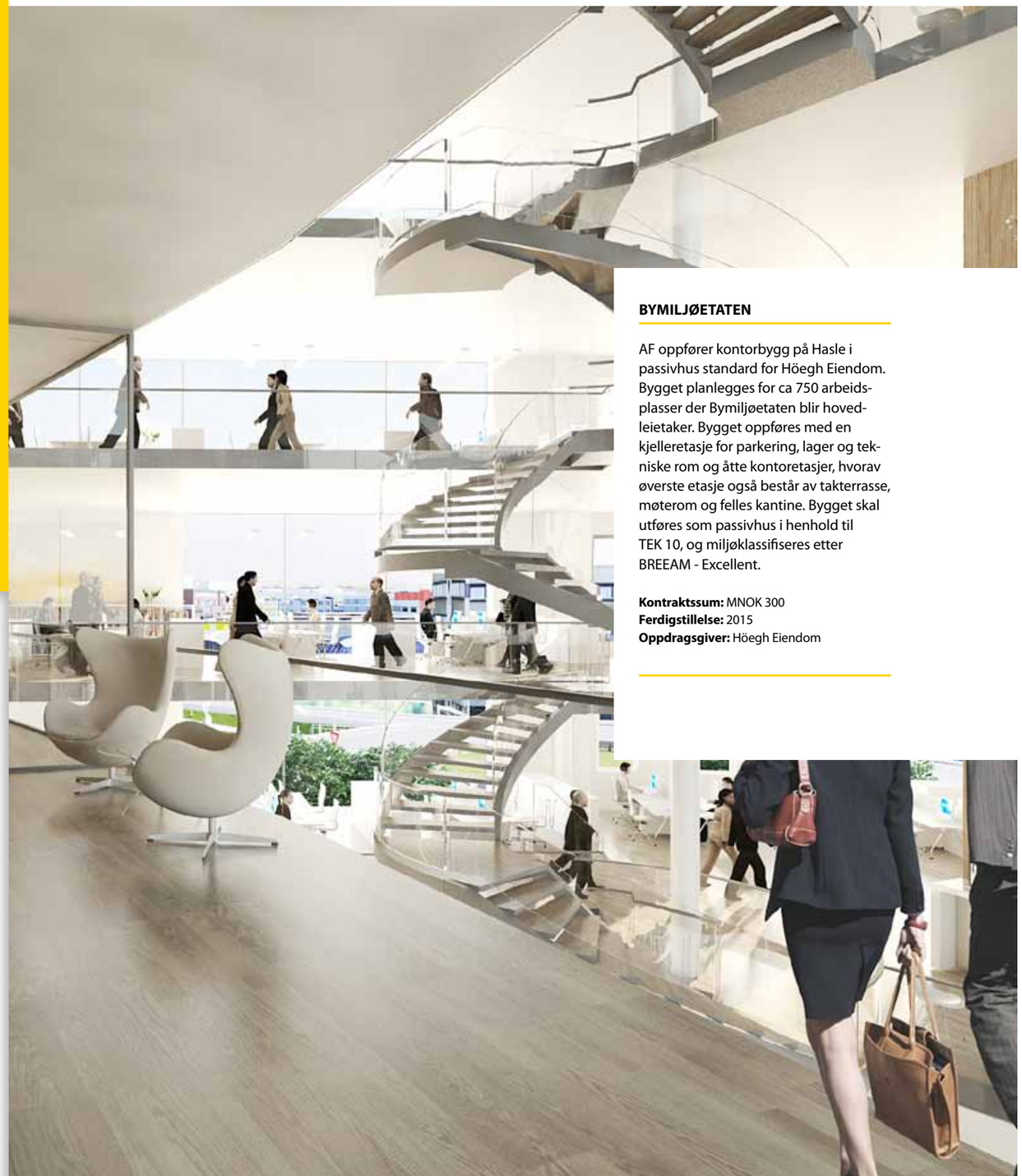

BYMILJØETATEN

AF oppfører kontorbygg på Hasle i passivhus standard for Höegh Eiendom. Bygget planlegges for ca 750 arbeidsplasser der Bymiljøetaten blir hovedleietaker. Bygget oppføres med en kjelleretasje for parkering, lager og tekniske rom og åtte kontoretasjer, hvorav øverste etasje også består av takterrasse, møterom og felles kantine. Bygget skal utføres som passivhus i henhold til TEK 10, og miljøklassifiseres etter BREEAM - Excellent.

Kontraktssum: MNOK 300
Ferdigstillelse: 2015
Oppdragsgiver: Höegh Eiendom

Andre sentrale prosjekter i 2014

ØSTFOLDSYKEHUSET

AF har hatt ansvar for syv av ni entrepriser på det nye Østfoldsykehus på Kalnes. Sykehuset er Norges nåværende største landbaserte byggeprosjekt. Nybygget er på hele 85 500 kvadratmeter og får totalt 579 sengeplasser. Sykehuset ligger langt fremme i europeisk målestokk. Alle rommene er enerom og bygningskroppen er bygd rundt sju atrier. Den lengste korridoren er på 420 meter. Offisiell åpning av sykehuset er 2. november 2015.

Kontraktssum: MNOK 840
Ferdigstillelse: 2015
Oppdragsgiver: PNØ (Helse Sør-Øst)

LERVIG BRYGGE

Et gammelt industriområde i Stavanger forvandles til en ny bydel med fantastisk utsikt. De 188 leilighetene ved vannkanten får både utsikt til Ryfylke-fjellene og panorama over Stavanger by. Leilighetene bygges etter Selvaag Pluss-konsept. Byggestart var i 2013.

Kontraktssum: MNOK 440
Ferdigstillelse: 2016
Oppdragsgiver: Øya Lervig Brygge AS, et datterselskap av Selvaag Bolig

PALEET

AF startet rehabiliteringen av Paleet kjøpesenter i Karl Johansgate i april 2013. Oppdraget omfattet både innvendig ombygging av kjøpesenterarealene og kontorarealer. Paleet ligger i Oslos paradegate og hadde nyåpning i september 2014. Paleet har over 30 spesialforretninger og motebutikker, samt en rekke kafeer og serveringssteder. I fellesarealet er det blant annet brukt over 4000 kg kobber på overflater, og søyler og brannskap er trukket i lær.

Kontraktssum: MNOK 80
Ferdigstillelse: 2014
Oppdragsgiver: KLP Eiendom

» **Flere prosjekter på afgruppen.no/bygg**

Svært godt resultat

De siste par årene har fokus i Bygg vært rettet mot god risikostyring, økt kvalitet i prosjektstyring og fokus på kritiske barrierer i gjennomføringsfasen. Summen av våre tiltak har gitt tydelige resultater og den samlede lønnsomheten i Bygg er nå på et svært godt nivå.

Bygg er AFs største virksomhetsområde og spenner over hele verdikjeden fra utvikling og prosjektering til bygging. I tillegg til å være en av de største aktørene innenfor bolig-, nærings- og offentlige bygg, er AF ledende innen rehabilitering i Norge.

Virksomhetsområdet Bygg omfatter aktiviteter knyttet til nybygg, rehabilitering og ombygging i både Norge og Sverige. Bygg er delt inn i syv forretningsenheter med sterk lokal forankring og et markedsmessig tilpasset tjenestespekter. Bygg består av forretningsenhetene AF Bygg Oslo, AF Byggfornyelse, AF Bygg Østfold, AF Bygg Rogaland, AF Bygg Sør, Strøm Gundersen gruppen, LAB og AF Bygg Göteborg.

Kort om 2014

Bygg hadde en omsetning på MNOK 5 172 (4 793) i 2014 og et resultat før skatt på MNOK 311 (160). Fokuset på marginforbedring har gitt resultater, og Bygg leverer en resultatmargin på 6,0 prosent (3,3).

Den norske byggevirksomheten leverer totalt sett meget gode resultater, men prestasjonene er varierende i de ulike forretningsenhetene. AF Bygg Oslo, AF Bygg Østfold og Strøm Gundersen har alle hatt god drift og leverer gode resultater for 2014, mens AF Bygg Sør og AF Bygg Rogaland har hatt et utfordrende år. AF Byggfornyelse leverer positive resultater, men lavere enn den langsiktige målsettingen.

Den svenske enheten AF Bygg Göteborg har hatt god drift og god aktivitet i 2014. Enheten leverer resultater som er i tråd med konsernets krav til lønnsomhet.

Mot slutten av 2014 inngikk AF en intensjonsavtale med det Bergensbaserte entreprenørselskapet LAB AS med den hensikt å kjøpe 70 prosent av selskapet. Transaksjonen ble gjennomført i første kvartal 2015.

Ordrereserven til Bygg var ved utgangen av 2014 MNOK 4 138 (4 760).

Markedsutsikter

Boligprisene hadde en sterk utvikling i 2014, og økte i gjennomsnitt med 5,8 prosent fra 2013. Det ble samtidig registrert 27 130 igangsettingstillatelser for nye boliger, hvilket utgjør en nedgang på ca. 10 prosent fra 2013.

Det er ventet at de lave boliglånsrentene, kombinert med utlånsvillige banker, vil kunne føre til ytterligere prisvekst i boligmarkedet. Prognosesenteret forventer en boligprisvekst på omkring 4 prosent i 2015. Det er i midlertidig grunn til å anta at det kan bli betydelige regionale forskjeller, der etterspørselen etter sentrumsnære boliger vil bidra til størst vekst. Boligbygging, målt i antall igangsettingstillatelser, forventes også å vokse med 1 prosent og 6 prosent i hhv. 2015 og 2016.

Bygg er også eksponert for svingninger innenfor markedet for næringseiendom. Totalt ble det igangsatt 4,75 millioner m^2 næringsbygg i 2014, en økning på 1,6 prosent fra 2014. Prognosesenteret forventer at denne veksten vil fortsette i 2015, og har lagt til grunn en vekst i igangsatt areal på 2,1 prosent i sine prognoser.

Det svenske boligmarkedet har hatt en sterk utvikling i 2014, og det ventes en fortsatt positiv utvikling i året som kommer. Sveriges Byggindustri sine prognoser viser en sterk vekst i boliginvesteringene i 2015. Fortsatt høy aktivitet i Sverige gir et godt grunnlag for AFs svenske byggevirksomhet i 2015.

Med en stabil og god portefølje, mange sterke prosjektteam og en betydelig ordrereserve er fundamentet lagt for videre vekst i AF Bygg. Samlet sett forventes det et godt marked for AFs virksomhet innen Bygg i 2015.

Strategi

De siste to årene har erstatt AF med virksomhetsområdet Bygg primært fokusert på å skape stabilitet i inntjeningen. Et tydelig fokus på god risikostyring, riktig organisering av prosjektene og effektive barrierer i gjennomføringen har gitt gode resultater. Vi er nå på et lønnsomhetsnivå som er bransjemessig ledende og som vi tror er bærekraftig over tid.

AF Gruppen kjøpte i mars 2015 70 prosent av aksjene i LAB AS. Selskapet er den markedsledende byggentreprenøren i Bergen og Hordaland og gir AF innpass i et stabilt og stort marked. AF Gruppens strategi ved oppkjøp er å tilnærme oss etablerte og veldrevne selskaper som deler våre tanker om god bedriftskultur og har flinke medarbeidere på alle nivåer. LAB AS er åpenbart et slikt selskap og vi er trygge på at en etablering i Hordaland med LAB AS som vår partner vil styrke begge selskaper fremover.

En av vår bransjes største utfordringer er innslaget av useriøse aktører. For AF er målet tydelig. Vi skal ikke ha noen form for arbeidsrelatert kriminalitet på våre byggeplasser. Vi har derfor iverksatt tiltak innen opplæring, leverandørutvelgelse, systematisk oppfølging og aktiv kontroll slik at det på våre byggeplasser kun er solide og seriøse aktører.

OMSETNING MNOK

5 172

52,1 %

AF Gruppen 9 935

DRIFTSRESULTAT MNOK

315

AF Gruppen 635

DRIFTSMARGIN

6,1 %

NØKKELTALL

Beløp i MNOK	2014	2013	2012
Inntekter	**5 172**	4 793	5 348
Driftsresultat (EBIT)	**315**	169	60
Resultat før skatt (EBT)	**311**	160	47
EBIT %	**6,1 %**	3,5 %	1,1 %
EBT %	**6,0 %**	3,3 %	0,9 %
Ordrereserve	**4 138**	4 760	4 368

GEOGRAFISK TILSTEDEVÆRELSE

- Norge
- Sverige

ANSATTE

988

35,3 %

AF Gruppen 2 797

BYGG BESTÅR AV

- AF Bygg Oslo
- AF Byggfornyelse
- AF Bygg Østfold
- AF Bygg Sør
- AF Bygg Rogaland
- Strøm Gundersen
- LAB
- AF Bygg Göteborg

« Tilliten vi får gjør det lettere å utvikle seg og bryte egne grenser »

Den enorme glassfasaden på bygget Glasiären skimrer ikke bare som en isbre, den bidrar også til å spare energi. Det er helt sentralt for Göran Malmcrona og AF Projektutveckling.

Når Göteborg feirer sitt 400-årsjubileum i 2021 vil byens sentrum strekke seg over Göta älv til Kvillebäcken – et område som tidligere var preget av lurvete gateliv og lyssky aktiviteter. Nå er fortidens uhumskheter jevnet med jorda, og Kvillebäcken er blitt et pionérprosjekt: For første gang samarbeider åtte ulike boligutviklere for å skape en helt ny bydel. Nøkkelordene er variasjon og en genuin byfølelse. Glasiären er allerede blitt et landemerke i det nye området, og inneholder kontorer, butikker og treningssenter.

– Navnet Glasiären kommer fra en göteborgsk tradisjon med å navngi byens bygninger på finurlige måter. Glasiären er satt sammen av ordene glass og barriere, og huset skal være en barriere som skiller boligbebyggelsen fra trafikken, forteller Göran Malmcrona, administrerende direktør for AF Projektutveckling AB. Glasiären er AF Gruppens første svenske eiendomsprosjekt i egen regi, og finansieres med norske investorer.

– Bygget utmerker seg både gjennom størrelse og utforming, med den enorme glassfasaden som skimrer som en isbre i ulike blånyanser, sier Malmcrona.

Sparer energi

Glasiären er 125 meter lang og ligger som et ikonbygg mellom en travel trafikkåre og de nye boligene. Totalt 578 glasselementer dekker bygningens fasade, og hvert enkelt av de gjennomsiktige glassene styres elektronisk med den såkalte ECONTROL-teknologien. Dermed kan lys- og varmeinnslipp styres ved å trykke på en knapp. Teknologien regnes som det første steget i retning intelligente fasader.

– Solbeskyttelsen i glassfasaden er en banebrytende teknologi, og vinduene endrer farge elektronisk etter sollysets intensitet og etter solens forflytning over himmelen. Summen er at man sparer energi, noe som er sentralt for oss i AF Projektutveckling når vi utvikler nye eiendommer, sier Malmcrona.

Glasiären er dessuten bygget etter prinsippet Miljöbyggnad Silver:

– Det innebærer at husets totale miljøpåvirkning skal holdes innenfor gitte rammer. Da står energieffektivitet sentralt, sier han.

Glassfasaden er en effektiv måte å styre inneklimaet i Glasiären på, samtidig som det ikke er nødvendig med innvendig og utvendig solskjerming som gardiner, persienner og markiser. Løsningen har vakt stor interesse blant byggherrer og arkitekter, og Glasiären er blitt et referanseprosjekt for den nye teknologien.

«Solbeskyttelsen i glassfasaden er banebrytende teknologi»

GÖRAN MALMCRONA, ADM.DIR. AF PROJEKTUVECKLING

Fylles av mennesker

Glasiären har også lykkes i å trekke til seg ettertraktede offentlige leietakere på langsiktige kontrakter, kombinert med lokale tilbud innen handel og service.

– En av de store utfordringene for oss i dette prosjektet har vært å fylle huset med en spennende blanding av leietakere. 4. mai åpner Hisingen Bibliotek i første etasje, og det betyr en strøm av mennesker i mange av døgnets timer. Biblioteket vil holde åpent til sent på kvelden og blir en samlingsplass i området, sier Malmcrona.

I andre etasje har treningssenteret Friskis & Svettis flyttet inn. Det bidrar til liv i bygget også om kvelden.

– Andre leietakere er Swedbank, arbeidsformidlingen, en eiendomsmegler, et sosialkontor og et barne- og ungdomsmedisinsk tilbud. Totalt regner vi med at bygget vil besøkes av om lag 4000 mennesker i døgnet, og nær 600 vil ha arbeidsplassen sin i huset, sier Malmcrona.

Han føyer til at Glasiären ikke bare har budt på krevende tekniske løsninger, men også har hatt mange menneskelige utfordringer underveis.

– De myke parameterne må fungere når en samling tøffe og engasjerte personer møtes i henholdsvis bestiller- og entreprenørrollen. Fintfølelse, rakrygghet og takhøyde har vært nødvendig for alle som har bidratt i prosjektet, legger han til.

Ringen er sluttet

Göran Malmcrona jobbet i JK Bygg Göteborg da virksomheten ble kjøpt opp av AF Gruppen i 2001.

– Jeg jobbet i AF Gruppen i om lag fem år før jeg sluttet og startet for meg selv, og drev mitt eget firma i sju år. I fjor kom jeg tilbake til AF igjen. Med det er ringen sluttet, sier han og tilføyer:

– Den tilliten medarbeiderne får i AF, gjør det lettere å utvikle seg og bryte egne grenser. Den bakenforliggende støtten fra sjefene og det velutviklede ledersystemet gjør at man hele tiden våger å kaste seg ut i nye og spennende utfordringer. En blanding av frihet og kontroll er noe jeg synes gjennomsyrer hele AF Gruppen.

KORT OM GLASIÄREN

Første bygg i Norden som bruker intelligente glassfasader for å styre lys- og varmeinnslipp i bygningen. Fargen på glasset endrer seg forhold til lyset.	*Bygget trenger ingen innvendig og utvendig solskjerming.*	*Glasiären er hele 125 meter lang og skal fungere som en barriere for lyd fra trafikk mot et nytt boligområde.*	*Totalt 18 500 kvadratmeter bygg fordelt på kontor, butikker, fritids aktiviteter og offentlige tjenester.*	*Glasiären er en viktig del av å gjøre området i Göteborg om til en levende og tilgjengelig bydel både som arbeidsplass og for dem som bor og jobber i området.*	**Se resultatet på neste side**

Slik ble resultatet

GLASIÄREN

Glasiären på Hisingen i Gøteborg blir en naturlig møteplass med miks av kontorer, butikker, fritidstilbud og offentlige tjenester. Bygget på 18 500 kvadratmeter skal fungere som en støybarriere mot togtrafikken og det nye boligområdet. Det er det det første i Norden som dekkes med glass med den nye ECONTROL-teknologien.

Ferdigstillelse: 2015
Eierandel AF: 33,3 %

Andre sentrale prosjekter i 2014

HASLE LINJE

AF og Höegh Eiendom samarbeider om utvikling av næringstomter og boligprosjektet Krydderhagen på eiendommen til det tidligere produksjonsanlegget til Arcus på Hasle i Oslo. Boligområde omfatter ca 550 leiligheter. Bymiljøetaten, Aller Media og Cowi er noen av selskapene som vil flytte inn i næringsbyggene. Det er AF som er entreprenør.

Ferdigstillelse: 2016 →
Eierandel AF: 50 %

KILEN PANORAMA

AF har utviklet boligområde Kilen på bryggekanten sentralt i Sandefjord siden begynnelsen av 2000-tallet. Nå reises høyhuset Kilen Panorama. Bygget består av 11 etasjer bestående av 20 selveierleiligheter og næringslokale i 1. etasje. Det er Strøm Gundersen som er entreprenør.

Ferdigstillelse: 2014
Eierandel AF: 40 %

ENGEBRETS PROMENADE

Engebrets promenade får det som kanskje er Lillestrøms beste beliggenhet. Mange av leilighetene får dessuten en fantastisk utsikt utover byen. Leilighetene utvikles i samarbeid med Thon Eiendom. Det er lagt vekt på funksjonelle løsninger som blant annet gir god utnyttelse av plassen og gode lysforhold. Engebrets promenade består av fire bygg med ulikt antall etasjer – opptil åtte. Alle byggene får heis fra garasjekjeller opp til hver enkelt etasje.

Ferdigstillelse: 2017
Eierandel AF: 40 %

» **Flere prosjekter på afgruppen.no/eiendom**

Posisjonert for økt aktivitet

AFs eiendomsvirksomhet har gjennom 2014 posisjonert seg for å øke aktiviteten, både innen utvikling av bolig- og næringsprosjekter.

Forventning om vedvarende lav rente og fortsatt lav arbeidsledighet gir gode utsikter for boligmarkedet, spesielt i og rundt de største byene. AF lanserer flere nye boligprosjekter i 2015. Gjennom kjøpet av en større eiendom på Hasle i Oslo økes også satsingen på utvikling av næringsprosjekter.

Virksomhetsområdet Eiendom omfatter utvikling av boliger og næringsbygg i egenregi, der virksomheten har tilgang til egne entreprenørtjenester. Utbyggingsprosjektene er organisert som tilknyttede selskaper i AF Gruppen og inngår ikke i ordrereserven. Eksterne investorer deltar i prosjektutviklingsselskapene, og ved utgangen av 2014 har AF Gruppen ca. 45 prosent eierandel i egen tomtebank, med målsetting om å selge seg ned ytterligere i flere prosjekter.

Kort om 2014

Eiendom hadde i 2014 en omsetning på 21 MNOK (60) og leverte et resultat før skatt på 19 MNOK (30). Virksomhetsområdets omsetning avhenger til enhver tid av hvilke eierandeler AF Gruppen har i utbyggingsprosjektene, og vil derfor være preget av store variasjoner.

I 2014 ble det solgt 103 leiligheter, hvorav AFs andel er 44. Pr. 31.12.2014 utgjør AFs andel av usolgte ferdigstilte leiligheter 20 (21).

Ved inngangen til 2014 var boligmarkedet preget av noe usikkerhet knyttet til omsetningshastighet og prisutvikling. Prosjektet Krydderhagen på Hasle ble likevel godt mottatt av markedet og salget har vært godt. Av 94 leiligheter under produksjon på Hasle er 70 solgt per utgangen av 2014. Første byggetrinn overleveres i slutten av 2015.

I september kjøpte AF Gruppen 50 prosent av andelene i Hasle Linje Næring DA, et selskap som eier tomter på Hasle i Oslo som planlegges utbygget med til sammen 110 000 m² BRA kontorbygg. Kjøpet verdsetter eiendommene til MNOK 600, og markerer et taktskifte for AF innen utvikling av næringseiendom.

Pr 31.12.2014 har AF 71 322 m² BRA med næringseiendom under utvikling. Tallene gjelder AFs andel av prosjektene. To større næringsprosjekter ferdigstilles i løpet av 2015 og vil deretter være aktuelle for salg. Blant dem er prosjektet Glasiären i Gøteborg.

Kilen Brygge AS, et selskap 100 prosent eid av AF Gruppen, inngikk i november en avtale med Miliarium Kilen AS om salg av 50 prosent av aksjene i Kilen Utbygging 2 AS. AF har tidligere fullført 185 leiligheter i Kilen. Kilen Utbygging 2 AS eier en tomt på ca. 7 mål i Kilen. Tomten planlegges omregulert og bebygd med 130 - 180 boliger i tillegg til noe næringsareal.

AF har tomter og utbyggingsrettigheter under utvikling som estimert utgjør 1 052 (1 082) boenheter. Tallene gjelder AFs andel av prosjektene. Det planlegges lansering av syv boligprosjekter i første halvdel av 2015 med totalt 300 leiligheter. Det er forventet at dette vil føre til en bedring av resultatene fremover.

Markedsutsikter

Til tross for at norsk økonomi går mer usikre tider i møte, forventer Byggenæringens Landsforening at de grunnleggende driverne for boligetterspørselen fortsatt vil peke oppover – befolkningen vokser, arbeidsledigheten er lav og det er netto tilflytting til sentrale områder. I tillegg forventes rentene å holde seg lave i lang tid. Dette er faktorer som indikerer en sterk utvikling i boligmarkedet i 2015, og gir et godt grunnlag for AFs virksomhet innen eiendomsutvikling.

Markedet for utvikling av næringseiendom påvirkes positivt av historisk lav rente, og forventning om vedvarende lavt rentenivå. Få aktivaklasser ser ut til å kunne konkurrere med næringseiendom de neste årene, hvilket har gitt seg utslag i kraftig yield-nedgang og økt transaksjonsvolum i 2014. I Oslo og Gøteborg, der AF Gruppen har sin eksponering, har absorbsjonsevnen i en periode vært høyere enn ferdigstillingsgraden, hvilket har påvirket ledighetsgraden positivt.

Strategi

Vår eiendomsvirksomhet har en todelt målsetting og strategi; enheten skal utvikle eiendommer i samspill med byggvirksomheten samtidig som virksomhetsområdet skal være selvstendig lønnsomt og gi meravkastning for konsernet. Risikoen i prosjektutviklingen reduseres gjennom å inngå opsjonsavtaler om tomtekjøp, samt ved å ha med samarbeidspartnere på eiersiden i prosjektene. Vår partnerstrategi bidrar også til å sikre AF god tilgang på tomter og tilfører oss komplementær kompetanse i utvikling og gjennomføring av prosjektene.

Eiendom har som strategi å følge byggvirksomheten og har derfor startet arbeidet med å utvide det geografiske nedslagsfeltet og balansere porteføljen med næringsprosjekter. AF har i 2015 primært fokus på å realisere prosjekter gjennom boligsalg og salg av næringseiendommer, men vil også foreta nye investeringer i tomter og utviklingseiendom i samspill med Bygg og utvalgte medinvestorer.

Eiendom

OMSETNING MNOK

21

0,2 %

AF Gruppen 9 935

DRIFTSRESULTAT MNOK

19

AF Gruppen 635

DRIFTSMARGIN

87,4 %

NØKKELTALL

Beløp i MNOK	2014	2013	2012
Inntekter	**21**	60	30
Driftsresultat (EBIT)	**19**	32	38
Resultat før skatt (EBT)	**13**	30	31
EBIT %	-	-	-
EBT %	-	-	-
Ordrereserve	-	-	-

GEOGRAFISK TILSTEDEVÆRELSE

- Norge
- Sverige

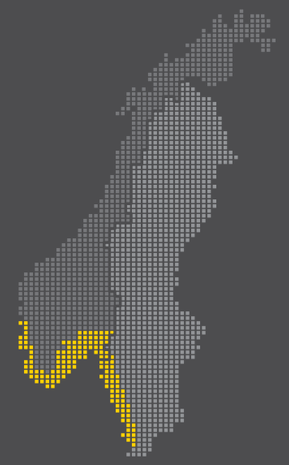

ANSATTE

14

0,5 %

AF Gruppen 2 797

EIENDOM BESTÅR AV

- AF Eiendom
- AF Projektutveckling

« Noen konkurrenter sperret opp øynene da de fikk høre om konseptet »

De nye energisentralene til AF Energi & Miljøteknikk sparer både tid og penger. I 2014 tok Kristoffer Laskemoen og kollegene i bruk metoden for første gang.

Lokale energisentraler spiller en viktig rolle for å kunne sikre en høy andel av fornybar energi til oppvarming og kjøling, og dermed kunne frigjøre elektrisk kraft til andre formål. Åsane Horisont er Bergens største byggeprosjekt og består av et kjøpesenter på om lag 40 000 kvadratmeter. Også 170 leiligheter på taket og 600 leiligheter på nabotomta hører med i prosjektet. Hele komplekset skulle forsynes med oppvarming og varmt tappevann, mens kjøpesenteret i tillegg skulle kunne kjøles om sommeren. Alt skulle styres fra en energisentral i kjelleren, og AF Energi & Miljøteknikk fikk oppdraget.

– Rommet som sentralen ligger i er på 400 kvadratmeter, så det er jo som en liten ballsal. En annen entreprenør boret 112 energibrønner på til sammen 23,5 kilometer ned i bakken. Vår oppgave var å fylle rommet med blant annet varmepumper som henter varme i fjellet om vinteren, og dytter den tilbake ned i brønnene om sommeren for «å lade» dem opp til neste vinter, forteller prosjektleder Kristoffer Laskemoen i AF.

Halvert arbeidstid

Ideen om å benytte prefabrikkerte moduler til energisentraler har versert i AF Energi & Miljøteknikk en stund, og med Åsane Horisont var tiden inne. Selskapet inngikk et samarbeid med en leverandør i Litauen som stilte fabrikk og mannskap til rådighet.

– Alt ble tegnet i 3D og prosjektert med millimeterpresisjon. Deretter ble de delene av anlegget som kunne prefabrikkeres identifisert, forteller Laskemoen.

Totalt ble 25 «byggesett» av prefabrikkerte moduler bygget ferdig i Litauen, før de ble fraktet til Åsane for montering.

– Arbeidet som måtte gjøres på stedet ble dermed betydelig redusert. Anslagsvis ble tiden rørleggerne trengte omtrent halvert i forhold til prosjekter som ikke benytter seg av prefabrikkerte moduler, sier han.

En annen fordel var at byggesettene kunne produseres ferdig på fabrikken etter hvert som rommet i Åsane ble bygget.

– Åsane Horisont er et stort prosjekt med mange aktører. I slike prosjekter er det vanligvis en utfordring å holde en god dialog med andre totalentreprenører samtidig som alle er under et hardt tidspress. Det at vi kunne prefabrikkere såpass store deler av energisentralen ga oss mye ekstra tid på byggeplassen, sier Laskemoen.

Blant annet kunne elektrikerne gjøre ferdig deler av sitt arbeid mens byggesettene ble produsert på fabrikken. Rørleggerne på byggeplassen trengte kun å koble de ulike delene sammen til slutt.

«Dette er en nyskapende metode vi skal jobbe videre med – vi skal ikke hvile på laurbærene»

KRISTOFFER LASKEMOEN, PROSJEKTLEDER AF ENERGI & MILJØTEKNIKK

– Dessuten ble modulene produsert i et mye bedre og mer tilrettelagt arbeidsmiljø i forhold til å bygge dem på stedet, sier Laskemoen.

Nyskapende metode

Energisentralen i Åsane Horisont ble overlevert i oktober 2014 og var en ubetinget suksess.

– Tids- og kostnadsbesparelser, kvalitet og effektivitet er nøkkelordene. Oljebransjen har drevet med tilsvarende metoder i mange år, men i vår bransje er dette nytt. Både byggherren og dennes konsulent var veldig fornøyd med kvaliteten på energisentralen, og vi har opplevd at noen konkurrenter sperret opp øynene da de fikk høre om konseptet. Dette er en nyskapende metode som vi skal jobbe videre med – vi skal ikke hvile på laurbærene, sier Laskemoen.

Nå jobbes det etter samme strategi ved en energisentral i Hammerfest, med noen ytterligere forbedringer fra prosjektet på Åsane.

– Vi har også planer om å bygge ferdige mobile energisentraler i containere som leveres på en bestemt plass. Dermed blir det bare å koble rør og strøm, sier Laskemoen.

Trigger nysgjerrigheten

Kristoffer Laskemoen er utdannet sivilingeniør fra NTNU, og gikk ut fra energi- og miljølinja i 2009. Han begynte i AF Energi & Miljøteknikk rett etterpå – og stortrives.

– Jeg får være med i alle fasene av et prosjekt, helt fra vi ser skissene på papiret og gjør endringer til jeg er til stede under bygging og til slutt ser det ferdige resultatet, sier han.

Underveis har han vært prosjekteringsingeniør, økonomisjef og HMS-ansvarlig.

– Sjongleringen med roller er både utfordrende og spennende, og gjør at jeg får utfoldet meg hver eneste dag.

I forbindelse med energisentralen i Åsane Horisont ble det mange turer til Litauen for Laskemoen.

– Kvalitets- og fremdriftskontroll i et slikt pilotprosjekt er betryggende for begge parter, så jeg var stadig på verkstedet for å ta stikkprøver og «kjenne på sveisen». Det er spennende å reise og møte nye mennesker og oppleve andre språk og kulturer – det trigger nysgjerrigheten min, sier Kristoffer Laskemoen.

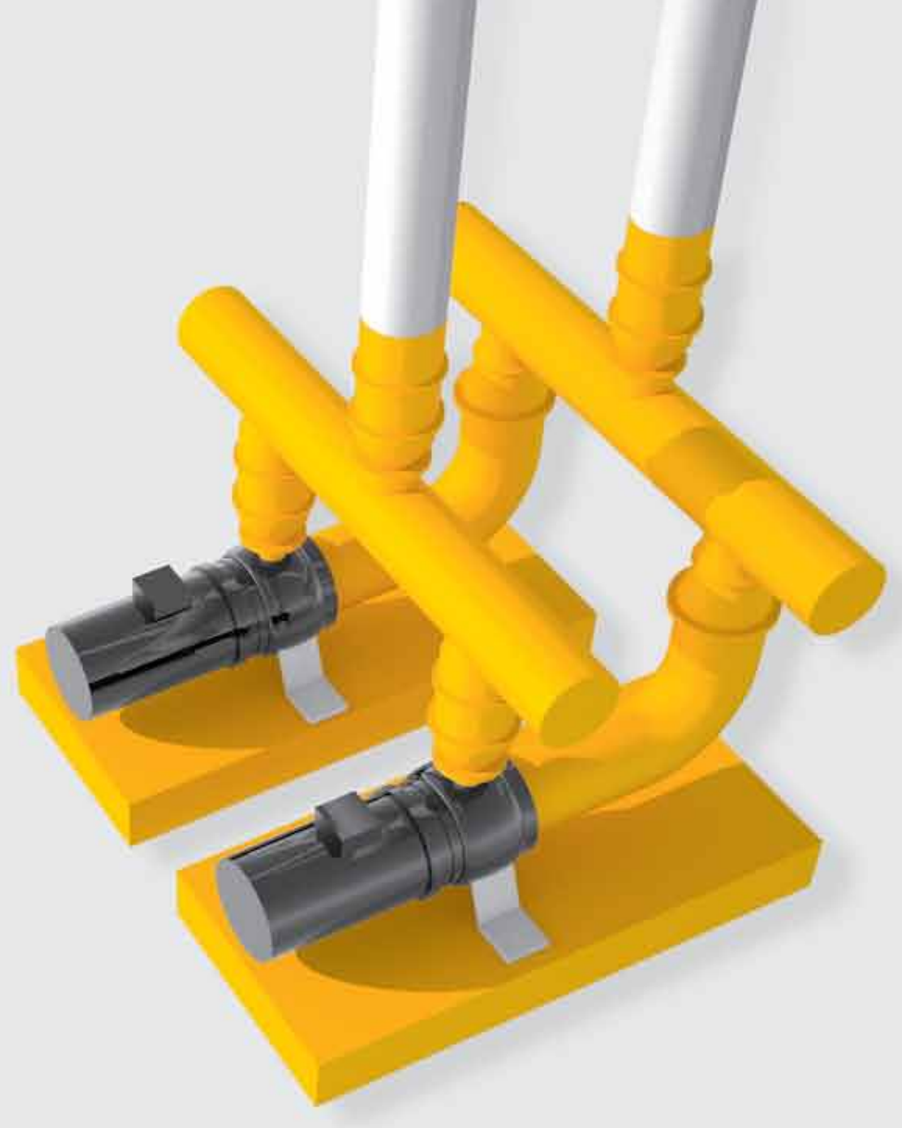

KORT OM ENERGISENTRAL ÅSANE

Dekker varme- og kjølebehovet til nærmere 100 000 kvadratmeter med butikklokaler og boliger.	*Energisentralen henter varme fra 112 energibrønner.*	*Varmeoverskuddet fra kjøling i næringsdelen utnyttes til boligoppvarmingen.*	*Store deler av energisentralen er prefabrikkert og leveres som ferdigproduserte moduler som monteres og sammenkobles på stedet.*	*Installert effekt; 3,6 MW varme 2,6 MW kjøling*	**Se resultatet på neste side**

Slik ble resultatet

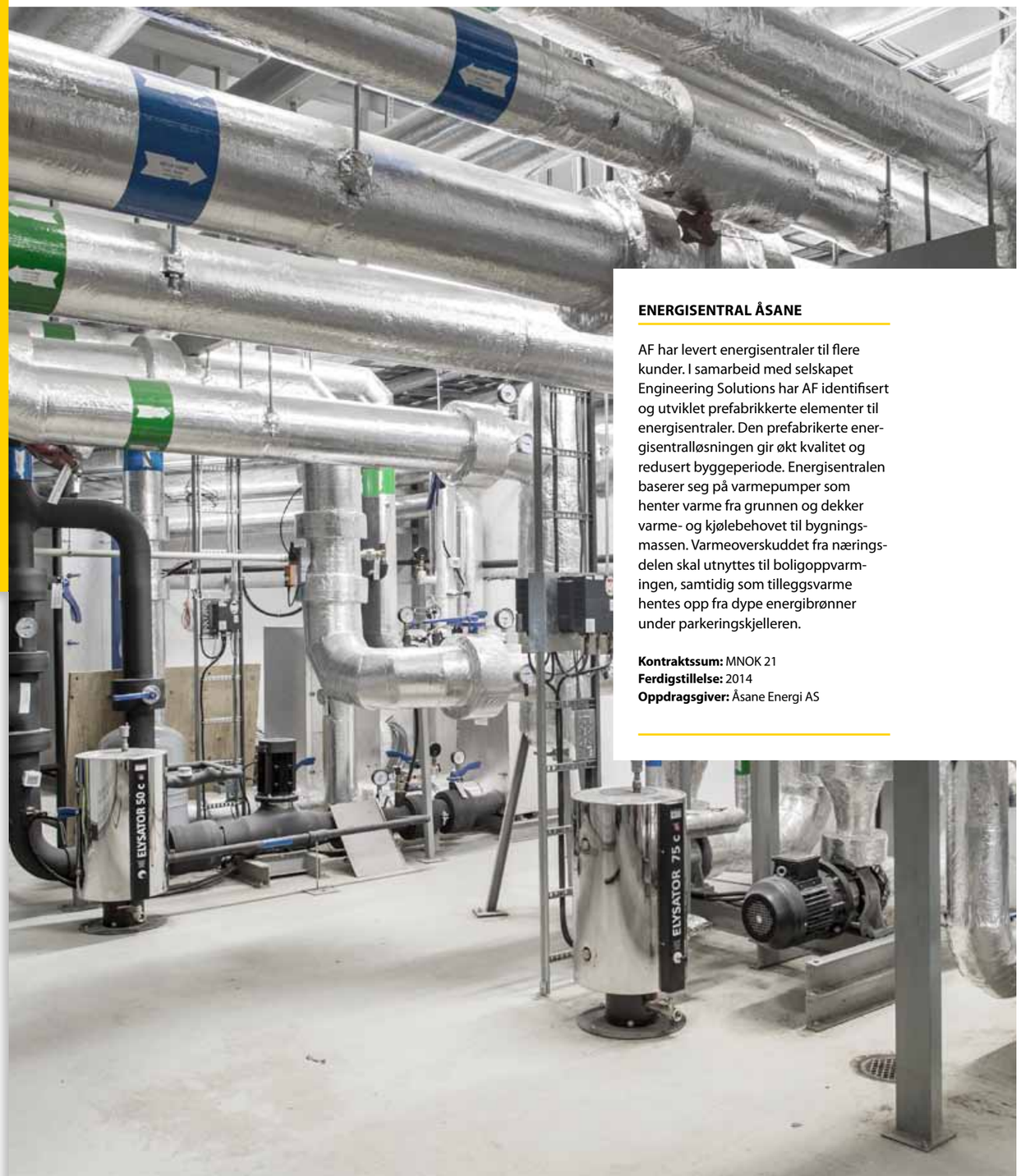

ENERGISENTRAL ÅSANE

AF har levert energisentraler til flere kunder. I samarbeid med selskapet Engineering Solutions har AF identifisert og utviklet prefabrikkerte elementer til energisentraler. Den prefabrikerte energisentralløsningen gir økt kvalitet og redusert byggeperiode. Energisentralen baserer seg på varmepumper som henter varme fra grunnen og dekker varme- og kjølebehovet til bygningsmassen. Varmeoverskuddet fra næringsdelen skal utnyttes til boligoppvarmingen, samtidig som tilleggsvarme hentes opp fra dype energibrønner under parkeringskjelleren.

Kontraktssum: MNOK 21
Ferdigstillelse: 2014
Oppdragsgiver: Åsane Energi AS

Andre sentrale prosjekter i 2014

SCANMAR

AF erstattet kjøleanlegget til Scanmar. med en varmepumpeløsning. Nå distribuerer varmepumpen varme om vinteren og kulde om sommeren. Selv om det er montert flere komponenter som forbruker energi og ikke sparer energi, er den totale energibruken lavere. Scanmar, som produserer teknologi til kommersielt fiske, reduserte energibruken med 30 %

Kontraktssum: MNOK 2
Ferdigstillelse: 2013
Oppdragsgiver: Markebo Industribygg

NYDALEN ENERGISENTRAL

Nydalen Energisentral er Nord-Europas største i sitt slag og kan produsere energi fra seks energikilder. Akerselva er en av dem. På oppdrag fra Avantor har AF vært involvert i planlegging, bygging og drift av både jordvarmeløsningen som ble etablert for 10 år siden og den nye sentralen som sto ferdig i februar i 2014. Den nye sentralen har kapasitet til å forsyne alle bygg i området.

Kontraktssum: MNOK 57
Ferdigstillelse: 2014
Oppdragsgiver: Nydalen Energi AS

ØSTRE KRAGSKOGEN SAMEIE

Østre Kragskogen Sameie på Holmenkollen i Oslo henter ved hjelp av AF varme fra grunnfjellet. 240 meter dype energibrønner sørger for varmt vann og lavere fyringsutgifter for beboerne i sameiet. Varmepumpeanlegget er et pilotprosjekt for Boligenergi der AF er en av eierne. Det kalde vannet som kommer inn til sameiet fra kommunale reservoarer blir fraktet til bakken der det blir varmet opp, før det blir ført inn i de nye berederne. I løpet av tre år vi sameiet ha spart inn kostnadene. I tillegg er bergvarme fornybar energi.

Kontraktssum: MNOK 3
Ferdigstillelse: 2014
Oppdragsgiver: Østre Kragskogen Sameie

» **Flere prosjekter på afgruppen.no/energi**

Høyere aktivitet forventes

Utsatt oppstart av enkelte prosjekter ga lavere omsetning for Energi i 2014. Aktiviteten innen analyser og tilbud er stor, og det forventes at det vil gi flere prosjekter i gjennomføringsfasen i 2015.

Energi tilbyr energieffektive og fremtidsrettede tekniske energitjenester for bygg og industri. Løsningene er lønnsomme for både kundene og miljøet.

Forretningsenheten AF Energi & Miljøteknikk leverer løsninger som garanterer kundene lavere energibruk.

Produktspekteret omfatter grundige energianalyser som resulterer i systemdesign og implementering av tiltak for å effektivisere energibruken. AF leverer også design, installasjon og oppfølging av nærvarmesentraler til næringsbygg og industri. I tillegg leveres tjenester innen driftsoppfølging av energisentraler, energiservice og energiovervåkning.

Energi har i tillegg aktivitet i Boligenergi AS som eies sammen med OBOS. Boligenergi tilbyr borettslag og sameier totalløsninger knyttet til fornybar energi og energieffektivisering.

Kort om 2014

Virksomhetsområdet Energi leverte i 2014 en omsetning på MNOK 141 (173) og et resultat før skatt MNOK 3 (12). Dette gir en resultatmargin på 2,2 prosent (6,8). Nedgangen i omsetning skyldes en høy andel oppstartede prosjekter som har vært i analysefasen, samt utsatt oppstart og videreføring til gjennomføringsfase i flere EPC-prosjekter. I tillegg ble ett enkeltprosjekt avsluttet med stor negativ påvirkning på resultatet.

AF Energi & Miljøteknikk har i løpet av 2014 inngått avtaler om bygging av flere nye energisentraler. Total kontraktsverdi er MNOK 31, hvorav den største enkeltkontrakten er inngått med Hammerfest Energisentral (MNOK 16). Det er ikke inngått noen nye energisparekontrakter (EPC) i løpet av 2014, men fem slike kontrakter har i 2014 gått over fra analysefase til gjennomføringsfase, hvilket gir positivt utslag i økt ordrereserve.

Energisparekontrakter gir en svært beskjeden effekt på ordrereserven før de går over til gjennomføringsfase, da de ved inngåelse ikke inneholder et kontraktsfestet volum utover analysefasen. Forventningen til dagens energisparekontrakter i analysefase er en omsetning på om lag MNOK 60. Dette volumet kommer i tillegg til eksisterende ordrereserve.

Ordrereserven til Energi var ved utgangen av året MNOK 85 (59).

Markedsutsikter

Markedet for energitjenester preges av vedlikeholdsetterslep i den kommunale bygningsmassen. Nye lovkrav, klassifiseringssystemer og støtteordninger som følge av ambisiøse offentlige energimål øker rehabiliteringspotensialet ytterligere.

Markedet for energisparekontrakter (EPC) i kommuner og offentlige virksomheter blir stadig mer interessant som følge av standardisering av kontraktsvilkår. Antall utlyste energisparekontrakter er nå på et stabilt høyt nivå etter en markant økning, og det er ventet at det vil komme et betydelig antall kontrakter på markedet i 2015. En tilsvarende kontraktstandard er gradvis i ferd med å få fotfeste også hos private eiendomsaktører, men dette markedssegmentet er foreløpig mindre formalisert.

Reguleringsendringer i fjernvarmemarkedet har gitt bedre rammevilkår for etablering av nærvarmesentraler basert på fornybar energi. Så langt har markedsveksten kommet innen næringsbygg, men nye tekniske forskrifter gir forventning om at denne prosjekttypen blir mer relevant også i etablering av nye boligprosjekter. Konkurranseintensiteten i markedet for næringsbygg har økt betraktelig, og dette setter krav til mer standardiserte og kostnadseffektive løsninger.

Strategi

Energi har en sterk posisjon i sine markedssegmenter og ambisjon å være Norges ledende energientreprenør med spisskompetanse innen energireduksjon og -produksjon. En forutsetning for fortsatt vekst er økt ledelseskapasitet og tilgang til kompetanse, spesielt innen prosjektering, prosjektledelse og tekniske fag. Det arbeides målrettet med tilpasning av tjenestespekteret for å nå frem til flere kundesegmenter.

For å bygge konkurransekraft skal virksomhetsområdet Energi kombinere egen kompetanse, markedsposisjon og ny komplementær kompetanse. Lønnsom vekst vil derfor være en kombinasjon av organisk vekst og oppkjøp. Energimarkedet er i stadig endring og enheten skal utnytte AF Gruppens samlede kompetanse og gjennomføringskraft for å utvikle nye tjenester i randsonen av eksisterende virksomhet.

Mer standardisert prosjektgjennomføring og videreutvikling av kostnadseffektive løsninger i samarbeid med utenlandske leverandører er viktige premisser for å ytterligere styrke markedsposisjonen for Energi.

Boligenergi vil fortsette arbeidet med energiløsninger i boligsameier og borettslag.

Energi

Anlegg
Miljø
Bygg
Eiendom
Energi
Offshore

OMSETNING MNOK

141

1,4 %

AF Gruppen 9 935

DRIFTSRESULTAT MNOK

3,0

AF Gruppen 635

DRIFTSMARGIN

2,1 %

NØKKELTALL

Beløp i MNOK	2014	2013	2012
Inntekter	**141**	173	163
Driftsresultat (EBIT)	**3**	11	15
Resultat før skatt (EBT)	**3**	12	16
EBIT %	**2,1 %**	6,5 %	9,3 %
EBT %	**2,2 %**	6,8 %	9,6 %
Ordrereserve	**85**	59	106

GEOGRAFISK TILSTEDEVÆRELSE

- Norge

ANSATTE

57

2,0 %

AF Gruppen 2 797

ENERGI BESTÅR AV

- AF Energi & Miljøteknikk
- Boligenergi

« Det er nå det gjelder. Det er nå det er eksamen »

Det holder ikke med en plan A når du har under 100 dager på deg til å fjerne nesten ni millioner kilo stål fra et ytterst værutsatt sted i Nordsjøen. Engineering Manager Alice Olsen har også måttet ordne en plan B og C og en D.

Siden 1977 har kompressorplattformen B11 stått ute i Nordsjøen og sørget for at Ekofisk-gass er blitt fraktet gjennom Norpipe-rørledningen til Emden i Tyskland. Så, i 2013, ble B11 pensjonert. I tråd med OSPAR-konvensjonen ble det bestemt at plattformen skulle fjernes.

I drøyt halvannet år har AF Offshore Decom vært i gang med planleggingen. Et engineering-team på 14 ingeniører og et HMS-team på 5 har brukt all sin arbeidstid til å se på hver minste detalj i hvordan B11 skal demonteres og fraktes til Miljøbase Vats for kildesortering og gjenvinning. Det er her tidligere nevnte plan B, C og D kommer inn:

– Det koster avsindig mye å ha utstyr, fartøy og folk offshore, derfor må vi planlegge alt som skal skje grundig, slik at vi bruker hvert minutt effektivt, forteller Engineering Manager Alice Olsen. Hun har ledet teamet som gjennom deler av 2013 og hele 2014 har forberedt fjerningen.

– Vi starter med tegningene av plattformen, som gjerne er fra den gangen plattformen ble bygget. Siden B11 er fra 1977, har det garantert blitt gjort endringer i årenes løp. Det kan være modifikasjoner, vedlikehold eller moduler som er byttet ut – endringer som vi ikke nødvendigvis har full historikk på. Dermed vil det dukke opp ting underveis, og vi skal være forberedt på alle mulige situasjoner, forteller Olsen.

Skip med seks bein

Rekkefølgen plattformen skal demonteres i, har stor betydning:

– I enkelte deler av prosessen har du ikke noe valg, du må begynne med det som er øverst. Men lenger ned og inn i plattformen spiller andre hensyn inn. For eksempel hvilke løft du må foreta for å få strukturen trygt ned fra plattformen, eller hvor mye plass du har på båten til enhver tid, forteller Olsen.

Her er det på tide å trekke inn et annet moment ved demonteringen av plattformen – og kanskje det mest spektakulære også. Når B11 plukkes fra hverandre, skjer det nemlig ved hjelp av et 160 meter langt og 49 meter bredt fartøy, et såkalt jack-up-skip. Altså et skip med seks bein som alle kan jekkes ned til 80 meters dyp, slik at de står stødig på havbunnen. Derfra kan skipet heves opp av havet, slik at det kommer på høyde med plattformens dekk. Samme løsning ble brukt i 2013 da AF Offshore Decom fjernet H7, en annen kompressorplattform i Nordsjøen.

«Det er vårt ansvar å lage gode jobbeskrivelser, i en situasjon der det finnes veldig få fasitsvar»

ENGINEERING MANAGER ALICE OLSEN

Foruten evnen til å stå helt stille på (relativt) grunt hav, har jack-up-skipet Pacific Osprey et helt sentralt fortrinn: En lang og solid kran. Hovedkranen rekker bort til plattformen og kan løfte inntil 1200 tonn på én gang. Kombinasjonen av kranens kapasitet og AF Offshore Decoms kompetanse er unik. Faktisk har selskapet utviklet og patentert helt nye metoder for enkelt å installere løftepunkt på strukturer som skal fjernes.

– Hvor vi plasserer skipet er en annen nøkkelfaktor. Det skal stå på samme sted i lengre perioder og vi må vite at det står støtt, uten å være i konflikt med andre installasjoner på havbunnen. Krankapasitet og rekkevidde påvirker også plasseringen, sier teamlederen.

Alt kartlegges

Neste steg har vært å kartlegge miljøgifter og helsefarlige stoffer, i tillegg til å dokumentere materialene om bord. Videre har de beregnet vekt på alle strukturene. Er noen strukturer for tunge for kranen å håndtere, må teamet beregne hvordan de kan gjøre modulen fysisk lettere før den skal løftes.

Det største risikomomentet ved en slik offshore-operasjon, er imidlertid forhold ingen rår over: vær og vind.

– Vi er avhengige av kranen for å kunne gjøre løftene fra plattform til skip. Er det for mye vind, får vi ikke jobbet, og dermed risikerer vi å bli forsinket. Strømforholdene vil også påvirke arbeidet vi gjør under vann. Jacketen – eller understellet – består av 2700 tonn stål, plassert på 32 meters dyp. Det er veldig grunt og gir krevende strømforhold, påpeker ingeniøren.

Nettopp det at et prosjekt er krevende, er også det som gjør det gøy å jobbe med, mener Olsen: – Det kjedeligste jeg vet er når det blir for rolig, det må skje noe. I prosjekteringsfasen skjer det masse. Det er vårt ansvar å lage gode jobbeskrivelser, i en situasjon der det finnes veldig få fasitsvar. Takket være ekstremt dyktige, løsningsorienterte og engasjerte kolleger, klarer vi likevel å utvikle solide og gode metoder.

– Noe av det unike med måten vår å jobbe på, er at vi bruker det samme teamet fra vi starter prosjekteringen til jobben settes i gang offshore. Det betyr god kontinuitet fra start til slutt. Dessuten får vi en annen holdning til prosjektet når vi skal ut og stå for det vi har regnet ut, slik vi gjør nå. Vi har lagt hovedplanleggingen bak oss, men det er nå det gjelder. Det er nå det er eksamen.

KORT OM KOMPRESJONSPLATTFORMEN B11

98 %					
Inntil 98 prosent av stålet på plattformen kildesorteres og gjenvinnes til armeringsstål.	*Grundig og omfattende kartlegging og merking av installasjonenes tilstand og innhold før installasjonene bringes til Miljøbase Vats for kildesortering og gjenvinning.*	*Ni millioner kilo stål offshore fjernes på om lag 100 dager. Gjennomføringen er planlagt i halvannet år ned til minste detalj.*	*B11 fraktes til Miljøbase Vats som er spesialdesignet til å fjerne og dele opp plattformene på en sikker og miljøriktig måte, med så høy grad av gjenvinning som mulig.*	*Hittil er 175 000 tonn stål gjenvunnet ved Miljøbasen, tilsvarende stålet til 22 Eiffeltårn.*	**Se mer på neste side**

Alt klart for gjenvinning

KOMPRESJONSPLATTFORMEN B11

Kompresjonsplattformen B11 har hatt som oppgave å bidra til kompresjon for å få gassen fra Ekofisk gjennom Norpipe-røret til Emden i Tyskland. Plattformen ble stengt ned i 2013. Etter dette har prosessanlegg og hjelpesystemer vært drenert og utluftet. I tråd med Ospar-konvensjonen blir den nå fjernet og gjenvunnet på en sikker og miljøriktig måte, med så høy grad av gjenvinning som mulig. Arbeidene starter i 2012, og planlegges ferdigstilt innen utgangen av 2016.

Kontraktssum: MNOK 500
Ferdigstillelse: 2016
Oppdragsgiver: Statoil på vegne av operatør Gassco

Andre sentrale prosjekter i 2014

MURCHISON-PLATTFORMEN

AF skal i et konsortium med Heerema Marine Contractors Nederland fjerne og gjenvinne Murchison-plattformen i Nordsjøen. Murchison-plattformen, som er en av de største stålunderstellsplattformene i Nordsjøen, har vært operativ fra 1980 og produksjonen opphørte i mars 2014. Arbeidet med planlegging og prosjektering av fjerning og gjenvinningsarbeidet har startet. Offshorearbeidene vil starte tidligst i 2016. Rive- og gjenvinningsarbeidet vil gjennomføres både i Storbritannia og på Miljøbase Vats.

Kontraktssum: MNOK 700
Ferdigstillelse: 2020
Oppdragsgiver: Canadian Natural Resources International

HVAC SERVICES GEA

AF inngikk i 2014 ny rammeavtale for service, modifikasjon og vedlikehold av HVAC-systemer (Heating, Ventilation and Air Conditioning) på ConocoPhillips sine offshoreinstallasjoner på norsk sokkel. Avtaleperioden er 4,5 år med opsjon for ConocoPhillips til å kunne forlenge avtalen i ytterliggere to sammenhengende perioder, hver oppad begrenset til 3 år.

Ferdigstillelse: 2018 (ekskl. opsjoner)
Oppdragsgiver: ConocoPhillips

KRANER TIL STATOIL

AF vedlikeholder og modifiserer 15 EOT-kraner (Electric Traveling Overhead Crane) på Gullfaksfeltet for Statoil. AFs personell løfter ut kranene og sender de til land. Ved AFs verksted i Mandal tas de fra hverandre, sandblåses, males og alle slitedeler byttes. I tillegg oppgraderes kranene med nytt styreskap og PLS-program utviklet ved bedriften. Det gjøres mekaniske forbedringer og lages nytt design.

Kontraktssum: MNOK 106
Ferdigstillelse: 2015
Oppdragsgiver: Statoil

» **Flere prosjekter på afgruppen.no/offshore**

Lav aktivitet preger resultatene

AF Offshore hadde et utfordrende 2014. Lavere aktivitet var forventet for rivevirksomheten offshore. Kostnadsfokus blant oljeselskapene og oljeprisfall ga redusert aktivitet også for våre øvrige offshoretjenester.

Virksomhetsområdet Offshore omfatter AFs tjenester knyttet til fjerning, og gjenvinning av offshoreinstallasjoner og inkluderer også nybyggs-, modifikasjons- og vedlikeholdsarbeid innen kraner, prosessmoduler, HVAC og rigg-service. I tillegg har Offshore tjenester knyttet til vedlikehold og modifikasjon av olje- og gassindustriens landanlegg.

AF Offshore har tilgang på to kaianlegg; Miljøbase Vats i Rogaland og et kaianlegg i Mandal. Miljøbase Vats er Europas ledende mottaksanlegg for utrangerte offshore-installasjoner. Kaianlegget i Mandal har fasiliteter og kompetanse for bygging og sammenstilling av offshoremoduler.

Kort om 2014

Offshore omsatte for MNOK 850 (1 480) i 2014. Resultat før skatt endte på MNOK -45 (71). AF Offshore Decom hadde som forventet lav aktivitet, da enheten ikke hadde noen fjerningsoppdrag offshore i 2014. Enheten leverer et svakt resultat for 2014 som følge av det lave aktivitetsnivået. Selskapet startet i februar 2015 med fjerningen av B11-plattformen. AF Offshore Aeron leverer et resultat for 2014 under forventning. Enhetens selskap i Shanghai har økende aktivitet og god drift.

Aktiviteten i AF Offshore Mollier falt i 2014 og selskapet leverer resultater under forventning. AF Offshore Mandal leverer gode resultater i 2014, mens AF Offshore Systems hadde lav aktivitet og svake resultater.

V & M landanlegg har hatt god drift og leverer gode resultater for 2014.

AF inngikk en viktig avtale i 2014. I et konsortium med Heerema Marine Contractors Nederland SE (Heerema-AF Konsortiet), inngikk AF en avtale med CNR, Canadian Natural Resources International (U.K.) Limited, for fjerningen av Murchison-plattformen i Nordsjøen. Kontrakten omfatter engineering, forberedende arbeider, fjerning og gjenvinning (EPRD) av begge dekkene og stålfundamentene, i alt en samlet vekt på mer enn 37 000 tonn. Verdien på AF Gruppens del av kontrakten er MNOK 700.

Markedsutsikter

Høy oljepris og ny teknologi har tidligere bidratt til forlenget levetid for mange av olje- og gassfeltene. Dette medførte et høyt investeringsnivå på norsk sokkel, og forskjøvet tidspunkt for riving av mange olje- og gassinstallasjoner. Ved inngangen til 2015 har oljeprisen halvert seg fra tidligere nivåer og investeringsanslagene på norsk sokkel for 2015 er betydelig nedjustert. Dette medfører usikkerhet knyttet til markedsutsiktene for vedlikehold og modifikasjonsaktiviteter på kort sikt.

En lavere oljepris betyr samtidig at lønnsomheten til flere oljefelter i Nordsjøen er under press, og oljeselskapene må vurdere hvorvidt produksjonen skal fortsette. I en rapport fra Oil and Gas UK er det anslått at det skal fjernes over 100 plattformer og ca. 250 andre konstruksjoner (topside) på britisk sokkel i perioden frem mot 2023. I tillegg kommer installasjoner som skal fjernes fra norsk sokkel. Dette vil gi muligheter for AFs offshorevirksomhet innen riving og fjerning av utrangerte oljeinstallasjoner.

Strategi

AF Gruppen samlet i 2013 all virksomheten innen offshore og marine i ett virksomhetsområde. Hensikten var å få tydeligere frem det samlede tjenestetilbudet til offshoremarkedet og en felles strategi for enhetene innen offshore. Sentralt i dette arbeidet blir bedre samarbeid for å utnytte kompetanse og kapasitet på tvers og mot felles kunder.

AF Gruppen er og skal være ledende innen fjerning og gjenvinning av utrangerte offshoreinstallasjoner i Nordsjøen. I tillegg skal AF Gruppen være en nisjebasert V&M-aktør for små og mellomstore leveranser og den ledende leverandøren av HVAC-tjenester til marine- og offshoresektoren.

Gjennom dypvannskaien på Miljøbase Vats og etablering av en dedikert organisasjon innen Rig Services har AF posisjonert seg for prosjekter innenfor service- og vedlikeholdstjenester for rigger.

Den eksisterende kompetansebasen innen kompleks prosjekterings- og prosjektledelse skal kompletteres med tekniske fagområder som er nødvendige for å kunne ta tekniske prosjekter.

Offshorevirksomheten arbeider med å styrke tilstedeværelsen innen utvalgte segmenter og geografiske områder.

Virksomheten i Kina er økende og AF Gruppen har opprettet et selskap i Singapore for å være i posisjon til å kunne realisere de mulighetene dette markedet kan gi for virksomhetsområdet.

AF GRUPPEN Offshore

OMSETNING MNOK

850

8,6 %

AF Gruppen 9 935

DRIFTSRESULTAT MNOK

-22

AF Gruppen 635

DRIFTSMARGIN

-2,6 %

NØKKELTALL

Beløp i MNOK	2014	2013	2012
Inntekter	**850**	1 480	1 129
Driftsresultat (EBIT)	**-22**	70	76
Resultat før skatt (EBT)	**-45**	71	78
EBIT %	**-2,6 %**	4,7 %	6,8 %
EBT %	**-5,3 %**	4,8 %	6,9 %
Ordrereserve	**1 918**	1 265	2 028

GEOGRAFISK TILSTEDEVÆRELSE

- Norsk og britisk sokkel
- Norge
- UK
- Kina
- Singapore

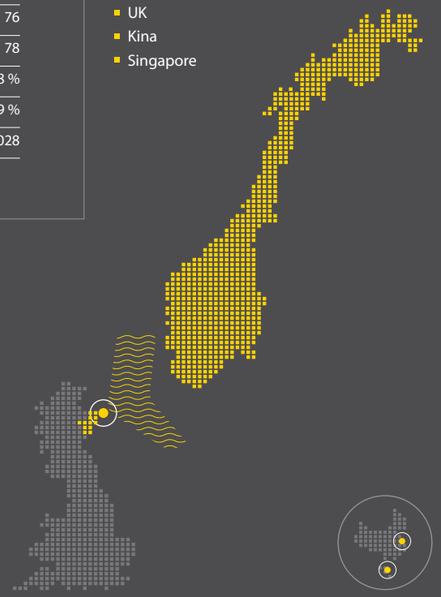

ANSATTE

354

12,7 %

AF Gruppen 2 797

OFFSHORE BESTÅR AV

- AF Offshore Decom
  AF Deccom Offshore UK Ltd.
  Miljøbase Vats
- AF Offshore Mollier
- AF Offshore Mandal
- AF Offshore Aeron
  Aeron Energy Tech. Co
  AF Offshore Aeron Pte. Ltd.
- V & M Landanlegg

Hvert eneste år det siste tiåret har AF-aksjen hatt bedre avkastning enn Hovedindeksen på Oslo Børs. Det er det mange grunner til.

« Jeg er stolt over AF og det vi klarer å skape sammen. »

Hver tredje AF-medarbeider eier aksjer i eget selskap, og verdien utgjør mer enn én milliard kroner til sammen. Maskinsjef Rune Broderstad er en av dem.

– Jeg slo til på det første tilbudet jeg fikk som AF-ansatt, tilbake i 2001 – og det eneste jeg angrer på i dag, er at jeg ikke kjøpte flere, sier Rune Broderstad med et smil om munnen.

Maskinsjefen i AF Anlegg har benyttet seg av nesten hvert eneste tilbud han har fått om å kjøpe aksjer og opsjoner gjennom AF Gruppens programmer. Det er han ikke alene om. Da de ansatte høsten 2014 ble tilbudt rabatterte aksjer, tegnet over 500 av dem seg for til sammen 1,85 millioner aksjer – en kraftig overtegning av de én million aksjene som ble lagt ut. Per i dag eier rundt 1 000 AF-medarbeidere, drøyt 30 prosent av de ansatte, en del av sin egen arbeidsplass. Det er en ønsket utvikling fra AF Gruppens ledelse og styre. Tanken er at når man eier noe sammen, vil alle være med og dra lasset. Det skaper lojalitet og engasjement, noe som i neste omgang gir økte verdier.

– Jeg tror at hvis du som arbeidsgiver tilbyr medeierskap, så yter dine ansatte mer. Det at jeg er medeier i min egen arbeidsplass er likevel ikke noe jeg tenker på i det daglige. Men jeg har valgt å være en AF-medarbeider fordi selskapet har et verdigrunnlag jeg identifiserer meg med. Jeg blir trigget av kjerneverdiene våre, særlig Til å stole på og Grundighet og hardt arbeid betyr mye for meg. Jeg er stolt over AF og det vi klarer å skape sammen, sier Rune Broderstad.

Lønnsom investering

– Første gang jeg fikk tilbud om å kjøpe rabatterte aksjer som AF-ansatt, satset jeg ikke mer enn jeg hadde råd til å tape. Utbyttet var ikke så stort de første årene, men jeg hadde troen på selskapet, og på at dette skulle bli en lønnsom investering.

Og det har det blitt. Gjennom 14 år har maskinsjefen tatt del i en svært god aksjekursutvikling og fått stadig større årlig utbytte på sine aksjer.

– Jeg har deltatt i aksjeprogrammet hvert år de siste årene, og har kjøpt maksimalt av det vi har blitt tilbudt. Jeg har en langsiktig spareplan og reinvesterer det årlige utbyttet i nye aksjer i selskapet. Foreløpig har planen gått langt bedre enn jeg hadde regnet med.

Kanskje ikke så rart, i og med at AF har sprengt alle rekorder på Oslo Børs. Siden børsnoteringen i 1997 har AF-aksjen hatt en avkastning på nærmere 4 000 prosent inklusive utbytte – en gjennomsnittlig årlig avkastning på nærmere 25 prosent.

– Det er morsomt å følge med på utviklingen, men om kursen går litt opp og ned er ikke så farlig. På sikt er jeg sikker på at den vil gå videre oppover, takket være prestasjonskulturen vi har i selskapet. Vi gjør det nok bra fremover også!

Aksjen

2014 ble nok et godt år for AF Gruppens aksjonærer. Inkludert utbytte steg aksjen med 25 prosent, sammenlignet med 5 prosent for Hovedindeksen på Oslo Børs. Aksjen har hatt høyere avkastning enn Oslo Børs hvert av de 10 siste årene.

AF Gruppen ble børsnotert 8. september 1997. Aksjene er notert på Oslo Børs' OB Match liste og handles under symbolet AFG. Aksjene består av én aksjeklasse og alle aksjene har stemmerett. AF-aksjen inngår i Hovedindeksen (OSEBX) og Fondsindeksen (OSEFX).

Aksjekapital og aksjonærsammensetning

Ved inngangen til 2014 var aksjekapitalen 4 116 649 kroner fordelt på 82 332 980 aksjer pålydende 0,05 kroner. Gjennom året har selskapet gjennomført to emisjoner på totalt 6 391 924 aksjer rettet mot ansatte i forbindelse med selskapets aksje- og opsjonsprogram. Aksjekapitalen ble som følge av dette økt med 319 596 kroner. Aksjekapitalen ved utgangen av 2014 var på 4 436 245 kroner fordelt på 88 724 904 aksjer pålydende 0,05 kroner.

AF Gruppen hadde ved årets slutt 1 815 (1 494) aksjonærer. Omtrent halvparten av disse er ansatt i AF Gruppen. Aksjonærstrukturen preges fremdeles av stabile og langsiktige eiere. Pr. 31. desember eide de ti største aksjonærene 70 (72) prosent av selskapets aksjer. Ansatte i AF eide ved årets slutt omlag 13 (14) prosent av aksjene i selskapet, og selskapet eide 50 000 egne aksjer, tilsvarende 0,06 prosent av aksjebeholdningen. 97,2 (97,8) prosent av aksjene var ved årsskiftet eiet av norske aksjonærer. OBOS BBL er pr. 31. desember 2014 AF Gruppens største aksjonær med 22,1 prosent av selskapets aksjer.

Aksjonærfordeling intervaller

Antall aksjer	Antall eiere	Prosent
1 - 100	165	0,01 %
101 - 500	304	0,10 %
501 - 1 000	190	0,18 %
1 001 - 5 000	563	1,74 %
5 001 - 10 000	222	1,82 %
10 001 - 100 000	313	10,47 %
100 001 - 1 000 000	47	14,74 %
> 1 000 000	11	70,94 %
	1 815	100,00 %

Aksjonær	Beholdning	% av total
OBOS BBL	19 589 041	22,08 %
ØMF Holding AS	13 699 030	15,44 %
Constructio AS	13 043 962	14,70 %
Aspelin-Ramm Gruppen AS	4 993 269	5,63 %
LJM AS	2 513 900	2,83 %
VITO Kongsvinger AS	2 461 676	2,77 %
Skogheim, Arne	1 723 870	1,94 %
Staavi, Bjørn	1 515 452	1,71 %
Moger Invest AS	1 240 541	1,40 %
Stenshagen Invest AS	1 093 074	1,23 %
Handelsbanken Norge (fond)	1 070 000	1,21 %
Flygind AS	986 771	1,11 %
Skandinaviska Enskilda Banken AB	580 730	0,65 %
Eriksson, Erik Håkon	560 000	0,63 %
Evensen, Jon Erik Scheel	560 000	0,63 %
Handelsbanken Nordiske SMB (fond)	525 000	0,59 %
Svenska Handelsbanken AB	513 329	0,58 %
Tokanso AS	500 774	0,56 %
Løren Holding AS	445 159	0,50 %
Regom Invest AS	433 212	0,49 %
Sum 20 største	**68 048 790**	**76,70 %**
Sum øvrige	20 626 114	23,25 %
Egne aksjer	50 000	0,06 %
Totalt antall aksjer	**88 724 904**	**100,00 %**

Tilbakekjøp av aksjer blir løpende vurdert i lys av selskapets alternative investeringsmuligheter, finansielle situasjon og behovet for egne aksjer i forbindelse med salg til ansatte, opsjonsprogram, bonusprogram og oppkjøp. AF Gruppen har fullmakt fra generalforsamlingen til å kjøpe inntil 10 prosent av utestående aksjer i selskapet.

Kursutvikling siste 10 år sammenlignet med konkurrerende entreprenørselskaper og Oslo Børs

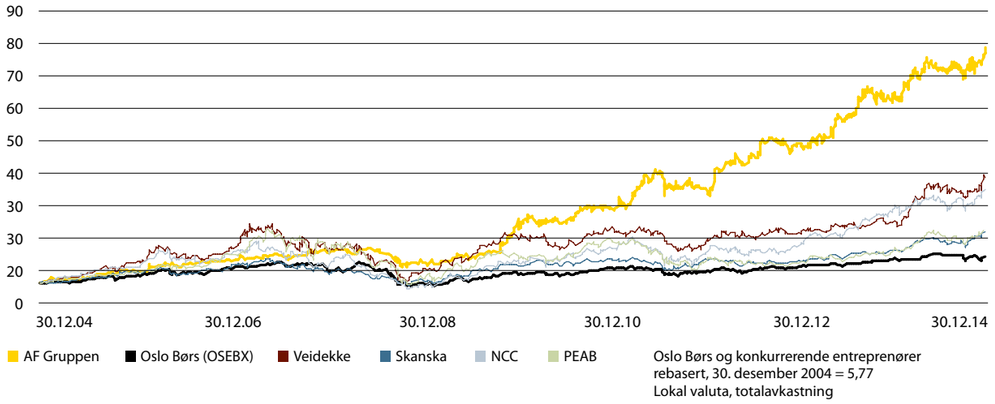

Oslo Børs og konkurrerende entreprenører
rebasert, 30. desember 2004 = 5,77
Lokal valuta, totalavkastning

Nøkkeltall for aksjen	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Markedsverdi (MNOK)	7 009	5 578	4 578	3 556	2 845	2 242	1 269	1 859	1 549	1 184
Antall aksjer omsatt (tusen)	7 102	2 559	2 568	2 095	2 969	1 945	1 605	3 735	4 800	4 895
Totalt antall aksjer pr. 31.12 (million)	88,72	82,33	81,38	80,81	71,12	70,50	69,35	68,85	68,85	68,85
Antall aksjonærer pr. 31.12	1 815	1 494	1 407	1 254	914	733	686	677	644	657
Aksjekurs pr. 31.12	79,00	67,75	56,25	44,00	40,00	31,80	18,30	27,00	22,50	17,20
- Høy	82,00	72,00	59,25	53,00	43,00	31,80	27,70	27,00	22,80	18,40
- Lav	66,50	54,75	41,50	38,60	32,60	18,20	16,90	22,00	16,60	11,10
Resultat pr. aksje	5,11	5,26	2,40	3,83	3,92	3,85	3,10	2,55	1,95	1,31
Utvannet resultat pr. aksje	5,09	5,11	2,37	3,83	3,82	3,85	3,10	2,55	1,95	1,31
Utbytte pr. aksje	*5,00	6,00	4,50	4,50	4,50	3,60	1,40	1,20	1,00	0,60
Utdelingsforhold (ordinært utbytte)	97,8 %	114,1 %	187,5 %	117,5 %	114,8 %	93,5 %	45,2 %	47,1 %	51,2 %	45,8 %
Direkteavkastning (totalt utbytte)	6,3 %	8,9 %	8,0 %	10,2 %	11,3 %	11,3 %	7,7 %	4,4 %	4,40 %	3,50 %
Aksjens totalavkastning	25,5 %	28,4 %	38,1 %	21,3 %	37,1 %	81,4 %	-27,8 %	24,4 %	34,3 %	62,5 %
Børskurs/resultat (P/E)	15,5	12,9	23,4	11,5	10,2	8,3	5,9	10,6	11,6	13,1
Børskurs/egenkapital pr. aksje (P/B)	4,7	4,2	3,8	2,7	2,9	2,5	1,7	3,3	2,9	2,7
Selskapsverdi/driftsresultat (EV/EBIT)	11,2	8,5	13,5	8,0	6,2	6,1	4,8	8,7	9,1	10,7

* Foreslått, ikke vedtatt utbytte

Avkastning og omsetning

Selskapets mål er å skape verdier for aksjonærene gjennom en konkurransedyktig avkastning i forhold til sammenlignbare investeringsalternativer. Avkastningen vil være en kombinasjon av utbytte og kursstigning.

AF-aksjen steg med 17 prosent i løpet av 2014 og sluttkurs pr. 31. desember 2014 var 79,00 (67,75) kroner. Inkludert utbetalt utbytte i 2014 på 6,00 kroner pr. aksje ble avkastningen 25 prosent. Over de siste 10 årene har AF-aksjen hatt en avkastning på 1 269 prosent, inkludert utbytte. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig avkastning på 30 prosent. I den samme tiårsperioden har Oslo Børs Hovedindeks steget med 143 prosent.

Likviditeten i aksjen har bedret seg betydelig i 2014. Gjennom året ble det i alt omsatt 7 101 787 (2 558 506) aksjer over børs. Aksjen ble omsatt 246 av 250 mulige handelsdager, og gjennomsnittlig omsetning pr. handelsdag var 28 407 (10 275) aksjer. Som følge av den økte likviditeten har selskapet ikke lenger behov for en markedspleieavtale, en avtale som har til hensikt å fremme likviditeten i et selskaps aksjer. Denne avtalen ble derfor sagt opp i 2014 med virkning fra februar 2015.

Resultat pr. aksje

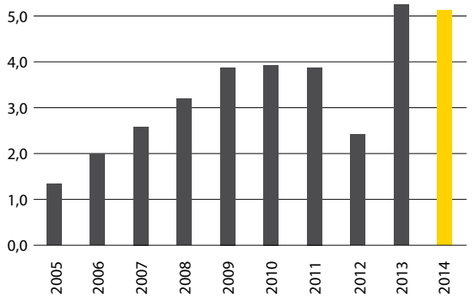

Utbytte pr. aksje

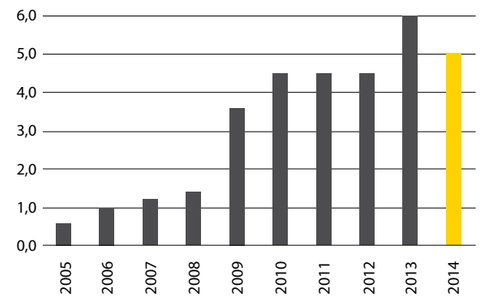

Totalavkastning pr år siste 10 år

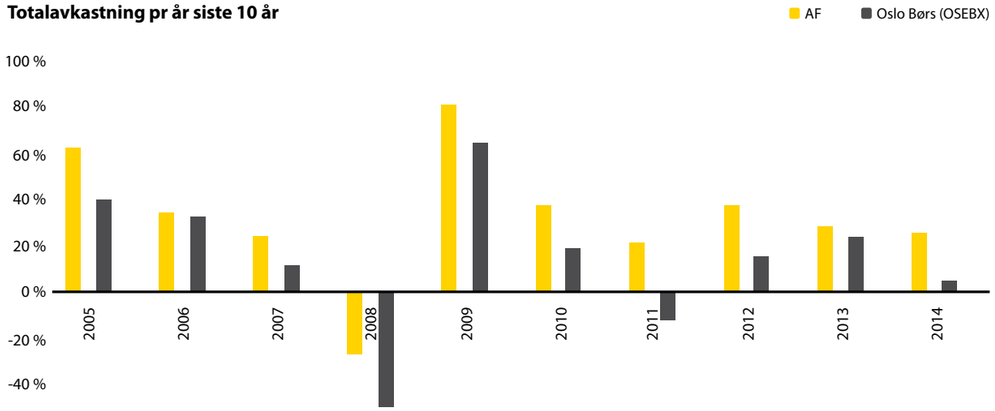

Aksjeprogram for ansatte

AF Gruppen ønsker at alle ansatte skal ta del i felles verdiskapning gjennom å være aksjonærer i selskapet. Aksjeordningen i selskapet skal i tillegg bidra til å gjøre AF Gruppen til en attraktiv arbeidsplass for ansatte, samt tiltrekke nye medarbeidere.

AF har derfor et aksjeprogram for ansatte hvor ansatte får anledning til å kjøpe aksjer fratrukket en rabatt på 20 prosent fra aktuell markedskurs. I løpet av 2014 tegnet 507 ansatte seg for totalt 996 245 aksjer. Kjøpskursen etter 20 prosent rabatt var 58,90 kroner. I forbindelse med salget benyttet styret sin fullmakt og emitterte 636 245 aksjer. Resterende aksjer ble overført fra selskapets beholdning av egne aksjer.

Styret har vedtatt å anbefale videreføring av aksjeprogrammet for ansatte også i 2015. Det maksimale antall aksjer som kan tegnes i aksjeprogrammet er 1 000 000, og aksjeprogrammet planlegges gjennomført i september 2015. Styret vil derfor legge frem for generalforsamlingen et forslag om styrefullmakt for å emittere tilstrekkelig antall aksjer til at aksjeprogrammet kan gjennomføres.

Opsjonsprogram for ansatte

AF Gruppen har et opsjonsprogram for samtlige ansatte i konsernet. Hensikten med programmet er å motivere de ansatte til langsiktig satsing og økt deltakelse i selskapets virksomhet.

Opsjonsprogrammet for ansatte som løp i perioden 2011-2013 ble avsluttet i mars 2014. I alt 5 755 679 opsjoner ble utøvd av 1 240 ansatte og tilsvarende antall aksjer ble emittert.

AF Gruppen vedtok i generalforsamlingen i mai 2014 et nytt opsjonsprogram for de ansatte i konsernet. Det maksimale antall opsjoner som kan tildeles er 4 500 000, og ordningen innebærer en årlig tildeling i årene 2014-16, med utøvelse i mars 2017. Kjøpskursen for aksjene baseres på gjennomsnittlig børskurs siste uke før de tre respektive tegningsperiodene.

Opsjonspremien er 1,00 krone pr. opsjon. Man må være ansatt i AF Gruppen eller ett av datterselskapene 31. mars 2017 for å kunne utøve opsjonene.

AF Gruppen utstedte 3 500 000 nye opsjoner i 2014 og 1 383 ansatte tegnet opsjoner i konsernet. Totalt utestående opsjoner pr. 31. desember er 3 437 357 justert for ansatte som har sluttet.

Utbytte

AF Gruppen skal over tid gi aksjonærene en konkurransedyktig avkastning på selskapets aksjer. Såfremt den underliggende utviklingen i AF Gruppen er tilfredsstillende legger selskapet til grunn at utbyttet for fremtiden skal være stabilt og fortrinnsvis stigende. Ved forslag til utbytte vil styret i sin innstilling vurdere selskapets likviditet og mulige strategiske disposisjoner. AF Gruppens intensjon er å over tid utbetale minimum 50 prosent av årets resultat som utbytte.

I 2014 utbetalte selskapet NOK 6,00 pr. aksje i utbytte for regnskapsåret 2013.

For regnskapsåret 2014 foreslår styret for generalforsamlingen å dele ut NOK 5,00 pr. aksje i utbytte. Utbyttet utbetales til de aksjonærer som er registrert den 13. mai 2015.

Investor relations

AF Gruppens målsetting er at alle investorer og andre interessenter til enhver tid har tilgang til den samme finansielle informasjonen om selskapet. Informasjonen som AF Gruppen gir skal sikre en mest mulig korrekt verdivurdering av aksjen. Informasjon som kan påvirke prisingen av aksjen, gis via børsmeldinger til Oslo Børs og på selskapets hjemmesider.

AF Gruppen prioriterer kontakten med aksjemarkedet høyt og ønsker en åpen dialog med aktørene.

AF Gruppen holder offentlige presentasjoner av kvartals- og årsresultat. Presentasjonene overføres direkte via internett og er tilgjengelige på Oslo Børs' sider og AFs egne hjemmesider. I tillegg har selskapet løpende kontakt med investorer og analytikere. På selskapets hjemmeside finnes en oversikt over hvilke analytikere som følger AF-aksjen.

Selskapet følger Oslo Børs' anbefaling om rapportering av IR-informasjon. AF Gruppens børsansvarlig er konserndirektør finans, Sverre Hærem.

Analysedekning

Meglerhus	Telefon
Danske Bank	+47 85 40 70 73
DNB Markets	+47 24 16 92 09
Fondsfinans	+47 23 11 30 61
Handelsbanken	+46 87 01 51 18
Swedbank First Securities	+47 23 23 82 65

Kursutvikling og omsetning i 2014

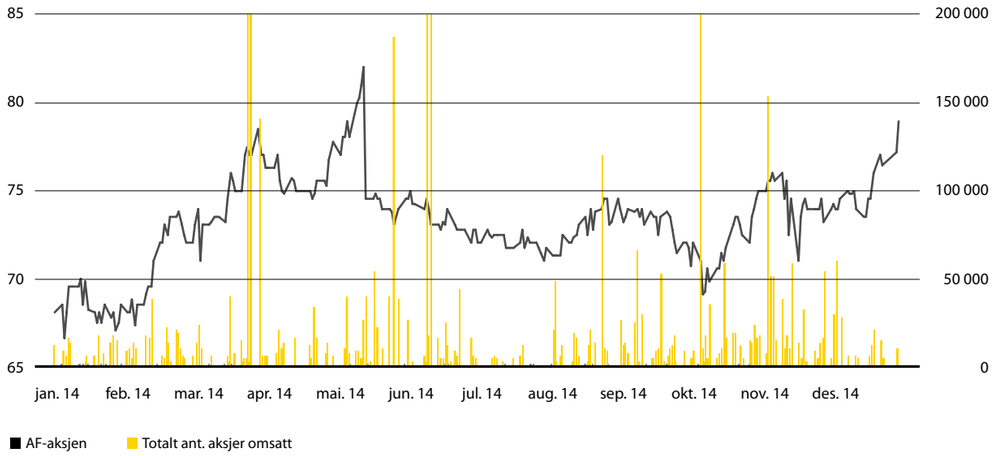

Eierstyring og selskapsledelse

Supplert med AF Gruppens verdier og kultur er prinsippene for risikostyring og internkontroll grunnsteiner i foretaksstyringen. En åpen og solid styringsstruktur gir tillit og legger grunnlaget for langsiktig verdiskapning for investorer, ansatte og samfunnet forøvrig.

1. Redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse

God eierstyring og selskapsledelse er styrets ansvar. Styret vurderer årlig AF Gruppens prinsipper og praksis for eierstyring og selskapsledelse. Redegjørelsen følger den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse av 30. oktober 2014. I det følgende redegjøres for hvordan de 15 punktene i anbefalingen er fulgt opp i AF Gruppen.

Det foreligger ingen vesentlige avvik mellom anbefalingen og hvordan denne etterleves i AF Gruppen. Det er begrunnet og redegjort for to avvik under punkt 6 om generalforsamling, ett avvik under punkt 7 om valgkomitè og ett under punkt 12 om godtgjørelse til ledende ansatte.

Verdigrunnlag, etikk og samfunnsansvar
AF Gruppen er et verdibasert selskap med sterk forankring i selskapets kjerneverdier:

- Til å stole på
- Frihet til å utøve entreprenørånd og disiplin i forhold til mål og krav
- Grundighet og hardt arbeid
- Vilje til lønnsom vekst
- Ledelse gjennom tilstedeværelse og innlevelse

Verdiene er grunnsteiner i en kultur der ryddig adferd anerkjennes, settes pris på, og etterleves av alle ansatte. Det er utarbeidet en adferdskode for å styrke denne kulturen, skape engasjement og utvikle kompetanse. Adferdskoden er kommunisert til alle medarbeidere og benyttes i organisasjonsutviklingen. Publikasjonene «Hensikt, mål og verdier» og «Adferdskoden» er tilgjengelige på AF Gruppens internettside www.afgruppen.no.

Fokus på lønnsomhet, sikkerhet og tydelige etiske retningslinjer har vært premisser for AF Gruppens visjon og forretningsidé. AF Gruppens verdiskaping skal både være lønnsom og bærekraftig. Visjonen «vi rydder fra fortiden og bygger for fremtiden» innebærer også at alt arbeid som gjøres skal belaste samfunn og miljø minst mulig. Kildesorteringsgrad og klimaspor er valgt som AF gruppens felles måleparametre for ytre miljø.

AF Gruppens retningslinjer for samfunnsansvar og bærekraftig entreprenørskap omhandler ytre miljø, forretningsetikk, arbeidsmiljø og omdømme. De er nærmere beskrevet på side 22 i årsrapporten, samt på internettsiden www.afgruppen.no.

- *Avvik fra anbefalingen: Ingen.*

2. Virksomhet

AF Gruppen er et entreprenør- og industrikonsern med virksomhet innen anlegg, miljø, bygg, eiendom energi og offshore. AF Gruppen bygger sin virksomhet på en bærekraftig visjon: Å rydde fra fortiden og bygge for fremtiden. Hovedkontoret er i Oslo og mer enn 90 % av inntektene kommer fra aktiviteter i Norge, som er konsernets primære marked.

Strategier og mål
Selskapets vedtektsfestede formål er alle typer virksomhet, også ved deltakelse i andre foretak.

Styret følger en fireårig syklus i sitt strategiarbeid. I 2013 ble det gjennomført en grundig analyse for å stake ut kursen for de neste årene. Organisering for god drift, styrket kunde- og leverandørorientering og lønnsom vekst er fokusområder i den nye strategien.

AF Gruppens mål for lønnsom vekst er konkretisert gjennom tallfestede mål for lønnsomhet, soliditet, utbytte og HMS. Dette er beskrevet på side 11 i årsrapporten.

Årlig vurderer styret om de mål og retningslinjer som følger av strategiene er entydige, dekkende, godt operasjonalisert og lettfattelige for ansatte og andre interessenter.

- *Avvik fra anbefalingen: Ingen.*

3. Selskapskapital og utbytte

Konsernet hadde pr. 31. desember 2014 en egenkapital på MNOK 1 499. Dette tilsvarer en egenkapitalandel på 27,6 %. Netto rentebærende gjeld var MNOK 95 og tilgjengelig likviditet var MNOK 1 385. Styret foretar løpende en vurdering av kapital- og likviditetssituasjonen i lys av AF Gruppens mål, strategi og ønsket risikoprofil.

Utbytte
Formålet for konsernets kapitalstyring er å sikre forutsigbare finansielle rammebetingelser for driften og gi aksjonærene en avkastning som er bedre enn i sammenlignbare selskaper. AF Gruppens policy for utbytte er at utbyttet skal utgjøre 50 % eller mer av årets resultat.

For regnskapsåret 2014 foreslår styret et utbytte på NOK 5,00 pr. aksje. Det foreslåtte utbyttet vil bli utbetalt til alle aksjonærer registrert i VPS på dato for generalforsamlingen 13. mai. Utbyttet forventes å bli utbetalt den 26. mai. I 2014 ble det utbetalt et utbytte på NOK 6,00 pr. aksje.

Kapitalforhøyelse og kjøp av egne aksjer
Styrefullmakt til å foreta kapitalforhøyelse begrenses til definerte formål og er ikke gitt for et tidsrom lengre enn frem til neste generalforsamling. Det legges til rette for at generalforsamlingen skal kunne stemme over hvert enkelt formål som fullmakten skal dekke.

Den 24. mars 2014 vedtok styret å gjennomføre en kapitalforhøyelse i forbindelse med innløsning av opsjoner til ansatte i henhold til vedtak i ekstraordinær generalforsamling 14.02.2014. Kapitalforhøyelsen ble foretatt som en rettet emisjon på 5 755 679 aksjer. Total verdi på kapitalutvidelsen var på MNOK 242.

I ordinær generalforsamling 15. mai 2014 fikk styret fullmakt til å forhøye aksjekapitalen med inntil NOK 50 000 fordelt på inntil 1 000 000 aksjer hver pålydende NOK 0,05. Fullmakten kan bare benyttes til å utstede aksjer i forbindelse med selskapets aksjeprogram og incitamentsprogram for ansatte i konsernet, ved en eller flere emisjoner. Fullmakten er gyldig frem til ordinær generalforsamling 2015, dog senest 30. juni 2015.

I forbindelse med selskapets aksjeprogram for ansatte i konsernet, ble det i 2014 gjennomført en emisjon av 636 245 aksjer. Egenkapitalen ble gjennom dette økt med MNOK 37.

Generalforsamlingen i AF Gruppen vedtok 15. mai 2014 et nytt opsjonsprogram for samtlige ansatte. I alt vil det tilbys 4 500 000 opsjoner over tre år. Den 18. juni i år ble 3 500 000 opsjoner ble tegnet av 1 383 ansatte. Opsjonene kan utøves i 2017 og utøvelseskursen er NOK 74,25.

Transaksjoner med egne aksjer
AF Gruppen har en tidsbegrenset fullmakt fra generalforsamlingen til å kjøpe og selge egne aksjer. Fullmakten gjelder frem til neste ordinære generalforsamling.

- *Avvik fra anbefalingen: Ingen.*

4. Likebehandling av aksjeeiere og transaksjoner med nærstående

AF Gruppen ASA har én aksjeklasse og hver aksje gir en stemme.

Kapitalforhøyelse
Ved kapitalforhøyelser skal eksisterende aksjonærer gis fortrinnsrett, med mindre særskilte forhold tilsier at dette kan fravikes. Slik fravikelse vil i så fall bli begrunnet i vedtaket til kapitalforhøyelsen. I forbindelse med AF Gruppens aksjekjøps- og opsjonsprogram har generalforsamlingen vedtatt å gjøre unntak fra fortrinnsretten for å stimulere til økt aksjeeierskap blant de ansatte.

Transaksjoner med egne aksjer
Alle kjøp og salg av egne aksjer skal skje til markedskurs og handles via Oslo Børs. Fullmakten fra generalforsamlingen gir et unntak fra bruk av markedskurs ved salg av aksjer til ansatte. I forbindelse med AF Gruppens aksjekjøps- og bonusprogram selges egne aksjer med 20 % rabatt.

Transaksjoner med nærstående
For å ivareta selskapets omdømme, er AF Gruppen opptatt av åpenhet og varsomhet i forbindelse med investeringer hvor det foreligger forhold som kan bli oppfattet som et uheldig nært engasjement, eller nær relasjon, mellom selskapet og et styremedlem, ledende ansatte eller nærstående av disse. Dette fremgår av AF Gruppens adferdskode. Hvert enkelt styremedlem har en plikt til å varsle om eventuelle habilitets- eller interessekonflikter. Styret har også et kollektivt ansvar og vurderer fortløpende om det foreligger forhold som objektivt sett er egnet til å svekke den allmenne tillit til et styremedlems habilitet, eller som kan åpne for interessekonflikter.

- *Avvik fra anbefalingen: Ingen.*

5. Fri omsettelighet

Aksjene i AF Gruppen ASA er notert på Oslo Børs og er i henhold til vedtektene fritt omsettelige.

Det er ingen restriksjoner på kjøp eller salg av aksjer som foretas av personer i selskapets ledelse så lenge reglene om innsidehandel følges. Styret ønsker å legge til rette for at flest mulig ansatte skal eie aksjer i AF Gruppen. Enkelte av ordningene

for godtgjørelse til ledelsen og andre ansatte som er knyttet til kjøp av aksjer, herunder aksjesalgsordningen, har betingelser om bindingstid på ett år. De ansatte kan bli frigjort fra bindingstiden ved å tilbakebetale den beregnede aksjerabatten.

- *Avvik fra anbefalingen: Ingen.*

6. Generalforsamling

Gjennom generalforsamlingen utøver aksjeeiere den høyeste myndighet i AF Gruppen.

Deltagelse på generalforsamling
Styrets leder, konsernsjef, finansdirektør, valgkomitéens leder og revisor skal være til stede på generalforsamlingene. Øvrige styremedlemmer og representanter fra konsernledelsen møter ved behov eller i den grad de representerer aksjonærinteresser.

Styret legger til rette for at flest mulig av aksjeeierne kan utøve sine rettigheter ved å delta i generalforsamlingen. Aksjonærer som ikke har anledning til å møte selv, kan møte ved fullmakt. Påmeldingsskjema og fullmaktsskjema vedlegges innkallingen til generalforsamling.

Aksjonærene skal melde sin tilstedeværelse til selskapet senest to dager før generalforsamlingen. Aksjonærer som ikke er påmeldt innen fristen, gis likevel anledning til å delta dersom ikke plasshensyn eller andre spesielle hensyn tilsier noe annet.

Gjennomføring av generalforsamlingen
Styret legger til rette for at generalforsamlingen er en effektiv møteplass for aksjonærene og styret.

Innkalling til generalforsamling vil bli postlagt med minst 21 dagers varsel til alle aksjeeiere under den adresse som er oppgitt i Verdipapirsentralens aksjeeierregister. Innkallingen angir de saker som skal behandles. Saksdokumenter sendes som vedlegg til innkallingen og gjøres samtidig tilgjengelige for aksjonærene på selskapets nettside. Dersom årsrapporten ikke er ferdig trykket på tidspunktet for innkalling ettersendes denne.

Alle innkallinger og protokoller fra generalforsamlingen børsmeldes.

Valg av nye medlemmer til styret og valgkomitéen er tilrettelagt slik at generalforsamlingen kan stemme over hver kandidat. Generalforsamlingen ledes av styrets leder.

- *Avvik fra anbefalingen: Generalforsamlingen ledes ikke av en uavhengig møteleder, men av styrets leder som fastsatt i vedtektene. Alle medlemmer av styret møter ikke i generalforsamlingen. Basert på erfaringer fra tidligere avholdte generalforsamlinger, vurderes det som tilstrekkelig at styrets leder, konsernsjef og finansdirektør møter for å besvare spørsmål. For øvrig er det ingen avvik.*

7. Valgkomité

Generalforsamlingen velger en valgkomité som består av 3 medlemmer som velges for ett år av gangen, jfr. selskapets vedtekter.

Valgkomitéens oppgaver:
- Innstille til valg av aksjonærvalgte styremedlemmer og varamedlemmer samt medlemmer av valgkomitéen
- Foreslå honorarer til styrets medlemmer overfor generalforsamlingen
- Uttale seg om og eventuelt fremme forslag overfor generalforsamlingen i saker som angår styrets størrelse, sammensetting og arbeidsform
- Vurdere styrets arbeid og utarbeide årlig rapport til generalforsamlingen

Valgkomitèens sammensetning og uavhengighet
Det legges vekt på at valgkomitéen har en sammensetning som reflekterer interessene til aksjonærfellesskapet. Medlemmer av valgkomitéen pr. 25. mars 2015 er Arne Baumann (leder), Tor Øivind Fjeld og Jan Fredrik Thronsen.

Av medlemmene i valgkomitéen er det kun Jan Fredrik Thronsen som er uavhengig av styret. Både Arne Baumann og styremedlem Daniel Kjørberg Siraj representerer OBOS som er en av AF Gruppen største aksjonærer. Tor Øivind Fjeld har nære forretningsmessige forbindelser til styrets leder Tore Thorstensen.

- *Avvik fra anbefalingen: Flertallet i valgkomitéen er ikke uavhengig av styret. For øvrig er det ingen avvik.*

8. Bedriftsforsamling og styre, sammensetning og uavhengighet

Bedriftsforsamling
Morselskapet AF Gruppen ASA er et holdingselskap uten ansatte og har derfor ikke krav om bedriftsforsamling etter bestemmelsene i Almennaksjeloven. Det er inngått en avtale mellom de ansatte og det største driftsselskapet i konsernet, AF Gruppen Norge AS, om at AF Gruppen Norge AS ikke skal ha bedriftsforsamling.

Styrets sammensetning
AF Gruppen ASA har 8 styremedlemmer, hvorav 3 er valgt av de ansatte. Av antallet aksjeeiervalgte styremedlemmer er 3 menn og 2 kvinner. Styremedlemmene har variert bakgrunn og kompetanse. Informasjon om styremedlemmenes alder, utdannelse og yrkesmessig erfaring er publisert på internettsiden www.afgruppen.no.

Styremedlemmene velges for ett år om gangen. Styrets leder velges av generalforsamlingen.

Styrets uavhengighet
Styret er opptatt av at det opptrer som et kollegialt organ i utøvelsen av sine oppgaver. Følgende momenter er relevante i forhold til vurderingen av styrets uavhengighet:

- Ingen aksjeeiervalgte styremedlemmer er involvert i selskapets daglige ledelse
- Ingen av de aksjonærvalgte styremedlemmene er ansatt eller har utført arbeid for AF Gruppen
- 2 av 5 av de aksjeeiervalgte styremedlemmene er uavhengige av selskapets hovedaksjeeiere og hovedforretningsforbindelser
- 3 av 5 av de aksjeeiervalgte styremedlemmene representerer selskaper som er større kunder og/eller leverandører av AF Gruppen
- Styrets leder Tore Thorstensen er administrerende direktør i KB Gruppen Kongsvinger AS som er aksjonær i AF Gruppen ASA. KB Gruppen Kongsvinger er også en leverandør til konsernet
- Styremedlem Daniel Kjørberg Siraj representerer en av hovedaksjeeierne, OBOS BBL AS, som er en stor kunde av konsernet
- Styremedlem Peter Groth representerer en av hovedaksjeeierne Aspelin Ramm Gruppen, som er en kunde av konsernet

Informasjon om transaksjoner med selskapene styrets medlemmer representerer kan leses i note 32 – Nærstående parter. Informasjon om styremedlemmenes aksjebeholdning kan leses i note 26 – Aksjekapital og egne aksjer.

Styret har vurdert sin uavhengighet og mener at den er tilfredsstillende.

- *Avvik fra anbefalingen: Ingen.*

9. Styrets arbeid

Styret skal ivareta aksjonærfellesskapets interesser. Hovedoppgavene er å bidra til at konsernet blir konkurransedyktig, at det utvikler seg og skaper verdier. Styret har det overordnede ansvar for forsvarlig organisering og forvaltning av AF Gruppen samt gjennomføring av konsernets strategi.

Styrets oppgaver omfatter også tilsyn med selskapets ledelse og virksomhet, herunder at det er etablert systemer for kontroll og risikohåndtering. Dette skal sikre at konsernet drives i samsvar med fastsatt verdigrunnlag og retningslinjer for etikk og samfunnsansvar. AF Gruppens ledelse utarbeider forslag til strategi, langsiktige mål og budsjett. Overordnet strategi og budsjett fastsettes av styret. Styret ansetter konsernsjef, fastsetter konsernsjefens lønn og arbeidsinstruks. Styret vedtar også konsernets fullmaktsmatrise.

Styret vurderer løpende behovet for bruk av utvalg. Pr. 25. mars 2015 har styret to utvalg: Revisjonsutvalg og kompensasjonsutvalg. Utvalgene legger frem saker for styret for endelig vedtak. Utvalgenes oppgaver og medlemmer er beskrevet under.

Styreinstruks
Bestemmelser om styrets ansvarsområder og saksbehandling er nedfelt i en egen styreinstruks. Styret arbeider etter en årlig plan med fastlagte temaer og saker for styremøtene. Styreinstruksen gjennomgås årlig eller oftere ved behov.

Styrets leder
Styrets leder har ansvar for at styrets arbeid gjennomføres på en effektiv og korrekt måte i henhold til gjeldende lovgivning, vedtekter og vedtatte instrukser. Styresaker forberedes av konsernsjef og administrasjonen i samråd med styrets leder.

I saker av vesentlig karakter der styrets leder er, eller har vært, aktivt engasjert, utnevnes det en setteformann. Det har vært en slik sak i 2014.

Møtestruktur
Det avholdes i utgangspunktet åtte styremøter gjennom året. Ved behov avholdes ekstraordinære styremøter for å behandle saker som ikke kan vente til neste ordinære styremøte.

Styret har en fastsatt årsplan for sitt arbeid. Årsplanen omfatter gjennomgang av risikoområder og intern kontroll, samt godkjennelse av strategi, kvartalsregnskap, årsregnskap og budsjett. I tillegg gjøres det en gjennomgang av verdigrunnlag, retningslinjer for etikk og samfunnsansvar, organisasjonsstruktur og prinsipper for eierstyring og selskapsledelse. Styret evaluerer årlig selskapets ledelse og organisasjonsstruktur.

I 2014 ble det avholdt ni styremøter hvorav ett var pr. telefon. Av de aksjonærvalgte styremedlemmer møtte Tore Thorstensen, Hege Bømark og Daniel Kjørberg Siraj på alle møtene. Sistnevnte ble valgt inn i styret i mai og deltok på fem styremøter. Mari Bromann deltok på åtte styremøter og Peter Groth deltok på syv. Carl Henrik Eriksen deltok på tre av fire mulige styremøter før han ble avløst i mai 2014. Av styremedlemmene valgt av de ansatte møtte Kenneth Svendsen og Pål Jacob Gjerp på alle de ni styremøtene, mens Arne Sveen møtte på åtte.

Revisjonsutvalg
Revisjonsutvalgets formål er å bistå styret i forvaltning og utøvelse av styrets tilsynsansvar etter Allmennaksjelovens §§ 6-12 og 6-13.

AF Gruppens revisjonsutvalg består av tre aksjeeiervalgte

medlemmer hvorav to tilfredsstiller Allmennaksjelovens kraven til uavhengighet. Revisjonsutvalget består av Hege Bømark (leder), Mari Broman og Daniel Kjørberg Siraj. Utvalget møtes ved behov, men minst 4 ganger årlig, hvorav minst en gang i året sammen med selskapets revisor. Konserndirektør Finans deltar på alle møtene. Utvalget velges for ett år om gangen. Blant annet inngår følgende oppgaver i revisjonsutvalgets mandat:

- Vurdere konsernets finansielle og regnskapsmessige rapportering
- Vurdere revisjonen, innstille valg av revisor og redegjøre for honorar til revisor fordelt på revisjon og andre tjenester i ordinær generalforsamling
- Vurdere selskapets internkontroll, herunder:
  - Konsernets håndtering av risiko
  - Konsernets interne kontrollfunksjoner og fullmaktsmatrise
  - Konsernets cash-management
  - Konsernets evne til å foreta vurderinger, forberede, gjennomføre og følge opp investeringsbeslutninger
  - Organisatoriske forhold knyttet til økonomisk rapportering og kontroll

I 2014 har utvalget hatt fem møter. Revisor var til stede på alle møtene. Revisjonsutvalget utarbeider årlig en rapport som legges frem for generalforsamlingen.

Kompensasjonsutvalg
Kompensasjonsutvalg formål er å bidra til grundig og uavhengig behandling av saker som gjelder godtgjørelse til konsernsjef og andre ledende ansatte som; lønn, bonus, opsjoner, sluttvederlag, førtidspensjon og pensjon.

Kompensasjonsutvalget består av to aksjonærvalgte styremedlemmer: Peter Groth (leder) og Tore Thorstensen.

I 2014 har utvalget hatt ett møte. Kompensasjonsutvalget utarbeider årlig en rapport som legges frem for generalforsamlingen.

Finansiell rapportering
Styret mottar periodisk rapportering hvor selskapets økonomiske og finansielle status kommenteres. Selskapets ledelse fremlegger og redegjør for delårsregnskap og årsregnskap. Selskapet følger fristene fra Oslo Børs for sin delårsrapportering.

Styrets egenevaluering
Styret evaluerer årlig sin virksomhet, arbeidsform og kompetanse. Styrets evaluering formidles til valgkomiteen. Styret gjennomfører også en tilsvarende evaluering av konsernsjef.

Instruks for konsernsjef
Styret har utarbeidet en fullmaktmatrise som beskriver og klargjør de fullmakter som konsernsjefen og administrasjonen har og hvilke saker som skal styrebehandles. Styret holdes løpende informert om selskapets økonomiske stilling, dets virksomhet og formuesforvaltning. I forbindelse med regnskapsbehandlingen avgir konsernsjef og finansdirektør en erklæring overfor styret at årsregnskapet er utarbeidet i samsvar med god regnskapsskikk og at all informasjon stemmer med de faktiske forhold i selskapet og ingenting av vesentlig betydning er utelatt fra regnskapet.

- *Avvik fra anbefalingen: Ingen.*

10. Risikostyring og internkontroll

Det er styrets ansvar å påse at AF Gruppen har god internkontroll og hensiktsmessige systemer for risikostyring. God og systematisk risikostyring er et strategisk virkemiddel som styrker konkurransekraften og øker verdiskapingen. Internkontroll skal bidra til å sikre effektiv drift og forsvarlig håndtering av vesentlige risiki for å oppnå konsernets forretningsmessige mål.

Kvartalsvis får styret rapportering om ledelsens vurdering de mest vesentlige risikofaktorene som påvirker AF Gruppen og håndtering av disse. Styret har også en årlig gjennomgang av konsernets risikoområder og interne kontrollsystemer samt verdigrunnlag og retningslinjer for etikk og samfunnsansvar.

Risikostyring
Risikostyring er god ledelse i praksis. AF Gruppen har enhetlige systemer for risikostyring og en kultur hvor alle har et bevisst forhold til risiko. AF Gruppen søker risiko som kan påvirkes og ser etter både muligheter og trusler i risikoanalysen. En egen enhet i konsernet hjelper forretningsenhetene og prosjektene med å identifisere og systematisere risiko. Risikoanalyser gjennomføres i alle tilbudsprosesser, på prosjekter under utførelse og for vurdering av usikkerhet i hele den prosjektbaserte virksomheten. En oversikt over risikoelementene allerede i tilbudsfasen øker muligheten for å redusere samlet risiko og til å prise tilbudet riktig. Risikoanalysen i tilbudsfasen danner grunnlaget for videre analyse, oppfølging og kontroll av risiko gjennom hele prosjektets livssyklus.

Alle prosjekter risikobehandles i forbindelse med kvartalsrapporteringen. Hver forretningsenhet har en samlet risikogjennomgang for hele prosjektporteføljen. En bredt sammensatt gruppe analyserer prosjektene og kommer frem til en prioritert liste over usikkerhetsmomenter. Gruppen består av representanter både fra konsernledelsen, ledelsen i forretningsenheten samt en tilrettelegger fra AF Gruppens egen risikoenhet. Den kvartalsvise risikogjennomgangen avsluttes med en oppsummering i konsernledelsen. Risikoen tallfestes og regnskapsføres i hver forretningsenhet løpende gjennom året.

Hensikten med risikostyring er å håndtere risikoer knyttet til vellykket virksomhetsutførelse samt styrke kvaliteten på den finansielle rapporteringen slik at man unngår tapsprosjekter og alvorlige feilbeslutninger. Et høyt antall risikoanalyser har vært gjennomført og man har satt i verk tiltak for å redusere negativ risiko samt aksjoner for å utnytte positiv risiko. Riktig håndtering av risiko har vært viktig for å nå mål om verdiskapning og vekst. Risikostyringen i AF Gruppen er ytterligere beskrevet på side 24 i årsrapporten.

Internkontroll
Internkontroll er en kontinuerlig prosess som utføres i alle deler av organisasjonen. AF Gruppens internkontroll skal gi rimelig grad av sikkerhet for:
- Målrettet og kostnadseffektiv drift
- Pålitelig ekstern regnskapsrapportering
- Overholdelse av gjeldende lover og regler

Den regnskapsmessige internkontrollen er basert på et organisasjonsmessig skille mellom utførelse, kontroll og attestasjon. AF Gruppen har omfattende skriftlige arbeidsbeskrivelser på alle nivåer i organisasjonen.

På alle større prosjekter er det prosjektøkonomer som bistår prosjektledelsen i den økonomiske oppfølgingen av prosjektene. Lederne av forretningsenhetene, sammen med økonomisjefene, har ansvaret for den løpende finansielle og operasjonelle rapporteringen til konsernet. På konsernnivå er det etablert en controllerfunksjon med hovedoppgave å kontrollere og verifisere rapporteringen fra forretningsenhetene. Avvik rapporteres direkte til konsernledelsen. Den finansielle rapporteringen fra forretningsenhetene gjennomgås av konsernledelsen i et eget møte ved hver delårsrapportering.

Revisjonsutvalget utarbeider årlig en rapport med beskrivelse og vurdering av internkontrollen i AF Gruppen.

- *Avvik fra anbefalingen: Ingen.*

11. Godtgjørelse til styret

Generalforsamlingen fastsetter årlig honorar til styrets medlemmer etter innstilling fra valgkomiteen. Godtgjørelsen til styret skal reflektere styrets ansvar, kompetanse, tidsbruk og virksomhetens kompleksitet.

Godtgjørelsen til styret er ikke resultatavhengig. Det utstedes ikke opsjoner til styremedlemmene. De aksjonærvalgte styremedlemmene har ikke avtale om pensjonsordning eller etterlønn fra selskapet.

Styret skal godkjenne eventuell annen godtgjørelse enn styrehonorar og honorar for utvalgsarbeid fra selskapet til medlemmer av styret. Note 29 i konsernregnskapet viser godtgjørelser til styret og ledende ansatte i konsernet.

- *Avvik fra anbefalingen: Ingen.*

12. Godtgjørelse til ledende ansatte

Kompensasjonsutvalget fastsetter retningslinjer for godtgjørelse til ledende ansatte i samarbeid med styret. En erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse legges årlig frem for generalforsamlingen. Hovedformålet med retningslinjene er å bidra til sammenfallende interesser mellom aksjeeierne og ledende ansatte.

Lønn til konsernsjefen fastsettes årlig i styremøte. Styret fastsetter retningslinjer for godtgjørelse til ledende ansatte i samarbeid med konsernsjefen.

Belønningssystemet
Belønningssystemet for ledende ansatte består av grunnlønn, bonus, opsjoner, pensjon og aksjekjøpsordning. AF Gruppen har ikke etterlønnsordninger. Belønningssystemet legger i stor grad til rette for at flest mulig av de ansatte på alle nivå i organisasjonen skal eie aksjer. Ved å ha bindingstid på aksjekjøp og et opsjonsprogram som går over flere år, påvirkes de ansatte til å ha et langsiktig perspektiv på eierskap og ansettelsesforhold. Bonuser til ledende ansatte bygger på EVA-modellen. Kjernen i modellen er at oppnådde resultater måles mot krav til avkastning på investert kapital. Dette samsvarer godt med aksjonærenes interesser. Belønningssystemet er nærmere beskrevet i note 7 – Lønnskostnader og note 29 – Ytelser til ledende ansatte i konsernets årsregnskap.

- *Avvik fra anbefalingen: Styret og kompensasjonsutvalget har vedtatt at det ikke skal være tak på resultatavhengig godtgjørelse for ansatte. Grunntanken er at ansatte skal ha mulighet til å få del av verdiskapningen uten begrensning, på samme måte som eierne. For øvrig er det ingen avvik.*

13. Informasjon og kommunikasjon

Styret har fastsatt retningslinjer for AF Gruppens rapportering av finansiell og annen informasjon. Retningslinjene er basert på åpenhet og prinsippet om likebehandling av aksjonærer. Relevant, samlet og oppdatert informasjon skaper interesse og tillit – og er en forutsetning for likviditet i aksjen.

Finansiell informasjon
Styret skal sikre at delårsrapportene og årsrapporten fra selskapet gir et riktig og fullstendig bilde av konsernets finansielle og forretningsmessige stilling samt hvorvidt selskapets operasjonelle og strategiske målsettinger nås.

AF Gruppens delårspresentasjoner er åpne for alle interessenter og overføres direkte via internett. Finansiell kalender samt finansiell informasjon offentliggjøres på Oslo Børs' internettsider. Den samme informasjonen publiseres samtidig på AF Gruppens internettside.

Investor relations
AF Gruppen har som mål at vesentlige opplysninger av betydning for aksjonærene og aksjemarkedets vurderinger av selskapet, dets aktiviteter og resultater skal offentliggjøres uten unødig forsinkelse. Offentliggjøring via Oslo Børs og AF Gruppens nettsider sikrer at alle har lik informasjonstilgang. Konsernsjef og Konserndirektør finans er ansvarlig for kommunikasjon med aksjonærer. I tiden før resultatfremleggelse vises det ekstra varsomhet for å sikre informasjonssymmetri i markedet. AF Gruppen følger Oslo Børs sin IR-anbefaling av 10. juni 2014.

- *Avvik fra anbefalingen: Ingen.*

14. Selskapsovertakelse

Styret har vedtatt retningslinjer for hvordan styret og ledelsen skal opptre ved eventuelle overtakelsestilbud. Retningslinjene skal sikre likebehandling av aksjeeierne og hovedregelen er at det skal legges til rette for et eventuelt tilbud.

Likebehandling og åpenhet
Styret og ledelsen skal i samtaler med tilbyder og i øvrige handlinger tilstrebe å ivareta AF Gruppens og aksjeeierfellesskapets interesser. Styret og ledelsen har begge et selvstendig ansvar for at alle selskapets aksjeeiere behandles likt og at ikke virksomheten forstyrres unødig. Styret har et særskilt ansvar for at aksjeeierne har informasjon og tid til å kunne ta stilling til tilbudet.

Vurdering av tilbud
Dersom et overtakelsestilbud fremsettes, vil styret innhente en verdivurdering og utarbeide en anbefaling til aksjeeierne om de bør akseptere budet eller ikke. Både den finansielle rådgiveren og andre eventuelle rådgivere i arbeidet med å vurdere et fremsatt eller varslet tilbud skal være uavhengige. Styret skal ikke søke å forhindre eller vanskeliggjøre fremsettelsen av tilbud som kan være i aksjeeiernes interesse og skal ikke bruke en eventuell emisjonsfullmakt til å forhindre et bud.

- *Avvik fra anbefalingen: Ingen.*

15. Revisor

Valg av revisor
Konsernets revisor velges av generalforsamlingen. Styrets revisjonsutvalg konsulteres ved valg av revisor, og revisjonsutvalgets uttalelse følger innstillingen til generalforsamlingen. For å sikre revisors uavhengighet samt konkurransedyktige revisjonshonorarer har revisjonsutvalget besluttet at revisjonen skal settes ut på anbud hvert 5-7 år.

Styrets forhold til revisor
Revisors primære oppgave er å utføre revisjon pålagt ved lov og faglige standarder med den nøyaktighet, kompetanse og integritet som loven og faglige standarder krever. Det er vedtatt egen instruks for styrets forhold til revisor, herunder også retningslinjer for selskapets adgang til å benytte revisor til andre tjenester enn revisjon. Kravet til revisors uavhengighet tilsier at AF Gruppen i minst mulig grad bør benytte valgt ekstern revisor til andre oppgaver enn lovbestemt finansiell revisjon og attestasjonstjenester. Ved mangel på kapasitet eller kompetanse i egen organisasjon, blir revisor også benyttet til skatterådgivning og revisjonsrelaterte oppgaver som teknisk bistand med selvangivelser og årsregnskap. I konsernets årsregnskap er det opplyst om revisors honorarer i note 8 - Andre driftskostnader.

Revisor har minst en gang i året møte med styret uten at selskapets ledelse er til stede. Revisor skal årlig gi styret skriftlig bekreftelse på at fastsatte uavhengighetskrav oppfylles. Revisor deltar i styremøtet som behandler årsregnskapet og i generalforsamlinger.

Revisor deltar i revisjonsutvalgets møter. Revisor fremlegger årlig hovedtrekkene i planen for gjennomføring av revisjonsarbeidet samt revisors gjennomgang av konsernets interne kontrollsystemer, herunder identifiserte svakheter og forslag til forbedringer. Revisor gjennomgår også eventuelle vesentlige endringer i AF Gruppens regnskapsprinsipper, vurderinger av vesentlige regnskapsestimater og alle eventuelle forhold hvor det har vært uenighet mellom revisor og selskapets ledelse.

Styret orienterer generalforsamlingen om revisors godtgjørelse fordelt på revisjon og andre tjenester utover revisjon.

Møter med revisor i 2014
Selskapets revisor EY (Ernst & Young AS) ved ansvarlig partner Asbjørn Ler har deltatt i ett styremøte i 2014 hvor blant annet årsregnskap for 2013 ble fastsatt. Han deltok også på generalforsamlingen i 2014, samt i alle de fem møtene som revisjonsutvalget avholdt i 2014.

- *Avvik fra anbefalingen: Ingen.*

Årsberetning

Den landbaserte virksomheten har hatt god vekst og leverer sterke resultater i 2014, anført av virksomhetsområdene Anlegg og Bygg. Driftsmarginen for konsernet i 2014 ligger over den langsiktige målsetningen. Styret har tro på fortsatt høy aktivitet og et godt resultat i 2015.

Omsetning MNOK

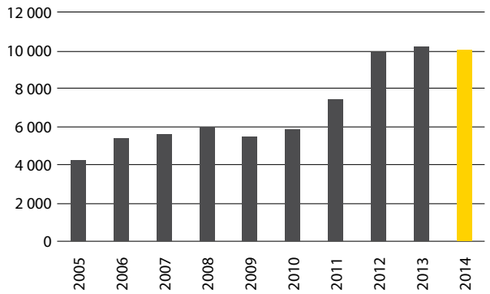

Resultat før skatt MNOK

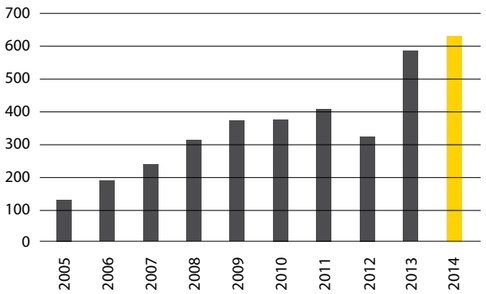

Virksomheten

Innledning
AF Gruppen er et ledende entreprenør- og industrikonsern med seks virksomhetsområder:
Anlegg
Bygg
Eiendom
Miljø
Energi
Offshore

Hvert virksomhetsområde er inndelt i en eller flere forretningsenheter.

AF Gruppen ASA er morselskapet i konsernet og er notert på Oslo Børs. AF Gruppen har hovedkontor i Oslo.

AF Gruppen ble etablert i 1985. Helt siden starten har AF stolt på egen kraft og kompetanse til å løse komplekse utfordringer. Entreprenørånden i selskapet har vært preget av en evne og vilje til å tenke annerledes og å finne bedre og mer fremtidsrettede måter å skape verdier på. Vi hjelper våre kunder til å lykkes ved å levere prosjekter og tjenester i samsvar med deres behov. Adferden vår skal kjennetegnes ved profesjonalitet og høy etisk standard.

Visjon
AFs visjon er: Vi rydder fra fortiden og bygger for fremtiden.

Forretningsidé
AFs forretningsidé er å være et industrikonsern som skaper verdier ved å forme fremtiden gjennom entreprenør-, energi- og miljøvirksomhet, med en kompromissløs holdning til sikkerhet og etikk.

Redegjørelse for årsregnskapet

Innledning
Årsregnskapet for AF Gruppen er avlagt i henhold til International Financial Reporting Standards (IFRS). Årsregnskapet for morselskapet AF Gruppen ASA er avlagt etter forenklet IFRS. Styret er av den oppfatning at regnskapet for morselskapet AF Gruppen ASA og konsernet gir et riktig og sannferdig bilde av økonomisk resultat i 2014 og finansiell stilling pr. 31. desember 2014. Styret bekrefter at forutsetningen om fortsatt drift er til stede. Styrets redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse er en integrert del av styrets beretning. Redegjørelsen er presentert på side 86 i årsrapporten. Håndtering av bærekraftig entreprenørskap og samfunnsansvar er redegjort for på side 22 i årsrapporten.

Resultat, balanse og likviditet
AF Gruppen hadde i 2014 driftsinntekter og andre inntekter på MNOK 9 935 (10 127). Driftsresultatet ble MNOK 635 (568) hvilket tilsvarer en driftsmargin på 6,4 prosent (5,6 prosent). Resultat før skatt ble MNOK 625 (580) og resultat etter skatt ble MNOK 483 (453). Virksomhetsområdene Anlegg og Bygg har hatt et høyt aktivitetsnivå i 2014 og har bidratt med svært gode resultater. Miljø og Energi har hatt varierende aktivitet gjennom året og leverer resultater under den langsiktige målsettingen. Eiendom har mange spennende prosjekter på gang, og salget i nye prosjekter i 2014 har vært godt. Offshorevirksomheten har hatt varierende aktivitet og et utfordrende marked i 2014.

Driftsmarginen for konsernet på 6,4 prosent er høyere enn den langsiktige målsettingen på 5 prosent.

Resultat pr. aksje i 2014 var NOK 5,11 (5,26). Utvannet resultat pr. aksje var NOK 5,09 (5,11). Foreslått utbytte er NOK 5,00 (6,00). Aksjekursen ved årsslutt var NOK 79,00 (67,75). Avkastning på aksjen inklusive utbytte for 2014 ble 25,5 prosent. Egenkapitalrentabiliteten i 2014 var 34,3 prosent (38,4 prosent). Avkastning på gjennomsnittlig investert kapital ble 38,7 prosent (45,7 prosent). Totalbalansen pr. 31.12.14 var MNOK 5 428 (5 237). Ved årsskiftet hadde konsernet netto rentebærende gjeld på MNOK 95 (MNOK -751) og likvide midler på MNOK 91 (695). Egenkapitalen ved utgangen av året var MNOK 1 499 (1 334), som gir en egenkapitalandel på 27,6 prosent (25,5 prosent). Kontantstrøm fra driften i 2014 var MNOK 86 (1 015). Kontantstrøm før kapitaltransaksjoner og finansiering MNOK -164 (908). Det ble i 2014 utbetalt utbytte på MNOK 529 (384).

Anvendelse av årets totalresultat
Årets totalresultat i AF Gruppen ASA ble MNOK 380 og foreslås disponert slik:

Overført fra annen egenkapital	-77 MNOK
Avsetning for utbytte	457 MNOK
Sum disponert	380 MNOK

Virksomhetsområdene 2014

ANLEGG

Virksomhetsbeskrivelse
Virksomhetsområdet Anlegg omfatter alle AFs aktiviteter innenfor anleggsmarkedet i Norge og Sverige. Anlegg har erfaring og kompetanse til å gjennomføre alt fra mindre til store og krevende anleggsprosjekter. Anlegg utfører prosjekter innenfor vannkraft, samferdsel, havn, olje- og gassbaserte landanlegg samt fundamentering. Kundene er hovedsakelig offentlige etater samt større energi- og industriselskaper.

Anleggsvirksomheten består av enhetene:
- AF Anlegg
  Johan Rognerud
  AF Arctic
- Pålplintar

AF Anlegg utfører tradisjonelle anleggsprosjekter i hele Norge innenfor samferdsel, infrastruktur og vannkraft. I tillegg utføres anleggsprosjekter rettet mot olje- og gassindustrien. Enheten er en av Norges ledende tunnel- og masseflyttingsentreprenører og fokuserer på store og komplekse prosjekter.

Pålplintar utfører fundamenteringsprosjekter til industri, bolig og offentlige bygg i Stockholm og Mälardalen.

Anlegg har i tillegg aktivitet i datterselskapet Palmer Gotheim Skiferbrudd.

Resultat

Beløp i MNOK	2014	2013	2012
Inntekter	3 172	2 950	2 622
Driftsresultat (EBIT)	286	253	83
Resultat før skatt (EBT)	288	265	92
EBIT %	9,0 %	8,6 %	3,2 %
EBT %	9,1 %	9,0 %	3,5 %
Ordrereserve	2 913	4 604	2 232

Anlegg hadde i 2014 en omsetning på MNOK 3 172 (2 950). Dette ga en vekst på 7,5 prosent sammenlignet med 2013. Virksomhetsområdet leverte i 2014 et driftsresultat på MNOK 286 (253) og et resultat før skatt ble MNOK 288 (265). Driftsmarginen ble 9,0 prosent (8,6 prosent) i 2014.

AF Anlegg hadde høy aktivitet i 2014 og leverte svært gode resultater for kjernevirksomheten relatert til vei og bane, vannkraft og energi. Det har i 2014 vært god drift på flere større anleggsprosjekter. Enheten opplever stort utbud av nye prosjekter i markedet og aktiviteten innen tilbudsregning er stor.

Pålplintar har hatt lavere omsetning enn forventet i 2014 og enheten leverte et negativt resultat for året. Nedgangen skyldes hovedsakelig lav aktivitet og tap på enkelte prosjekter i første halvdel av 2014. Det er i løpet av året blitt gjennomført operasjonelle og organisatoriske tilpasninger og enheten har hatt en bedring i resultatet i siste halvdel av 2014.

Palmer Gotheim Skiferbrudd har hatt god drift og har levert gode resultater i 2014.

Nye kontrakter
I mars ble AF Anlegg innstilt av Statens vegvesen Region vest som entreprenør for E 39 Dregebø - Grytås og Birkeland - Sande. Entreprisen gjelder 9 km med ny E 39 inkl. 760 m tunnel og noen mindre betongkonstruksjoner. Entreprisen består av delparsellene Dregebø - Grytås og Birkeland - Sande. Avtalen vil ha en verdi på ca. MNOK 330 ekskl. mva. Etter en planleggingsperiode startet arbeidene sommeren 2014. Entreprisen skal ferdigstilles 1. juni 2016.

AF Anlegg ble i april valgt som entreprenør for entreprisen Forberedende arbeider Åsland av Jernbaneverket. Entreprisen gjelder driving av to adkomsttunneler, hver på ca. 1 km, ned mot Follobanens hovedløp. Videre skal det utføres diverse grunnarbeider på Åsland. Avtalen har en verdi på ca. MNOK 250 ekskl. mva. Arbeidene starter i månedsskiftet april/mai, og byggetiden er ca. 1 år.

Etter årsslutt inngikk AF Anlegg en kontrakt med Statkraft for bygg- og anleggstekniske arbeider for Ringedalen kraftverk. Entreprisen gjelder betongdam og inntak, ca. 2 km fjelltunnel og kraftstasjon i fjell. Anlegget er lokalisert i Odda kommune i Hordaland. Avtalen har en verdi på ca. MNOK 130 ekskl. mva. Etter en planleggingsperiode starter arbeidene våren 2015. Entreprisen skal ferdigstilles i løpet av 2017.

Markedsutsikter
Prognosene for norsk økonomi for 2015 preges av fallet i oljeprisen. I følge Prognosesenteret er det allikevel ventet at anleggsaktiviteten blir mindre berørt, og i den grad myndighetene velger å øke bevilgningene til anleggsarbeider som et motkonjunkturtiltak så kan lavere aktivitet innen oljesektoren faktisk gi høyere vekst i anleggsmarkedet.

I Statsbudsjettet for 2015 er det bevilget 26,8 milliarder til veiformål og Regjeringen har uttalt at samferdsel skal få et kraftig løft. Bevilgningen for 2015 utgjør en økning på om lag 3 milliarder kroner (12,4 prosent) fra 2014. Det foreslås om lag 8 milliarder til store veiprosjekter. Prognosesenteret anslår at totale investeringer innenfor anlegg vil øke med 9,2 prosent i 2015 og ytterligere 4,2 prosent i 2016. Det er ventet at den høyeste veksten vil komme innen vei, jernbane og kraft- og energianlegg.

Statistisk Sentralbyrå (SSB) estimerer at investeringsanslaget til olje- og gassindustriens landbaserte virksomhet i 2015 reduseres med NOK mrd. 0,5, til NOK mrd. 4,2, sammenlignet med 2014. Dette gir likevel et investeringsnivå som er høyere enn både 2012 og 2013.

Utviklingen i svensk økonomi er påvirket av euroområdet, og nylig har styringsrenten i Sverige blitt senket til rekordlave nivåer. I 2015 forventer Riksbanken en vekst i brutto nasjonalprodukt på 2,7 prosent og Sveriges Byggindustrier forventer en vekst i anleggsinvesteringer i Sverige i 2015 på 1 prosent.

Markedsutsiktene for det norske og svenske markedet er preget av større usikkerhet enn tidligere grunnet makroøkonomiske forhold i euroområdet samt lavere oljepris, men med planlagt oppstart av mange store anleggsprosjekter i tiden fremover er det godt grunnlag for anleggsvirksomheten i AF.

Ordrereserven for Anlegg var ved utgangen av 2014 MNOK 2 913 (4 604).

MILJØ

Virksomhetsbeskrivelse
Virksomhetsområdet Miljø omfatter AFs tjenester innenfor landbasert riving og gjenvinning. Virksomhetsområdet er ledende i Europa innen riving, fjerning og sanering av bygg og konstruksjoner. Miljø tilbyr løsninger som møter kundenes miljøutfordringer. Strenge miljøkrav og krevende rivearbeid betyr stor oppmerksomhet rundt miljø, sikkerhet og høy grad av gjenvinning. Virksomhetsområdet har virksomhet i Norge og Sverige.

Ordrereserve MNOK

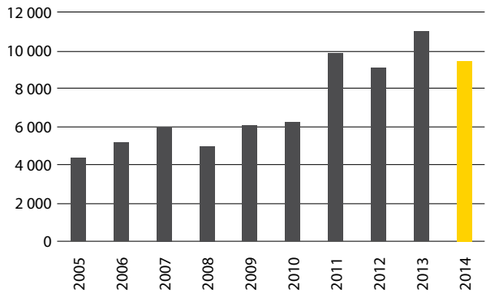

Kontantstrøm fra driften MNOK

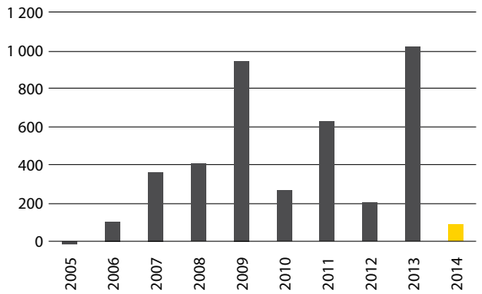

Virksomhetsområdet omfatter:
- AF Decom
  BA Gjenvinning
  Rimol Miljøpark
  Jølsen Miljøpark
- AF Decom AB
- Härnösand Byggreturer AB

Resultat

Beløp i MNOK	2014	2013	2012
Inntekter	709	684	649
Driftsresultat (EBIT)	41	40	72
Resultat før skatt (EBT)	39	38	71
EBIT %	5,8 %	5,8 %	11,1 %
EBT %	5,5 %	5,5 %	11,0 %
Ordrereserve	175	215	231

Miljø hadde i 2014 en omsetning på MNOK 709 (684).
Dette ga en vekst på 3,7 prosent sammenlignet med 2013. Driftsresultatet ble MNOK 41 (40) og resultat før skatt ble MNOK 39 (38). Driftsmarginen for 2014 var 5,8 prosent (5,8 prosent). Den norske virksomheten har hatt høy aktivitet, men varierende prosjektresultater gjennom 2014. Den svenske virksomheten har hatt varierende resultater i 2014. Härnösand Byggreturer AB, som AF Gruppen kjøpte i 2013, har hatt høy aktivitet og leverer gode resultater. AF Decom AB har hatt lavere aktivitet enn ventet og meget svake resultater for året. Store operasjonelle og organisatoriske tilpasninger ble gjennomført i AF Decom AB i 2014.

Salg av virksomhet
I mai inngikk AF Gruppen en avtale om salg av 50 prosent av aksjene i selskapet BA Gjenvinning AS til Gunnar Holth Grusforretning AS. BA Gjenvinning har 12 ansatte og omsatte i 2013 for 28 millioner kroner.

Nye kontrakter
AF Decom sin virksomhet omfatter landbasert riving- og gjenvinning hvor kontraktssum hovedsakelig er lavere enn MNOK 10. Dette er et utdrag av de største nye kontraktene som ble inngått i 2014:

I mai inngikk AF Decom en avtale med Skanska Norge AS om grunnarbeider i Grøtsund Havneavsnitt i Tromsø. Arbeidene ble påbegynt våren 2014 med ferdigstillelse rundt årsskiftet 2014/2015. Kontraktens verdi var MNOK 16,4.

AF Decom signerte i juni kontrakt med Statsbygg vedrørende riving og grunnarbeider ved gamle Kunsthøyskolen i Bergen. Kontraktens verdi var MNOK 15, og arbeidene ble avsluttet ved årsskiftet 2014/2015.

AF Decom signerte i september kontrakt med Statsbygg på riving av S-blokka i Regjeringskvartalet. Arbeidene ble påbegynt i oktober 2014, og vil ferdigstilles mars 2015. Kontraktens verdi er MNOK 12.

I desember inngikk AF Decom kontrakt med Södra Cell Tofte om riving av cellulosefabrikken på Tofte. Kontraktens verdi er MNOK 27, og arbeidene vil starte sommer 2015, og forventes avsluttet i 2016.

Markedsutsikter
Aktiviteten i Miljø henger sammen med den generelle aktiviteten i bygg- og anleggsmarkedet. Positive utsikter for anleggsmarkedet i Norge, ytterligere prisvekst i boligmarkedet, samt økt etterspørsel etter næringsbygg, vil ha en positiv innvirkning på etterspørselen etter rivetjenester. Den samme tendensen ventes i Sverige, der prognosene indikerer vekst i bygg- og anleggsmarkedet i 2015, som igjen vil føre til økt etterspørsel etter rivetjenester.

Ved utgangen av året hadde Miljø en ordrereserve på MNOK 175 (215).

Netto rentebærende fordring (gjeld) MNOK

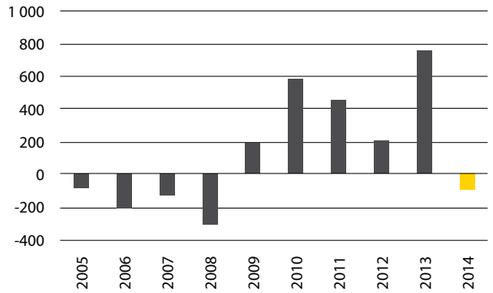

Avkastning på investert kapital

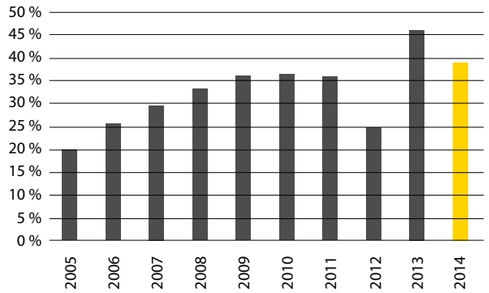

BYGG

Virksomhetsbeskrivelse

Virksomhetsområdet Bygg omfatter AFs tjenester innenfor bygging av private og offentlige yrkesbygg, boligbygging og rehabilitering, ombygging og tilbygg (ROT).

Bygg er en av de største aktørene innenfor private og offentlige yrkesbygg, bolig og ROT i Norge. Kompetansen spenner over hele verdikjeden fra utvikling og prosjektering til bygging. Virksomheten leverer tjenester til alt fra mindre selskaper med ett enkelt oppdrag, til store private eller offentlige aktører med langvarige kundeforhold. AF samarbeider tett med kundene for å finne effektive løsninger som tilfredsstiller fremtidens miljø- og energikrav. Bygg er etablert i Norge og Sverige.

Bygg er delt inn i:

- AF Bygg Oslo
- AF Byggfornyelse
- AF Bygg Østfold
- AF Bygg Sør
- AF Bygg Rogaland
- Strøm Gundersen
  Haga & Berg Entreprenør
  Consolvo
  Thorendal
- LAB
- AF Bygg Göteborg, Sverige
  Bygg Syd

AF Bygg Oslo driver tradisjonell byggevirksomhet med boligbygging og bygging av yrkesbygg for privat og offentlig sektor. AF Bygg Oslo har en sterk markedsposisjon i det sentrale østlandsområdet.

AF Byggfornyelse er en av landets ledende entreprenører innenfor rehabilitering, ombygging og tilbygg. AF Byggfornyelse har virksomhet i det sentrale østlandsområdet.

AF Bygg Østfold representerer selskapets byggevirksomhet i Østfold og deler av Akershus, og driver tradisjonell byggevirksomhet med boligbygging og bygging av yrkesbygg for privat og offentlig sektor.

AF Bygg Sør representerer selskapets byggevirksomhet i Agder-fylkene. AF Bygg Rogaland har byggevirksomhet i Rogaland. Selskapet har spesialisert seg på totalentrepriser innen næringsbygg og boliger.

Strøm Gundersen er Buskeruds ledende entreprenør innen byggevirksomhet og tyngre betongkonstruksjoner. I tillegg har selskapet, gjennom datterselskapene Consolvo, Haga & Berg Entreprenør og Thorendahl, betydelig virksomhet innen rehabilitering av bolig- og næringsbygg, betongrehabilitering samt fjellsikringstjenester.

AF Bygg Göteborg er AFs største virksomhet i Sverige. Enheten utfører tradisjonell byggevirksomhet samt våtromsrehabilitering. Forretningsenheten driver også byggevirksomhet i Halmstad og Malmö gjennom datterselskapet AF Bygg Syd.

Resultat

Beløp i MNOK	2014	2013	2012
Ilnntekter	5 172	4 793	5 348
Driftsresultat (EBIT)	315	169	60
Resultat før skatt (EBT)	311	160	47
EBIT %	6,1 %	3,5 %	1,1 %
EBT %	6,0 %	3,3 %	0,9 %
Ordrereserve	4 138	4 760	4 368

Bygg hadde en omsetning på MNOK 5 172 (4 793) i 2014. Dette var en økning på 7,9 prosent sammenlignet med 2013. Virksomhetsområdet leverte i 2014 et driftsresultat på MNOK 315 (169) og et resultat før skatt på MNOK 311 (160). Driftsmarginen ble 6,1 prosent (3,5 prosent).

Etter en utfordrende periode i 2012-2013 ble det iverksatt flere tiltak med hensikt å bedre lønnsomheten til virksomhetsområdet Bygg. Flere av enhetene har vist svært god fremgang i løpet av 2014. I AF Bygg Oslo, AF Bygg Østfold og Strøm Gundersen har det vært god drift og enhetene leverer svært gode resultater. AF Bygg Göteborg har vist solid fremgang gjennom året og leverer et godt resultat. AF Byggfornyelse har hatt høy aktivitet, men leverer resultatmessig svakere enn den langsiktige målsetningen. I AF Bygg Sør og AF Bygg Rogaland har det vært lav aktivitet og svake resultater. Disse enhetene preges av et utfordrende marked i Kristiansand og Stavanger-regionen. Det har i disse to enhetene også blitt gjennomført organisasjonsmessige tilpasninger av virksomheten for å forbedre driften.

Kjøp av ny virksomhet

I september inngikk AF Gruppen, gjennom sitt datterselskap VSP Holding AS, en avtale om kjøp av 100 prosent av aksjene i Fjerby AS. Fjerby AS er lokalisert i Lier og er Norges eldste spesialfirma innen fjellsikring. Selskapet leverer og monterer rasgjerder, snøgjerder, steinsprangnett m.m. Kjøpet omfatter også overtagelse av 50 prosent av aksjene i DS Entreprenør AS som også tilbyr fjellsikringstjenester. Fjerby AS og DS Entreprenør AS omsatte for henholdsvis MNOK 65 og MNOK 34 i 2013.

AF Gruppen inngikk i desember en intensjonsavtale med eierne av LAB AS med den hensikt å kjøpe 70 prosent av aksjene i selskapet. Kjøpet omfatter LAB AS' aksjer i datterselskapene LAB Entreprenør AS, Åsane Byggmesterforretning AS, Fundamentering AS samt eiendommene i LAB Eiendom AS. LAB Entreprenør AS er den største byggentreprenøren i Bergensområdet. Selskapet har hovedkontor i Bergen og utfører oppdrag på Vestlandet. Selskapet hadde en omsetning i 2014 på MNOK 1 217 og har ca. 140 ansatte.

Åsane Byggmesterforretning AS er den ledende byggmesterforretningen i Bergen med en omsetning på MNOK 336 i 2014 og ca. 100 ansatte. Fundamentering AS utfører oppdrag i hele landet innen peling, spunting, boring og forankring. Selskapet har hovedkontor på Heimdal utenfor Trondheim og omsatte i 2014 for MNOK 242. Fundamentering AS har ca. 70 ansatte. LAB Eiendom AS utvikler eiendommer med sentral beliggenhet i nærheten av innfartsårene til Bergen.

Kjøpet av LAB ble gjennomført i 1. kvartal 2015. Kjøpspris for 70 % av aksjene var MNOK 735. Oppgjøret bestod av et kontantvederlag på MNOK 360, aksjer i AF Gruppen ASA til en verdi av MNOK 247 samt et betinget vederlag på MNOK 128.

Nye kontrakter

AF Bygg Oslo ble i mars innstilt som entreprenør av Haslemann AS for bygging av første byggetrinn på boligprosjektet «Krydderhagen» på Hasle. Krydderhagen utgjør boligdelen av Hasle Linje. Hasle Linje er et nytt nærings- og boligområde sentralt plassert på Hasle i Oslo. Første byggetrinn omfatter oppføring av 94 leiligheter fordelt på tre bygg med en stor underliggende garasje over to plan. Byggetrinnet planlegges gjennomført som en totalentreprise og vil ha en anslått verdi på MNOK 245 ekskl. mva. Arbeidene ble igangsatt umiddelbart med forventet ferdigstillelse i 1. kvartal 2016.

Strøm Gundersen AS ble i april valgt av Union Eiendomsutvikling som entreprenør for oppføring av et kontorbygg på Union Brygge i Drammen. Avtalen gjelder oppføring av et kontorbygg på ca. 10 600 m², og vil når det står ferdig inneholde kontorlokaler og parkering. Bygget er planlagt med omfattende bruk av energi fra solceller. Kontrakten er en samspillsentreprise og har en verdi på MNOK 188 ekskl. mva. Byggearbeidene startet i mai 2014 og planlagt ferdigstillelse er desember 2015.

I april inngikk Strøm Gundersen AS kontrakt med Øvre Eiker kommune om oppføring av et sykehjem i Hokksund i Buskerud. Nybygget vil bestå av tre etasjer med kjeller på totalt 6 550 m² BTA, og vil når det står ferdig inneholde ny legevakt for kommunen samt rehabiliteringsplasser, demensplasser og lindrende avdeling for sykehjemmet. Nybygget vil tilknyttes eksisterende sykehjem med gangkulvert i kjellernivå. I tillegg

skal det etableres en sansehage (parkanlegg) for demenspasienter. Kontrakten er en totalentreprise og har en verdi på MNOK 119 ekskl. mva. Byggearbeidene startet i mai 2014 og planlagt ferdigstillelse er januar 2016.

I juni valgte ASKO Norge AS AF Bygg Østfold som totalentreprenør for bygging av nytt kjølelager i tilknytning til ASKOs eksisterende anlegg i Vestby kommune i Akershus. Entreprisen omfatter bygging, tekniske installasjoner, kjøleanlegg, utomhusanlegg, forbindelse til det eksisterende sentrallager og ombygging av eksisterende utgående varetorg. Det nye kjølelageret får et samlet gulvareal på omlag 17 000 m² og en innvendig takhøyde på omlag 25 meter med tilknyttede arealer for kontor, miljøstasjon, tekniske rom etc. på ca. 4 000 m². I tillegg kommer ombygging av eksisterende lager på ca. 7 000 m² til kjølelager samt opparbeidelse av utomhusanlegg. Kontraktens verdi er ca. MNOK 322 ekskl. mva. Arbeidene startet i august/september og byggetiden vil være ca. 30 måneder.

I juni ble Strøm Gundersen AS valgt av Papirbredden Eiendom AS som entreprenør for oppføring av kontorbygget Papirbredden 3 i Drammen. Papirbredden Eiendom AS er eiet av Entra Eiendom og Drammen kommune. Avtalen gjelder oppføring av et kontorbygg på ca. 10 500 m² netto utleieareal, og vil når det står ferdig inneholde kontorlokaler og parkeringskjeller. Strøm Gundersen AS har tidligere bygget Papirbredden 1 og 2. Kontrakten er en samspillsentreprise og har en verdi på MNOK 153 ekskl. mva. Byggearbeidene startet høsten 2014 og planlagt ferdigstillelse er juli-oktober 2015.

I juni signerte AF Bygg Oslo en avtale med Hasle Linje 4 AS (Höegh Eiendom) om bygging av et kontorbygg på Hasle i Oslo. Bygget blir blant annet nytt hovedkontor for COWI. Avtalen omfatter bygging av et kontorbygg på 8 etasjer samt en parkeringskjeller. Total BTA for prosjektet er cirka 15 800 m². Bygget skal oppnå energimerke A+/Passivhus og miljøklassifiseres BREEAM - excellent. Bygget blir gjennomført som en totalentreprise og har en verdi på MNOK 294 ekskl. mva. Byggestart er 2. kvartal 2014 med ferdigstillelse i 2. kvartal 2016.
I oktober signerte AF Bygg Göteborg AB kontrakt med Älvstranden Utveckling AB om å kjøpe en byggeklar tomt for oppføring av næringsbygget Centrumhuset i bydelen Sannegården i Gøteborg. Nybygget vil bestå av seks etasjer inklusive p- kjeller på totalt 5 000 m², og vil når det står ferdig inneholde lokaler for blant annet nærservice, kommunal service samt kultur- og foreningsvirksomhet. Bygget vil bygges etter prinsippene for Miljöbyggnad Silver med krav til energieffektivitet og holdbarhet. Kontrakten, som er en totalentreprise i samspill med en partner som byggherre og eiendomsbesitter, har en verdi på ca MSEK 90 ekskl. mva. Byggearbeidene er beregnet å starte i første halvår 2015.

I desember inngikk AF Bygg Oslo en avtale med Sørenga Utvikling om bygging av byggetrinn 7 og 8 på Sørenga. Prosjektet består av grunnarbeid og fundamentering samt 124 leiligheter fordelt på to bygg. Prosjektet blir utført som en totalentreprise med en total verdi på MNOK 448 ekskl. mva. Grunnarbeider og peling startet i høst og planlagt ferdigstillelse er 1. kvartal 2017.

Etter årsslutt inngikk AF Bygg Østfold en avtale med Møllergruppen Eiendom vedrørende oppføring av nytt bygg for Møller Bil Follo ved Solbergkrysset i Ås. Avtalen omfatter bygging av verksted, salgshaller og delelager. Bygget skal føres opp ved avkjøringen fra E18 inn til Ski sentrum. I tillegg til Møllergruppens eget behov for arealer vil det være ca. 2 000 m² som kan leies ut. Det nye bilanlegget vil når det er ferdig bestå av ca. 10 000 m² gulvareal fordelt på 3 etasjer. Avtalen er en totalentreprise og kontraktens verdi er MNOK 105 ekskl. mva. Prosjektarbeidene har startet og byggetiden vil være ca. 1 år.

Etter årsslutt signerte AF Bygg Oslo en avtale med OBOS Kværnerbyen AS om bygging av felt B4 i Kværnerbyen (Kværnerlia borettslag). Prosjektet består av fundamentering samt 131 leiligheter fordelt på tre bygg. Prosjektet blir utført som en totalentreprise med en total verdi på MNOK 232 ekskl. mva. Fundamenteringsarbeidene starter primo mai. Det er tatt forbehold om tilstrekkelig forhåndssalg før igangsetting. Planlagt ferdigstillelse er 2. kvartal 2017. Avtalen har i tillegg en opsjon på bygging av neste byggetrinn (felt B5). Kværnerlia borettslag byr på toppmoderne leiligheter i Lodalen med gode solforhold og sentral beliggenhet. AF Gruppen har tidligere bygget Dreieskivakvartalet, og har Kværnerbyen Terrasse under oppføring for OBOS Kværnerbyen.

Markedsutsikter

Boligprisene hadde en sterk utvikling i 2014, og økte i gjennomsnitt med 5,8 prosent fra 2013. Den største veksten var i Bergen og Oslo/Bærum med henholdsvis 9,1 prosent og 8,3 prosent gjennomsnittlig prisvekst sammenlignet med utgangen av 2013. Det ble samtidig registrert 27 130 igangsettingstillatelser for nye boliger, hvilket utgjør en nedgang på ca. 10 prosent fra 2013.

Det er ventet at Norges Bank sin beslutning om å sette ned styringsrenten i desember 2014, kombinert med utlånsvillige banker, vil kunne føre til ytterligere prisvekst i boligmarkedet. Prognosesenteret forventer en boligprisoppgang på omkring 4 prosent i 2015. Det er i midlertidig grunn til å anta at det kan bli betydelig regionale forskjeller, der etterspørselen etter sentrumsnære boliger vil bidra til størst vekst. Boligbygging, målt i antall igangsettingstillatelser, forventes også å vokse med 1 prosent og 6 prosent i hhv. 2015 og 2016.

Bygg er også eksponert for svingninger innenfor markedet for næringseiendom. Totalt ble det igangsatt 4,75 millioner kvm næringsbygg i 2014, en økning på 1,6 prosent fra 2013. Prognosesenteret forventer at denne veksten vil fortsette i 2015, og har lagt til grunn en vekst i igangsatt areal på 2,1 prosent i sine prognoser.

Det svenske boligmarkedet har hatt en sterk utvikling i 2014, og det ventes en fortsatt positiv utvikling i året som kommer. Sveriges Byggindustri indikerer sine prognoser en sterk vekst i boliginvesteringene i Sverige i 2015. Fortsatt høy aktivitet i Sverige gir et godt grunnlag for AFs svenske byggevirksomhet i 2015.

Samlet sett forventes det et godt marked for AFs virksomhet innen Bygg i 2015, og positive markedsutsikter gir et godt grunnlag for fortsatt lønnsom vekst. Ved utgangen av året hadde byggevirksomheten en ordrereserve på MNOK 4 138 (4 760).

EIENDOM

Virksomhetsbeskrivelse

Virksomhetsområdet Eiendom omfatter utvikling av tomter til boliger og næringsbygg i egenregi i områder hvor AF har tilgang til egne entreprenørtjenester. AF Eiendom har et nært samarbeid med andre aktører i bransjen. Utbyggingsprosjektene organiseres ofte gjennom å etablere felles utbyggingsselskaper med samarbeidspartnere. Dette reduserer prosjektspesifikk risiko og tilfører komplementær kompetanse i utviklingsarbeidet.

Hovedtyngden av prosjektene innenfor eiendomsutvikling er i Oslo og det sentrale østlandsområdet. AF har i tillegg etablert eiendomsvirksomhet på Sørlandet, i Rogaland og i Göteborg.

Resultat

Beløp i MNOK	2014	2013	2012
Inntekter	21	60	30
Driftsresultat (EBIT)	19	32	38
Resultat før skatt (EBT)	13	30	31
Avkastning på investert kapital	2,9 %	10,9 %	26,9 %
Antall boligenheter [1]			
Under oppføring	94	26	93
Solgt i løpet av året	44	45	62
Ferdigstilte for salg [1]	20	22	13
Tomter og utb.rettigheter [1]			
Boligenheter	1 052	1 082	945
Næringsareal m²	71 322	9 051	33 400

1) AFs andel av boliger, tomter og utbyggingsrettigheter i Norge og Sverige.

Omsetningen på MNOK 21 (60) er lavere enn i 2013. AF Eiendom sin aktivitet drives hovedsakelig gjennom tilknyttede selskap hvor kun resultatandelen fra de tilknyttede selskapene rapporteres på virksomhetsområdet. Omsetningen rapportert innenfor virksomhetsområdet Eiendom refererer seg derfor kun til virksomhetsområdets heleide aktiviteter.

Samlet omsetning i de tilknyttede selskapene var MNOK 281 (MNOK 406). AFs andel av omsetningen i de tilknyttede selskapene var MNOK 116 (MNOK 139). Eiendom leverte et resultat før skatt i 2014 på MNOK 13 (30).

I 2014 ble det solgt 103 (99) leiligheter, hvorav AFs andel var 44 (45) boligenheter. Antallet boligenheter under oppføring var ved årsskiftet 94 (26). Eiendom overleverte tre prosjekter i 2014, Bygg F og G av Lillohagen på Sandaker og Kilen Panorama i Sandefjord. Alle, unntatt fem leiligheter, var solgt ved overlevering.

Ved utgangen av året var AFs andel av ferdigstilte usolgte leiligheter 20 (22). Utbyggingsprosjektene er organisert som tilknyttede selskaper i AF Gruppen og prosjektene inngår ikke i ordrereserven.

Eiendom har i løpet av 2014 hatt en betydelig økning i tomtebanken innen næring og en liten nedgang innen bolig. Utbyggbart næringsareal har økt til 71 322 m² (9 051) og tomter og utbyggingsrettigheter er redusert til 1 052 (1 082) boenheter. Økningen i utbyggbart næringsareal skyldes kjøpet av eiendommen på Hasle i Oslo. Tallene gjelder AFs andel av prosjektene.

Tomtekjøp
AF Eiendom signerte i september en avtale med Höegh Eiendom om samarbeid og utvikling av næringstomter på eiendommen til det tidligere produksjonsanlegget til Arcus på Hasle i Oslo. Tomtene planlegges utbygget med til sammen 110 000 kvm BRA kontorbygg, hvorav ca. 18 350 kvm BRA allerede er utleid. Avtalen innebærer kjøp av 50 prosent av aksjene i et nytt prosjekt-/byggherreselskap som utfisjoneres fra Hasle Utvikling AS. Kjøpet verdsetter eiendommene til ca. MNOK 600.

Tomtesalg
Kilen Brygge AS, et selskap 100 prosent eid av AF Gruppen, inngikk i november en avtale med Miliarium Kilen AS om salg av 50 prosent av aksjene i Kilen Utbygging 2 AS. Miliarium Kilen AS inngår i Adolfsen gruppen. AF har tidligere fullført 185 leiligheter i Kilen. Kilen Utbygging 2 AS eier en tomt på ca. 7 mål i Kilen. Tomten planlegges omregulert og bebygd med 130 - 180 boliger i tillegg til noe næringsareal.

Markedsutvikling
Til tross for fall i oljeprisen og noe usikkerhet i norsk økonomi, forventer Byggenæringens Landsforening at de grunnleggende driverne for boligetterspørselen fortsatt vil peke oppover – befolkningen vokser, arbeidsledigheten er fortsatt lav og det er netto tilflytting til sentrale områder. I tillegg forventes rentene å holde seg lave i lang tid og utlånsvilligheten til bankene er stor. Dette er faktorer som indikerer en sterk utvikling i boligmarkedet i 2015. Et lavt rentenivå i Europa gir også økt etterspørsel etter langsiktige plasseringer innen næringseiendom. Samlet gir dette et godt grunnlag for AFs virksomhet innen eiendomsutvikling.

ENERGI

Virksomhetsbeskrivelse
Virksomhetsområdet Energi omfatter AFs energitjenester for landbasert virksomhet. Gjennom rådgivning og implementering av nye energiløsninger søker Energi å redusere energiforbruk og kostnader for kunden.

Virksomhetsområdet består av:
- AF Energi & Miljøteknikk AS
- Boligenergi

Boligenergi AS eies sammen med OBOS.

Resultat

Beløp i MNOK	2014	2013	2012
Inntekter	141	173	163
Driftsresultat (EBIT)	3	11	15
Resultat før skatt (EBT)	3	12	16
EBIT %	2,1%	6,5 %	9,3 %
EBT %	2,2%	6,8 %	9,6 %
Ordrereserve	85	59	106

Energi hadde i 2014 en omsetning på MNOK 141 (173) og et driftsresultat på MNOK 3 (11). Det gir en driftsmargin på 2,1 prosent (6,5 prosent). Resultat før skatt ble MNOK 3 (12).

Nye kontrakter
I februar inngikk AF Energi & Miljøteknikk en avtale med Hammerfest Energi Varme AS om bygging av en ny energisentral. Avtalens verdi er ca. MNOK 16.

I juni inngikk AF Energi & Miljøteknikk en avtale med Studentsamskipnaden i Oslo om bygging av en ny energisentral på Kringsjå Studentby. Avtalens verdi er ca. MNOK 13.

I juni ble det inngått fire energisparekontrakter (EPC) på totalt MNOK 72. Dette var kontrakter med Skjervøy kommune (MNOK 17), Oppland fylkeskommune (MNOK 31), Melhus kommune (MNOK 11), Avinor Sola lufthavn (MNOK 12).

Etter årsslutt har AF Energi og Miljøteknikk inngått en energisparekontrakt med Melhus kommune på MNOK 23 samt en kontrakt for levering av energisentral til Høgskolen i Molde (Statsbygg). Kontraktssum for energisentralen er ca. MNOK 20.

I tillegg til inngåtte energisparekontrakter (EPC) i 2014 er det jobbet betydelig med tilbudsarbeid innen EPC. Energisparekontraktene har en svært beskjeden effekt på ordrereserven da de ikke inneholder et kontraktsfestet volum utover analysefasen. Ekstrapolert verdi av EPC-kontrakter utgjorde MNOK 56 ved årsslutt. I denne summen inngår kontrakten med Melhus kommune på MNOK 23 som ble signert i januar 2015.

Markedsutsikter
Markedsutsiktene til virksomhetsområdet Energi er gode og påvirkes av stadig strengere myndighets- og markedskrav om reduksjon i energibruk. Myndighetene i Norge har fastsatt ambisiøse energimål, og en omfattende energieffektivisering av eksisterende bygningsmasse er derav nødvendig. Energisparekontrakter (EPC) i kommuner og offentlige virksomheter har blitt et stadig mer interessant markedsområde etter at det har blitt en standardisering av kontraktsvilkår. Det har vært en markant økning i antall utlyste energisparekontrakter, og veksten forventes å fortsette i 2015. En tilsvarende standard for energisparekontrakter er i ferd med å få fotfeste også hos private eiendomsbesittere, men dette markedssegmentet er foreløpig mindre formalisert.

Reguleringsendringer i fjernvarmemarkedet har gitt bedre rammevilkår for etablering av nærvarmesentraler basert på fornybar energi. Oppmerksomheten om denne typen løsninger har økt, og gjennomførte prosjekter synliggjør potensialet i reduserte energikostnader.

En markant økning i antall utlyste energisparekontrakter, ambisiøse offentlige energimål for bygg, støtteordninger samt økt oppmerksomhet rundt levetidskostnader i bygg vil gi et godt grunnlag for videre vekst for AFs energieffektiviseringstjenester.

Ved utgangen av året hadde Energi en ordrereserve på MNOK 85 (59).

OFFSHORE

Virksomhetsbeskrivelse
Virksomhetsområdet Offshore omfatter AFs tjenester knyttet

Antall ansatte

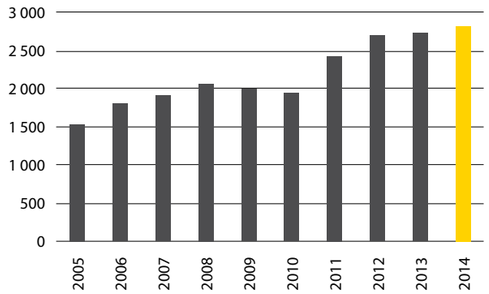

Ulykkesfrekvens

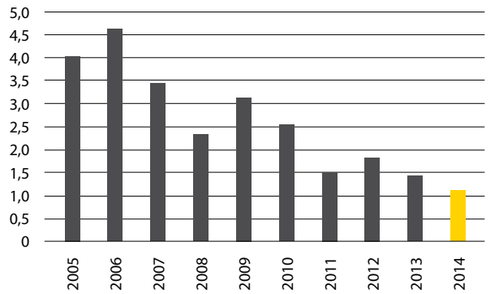

Totalt sykefravær

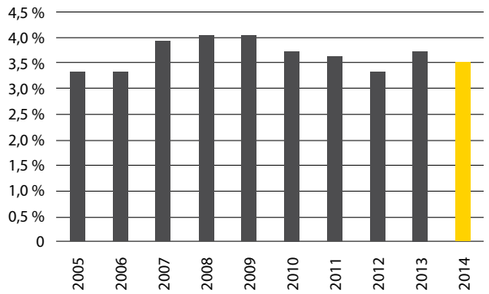

til fjerning, riving og gjenvinning av offshoreinstallasjoner. Offshore inkluderer også nybyggs-, modifikasjons- og vedlikeholdsarbeid innen HVAC, kraner, moduler og riggservice. I tillegg har Offshore tjenester knyttet til vedlikehold og modifikasjon av olje- og gassindustriens landanlegg.

Virksomhetsområdet omfatter:
- AF Offshore Decom
  AF Decom Offshore UK Ltd.
  Miljøbase Vats
- AF Offshore Mollier
- AF Offshore Systems
- AF Offshore Mandal
- AF Offshore Aeron
  Aeron Energy Tech. Co
  AF Offshore Aeron Pte. Ltd
- V & M Landanlegg

AF Offshore Decom er AFs satsning innen offshorebasert riving, fjerning og gjenvinning av offshoreinstallasjoner. Selskapet fokuserer på markedet i Nordsjøen. På Miljøbase Vats utenfor Haugesund har AF Offshore Decom Europas mest moderne mottaksanlegg for gjenvinning av utrangerte oljeinstallasjoner. Strenge miljøkrav og krevende rivearbeid betyr at oppmerksomheten rundt miljø og sikkerhet til enhver tid må gjennomsyre arbeidet.

AF Offshore Mollier leverer vedlikeholds- og modifikasjonsarbeid til HVAC-anlegg (Heating, Ventilation and Air Conditioning) på offshoreinstallasjoner og totale HVAC-løsninger til nybygg av rigg også utenfor Norge. Gjennom AF Offshore Mandal utføres vedlikehold og nybygg av kraner og annet type utstyr til offshoreanlegg. AF Offshore Systems utfører engineering, design, elektro, instrumentering og bygging av mindre konstruksjoner. AF Offshore Aeron representerer Offshore sin marine virksomhet og leverer HVAC-installasjoner til nybygg av offshore spesialfartøy og flytende produksjonsenheter (FPSO) ved verft over hele verden.

Resultat

Beløp i MNOK	2014	2013	2012
Inntekter	850	1 480	1 129
Driftsresultat (EBIT)	-22	70	76
Resultat før skatt (EBT)	-45	71	78
EBIT %	-2,6 %	4,7 %	6,8 %
EBT %	-5,3 %	4,8 %	6,9 %
Ordrereserve	1 918	1 265	2 028

Offshore hadde i 2014 en omsetning på MNOK 850 (1 480) og et driftsresultat på MNOK -22 (70). Det gir en driftsmargin i 2014 på -2,6 prosent (4,7 prosent). Resultat før skatt ble MNOK -45 (71).

AF Offshore Decom har hatt lav aktivitet gjennom året. Det har vært noe offshore aktivitet på Ekofisk EPRD-prosjektet for ConocoPhillips samt mye forberedelser i forbindelse med fjerning av plattformen B11 i 2015. Det har som forventet vært lav aktivitet på mottaksanlegget i Vats i 2014, med det er ventet å øke i 2015 i forbindelse med B11-prosjektet. Enheten leverer et svakt økonomisk resultat i 2014.

AF Offshore Aeron, AF Offshore Mollier og AF Offshore Systems har blitt påvirket av usikkerheten i offshore-bransjen og har levert svake resultater året sett under ett.

AF Offshore Mandal og V & M Landanlegg har hatt god drift og leverer gode resultater i 2014.

Kjøp av ny virksomhet

I september inngikk AF Gruppen en avtale om tilbakekjøp av utestående aksjer i Miljøbase Vats for NOK 136 millioner i kontanter, noe som verdsetter egenkapitalen i selskapet til MNOK 226. Miljøbase Vats omfattet 97,7 mål tomt som er eid av Miljøbase Vats AS og to tomter på til sammen 196,5 mål som er leid av Vindafjord kommune. Etter tidspunktet for transaksjonen har ytterligere 40,0 mål tomt, som tidligere var leid, blitt kjøpt av Vindfjord kommune. Leieavtalene med Vindafjord kommune ble inngått i 2004 og har en løpetid på 30 år med opsjon på forlengelse i ytterligere 20 år. Miljøbase Vats AS leier ut alle eiendommene til AF Offshore Decom AS.

Nye kontrakter

I februar ble AF Offshore Mollier tildelt ny rammeavtale for service, modifikasjon og vedlikehold av HVAC-systemer (Heating, Ventilation and Air Conditioning) på ConocoPhillips sine offshore-installasjoner på norsk sokkel. Avtale perioden er 4,5 år med opsjon for ConocoPhillips til å kunne forlenge avtalen i ytterligere to sammenhengende perioder, hver oppad begrenset til 3 år.

I oktober signerte AF Decom Offshore U.K Limited, et heleid datterselskap av AF Gruppen, i et konsortium med Heerema Marine Contractors Nederland SE (Heerema-AF Konsortiet), en avtale med CNR (Canadian Natural Resources International (U.K) Limited) for fjerning og gjenvinning av Murchison-plattformen i Nordsjøen. Murchison-feltet strekker seg over den britisk-norske midtlinjen, mens selve plattformen står på britisk kontinentalsokkel øst for Shetlandsøyene. Murchison-plattformen, som er en av de største stålunderstellsplattformene i Nordsjøen, har vært operativ fra 1980 og produksjonen opphørte i mars 2014. Kontrakten omfatter engineering, forberedende arbeider, fjerning og gjenvinning (EPRD) av både dekk og stålfundamentene, i alt en samlet vekt på mer enn 37 000 tonn. Avtalen forutsetter igangsettelse av engineering-arbeidet umiddelbart etter kontraktsinngåelse, mens offshore-arbeidene vil starte tidligst i 2016. Fjernings- og demonteringsarbeidene vil pågå til 2020. Rive- og gjenvinningsarbeidet vil gjennomføres både i Storbritannia og på Miljøbase Vats. Verdien av AF Gruppens del av kontrakten er MNOK 700.

Markedsutsikter

Høy oljepris og ny teknologi har tidligere bidratt til forlenget levetid for mange av olje- og gassfeltene. Dette medførte et høyt investeringsnivå på norsk sokkel, og har forskjøvet tidspunkt for rivning av mange olje- og gassinstallasjoner. Ved inngangen til 2015 har oljeprisen halvert seg fra tidligere nivå, og investeringsanslagene på norsk sokkel for 2015 er betydelig nedjustert. Dette medfører usikkerhet knyttet til markedsutsiktene særlig for AFs virksomhet innen vedlikehold og modifikasjon.

Samtidig betyr en lavere oljepris at lønnsomheten til flere oljefelter i Nordsjøen er under press, og oljeselskapene må vurdere hvorvidt produksjonen skal fortsette. I en rapport fra Oil and Gas UK er det anslått at det skal fjernes over 100 plattformer og ca. 250 andre konstruksjoner (topside) på britisk sokkel i perioden frem mot 2023. I tillegg kommer installasjoner som skal fjernes fra norsk sokkel. Dette vil gi muligheter til AFs offshorevirksomhet innen rivning og fjerning av utrangerte oljeinstallasjoner.

Ved utgangen av året hadde Offshore en ordrereserve på MNOK 1 918 (1 265).

Opplysninger om miljø

Personal og organisasjon

Ved utgangen av 2014 var det 2 797 (2 708) ansatte i konsernet, hvorav 1 325 (1 327) funksjonærer og 1 472 (1 381) fagarbeidere. Rekrutteringen av og tilgangen på nye medarbeidere har vært tilfredsstillende i 2014. Morselskapet, AF Gruppen ASA, hadde ingen ansatte ved utgangen av 2014.

Av de ansatte er 8,9 prosent (9,2 prosent) kvinner og 91,1 prosent (90,8 prosent) menn. Arbeidets art og arbeidsforhold gjør at entreprenørbransjen tradisjonelt har vært mannsdominert. Når det gjelder rekruttering av nyutdannede ingeniører og økonomer, har ansettelsene en jevnere fordeling mellom kvinner og menn enn fordelingen totalt i konsernet. Kvinneandelen blant funksjonærer var 16,8 prosent (16,7 prosent) ved utgangen av 2014.

AF har et sykefravær i 2014 på 3,5 prosent (3,7 prosent). Det lave sykefraværet indikerer at trivselen og motivasjonen for å gå på jobb er stor. Dette underbygges av resultatet fra siste medarbeidertilfredshetsundersøkelse (MTU), gjennomført i

november 2013, som viser at AFs ansatte trives svært godt, har høy arbeidsglede og er stolt av å jobbe i AF. Resultatene er signifikant bedre enn bransjegjennomsnittet.

Utvikling av egne ledere er et satsningsområde. I 2014 deltok 1 199 (1 204) medarbeidere på kurs i AF Akademiet. I tillegg kan medarbeiderne søke om å delta på kurs og videreutdanning på kjente utdanningsinstitusjoner som INSEAD, NHH og BI.

AF utøver prosjektindustri med mange store og kompliserte prosjekter med betydelig risiko. AF har i 2014 økt sitt fokus på robust organisering og sammensetning av prosjektteam.

Konsernutvalget, bestående av bedriftstillitsvalgte, hovedverneombud og representanter fra ledelsen, har i 2014 fortsatt arbeidet med å forbedre samarbeidet mellom alle ledd i organisasjonen.

AF Gruppen har som mål å være en arbeidsplass der det ikke forekommer forskjellsbehandling som følge av etnisitet, kjønn, livssyn eller legning. Dette gjelder for eksempel i saker som vedrører lønn, avansement, rekruttering og generelle utviklingsmuligheter. AF Gruppen har skriftlige mål og leveregler for å fremme et godt arbeidsmiljø med likestilling og uten diskriminering eller trakassering. Målene og levereglene er nedfelt i selskapets Adferdskode. Adferdskoden er AF Gruppens leveregler. Alle ansatte i AF Gruppen må ved ansettelse skrive under på at de har fått Adferdskoden og at de forplikter seg til å etterleve den. Adferdskoden er i tråd med Diskrimineringslovens formål om å fremme likestilling, sikre like muligheter og rettigheter og å hindre diskriminering på grunn av etnisitet, eksempelvis nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge, språk, religion og livssyn.

Alle fellesfasiliteter i AF sine kontorer er søkt tilrettelagt for at de skal kunne brukes av alle ansatte, også de med nedsatt funksjonsevne. Individuell tilrettelegging av arbeidsplassen gjøres i den grad det er mulig ut fra arbeidets art.

Helse, miljø og sikkerhet

Sikkerhet og helse

AF Gruppen har et strukturert og enhetlig HMS-system som omfatter alle enheter og prosjekter. Gjennom systematisk og langsiktig arbeid er H-verdien gjennom årene blitt redusert. For å kunne nå målsettingen om null fraværsskader legges det ned betydelige ressurser for å heve HMS-arbeidet ytterligere. Sentralt i dette arbeidet står AFs grunnleggende forståelse og aksept for at alle skader har en årsak og at de dermed kan unngås. Kartlegging av risiko og risikoanalyser er hovedvirkemiddelet i det forebyggende HMS-arbeidet. Ut i fra risikobildet etableres fysiske og organisatoriske barrierer for å redusere risikoen for personskade og yrkessykdom til akseptabelt nivå.

I tillegg til risikovurderinger er det av avgjørende betydning å lære av egne feil. Dette har AF satt i system gjennom rapportering og behandling av uønskede hendelser/forhold, samt granskning av de alvorligste hendelsene/forholdene. Antall rapporteringer har økt jevnt de siste årene og vi ser en klar sammenheng mellom økende rapportering av uønskede hendelser og fallende skadetall.

H-verdien for hele virksomheten i 2014 ble 1,1 (1,4). H-verdien er blant de laveste i bransjen. I 2014 var det totalt 10 (13) fraværsskader, hvorav 7 hos underentreprenører og 3 hos egne ansatte. Av fraværsskadene var fire brudd, to klemskader, tre kuttskader og en 3.gradsforbrenning. Åtte av fraværsskadene skjedde i den norske delen av virksomheten og to i den svenske delen.

Prosjektenes sikkerhet blir hovedsakelig målt gjennom registrering av skader. Skaderegistreringen danner grunnlaget for H-verdien. H-verdien er definert som antall fraværsskader pr. million utførte timeverk og inkluderer egne ansatte og underentreprenører. Det overordnede målet er å unngå alle fraværsskader (H=0).

Sykefravær for hele virksomheten ble 3,5 prosent (3,7 prosent). For den norske virksomheten ble sykefraværet 3,6 prosent (3,7 prosent). AFs virksomhet i utlandet hadde et sykefravær på 2,4 prosent (2,7 prosent). Selskapets mål er å unngå arbeidsrelatert sykdom. Målet er et sykefravær lavere enn 3,0 prosent. Målet representerer et normalt sykdomsbilde, uten arbeidsrelatert sykdom. AF har store ambisjoner om å fjerne arbeidsrelatert sykdom og for å få til dette kartlegger AF hvilke arbeidsrelaterte sykdommer som påvirker sykefraværet. Kartleggingen viser blant annet at tiltak mot muskel- og skjelettplager vil bidra til å redusere sykefraværet ytterligere. Som et ledd i selskapets forbedringsarbeid innen HMS, er det opprettet sykefraværsutvalg i alle forretningsenheter. AF har en velfungerende intern bedriftshelsetjeneste og arbeidsmiljøet i selskapet karakteriseres som godt.

Selskapet har styringssystemer som tilfredsstiller Arbeidsmiljølovens krav, Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften) og Forskrift om sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge- og anleggsplasser (Byggherreforskriften).

Ytre miljø

Selskapet driver virksomhet som kan påvirke ytre miljø i form av støy, støv, vibrasjoner, utslipp av væske og annen miljøbelastning. Virksomheten kan også medføre inngrep i og forandring av landskap og natur. Selskapet driver virksomheten slik at belastningen på ressurser og omgivelser reduseres til et nivå godt innenfor kravene fra myndigheter og oppdragsgivere. Selskapets styringssystemer og arbeidsmetoder er utformet for å ivareta hensynet til ytre miljø. Målet er å forebygge, forhindre og redusere uønsket miljøpåvirkning.

Hver forretningsenhet i AF skal følge prinsippene i ISO 14001, den internasjonale standarden for miljøstyring. Dette gjøres gjennom å identifisere og følge opp de viktigste miljøpåvirkninger som de ulike forretningsenhetene representerer. Det er i 2014 rapportert 41 (22) hendelser med uønsket påvirkning på ytre miljø. De fleste hendelsene gjelder mindre olje- og dieselutslipp fra maskiner. AF følger systematisk opp alle uønskede hendelser og tilrettelegger arbeidsmetoder og kontrollrutiner for å hindre gjentakelse og for å forebygge skader på ytre miljø.

For å styrke miljøbevisstheten og for å måle påvirkning på ytre miljø fra egen drift ble det i 2010 innført to nye måleparametere: Klimaspor og kildesorteringsgrad. Ved måling av klimaspor måles utslipp av klima-gasser i tonn CO2-ekvivalenter. Hensikten med målingen er å motivere til miljøvennlig ressursforbruk. Klimasporet i konsernet for 2014 er målt til 41 969 (39 338) tonn CO_2-ekvivalenter. Dette tilsvarer 4,9 (4,1) tonn pr. MNOK i omsetning. Måling av kildesorteringsgrad er innført for å forbedre håndteringen av avfall fra egen drift. Kildesorteringsgrad forteller hvor stor del av avfallet som kildesorteres og som dermed kan gjenvinnes. Kildesorteringsgrad for 2014 ble 82 prosent (81 prosent) for bygging, 82 prosent (80 prosent) for rehabilitering og 96 prosent (96 prosent) for riving. Myndighetenes krav til kildesorteringsgrad for bygg og anlegg er 60 prosent. Totalt ble det i 2014 kildesortert 478 955 (408 365) tonn avfall, samt gjenvunnet 707 941 (474 547) tonn asfalt og betong.

Måling og oppfølging av interne måleparametere for klimaspor og kildesorteringsgrad bidrar til å tydeliggjøre AFs miljøprofil og de høyner miljøbevisstheten blant de ansatte i selskapet. AFs forretningsmessige engasjement innen riving og gjenvinning, samt utvikling av miljøvennlige energiløsninger, gir en positiv effekt på ytre miljø.

Risikostyring og finansiell risiko

AF Gruppen er eksponert for ulike former for risiko av både markedsmessig, operasjonell og finansiell karakter. Store deler av konsernets balanse består av eiendeler og gjeld relatert til pågående prosjekter. Enkelte poster inneholder estimatusikkerhet der konsernets ledelse og prosjektansvarlige har utøvd skjønn og brukt forutsetninger etter ensartede prinsipper og retningslinjer. Disse forutsetningene er vurdert å være realistiske.

Tore Thorstensen
Styrets leder

Mari Broman

Daniel Kjørberg Siraj

Hege Bømark

Peter Groth

Kenneth Svendsen
Ansattevalgt

Pål Jacob Gjerp
Ansattevalgt

Arne Sveen
Ansattevalgt

I løpet av en prosjektperiode vil det i mange tilfeller oppstå situasjoner eller endringer i markedsforhold som kan medføre endrede estimater, og dermed påvirke selskapets eiendeler, gjeld, egenkapital og resultat. Konsernet har systemer og grundige rutiner for risikoanalyse og risikohåndtering. Risikoanalyser gjøres kontinuerlig, fra tilbudsvurdering og frem til ferdigstilt prosjekt. Systemene for risikohåndtering er forankret i hele organisasjonen, fra prosjektene, via ledelsen i forretningsenhetene til konsernledelsen og frem til styret i AF Gruppen ASA. Hensikten med risikostyring er å begrense uønskede økonomiske og produksjonsmessige konsekvenser gjennom korrigerende tiltak. Samtidig fokuseres det på å utnytte positive muligheter synliggjort gjennom risikoanalysene i prosjektene.

Gjennom sine aktiviteter, eksponeres AF Gruppen for ulike former av finansiell risiko. Finansiell risiko deles inn i markedsrisiko, kredittrisiko og likviditetsrisiko.

Konsernet har virksomhet i flere land og er eksponert for valutarisiko i flere valutaer, spesielt SEK, EUR og USD. Konsernet har 92 prosent (94 prosent) av sine regnskapsførte inntekter i virksomhet med funksjonell valuta i NOK, 7 prosent (5 prosent) i SEK og 1 prosent (1 prosent) i øvrige valutaer. Valutarisiko oppstår fra framtidige handelstransaksjoner, ved omregning til NOK av balanseførte eiendeler og forpliktelser og nettoinvesteringer i utenlandsk virksomhet. Netto valutagevinster (-tap) i 2014 var MNOK -3 (-3). Totale omregningsdifferanser i 2014 var MNOK 4 (19).

Konsernet har ingen valutarisiko knyttet til inntekt fra virksomhetsområdene Bygg, Anlegg, Energi og Eiendom da alle inntekter er i funksjonell valuta. Virksomhetsområdet Offshore har deler av sin omsetning i EUR og USD. Disse sikres i noen tilfeller naturlig ved at kostnadene er i samme valuta som inntektene eller de sikres ved bruk av terminkontrakter for valuta. Offshore er også utsatt for prisrisiko ved salg av skrapstål som gjenvinnes av rivingsvirksomheten fra stålkonstruksjoner i Nordsjøen. Skrapstålprisene i NOK sikres med terminkontrakter for pris- og valutarisiko. Konsernets policy er å sikre skrapstålprisen i NOK for om lag 75 prosent av kommende års forventede salg av skrapstål. Virksomhetsområdet Offshore eksporterer en del varer og tjenester. Valutakursen i NOK sikres ved alle større eksportsalg.

Selskapene i AF Gruppen gjør hovedparten av innkjøpene i sin respektive funksjonelle valuta. Konsernet har en risiko knyttet til innkjøp i utenlandsk valuta, enten direkte ved innkjøp fra utenlandske leverandører eller indirekte fra norske leverandører som importerer varer fra utlandet. Konsernet sikrer seg ved at alle større innkjøpsavtaler er i NOK. Større enkeltinnkjøp i utenlandsk valuta som ikke omfattes av innkjøpsavtaler i NOK terminsikres.

Ledelsen har utarbeidet retningslinjer som pålegger konsernselskapene å styre valutarisiko og prisrisiko. For å styre valuta- og prisrisikoen fra fremtidige handelstransaksjoner og balanseførte eiendeler og forpliktelser bruker enhetene i konsernet terminkontrakter.

Konsernet har fastsatt retningslinjer for å sikre seg mot kredittrisiko i likvide midler, utlån og fordringer. Historisk har konsernet hatt ubetydelige kredittap.

Med bakgrunn i konsernets sterke finansielle stilling ved årsskiftet vurderes likviditetsrisikoen som lav. AF Gruppen har en total finansieringsramme på MNOK 1 400. Rammen består av en kassekreditt på MNOK 800 (600) og en trekkfasilitet (revolving credit fascility) på MNOK 600 (600) som utgår i juni 2015. Ved årsskiftet var denne rammen ubenyttet. I tillegg har Strøm Gundersen en 1-årig rullerende fasilitet på MNOK 80 (80). Ved årsskiftet hadde AF netto rentebærende gjeld på MNOK 95 (-751). Konsernets likviditet følges opp gjennom oppfølging av kontantstrømmene i prosjektene. Avvik mellom forventede og faktiske kontantstrømmer gjennomgås hver måned i forbindelse med risikogjennomgang av prosjektene. I tillegg følges daglig likviditet opp gjennom konsernets sentrale finansfunksjon.

Opsjonsordninger og salg av aksjer til ansatte
AF Gruppen ASA har i 2014 kjøpt egne aksjer for salg til ansatte. AF Gruppen ASA har i 2014 kjøpt 457 940 (157 973) aksjer. I 2014 er 489 600 (115 700) egne aksjer solgt til ansatte. AF Gruppen ASA hadde ved årets utgang 50 000 (81 660) egne aksjer.

Den 14. februar 2014 vedtok styret å innløse alle utestående opsjoner ved kapitalforhøyelse. Dette var i henhold til fullmakt fra generalforsamlingen. I alt 5 755 679 opsjoner ble utøvd av 1 240 ansatte i AF Gruppen. Volumveid gjennomsnittlig innløsningskurs på opsjonene var NOK 41,97. Primærinnsidere i AF Gruppen kjøpte i denne forbindelse 447 701 aksjer i AF Gruppen ASA.

På ordinær generalforsamling den 15. mai 2014 ble det vedtatt en opsjonsordning for alle ansatte i AF Gruppen ASA og datterselskaper med rett til tegning av i alt 3 500 000 opsjoner. Totalt 1 383 ansatte i konsernet valgte å tegne opsjoner. Utøvelseskursen for opsjonene er NOK 74,25 med innløsningstidspunkt i 2017.

AF Gruppen ønsker at alle ansatte skal ta del i felles verdiskapning gjennom å være aksjonærer i selskapet. Aksjeordningen i selskapet skal i tillegg bidra til å gjøre AF Gruppen til en attraktiv arbeidsplass for ansatte, samt tiltrekke nye medarbeidere. AF har derfor et aksjeprogram for ansatte hvor ansatte får anledning til å kjøpe aksjer fratrukket en rabatt på 20 prosent fra aktuell markedskurs. I løpet av 2014 tegnet 507 (385) ansatte seg for totalt 996 245 (988 880) aksjer. Kjøpskursen etter 20 prosent rabatt var NOK 58,90. I forbindelse med salget benyttet styret sin fullmakt og emitterte 636 245 aksjer. Resterende aksjer ble overført fra selskapets beholdning av egne aksjer.

Markedsutsikter
AF Gruppen er i en bransje hvor det normalt er usikkerhet knyttet til vurdering av fremtidige forhold. Konsernets inntekter og resultat for 2014 har, innenfor de fleste forretningsenhetene, utviklet seg i tråd med styrets forventninger. Konsernet hadde ved utgang av 2014 en ordrereserve på MNOK 9 429 (10 976) og vurderer inntjeningen på igangværende prosjekter som god.

Markedssutsiktene for 2015-2016 er mer usikre enn tidligere, men vurderes generelt som gode. Statistisk sentralbyrå (SSB) forventer vekst i brutto nasjonalprodukt på 1,0 prosent i 2015 og 2,2 prosent i 2016 for fastlands-Norge. Prognosesenteret forventer fortsatt sterk vekst innen anleggsvirksomhet, henholdsvis 9,2 prosent i 2015 og 4,2 prosent i 2016.

Forventning om fortsatt lavt rentenivå fremover vil kunne medføre økte boligpriser og gjøre det mer attraktivt å igangsette prosjekter. I Sverige forventer Riksbanken vekst i brutto nasjonalprodukt på 2,7 prosent i 2015 og 3,3 prosent i 2016. Ytterligere informasjon om markedsutsiktene for de ulike virksomhetsområdene er presentert under hvert respektive virksomhetsområde tidligere i årsberetningen.

For AF Gruppen totalt sett vil den høye ordrereserven sammen med et godt marked legge grunnlag for høy aktivitet også i 2015. AF Gruppen har høy kompetanse og en solid bedriftskultur tuftet på profesjonalitet og høy etisk standard. Dette, sammen med selskapets fokus på lønnsom vekst og sterke finansielle situasjon, gjør at AF står godt rustet til å ivareta de muligheter som markedet gir i 2015.

Styret takker de ansatte for deres betydelige bidrag til et godt resultat i 2014. Styret har tro på fortsatt høy aktivitet og et godt resultat også i 2015.

Bryt grenser

Tall er ikke bare tall, de kan også fortelle en historie. I AF handler den om kontinuerlig vekst og en sunn økonomisk utvikling gjennom 30 år.

FINANSIELL INFORMASJON

Regnskap konsern

112 REGNSKAP KONSERN

113 Resultatregnskap
114 Balanse
116 Endringer i egenkapitalen
117 Kontantstrøm

118 NOTER KONSERN

118 Note 1 Overordnet informasjon
118 Note 2 Rammeverk for utarbeidelsen av årsregnskapet
119 Note 3 Segmentinformasjon
123 Note 4 Kjøp og salg av virksomhet
127 Note 5 Driftsinntekter og andre inntekter
127 Note 6 Prosjekter under utførelse
128 Note 7 Lønnskostnader
129 Note 8 Andre driftskostnader
130 Note 9 Netto gevinster (tap)
130 Note 10 Investering i tilknyttede selskap og felles virksomhet
131 Note 11 Kunde- og andre ikke rentebærende fordringer
132 Note 12 Beholdninger
132 Note 13 Egenregiprosjekter
133 Note 14 Immaterielle eiendeler
136 Note 15 Varige driftsmidler
137 Note 16 Avsetninger
138 Note 17 Leverandørgjeld og ikke rentebærende gjeld
138 Note 18 Operasjonelle leieavtaler
140 Note 19 Pensjoner
141 Note 20 Finansinntekter og finanskostnader
141 Note 21 Netto rentebærende gjeld (fordringer)
143 Note 22 Resultat og utbytte pr. aksje
144 Note 23 Finansiell risikostyring
148 Note 24 Derivater
148 Note 25 Finansielle instrumenter: Kategoritabell
149 Note 26 Aksjekapital og aksjonærinformasjon
151 Note 27 Skattekostnad
152 Note 28 Utsatt skatt / utsatt skattefordel
153 Note 29 Ytelser til ledende ansatte og styret
156 Note 30 Estimatusikkerhet
156 Note 31 Betingede utfall
157 Note 32 Nærstående parter
158 Note 33 Pantstillelser og garantier
159 Note 34 Datterselskaper
160 Note 35 Datterselskap med vesentlige minoritetsinteresser
161 Note 36 Felles virksomhet og tilknyttede selskap
164 Note 37 Hendelser etter balansedagen
165 Note 38 Nye og endrede regnskapsstandarder og vesentlige regnskapsprinsipper

184 Revisors beretning
186 Definisjoner

Resultatregnskap

Beløp i MNOK	Note	1. januar - 31. desember 2014	2013	2012
Driftsinntekter	3,5	9 885	10 090	9 695
Andre inntekter	5	50	38	135
Sum driftsinntekter og andre inntekter		**9 935**	**10 127**	**9 830**
Underentrepenører		-4 498	-4 637	-4 301
Materialkostnader		-1 468	-1 366	-2 034
Lønnskostnader	7,29	-2 238	-2 132	-1 948
Av- og nedskrivninger av varige driftsmidler	15	-114	-106	-97
Av- og nedskrivning av immaterielle eiendeler	14	-3	-4	-8
Andre driftskostnader	8	-1 116	-1 400	-1 204
Netto gevinster (tap)	9	126	47	59
Resultat fra felles virksomhet og tilknyttede selskaper	10,36	10	40	28
Sum driftskostnader		**-9 300**	**-9 559**	**-9 505**
Driftsresultat (EBIT)		**635**	**568**	**325**
Netto finansposter	20	-10	12	-7
Resultat før skatt (EBT)		**625**	**580**	**318**
Skattekostnad	27	-142	-128	-93
Årets resultat		**483**	**453**	**225**
Tilordnet:				
Aksjonærene i morselskapet		442	429	195
Minoritet		41	24	30
Årets resultat		**483**	**453**	**225**
Resultat pr. aksje (beløp i hele kroner)	22	5,11	5,26	2,41
Utvannet resultat pr. aksje (beløp i hele kroner)	22	5,09	5,11	2,38
Utbytte pr. aksje (beløp i hele kroner)	22	5,00	6,00	4,50

Totalresultat

Beløp i MNOK	2014	2013	2012
Årets resultat	483	453	225
Endring estimatavvik på pensjoner (etter skatt)	1	3	-8
Inntekter og kostnader som ikke vil bli reklassifisert til resultatregnskapet	**1**	**3**	**-8**
Endring kontantstrømsikring (etter skatt)	-74	-	-
Omregningsdifferanser	4	19	-3
Inntekter og kostnader som kan bli reklassifisert til resultatregnskapet	**-69**	**19**	**-3**
Årets utvidede resultat	**-68**	**22**	**-11**
Årets totalresultat	**415**	**475**	**214**
Tilordnet:			
- Aksjonærene i morselskapet	374	451	184
- Minoritet	41	24	30
Årets totalresultat	**415**	**475**	**214**

Balanse

Beløp i MNOK	Note	2014	2013
EIENDELER			
Anleggsmidler			
Varige driftsmidler	15,33	992	397
Immaterielle eiendeler	14	1 358	1 347
Investering i felles virksomhet og tilknyttede selskaper	10,36	406	272
Utsatt skattefordel	28	66	45
Rentebærende fordringer	21,23,25	77	59
Pensjonsmidler og andre finansielle eiendeler	21,23,25	8	12
Sum anleggsmidler		**2 907**	**2 131**
Omløpsmidler			
Beholdninger	12	124	132
Egenregiprosjekter	13	108	97
Kunde- og andre ikke rentebærende fordringer	11,23,25	2 129	2 093
Rentebærende fordringer	21,23,25	52	77
Finansielle derivater	23,24,25	17	11
Likvide midler	21,23,25	91	695
Sum omløpsmidler		**2 522**	**3 105**
Sum eiendeler		**5 428**	**5 237**

Balanse

Beløp i MNOK	Note	2014	2013
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital			
Egenkapital tilordnet aksjonærene i morselskapet		1 362	1 229
Minoritet	35	137	106
Sum egenkapital		**1 499**	**1 334**
Langsiktig gjeld			
Rentebærende lån og kreditter	21,23,25	63	29
Pensjonsforpliktelser	19	1	2
Avsetninger	16	13	29
Utsatt skatt	28	249	422
Finansielle derivater	23,24,25	78	-
Sum langsiktig gjeld		**404**	**483**
Kortsiktig gjeld			
Rentebærende lån og kreditter	21	252	50
Leverandørgjeld og ikke rentebærende gjeld	17,25	2 743	3 018
Finansielle derivater	23,24,25	55	2
Avsetninger	16	153	149
Betalbar skatt	27	322	200
Sum kortsiktig gjeld		**3 525**	**3 419**
Sum gjeld		**3 929**	**3 902**
Sum egenkapital og gjeld		**5 428**	**5 237**

Oslo, 25. mars 2015

Tore Thorstensen
Styrets leder

Hege Bømark

Mari Broman

Peter Groth

Daniel Kjørberg Siraj

Pål Egil Rønn
Konsernsjef

Kenneth Svendsen
Ansattevalgt

Arne Sveen
Ansattevalgt

Pål Jacob Gjerp
Ansattevalgt

Endringer i egenkapitalen

Beløp i MNOK		Egenkapital tilordnet aksjonærene i morselskapet							Minoritet	Sum egenk.
2012	**Note**	**Aksje-kapital[1)]**	**Annen innskutt egen-kapital**	**Om-regnings differanser**	**Estimat-avvik pensjon**	**Kontant-strøm-sikring**	**Opptjent egen-kapital**	**Sum**		
Egenkapital 1.1.2012		4	405	-11	-	-	868	1 266	65	1 331
Effekt av endringer i IAS 19		-	-	-	-9	-	-	-9	-	-9
Egenkapital 1.1.2012		**4**	**405**	**-11**	**-9**	**-**	**868**	**1 257**	**65**	**1 321**
Årets resultat		-	-	-	-	-	195	195	30	225
Årets utvidede resultat		-	-	-3	-8	-	-	-11	-	-11
Årets totalresultat		**-**	**-**	**-3**	**-8**	**-**	**195**	**184**	**30**	**214**
Kapitalforhøyelse		-	27	-	-	-	-	27	-	27
Kjøp av egne aksjer	26	-	-	-	-	-	-30	-30	-	-30
Salg av egne aksjer	26	-	-	-	-	-	32	32	-	32
Vedtatt og utbetalt utbytte i 2012		-	-197	-	-	-	-167	-364	-	-364
Aksjeverdibasert avlønning	7	-	5	-	-	-	-	5	-	5
Transaksjoner med minoritet		-	-	-	-	-	-8	-8	5	-3
Egenkapital 31.12.2012		**4**	**240**	**-14**	**-17**	**-**	**889**	**1 102**	**100**	**1 202**
2013										
Årets resultat		-	-	-	-	-	429	429	24	453
Årets utvidede resultat		-	-	19	3	-	-	21	-	22
Årets totalresultat		**-**	**-**	**19**	**3**	**-**	**429**	**451**	**24**	**475**
Kapitalforhøyelse		-	53	-	-	-	-	53	-	53
Kjøp av egne aksjer	26	-	-	-	-	-	-10	-10	-	-10
Salg av egne aksjer	26	-	-	-	-	-	7	7	-	7
Vedtatt og utbetalt utbytte i 2013		-	-35	-	-	-	-332	-366	-17	-384
Aksjeverdibasert avlønning	7	-	12	-	-	-	-	12	-	12
Transaksjoner med minoritet		-	-	-	-	-	-19	-19	-2	-20
Egenkapital 31.12.2013		**4**	**269**	**5**	**-14**	**-**	**965**	**1 229**	**106**	**1 334**
2014										
Årets resultat		-	-	-	-	-	442	442	41	483
Årets utvidede resultat		-	-	4	1	-74	-	-68	-	-68
Årets totalresultat		**-**	**-**	**4**	**1**	**-74**	**442**	**374**	**41**	**415**
Kapitalforhøyelse		-	279	-	-	-	-	279	-	279
Kjøp av egne aksjer	26	-	-	-	-	-	-33	-33	-	-33
Salg av egne aksjer	26	-	-	-	-	-	35	35	-	35
Vedtatt og utbetalt utbytte i 2014		-	-205	-	-	-	-324	-529	-16	-544
Aksjeverdibasert avlønning	7	-	9	-	-	-	-	9	-	9
Transaksjoner med minoritet		-	-	-	-	-	-2	-2	6	4
Egenkapital 31.12.2014		**4**	**352**	**9**	**-13**	**-74**	**1 083**	**1 362**	**137**	**1 499**

[1)] Pr. 31.12.2014 har AF Gruppen aksjekapital knyttet til egne aksjer på TNOK 3.

Kontantstrøm

Beløp i MNOK	Note	2014	2013	2012
Kontantstrøm fra driftsaktiviteter				
Resultat før skatt		625	580	318
Av- og nedskrivninger	14,15	117	110	106
Endring pensjonsforpliktelse		-1	-	-4
Regnskapsmessig kostnad aksjeverdibasert avlønning		9	12	5
Netto finanskostnader/(-inntekter)	20	10	-12	7
Netto (gevinster)/tap	9	-126	-47	-59
Resultatandel fra tilknyttede selskaper	10,36	-10	-40	-28
Endring i driftskapital (eksklusive oppkjøp og valuta)				
Endring i beholdninger og egenregiprosjekter	12,13	-3	62	66
Endring i ikke rentebærende fordringer	11	-42	260	-552
Endring i leverandørgjeld og ikke rentebærende gjeld	17	-292	130	369
Betalte skatter		-201	-40	-33
Netto kontantstrøm fra driftsaktiviteter		**86**	**1 015**	**194**
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter				
Utbetaling ved kjøp av virksomhet	4	-140	-26	-10
Utbetaling ved investeringer i eiendomsselskap		-170	-71	-44
Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	14/15	-112	-150	-189
Innbetaling ved salg av virksomhet		14	2	-
Innbetaling ved salg av eiendomsselskap		10	22	24
Innbetaling ved salg av varige driftsmidler		50	52	83
Innbetaling derivater		13	7	6
Innbetaling av utbytte og kapital fra tilknyttede selskap		59	35	44
Mottatte renter og andre finansinntekter	20	27	21	-
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		**-250**	**-107**	**-85**
Netto kontantstrøm før finansieringsaktiviteter		**-164**	**908**	**108**
Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter				
Aksjeemisjon		279	53	27
Transaksjoner med minoritet		-12	-31	-9
Utbytte betalt til selskapets aksjonærer		-529	-384	-364
Utbetaling ved endring rentebærende fordring	21	-	-113	-
Innbetaling ved endring rentebærende fordring	21	1	-	99
Innbetaling ved opptak av rentebærende gjeld	21	-	-	7
Nedbetaling rentebærende gjeld	21	-161	-49	-
(Kjøp)/salg av egne aksjer	26	2	-3	1
Betalte renter og andre finanskostnader	20	-20	-9	-4
Netto likviditetsendring fra finansieringsaktiviteter		**-440**	**-537**	**-242**
Netto endring i likvide midler		**-604**	**371**	**-134**
Likvide midler 1.1	21	695	322	456
Endringer i likvide midler uten kontanteffekt		-	-	-
Likvide midler 31.12	**21**	**91**	**695**	**322**

Note 1 // Overordnet informasjon

AF Gruppen ASA er et allmennaksjeselskap registrert i Norge og notert på Oslo Børs på OB Match-listen. Selskapets hovedkontor er i Innspurten 15, 0603 Oslo, Norge.

AF Gruppen er et av Norges ledende entreprenør- og industrikonsern med virksomhet innen anlegg, miljø, bygg, eiendom, energi og offshore. Konsernets virksomhet er ytterligere beskrevet i note 3 – Segmentinformasjon.

Årsregnskapet ble vedtatt av styret 25. mars 2015. Regnskapet for 2014 er avlagt i henhold til International Financial Reporting Standards (IFRS), slik standarden er godkjent av EU.

Endringer i regnskapsprinsipper i perioden
AF Gruppen har tatt i bruk IAS 39s regler for sikringsbokføring ved inngåelse av store kontrakter i utenlandsk valuta (kontantstrømsikring). Den effektive delen av verdiendringen til sikringsinstrumentet føres midlertidig i utvidet resultat til komponenten ´annen egenkapital ikke resultatført´ i egenkapitalen. Etter hvert som de sikrede inntektene resultatføres reverseres verdiendringen til sikringsinstrumentet i utvidet resultat og føres i resultatregnskapet.

For øvrig er anvendte regnskapsprinsipper i konsernregnskapet, med unntak av implementerte endringer konsistent med prinsippene anvendt i foregående regnskapsperiode. Konsernets vesentlige regnskapsprinsipper er beskrevet under note 38.

Ingen av nylig utgitte regnskapsstandarder eller fortolkninger har hatt vesentlig påvirkning på konsernregnskapet. Årets endringer er omtalt under note 38.

Som følge av avrundinger, vil ikke alltid tall og prosentsatser i konsernregnskapet kunne summeres opp til totalen.

Note 2 // Rammeverk for utarbeidelsen av årsregnskapet

Konsernregnskapet til AF Gruppen er avlagt i samsvar med Internasjonale Regnskapsstandarder (IFRS), som er vedtatt av EU og obligatoriske for regnskapsår påbegynt 1. januar 2014 eller senere, samt norske opplysningskrav som følger av regnskapsloven per 31. desember 2014.

Konsernregnskapet legger til grunn prinsippene i et historisk kost regnskap, med unntak av følgende regnskapsposter:
- finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet
- finansielle instrumenter tilgjengelig for salg regnskapsført til virkelig verdi

Utarbeidelse av regnskaper i samsvar med IFRS krever bruk av estimater. Videre krever anvendelse av selskapets regnskapsprinsipper at ledelsen må utøve skjønn. Områder med stor grad av skjønnsmessige vurderinger, høy kompleksitet, eller områder hvor forutsetninger og estimater er vesentlige for regnskapet, er beskrevet i note 30.

Konsernregnskapet er utarbeidet etter ensartede regnskapsprinsipper for like transaksjoner og hendelser under ellers like forhold.

Note 3 // Segmentinformasjon

Driftssegmentene samsvarer med den rapportering konsernledelsen styrer etter når de allokerer ressurser og gjør vurderinger av prestasjoner og lønnsomhet på et strategisk nivå. Segmentresultatene konsernledelsen styrer etter er driftsresultat (EBIT) og resultat før skatt (EBT).

Virksomhetsområder
AF Gruppen er et entreprenør- og industrikonsern. Konsernledelsen vurderer forretningsvirksomheten ut fra virksomhetsområdene Anlegg, Miljø, Bygg, Eiendom, Energi og Offshore.

Anlegg er totalleverandør av anleggstjenester i Norge. I Sverige utfører Anlegg fundamenteringstjenester i Stockholmsområdet. Virksomhetsområdet utfører store komplekse anleggsprosjekter og nisjeprosjekter innenfor vei og bane, havn, fundamentering, kraft og energi. Virksomhetsområdet har to forretningsenheter: AF Anlegg og Pålplintar.

Virksomheten innenfor Miljø er ledende innen landbasert riving, fjerning og miljøsanering av bygninger og industrianlegg. Landbasert riving utføres i Norge og Sverige. Forretningsenhetene AF Decom, AF Decom AB og Härnösand Byggreturer AB inngår i Miljø.

Bygg driver tradisjonell byggvirksomhet med solid lokal forankring. Virksomheten omfatter utvikling, prosjektering og bygging av nærings-, bolig- og offentlige bygg i tillegg til rehabiliteringsarbeid. Bygg har en sterk markedsposisjon i det sentrale østlandsområdet i Norge. Gjennom etablering og oppkjøp de siste årene har Bygg også fått virksomhet på Sør- og Vestlandet. I Sverige har virksomheten sitt geografiske tyngdepunkt i området fra Göteborg til Halmstad.

Eiendom omfatter utvikling av boliger og næringssbygg i egenregi. For å få bedre kontroll over verdikjeden begrenses eiendomsutviklingen til områder der AF Gruppen driver entreprenørvirksomhet. Utbyggingsprosjektene organiseres ofte gjennom å etablere felles utbyggingsselskaper med samarbeidspartnere. Samarbeidet reduserer prosjektspesifikk risiko og tilfører komplementær kompetanse.

Energi leverer energieffektive tekniske løsninger som skal gi lønnsomhet både for kundens bunnlinje og miljøet. Energitjenester for landbasert virksomhet drives i forretningsenheten AF Energi & Miljøteknikk.

Virksomhetsområdet Offshore omfatter AFs tjenester knyttet til fjerning, riving og gjenvinning av offshoreinstallasjoner. Offshore inkluderer også nybyggs-, modifikasjons- og vedlikeholdsarbeid innen HVAC, kraner, moduler og riggservice. I tillegg leverer Offshore tjenester knyttet til vedlikehold og modifikasjon av olje- og gassindustriens landanlegg. Virksomhetsområdet består av forretningsenhetene: AF Offshore Aeron, AF Offshore Decom og AF Offshore Mollier. Offshore har i tillegg aktivitet i AF Offshore Systems og AF Offshore Mandal samt i Miljøbase Vats.

Det som ikke er allokert til virksomhetsområdene presenteres som Øvrige og omfatter i hovedsak aktiviteter i morselskapet og fellestjenester. AF Gruppens konsernkontosystem er inkludert i Øvrige.

Transaksjoner mellom segmenter i konsernet gjennomføres basert på markedsmessige vilkår og i henhold til prinsippet om armlengdes avstand. Transaksjoner og mellomværende mellom de ulike segmentene er eliminert.

Tjenestetyper
AF Gruppens inntekter kommer i hovedsak fra tilvirkningskontrakter med varierende størrelse og varighet. Byggherren, som både kan være offentlig eller privat, står for finansieringen. AF Gruppen leverer også en del timebaserte tjenester, jfr. note 5 - Inntekter. I tillegg leverer virksomhetsområdet Eiendom egenregiprosjekter knyttet til utvikling og oppføring av boliger for salg. Egenregiprosjekter er egenfinansierte.

Geografiske segment
Inndelingen i geografiske segment rapporteres ikke løpende til konsernledelsen. Geografisk segmenterte nøkkeltall påkrevd etter IFRS 8 er presentert i egen tabell og kompletterer informasjonen til analytikere og andre brukere av årsregnskapet.

Regnskapsprinsipper
Segmentinformasjonen er presentert i samsvar med konsernets regnskapsprinsipper etter IFRS, med unntak av IFRIC 15 (avtaler om bygging av fast eiendom). Prinsippavviket gjelder segmentene Bygg og Eiendom. Egenregiprosjekter i disse segmentene inntektsføres etter prinsippene i IAS 11. Inntektsføring i disse prosjektene er produktet av fysisk fullføringsgrad, salgsgrad og forventet dekningsbidrag. Dette innebærer for eksempel at et prosjekt som på rapporteringstidspunktet er 50 % ferdig produsert og 50 % solgt blir rapportert med et dekningsbidrag på 25 % av totalt forventet dekningsbidrag. I konsernregnskapet følges prisippene i IFRIC 15 med inntektsføring av egenregiprosjekter etter IAS 18. Etter IAS 18 blir hele inntekten med tilhørende kostnad innregnet på ett tidspunkt, normalt ved overlevering. Effekten av IFRIC 15 for konsernregnskapet er vist i egen tabell i segmentoppstillingen.

Vesentlige kunder
Det offentlige, representert ved blant annet Statens vegvesen, kommuner og Undervisningsbygg utgjør mer enn 10 % av samlede driftsinntekter i AF Gruppen. I 2014 ble det inntektsført MNOK 2 890 (MNOK 3 674) knyttet til kontrakter inngått med det offentlige.

Note 3 forts. // Segmentinformasjon

2014	Anlegg	Miljø	Bygg	Eiendom	Energi	Offshore	Øvrige	Elim.	IFRIC 15	Sum
Resultatregnskap										
Eksterne inntekter	3 160	692	5 169	21	141	840	39	-111	-15	9 935
Interne inntekter	12	17	3	-	-	10	40	-81	-	-
Sum inntekter	**3 172**	**709**	**5 172**	**21**	**141**	**850**	**78**	**-193**	**-15**	**9 935**
Driftsresultat før av- og nedskrivninger (EBITDA)	339	51	332	19	3	-4	17	-5	-1	752
Driftsresultat (EBIT)	286	41	315	19	3	-22	-2	-5	-1	635
Resultat før skatt (EBT)	**288**	**39**	**311**	**13**	**3**	**-45**	**21**	**-5**	**-1**	**625**
Nøkkeltall og balanse										
EBITDA %	10,7%	7,2%	6,4%	-	2,4%	-0,4%	-	-	-	7,6%
EBIT %	9,0%	5,8%	6,1%	-	2,1%	-2,6%	-	-	-	6,4%
EBT %	9,1%	5,5%	6,0%	-	2,1%	-5,3%	-	-	-	6,3%
Eiendeler pr. 31.12.	1 246	348	2 206	622	115	1 390	1 038	-1 531	-5	5 428
Investert kapital pr. 31.12.	163	159	853	591	68	881	532	-1 429	-5	1 814
Ordrereserve pr. 31.12.	2 913	175	4 138	-	85	1 918	-	166	35	9 429
Antall ansatte pr. 31.12.	1 038	226	988	14	57	354	120	-	-	2 797
Kontantstrøm										
Netto kontantstrøm fra driftsaktiviteter	-553	676	-19	19	-3	63	-96	-	-	86
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-14	-19	-112	6	1	-128	16	-	-	-250
Netto kontantstrøm før finansieringsaktiviteter	**-567**	**657**	**-132**	**25**	**-3**	**-65**	**-79**	**-**	**-**	**-164**

Geografisk fordeling av inntekter og eiendeler
Tabellene under viser inntekter og eiendeler fordelt på de land hvor konsernet har virksomhet. Det er i det alt vesentlige sammenfall mellom det geografiske området selskapene er lokalisert samt hvor kundene er lokalisert. Eksport av varer og tjenester fremkommer ikke av tabellen.

2014	Anlegg	Miljø	Bygg	Eiendom	Energi	Offshore	Øvrige	Elim	IFRIC 15	Sum
Geografisk fordeling av inntekter										
Norge	3 045	530	4 760	16	141	840	78	-192	-15	9 202
Sverige	128	180	408	5	-	-	-	-1	-	720
Andre	-	-	40	-	-	41	-	-	-	81
Eliminering	-	-	-36	-	-	-31	-	-	-	-68
Sum	**3 172**	**709**	**5 172**	**21**	**141**	**850**	**78**	**-193**	**-15**	**9 935**
Geografisk fordeling av anleggsmidler ekskl. finansielle instrumenter og utsatt skattefordel										
Norge	72	66	951	193	54	371	524	-359	-3	1 869
Sverige	14	27	122	25	-	-	-	-	-	189
Andre	-	-	1	-	-	1	-	-	-	1
Eliminering	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sum	**86**	**93**	**1 074**	**218**	**54**	**371**	**524**	**-359**	**-3**	**2 059**
Geografisk fordeling av eiendeler										
Norge	1 177	269	1 841	544	115	1 326	1 038	-1 511	-5	4 794
Sverige	69	79	351	77	-	-	-	-19	-	556
Andre	-	-	15	-	-	64	-	-	-	79
Eliminering	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sum	**1 246**	**348**	**2 206**	**622**	**115**	**1 390**	**1 038**	**-1 531**	**-5**	**5 428**

Note 3 forts. // Segmentinformasjon

2013	Anlegg	Miljø	Bygg	Eiendom	Energi	Offshore	Øvrige	Elim.	IFRIC 15	Sum
Resultatregnskap										
Eksterne inntekter	2 928	662	4 792	60	172	1 448	30	-54	89	10 127
Interne inntekter	22	22	2	-	1	32	37	-115	-	-
Sum inntekter	**2 950**	**684**	**4 793**	**60**	**173**	**1 480**	**66**	**-168**	**89**	**10 127**
Driftsresultat før av- og nedskrivninger (EBITDA)	309	49	183	32	12	81	12	-14	14	679
Driftsresultat (EBIT)	253	40	169	32	11	70	-6	-14	14	568
Resultat før skatt (EBT)	**265**	**38**	**160**	**30**	**12**	**71**	**7**	**-14**	**14**	**580**
Nøkkeltall og balanse										
EBITDA %	10,5%	7,1%	3,8%	-	6,8%	5,5%	-	-	-	6,7%
EBIT %	8,6%	5,8%	3,5%	-	6,5%	4,7%	-	-	-	5,6%
EBT %	9,0%	5,5%	3,3%	-	6,8%	4,8%	-	-	-	5,7%
Eiendeler pr. 31.12.	1 664	366	2 327	351	138	949	1 194	-1 748	-4	5 237
Investert kapital pr. 31.12.	95	139	1 208	344	94	371	482	-1 315	-4	1 414
Ordrereserve pr. 31.12.	4 604	215	4 760	-	59	1 265	-	54	19	10 976
Antall ansatte pr. 31.12.	881	241	994	12	55	410	115	-	-	2 708
Kontantstrøm										
Netto kontantstrøm fra driftsaktiviteter	888	30	3	49	14	31	-1	-	-	1 015
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-38	-24	-18	-9	1	-19	2	-	-	-107
Netto kontantstrøm før finansieringsaktiviteter	**850**	**5**	**-14**	**39**	**15**	**12**	**1**	**-**	**-**	**908**

Geografisk fordeling av inntekter og eiendeler
Tabellene under viser inntekter og eiendeler fordelt på de land hvor konsernet har virksomhet. Det er i det alt vesentlige sammenfall mellom det gografiske området selskapene er lokalisert samt hvor kundene er lokalisert. Eksport av varer og tjenester fremkommer ikke av tabellen.

2013	Anlegg	Miljø	Bygg	Eiendom	Energi	Offshore	Øvrige	Elim	IFRIC 15	Sum
Geografisk fordeling av inntekter										
Norge	2 797	570	4 487	60	173	1 476	66	-134	89	9 584
Sverige	154	114	304	-	-	-	-	-31	-	541
Andre	-	-	33	-	-	24	-	-	-	56
Eliminering	-1	-	-30	-	-	-20	-	-3	-	-54
Sum	**2 950**	**684**	**4 793**	**60**	**173**	**1 480**	**66**	**-168**	**89**	**10 127**
Geografisk fordeling av anleggsmidler ekskl. finansielle instrumenter og utsatt skattefordel										
Norge	69	70	942	218	54	371	524	-359	-3	1 886
Sverige	17	23	142	-	-	-	-	-	-	181
Andre	-	-	4	-	-	1	-	-	-	5
Eliminering	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sum	**86**	**93**	**1 088**	**218**	**54**	**371**	**524**	**-359**	**-3**	**2 072**
Geografisk fordeling av eiendeler										
Norge	1 572	274	1 831	351	138	940	1 194	-1 742	-4	4 553
Sverige	92	89	486	-	-	-	-	-6	-	661
Andre	-	3	10	-	-	9	-	-	-	22
Eliminering	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sum	**1 664**	**366**	**2 327**	**351**	**138**	**949**	**1 194**	**-1 748**	**-4**	**5 237**

Note 3 forts. // Segmentinformasjon

2012	Anlegg	Miljø	Bygg	Eiendom	Energi	Offshore	Øvrige	Elim.	IFRIC 15	Sum
Resultatregnskap										
Eksterne inntekter	2 613	620	5 322	30	162	1 116	22	-	-56	9 830
Interne inntekter	9	29	26	-	1	13	19	-97	-	-
Sum inntekter	**2 622**	**649**	**5 348**	**30**	**163**	**1 129**	**41**	**-97**	**-56**	**9 830**
Driftsresultat før av- og nedskrivninger (EBITDA)	138	81	74	38	16	89	14	-18	-2	430
Driftsresultat (EBIT)	83	72	60	38	15	76	-	-18	-2	325
Resultat før skatt (EBT)	**92**	**71**	**47**	**31**	**16**	**78**	**2**	**-18**	**-2**	**318**
Nøkkeltall og balanse										
EBITDA %	5,3%	12,5%	1,4%	-	9,9%	7,9%	-	-	-	4,4%
EBIT %	3,2%	11,1%	1,1%	-	9,3%	6,8%	-	-	-	3,3%
EBT %	3,5%	11,0%	0,9%	-	9,6%	6,9%	-	-	-	3,2%
Eiendeler pr. 31.12.	1 084	371	1 978	153	128	1 078	1 191	-1 045	-18	4 919
Investert kapital pr. 31.12.	54	88	408	118	65	476	683	-529	-19	1 343
Ordrereserve pr. 31.12.	2 232	231	4 368	-	106	2 028	-	-	108	9 074
Antall ansatte pr. 31.12.	757	202	1 070	11	59	464	107	-	-	2 670
Kontantstrøm										
Netto kontantstrøm fra driftsaktiviteter	3	80	51	-9	16	57	-4	-	-	194
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-45	-7	-25	10	-1	-17	-	-	-	-85
Netto kontantstrøm før finansieringsaktiviteter	**-42**	**73**	**26**	**1**	**15**	**40**	**-4**	**-**	**-**	**109**

Geografisk fordeling av inntekter og eiendeler

Tabellene under viser inntekter og eiendeler fordelt på de land hvor konsernet har virksomhet. Det er i det alt vesentlige sammenfall mellom det gografiske området selskapene er lokalisert samt hvor kundene er lokalisert. Eksport av varer og tjenester fremkommer ikke av tabellen.

2012	Anlegg	Miljø	Bygg	Eiendom	Energi	Offshore	Øvrige	Elim	IFRIC 15	Sum
Geografisk fordeling av inntekter										
Norge	2 471	571	4 952	30	163	1 129	41	-96	-56	9 205
Sverige	152	52	393	-	-	-	-	-1	-	596
Andre	-	48	16	-	-	10	-	-	-	74
Eliminering	-	-22	-13	-	-	-10	-	-	-	-45
Sum	**2 622**	**649**	**5 348**	**30**	**163**	**1 129**	**41**	**-97**	**-56**	**9 830**
Geografisk fordeling av anleggsmidler ekskl. finansielle instrumenter og utsatt skattefordel										
Norge	62	66	938	147	55	347	588	-374	-23	1 806
Sverige	13	3	94	-	-	-	-	-	-	110
Andre	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Eliminering	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sum	**75**	**69**	**1 032**	**147**	**55**	**347**	**588**	**-374**	**-23**	**1 917**
Geografisk fordeling av eiendeler										
Norge	992	347	1 669	153	128	1 075	1 191	-969	-18	4 568
Sverige	92	15	304	-	-	-	-	-	-	411
Andre	-	9	5	-	-	2	-	-	-	16
Eliminering	-	-	-	-	-	-	-	-76	-	-76
Sum	**1 084**	**371**	**1 978**	**153**	**128**	**1 078**	**1 191**	**-1 045**	**-18**	**4 919**

Note 4 // Kjøp og salg av virksomhet

VIRKSOMHETSSAMMENSLUTNING ETTER BALANSEDAGEN

LAB AS

Den 11. mars 2015 gjennomførte AF Gruppen avtalen om å kjøpe 70 % av aksjene i LAB AS. LAB vil inngå i virksomhetsområdet Bygg. LAB AS er morselskapet i et konsern hvor de viktigste selskapene er LAB Entreprenør AS, Åsane Byggmesterforretning AS, Fundamenteringer AS og LAB Eiendom AS. LAB Entreprenør AS er den største byggentreprenøren i Bergensområdet. Selskapet har hovedkontor i Bergen og utfører oppdrag på Vestlandet. Selskapet hadde en omsetning i 2014 på MNOK 1 217 og har 140 ansatte. Åsane Byggmesterforretning AS er den ledende byggmesterforretningen i Bergen med en omsetning i 2014 på MNOK 336 og 100 ansatte. Fundamentering AS utfører oppdrag i hele landet innen peling, spunting, boring og forankring. Selskapet har hovedkontor på Heimdal utenfor Trondheim og omsatte i 2014 for MNOK 242. Fundamentering AS har 70 ansatte. LAB Eiendom AS utvikler eiendommer med sentral beliggenhet i nærheten av innfartsårene til Bergen. Selskapet har pr. i dag eierandeler i fem boligprosjekter med potensial på anslagsvis 20 000 salgbare kvm bolig samt 33 000 kvm tomt regulert til næring.

Vederlaget på MNOK 735 består av en kontantdel, et aksjevederlag samt en betinget selgerkreditt. Aksjevederlaget består av 2 702 703 emitterte aksjer i AF Gruppen ASA til avtalt kurs NOK 74. Virkelig verdi av disse aksjene på transaksjonstidspunktet var MNOK 247. Betingelsen i selgerkreditten er knyttet til resultatgarantier for 2015-2017. Neddiskontert verdi av det betingede vederlaget er MNOK 128.

I det følgende presenteres en allokering av kjøpesum basert på åpningsbalansen for LAB AS pr. 11. mars 2015. Allokeringen av kjøpesum er utarbeidet ved bruk av oppkjøpsmetoden som regulert i IFRS 3. Kjøpesummen er allokert til virkelig verdi av eiendeler og forpliktelser i LAB AS. Allokeringen er ikke endelig.

Beløp i MNOK	**100 %**
Kontantvederlag	360
Emisjon	247
Betinget vederlag	128
- Likvide midler	-445
Netto vederlag	**290**
Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	99
Langsiktige rentebærende fordringer	58
Beholdninger og egenregiprosjekter	109
Kortsiktige ikke rentebærende fordringer	308
Minoritet	-75
Utsatt- og betalbar skatt	-127
Rentebærende lån	-84
Kortsiktig ikke-rentebærende gjeld	-610
Sum identifiserte eiendeler og forpliktelser	**-322**
Goodwill	**612**

Oppkjøpet ga en goodwill på MNOK 612 som er knyttet til markedsposisjon og organisasjonens evne til lønnsom forretningsdrift.

VIRKSOMHETSSAMMENSLUTNING I 2014

Miljøbase Vats AS

Den. 9. september 2014 inngikk AF Gruppen avtale om å overta de resterende 60 % av aksjene i Miljøbase Vats AS. Miljøbase Vats omfatter 97,7 mål tomt som er eid av Miljøbase Vats AS og to tomter på til sammen 196,5 mål som er leid av Vindafjord Kommune. Etter at transaksjonen ble gjennomført kjøpte Miljøbase Vats AS en av de leide tomtene på 40,0 mål. Leieavtalene med Vindafjord Kommune ble inngått i 2004 og har en løpetid på 30 år med opsjon på forlengelse i ytterligere 20 år. Miljøbase Vats AS leier ut alle eiendommene til AF Offshore Decom AS.

Miljøbase Vats var tidligere eid 40 % og ble innregnet som tilknyttet selskap etter egenkapitalmetoden. Kjøpet av Miljøbase Vats ga en gevinst på MNOK 22 som følge av at eiendeler og gjeld i Miljøbase Vats blir innregnet til virkelig verdi i balansen på oppkjøpstidspunktet. Miljøbase Vats inngår i virksomhetsområdet Offshore.

I det følgende presenteres en allokering av kjøpesum basert på åpningsbalansen for Miljøbase Vats AS pr. 31. august 2014. Allokeringen av kjøpesum er utarbeidet ved bruk av oppkjøpsmetoden som regulert i IFRS 3. Kjøpesummen er allokert til virkelig verdi av eiendeler og forpliktelser i Miljøbase Vats AS. Oppkjøpet er vurdert til å være kjøp av eiendel så det er ikke oppført utsatt skatt på merverdien.

Note 4 forts. // Kjøp og salg av virksomhet

Beløp i MNOK	100 %
Kontantvederlag (60 %)	136
- Likvide midler	-17
Netto kontantvederlag	**119**
Virkelig verdi av aksjer eid fra før (40 %)	91
Virkelig verdi aksjer ekskl. likvide midler	**210**
Varige driftsmidler [1]	580
Utsatt skattefordel	5
Langsiktige rentebærende lån	-328
Finansielle derivat	-25
Kortsiktige rentebærende lån	-16
Leverandørgjeld og kortsiktig ikke rentebærende gjeld	-6
Sum identifiserte eiendeler og forpliktelser	**210**

[1] Herav MNOK 98 i merverdi (100 %).

Pro forma 2014
Forutsatt at oppkjøpet var gjennomført pr. 1.1.14 ville AF Gruppen hatt følgende omsetning og resultat:

Beløp i MNOK	AF Gruppen	Miljøbase Vats AS [1]	Pro forma
Driftsinntekter	9 885	-	9 885
Resultat før skatt	625	-4	621

[1] Regnskapstallene i tabellen er driftsinntekter og resultat for Miljøbase Vats AS frem til oppkjøpstidspunktet. Disse er justert for intern omsetning og resultatandelen som var innregnet (40 %) som følge av at Miljøbase Vats AS var et tilknyttet selskap før oppkjøpet.

Fjerby AS
Den 15. september 2014 overtok AF Gruppen av Fjerby AS. Fjerby og det tilknyttede selskapet DS Entreprenør AS har virksomhet innen fjell- og snøsikring. Datterselskapet Microtrenching AS har virksomhet knyttet til saging av smale spor i asfalt og andre bærelag der det skal legges rør for fiberkabler. Fjerby AS ble kjøpt av det nystiftede selskapet Fjerby Holding AS som eies 90,1 %.

I det følgende presenteres en allokering av kjøpesum basert på åpningsbalansen for Fjerby pr. 30. september 2014. Allokeringen av kjøpesum er utarbeidet ved bruk av oppkjøpsmetoden som regulert i IFRS 3. Kjøpesummen er allokert til virkelig verdi av eiendeler og forpliktelser i Fjerby.

Beløp i MNOK	100 %
Kontantvederlag	20
- Likvide midler	-1
Netto kontantvederlag	**19**
Anleggsmidler	8
Omløpsmidler ekskl. likvide midler	19
Rentebærende lån	-8
Kortsiktig ikke-rentebærende gjeld	-10
Sum identifiserte eiendeler og forpliktelser	**8**
Goodwill	**11**

Oppkjøpet ga en goodwill på MNOK 11 som er knyttet til komplementær kompetanse. Fjerby inngår i virksomhetsområdet Bygg.

Note 4 forts. // Kjøp og salg av virksomhet

Pro forma 2014
Forutsatt at oppkjøpet var gjennomført pr. 1.1.14 ville AF Gruppen hatt følgende omsetning og resultat:

Beløp i MNOK	AF Gruppen	Fjerby [1]	Pro forma
Driftsinntekter	9 885	39	9 924
Resultat før skatt	625	3	628

[1] Regnskapstallene i tabellen er driftsinntekter og resultat for Fjerby frem til oppkjøpstidspunktet.

SALG AV VIRKSOMHET I 2014:
BA Gjenvinning AS
Den 23. juni 2014 ble 50 % av aksjene i det heleide datterselskapet BA Gjenvinning AS solgt. Salget medførte at BA Gjenvinning AS ble reklassifisert fra datterselskap til felles virksomhet (joint venture). BA Gjenvinning inngår i virksomhetsområdet Miljø og vil fremover regnskapsføres etter egenkapitalmetoden.

Beløp i MNOK	50 %
Kontantvederlag ved salg	14
Krav om skjevdelt utbytte	1
Sum vederlag ved salg	**15**
- Netto eiendeler og gjeld	-1
Direkte gevinst ved salg av virksomhet	**14**
Latent gevinst på resterende eierandel ved salg av virksomhet	14
Sum gevinst ved salg av virksomhet	**28**

VIRKSOMHETSSAMMENSLUTNING I 2013
Broddheimer Malmcrona AB
AF Gruppen overtok i juli 2013 100 % av aksjene i byggentreprenøren Broddheimer Malmcrona AB. Selskapet er basert i Gøteborg og driver i hovedsak med byggfornyelse og modernisering av våtrom. Selskapet omsatte i 2012 for om lag MNOK 60. Selskapets ledelse har fått sentrale posisjoner i den eksisterende byggsatsingen til AF Gruppen i Gøteborgsområdet.

Broddheimer Malmcrona AB inngår i virksomhetsområdet Bygg. Det er kostnadsført transaksjonskostnader på TNOK 167.

I det følgende presenteres en allokering av kjøpesum basert på åpningsbalansen for Broddheimer Malmcrona AB pr. 1. juli 2013. Allokeringen av kjøpesum er utarbeidet ved bruk av oppkjøpsmetoden som regulert i IFRS 3. Kjøpesummen er allokert til virkelig verdi av eiendeler og forpliktelser i Broddheimer Malmcrona AB.

Beløp i MNOK	Broddheimer Malmcrona AB
Kontantvederlag	20
Totalt kjøpsvederlag	**20**
- Likvide midler	-10
Netto kjøpsvederlag	**10**
Omløpsmidler ekskl. likvide midler	5
Leverandørgjeld og kortsiktig ikke rentebærende gjeld	-9
Sum identifiserte eiendeler og forpliktelser	**-4**
Goodwill	**14**

Den regnskapsførte goodwillen på MNOK 14 er knyttet til ledelseskapasitet og komplementær prosjektkompetanse. Det er ikke forventet at goodwillen skal være skattemessig fradragsberettiget på noe tidspunkt.

Etter oppkjøpstidspunktet hadde Broddheimer Malmcrona en omsetning på MNOK 5 og MNOK 1 i resultat før skatt. Virksomheten skal integreres i AF Bygg Göteborg AB. Det er derfor ikke inngått nye kontrakter i Broddheimer Malmcrona AB etter oppkjøpstidspunktet.

Note 4 forts. // Kjøp og salg av virksomhet

Pro forma 2013
Forutsatt at oppkjøpet var gjennomført pr. 1.1.13 ville AF Gruppen hatt følgende omsetning og resultat:

Beløp i MNOK	AF Gruppen	Broddheimer Malmcrona AB [1]	Pro forma
Driftsinntekter	10 090	26	10 116
Resultat før skatt	580	2	582

[1] Regnskapstallene i tabellen er driftsinntekter og resultat for Broddheimer Malmcrona AB frem til oppkjøpstidspunktet.

Härnösand Byggreturer AB
AF Gruppen overtok i juli 2013 100 % av aksjene i Härnösand Byggreturer AB. Härnösand Byggreturer AB er en ledende aktør innen det svenske rivemarkedet og utfører riving og miljøsanering av bygg. Selskapet har hovedsakelig aktivitet i Stockholmsregionen, men er operative i hele Sverige. Med en omsetning i 2012 på omlag MNOK 75 innebærer oppkjøpet en betydelig styrking av AF Gruppens satsing i det svenske rivemarkedet. Härnösand Byggreturer AB inngår i virksomhetsområdet Miljø. Det er kostnadsført transaksjonskostnader på TNOK 200. Transaksjonen ble gjennomført 2. juli.

I det følgende presenteres en allokering av kjøpesum basert på åpningsbalansen for Härnösand Byggreturer AB pr. 2. juli 2013. Allokeringen av kjøpesum er utarbeidet ved bruk av overtakelsesmetoden som regulert i IFRS 3. Kjøpesummen er allokert til virkelig verdi av eiendeler og forpliktelser i Härnösand Byggreturer AB.

Beløp i MNOK	Härnösand Byggreturer AB
Kontantvederlag	21
Totalt kjøpsvederlag	**21**
- Likvide midler	-3
Netto kjøpsvederlag	**18**
Varige driftsmidler	2
Omløpsmidler ekskl. likvide midler	17
Utsatt skatt	-1
Leverandørgjeld og kortsiktig ikke rentebærende gjeld	-12
Sum identifiserte eiendeler og forpliktelser	**5**
Goodwill	**12**

Den regnskapsførte goodwillen på MNOK 12 er knyttet til geografisk markedsposisjon, organisatorisk struktur og ledelseskapasitet. Det er ikke forventet at goodwillen skal være skattemessig fradragsberettiget på noe tidspunkt.

Etter oppkjøpstidspunktet hadde Härnösand Byggreturer omsetning på MNOK 46 og MNOK 1 i resultat før skatt.

Pro forma 2013
Forutsatt at oppkjøpet var gjennomført pr. 1.1.13 ville AF Gruppen hatt følgende omsetning og resultat før skatt for 2013:

Beløp i MNOK	AF Gruppen	Härnösand Byggreturer AB [1]	Pro forma
Driftsinntekter	10 090	34	10 123
Resultat før skatt	580	2	583

[1] Regnskapstallene i tabellen er driftsinntekter og resultat for Härnösand Byggreturer AB frem til oppkjøpstidspunktet.

Note 5 // Driftsinntekter og andre inntekter

Beløp i MNOK	2014	2013	2012
Inntekter fra tilvirkningskontrakter	9 626	9 732	9 400
Inntekter fra salg av tjenester	194	249	240
Inntekter fra egenregiprosjekter	5	48	19
Andre salgsinntekter	60	60	35
Sum driftsinntekter	**9 885**	**10 090**	**9 695**
Leieinntekter	19	21	16
Andre inntekter	31	17	119
Sum andre inntekter	**50**	**38**	**135**
Sum driftsinntekter og andre inntekter	**9 935**	**10 127**	**9 830**

Note 6 // Prosjekter under utførelse

Beløp i MNOK	Note	2014	2013	2012
Kontrakter under utførelse ved årsslutt				
Fakturert ikke opptjent inntekt				
Inntektsført på prosjekter under utførelse		19 363	12 186	13 441
Fakturert på prosjekter under utførelse		-21 005	-13 859	-14 448
Sum fakturert ikke opptjent inntekt		**-1 642**	**-1 673**	**-1 007**
Fordeling i balansen				
Forskuddsfakturert produksjon inkludert i kundefordringer	11	-1 260	-934	-423
Forskuddsfakturert produksjon inkl. i annen kortsiktig gjeld	17	-382	-740	-584
Sum fakturert ikke opptjent inntekt		**-1 642**	**-1 673**	**-1 007**
Opptjent ikke fakturert inntekt				
Inntektsført på prosjekter under utførelse		5 481	6 869	3 533
Fakturert på prosjekter under utførelse		-5 047	-6 429	-3 191
Sum opptjent ikke fakturert inntekt	**11**	**434**	**440**	**342**
Innestående[1]	**11**	**469**	**368**	**535**
Resultatført på prosjekter under utførelse:				
Akkumulerte inntekter		24 844	19 054	16 974
Akkumulert prosjektbidrag		1 840	1 131	1 053
Gjenværende produksjon på tapsprosjekter		109	298	331

[1] Som sikkerhet for AF Gruppens kontraktsforpliktelser i utførelsestiden, herunder ansvar for forsinket fullføring, tilbakeholdes opp til 10 % av kontraktssummen. Det tilbakeholdte beløpet kalles innestående og er regulert i kontraktsstandarder som NS 8405. Når kontraksarbeidene er overtatt av byggherre, reduseres sikkerheten.

Note 7 // Lønnskostnader

Beløp i MNOK	Note	2014	2013	2012
Lønn		-1 781	-1 711	-1 558
Arbeidsgiveravgift		-289	-250	-231
Pensjonskostnader	19	-71	-58	-48
Aksjeverdibasert avlønning (opsjonskostnad)		-16	-12	-5
Andre ytelser		-80	-102	-106
Sum lønnskostnader		**-2 238**	**-2 132**	**-1 948**
Gjennsomsnittlig antall årsverk				
Norge		2 570	2 474	2 393
Sverige		217	187	171
Tyskland		3	2	1
Litauen		59	40	14
Polen		1	0	13
UK		3	4	4
Kina		5	4	3
Totalt		**2 858**	**2 711**	**2 599**

Aksjesalg til ansatte
AF Gruppen har de senere år gitt alle ansatte tilbud om å kjøpe aksjer til 20 % rabatt. Rabatten beregnes som differansen mellom børskurs i tegningsperioden og kjøpskurs på kjøpstidspunktet. Bindingstiden for aksjene er ett år.

Antall aksjer/kurs	2014	2013	2012
Antall aksjer solgt fra egen beholdning	360 000	40 000	430 390
Antall aksjer tilført gjennom emisjon - uten rabatt	636 245	948 880	569 610
Markedskurs i tegningsperioden (beløp i hele kroner)	73,7	69,4	58,7
Salgskurs (beløp i hele kroner)	58,9	55,5	47,0
Regnskapsmessig effekt av aksjesalg til ansatte (beløp i NOK 1 000):			
Lønnskostnader (rabatt inkl. arbeidsgiveravgift)	-7 024	-1 925	-6 685

Opsjonsprogram
I mars 2014 ble det innløst 5 755 679 opsjoner knyttet til treårige opsjonsprogrammet for 2011-2014.

Generalforsamlingen i AF Gruppen vedtok 15. mai 2014 et nytt opsjonsprogram for samtlige ansatte. I alt vil det tilbys 4 500 000 opsjoner over tre år. Den 18. juni i 2014 ble 3 500 000 opsjoner ble tegnet av 1 383 ansatte. Opsjonene kan utøves i 2017 og utøvelseskursen er NOK 74,25. Antall utestående ikke-utøvde opsjoner i AF Gruppen ASA etter justering for ansatte som har sluttet er 3 437 357 pr. 31.12.2014. De ansatte betaler en opsjonspremie på NOK 1,00 pr. opsjon, og utøvelseskursen vil være gjennomsnittlig børskurs uken før tegningsperioden.

AF Gruppen har benyttet Mertons formel ved verdsettelse av opsjonene. I modellen er følgende forutsetninger lagt til grunn:

	2014	2013	2012
Forventet utbytte yield	4,5 %	9,7 %	9,4 %
Historisk volatilitet	16,0 %	20,4 %	24,8 %
Riskofri rente	2,6 %	2,4 %	2,0 %
Forventet levetid på opsjonen (år)	2,8	0,8	2,0
Aksjekurs (NOK)	74,3	56,9	51,9
Betaling for opsjonen (NOK)	1,0	1,0	1,0

Forventet volatilitet vil være lik historisk volatilitet da dette er et opsjonsprogram hvor tildeling foregår over tre år, og utøvelseskursen er fastsatt til gjennomsnittlig aksjekurs i tegningsperioden.

Note 7 forts. // Lønnskostnader

Regnskapsmessig effekt av opsjonsprogrammet:

Antall aksjer/kurs	Forventet 2015	2014	2013	2012
Lønnskostnader	-6	-9	-29	-11
Avsetning for arbeidsgiveravgift	2	2	22	6
Gjeld - innbetalt opsjonspremie	3	3	6	4

Forventet lønnskostnad i 2015 gjelder opsjoner tegnet i 2014 for perioden 2014-2017.

Note 8 // Andre driftskostnader

Beløp i MNOK	Note	2014	2013	2012
Andre driftskostnader				
Husleie		-97	-98	-106
Andre leiekostnader		-497	-614	-437
Forsikring		-29	-41	-26
Innleie av arbeidskraft		-102	-144	-200
Ytelser til revisor		-6	-6	-6
Øvrige honorar		-78	-110	-98
Tap på fordringer	11	-5	-8	-6
Deponi og fyllplassavgifter		-73	-72	-71
Markedsføring og reklame		-17	-23	-18
IT-kostnader		-36	-38	-34
Øvrige andre driftskostnader		-177	-247	-201
Sum andre driftskostnader		**-1 116**	**-1 400**	**-1 204**

Resultatført honorar til revisor

Beløp i TNOK	2014	2013	2012
Ytelser til EY (Ernst & Young)			
Lovpålagt revisjon	-3 227	-3 706	-3 072
Andre attestasjonstjenester	-114	-73	-30
Skatterådgivning	-132	-191	-89
Andre tjenester utenfor revisjonen	-555	-509	-101
Sum	**-4 028**	**-4 479**	**-3 292**
Ytelser til andre revisorer			
Lovpålagt revisjon	-1 137	-1 245	-1 559
Andre tjenester utenfor revisjonen	-1 060	-581	-693
Sum	**-2 197**	**-1 826**	**-2 252**
Sum ytelser til revisor	**-6 225**	**-6 305**	**-5 544**

Honorar til revisor er eksklusiv merverdiavgift.

Note 9 // Netto gevinster (tap)

Beløp i MNOK	2014	2013	2012
Sum gevinster (tap) ved salg av virksomhet [1)]	57	2	-
Sum gevinster (tap) ved salg av aksjer i eiendomsselskap [2)]	21	24	29
Sum virkelig verdiendringer finansielle derivat	18	5	17
Netto gevinster (tap) ved salg av varige driftsmidler	28	19	13
Netto valutagevinster/(-tap) knyttet til driften	2	-4	-
Sum netto gevinster (tap)	**125**	**47**	**59**

[1)] Gevinst ved salg av virksomhet i 2014 inkluderer gevinst på MNOK 22 ved tilbakekjøp av 60 % av aksjene i Miljøbase Vats AS som følge av eiendeler og gjeld skal balanseføres til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. Salget av 50 % av aksjene i BA Gjenvinning medførte tap av kontroll og innregning av felles virksomhet til virkelig verdi i balansen ga en gevinst på MNOK 28. Se note 4 - Kjøp og salg av virksomhet for ytterligere informasjon.

[2)] Gevinster (tap) ved salg av aksjer i eiendomsselskap inkluderer både salg av aksjer i tilknyttede selskaper og salg av aksjer i datterselskaper som driver eiendomsvirksomhet. I en tidlig utviklingsfase eies ofte en større andel av eiendomsselskapene enn når utbyggingen igangsettes. I produksjonsfasen er de fleste prosjektene organisert i tilknyttede selskaper, jfr. note 10 - Investeringer i tilknyttede selskaper og felles virksomhet. Gevinsten fra salg av aksjer i eiendomselskap på MNOK 21 i 2014 var i hovedsak knyttet til salget av Kilen Utbygging 2 AS.

Note 10 // Investeringer i felles virksomhet og tilknyttede selskaper

Beløp i MNOK	2014	2013
Balanseført verdi av investering 1.1.	272	193
Tilgang ved kjøp av andeler	186	52
Tilgang ved nedsalg av datterselskap	26	41
Avgang ved oppkjøp til datter	-62	-
Avgang	-	-15
Andel av årets resultat	10	40
Skatt ved utdeling fra kommanditselskaper	13	5
Egenkapitaltransaksjoner inkl. utbytte	-38	-47
Valutaomregningsdifferanser	-	2
Investering i tilknyttede selskaper 31.12.	**406**	**272**

Med unntak av BA Gjenvinning AS, benyttes i hovedsak de tilknyttede selskapene i forbindelse med utvikling av bolig- og næringseiendomprosjekter. I AF skjer dette om hovedregel sammen med medinvestorer. Dette gjøres for å tilføre komplementær kompetanse samt for å spre risiko. Samarbeidet skjer hovedsakelig gjennom etablering av tilknyttede selskap og felles virksomhet.

Se note 36 for ytterligere informasjon om konsernets investeringer i felles virksomhet og tilknyttede selskaper.

Note 11 // Kunde- og andre ikke rentebærende fordringer

Beløp i MNOK	Note	2014	2013
Kundefordringer		2 314	2 072
Opptjent ikke fakturert inntekt på prosjekter under utførelse	6	434	440
Fakturert ikke opptjent på prosjekter under utførelse	6	-1 260	-934
Innestående	6	469	368
Forskuddsbetalt skatt		4	5
Forskuddsbetalt mva. og andre offentlige avgifter		10	7
Forskuddsbetalte kostnader		32	25
Øvrige kortsiktige ikke rentebærende fordringer		127	110
Sum kunde- og andre ikke rentebærende fordringer	**24/25**	**2 129**	**2 093**

Brutto kundefordringer	2 317	2 079
Avsetning for tap	-3	-7
Balanseførte kundefordringer	**2 314**	**2 072**

Maksimal eksponering for kredittrisiko knyttet til kundefordringer på balansedagen fordelt etter alder:

Beløp i MNOK	2014	2013
Kundefordringer - aldersfordeling		
Forfalt 1-30 dager	202	181
Forfalt 31-60 dager	189	54
Forfalt 61-90 dager	56	30
Forfalt 91-120 dager	44	47
Mer enn 120 dager	523	537
Sum forfalte, ikke nedskrevne fordringer	**1 015**	**849**
Ikke forfalte fordringer	1 299	1 223
Balanseførte kundefordringer	**2 314**	**2 072**

Aldersfordeling 2014	Ikke forf.	1-30	31-60	61-90	91-120	>120	Sum
Kundefordringer brutto	1 299	202	189	56	44	526	2 317
Avsetning for tap	-	-	-	-	-	-3	-3
Balanseførte kundefordringer	**1 299**	**202**	**189**	**56**	**44**	**523**	**2 314**

En forholdsmessig stor andel av kundefordringene er forfalt med mer enn 120 dager. Dette har sammenheng med kompleksiteten i sluttoppgjøret til prosjektene. Ved sluttoppgjøret avregnes alle utførte mengder i entreprenørkontrakten mot kontraktens priser. I tillegg vil faktisk utført arbeid normalt omfatte poster som ikke er beskrevet i kontrakten og partene må komme til enighet om hvordan disse postene skal prises og hvordan mengdene skal beregnes. Dette arbeidet tar vanligvis flere måneder og for komplekse kontrakter kan det ta opp til ett år. Verdifall knyttet til manglende betalingsvilje eller betalingsevne forekommer sjelden. Verdiendringer av fordringsmassen er i all hovedsak knyttet til estimatendringer av prosjektinntekter og bokføres som korreksjon av prosjektinntektene.

Note 11 forts. // Kunde- og andre ikke rentebærende fordringer

Bevegelse i avsetning for tap på kundefordringer	Note	2014	2013
Avsetning for tap pr. 1.1.		-7	-13
Konstaterte tap i løpet av året		9	14
Reversering av fjorårets avsetning		-	-
Årets avsetning	8	-5	-8
Avsetning for tap pr. 31.12.		**-3**	**-7**

Avsetning for tap på kundefordringer dekker kun avsetning relatert til kundenes betalingsevne. Annen risiko knyttet til kundefordringene er hensyntatt ved vurdering av prosjektene.

Note 12 // Beholdninger

Beløp i MNOK	2014	2013
Reservedeler og prosjektbeholdninger	59	63
Råmaterialer	40	47
Ferdigvarer	25	21
Sum beholdninger	**124**	**132**

Note 13 // Egenregiprosjekter

Beløp i MNOK	2014	2013
Boligprosjekter under oppførelse	8	10
Ferdigstilte boligenheter for salg	58	61
Tomter for utbygging	42	26
Sum egenregiprosjekter	**108**	**97**
Hvorav aktiverte renter	-	2
Rentesats aktiverte renter	-	4 %

Utbyggingsprosjektene i AF Gruppen organiseres ofte gjennom å etablere felles utbyggingsselskaper med samarbeidspartnere. De fleste av disse selskapene regnskapsføres som tilknyttede selskaper eller felles virksomhet, jfr. note 10 og 36. Det som fremkommer i balansen som egenregiprosjekter og som spesifiseres i tabellen over er kun de prosjektene som utvikles i datterselskaper.

Tomter for utbygging representerer tomter og utbyggingsrettigheter som ennå ikke er besluttet utbygget. Sammen med tomter og utbyggingsrettigheter i tilknyttede selskaper kan disse utnyttes til å bygge 2 331 (2 357) boenheter og 147 786 m² (19 341) næringsareal. Av disse er AF sin andel 1 052 (1 082) boenheter og 71 322 m² (9 051) næringsareal.

Beløp i MNOK	2014	2013
Antall ferdigstilte boligenheter for salg i datterselskaper	18	21
Andel ferdigstilte boligenheter for salg i tilknyttede selskaper	2	1

Note 14 // Immaterielle eiendeler

Beløp i MNOK	Goodwill	Kunderelasjoner	Andre immaterielle eiendeler	Sum
Anskaffelseskost				
1.1.13	1 301	30	19	1 351
Ordinær tilgang	-	-	4	4
Tilgang ved kjøp av virksomhet	26	-	-	26
Omregningsdifferanse	10	-	-	10
31.12.13	**1 337**	**30**	**24**	**1 391**
Ordinær tilgang	-	-	2	2
Tilgang ved kjøp av virksomhet	11	-	-	11
Omregningsdifferanse	1	-	-	1
31.12.14	**1 350**	**30**	**25**	**1 405**
Av- og nedskrivninger				
1.1.13	-	-28	-13	-41
Årets avskrivninger	-	-2	-2	-4
Årets nedskrivninger	-	-	-	-
31.12.13	**-**	**-30**	**-14**	**-45**
Årets avskrivninger	-	-	-3	-3
Årets nedskrivninger	-	-	-	-
31.12.14	**-**	**-30**	**-17**	**-47**
Balanseført verdi				
Anskaffelseskost	1 337	30	24	1 391
Av- og nedskrivninger	-	-30	-14	-45
31.12.13	**1 337**	**-**	**9**	**1 347**
Anskaffelseskost	1 350	30	25	1 405
Av- og nedskrivninger	-	-30	-17	-47
31.12.14	**1 350**	**-**	**8**	**1 358**

Beløp i MNOK	Kunderelasjoner	Andre imm. rettigheter
Økonomisk levetid	5 år	4-22 år
Avskrivningsplan	Lineær	Lineær

Note 14 forts. // Immaterielle eiendeler

Allokering av goodwill til kontantgenererende enheter
Goodwill allokeres til de av konsernets kontantgenererende enheter som forventes å få synergier av virksomhetssammenslutningen. I hovedsak er goodwilll allokert til forretningsenheter. Allokeringen fremkommer av oversikten under:

Beløp i MNOK	2014	2013
AF Anlegg	11	11
Pålplintar i Sverige AB	3	3
Sum Anlegg	**14**	**14**
AF Decom AS	37	37
Härnösand Byggreturer AB	13	13
Sum Miljø	**50**	**50**
AF Bygg Göteborg AB	100	99
AF Bygg Østfold	47	47
AF Bygg Rogaland AS	20	20
Strøm Gundersen	833	822
Sum Bygg	**1 000**	**988**
AF Offshore Aeron AS	186	186
AF Offshore Systems AS	15	15
AF Offshore Mollier AS	31	31
Sum Offshore	**233**	**233**
AF Energi & Miljøteknikk AS	53	53
Sum Energi	**53**	**53**
Balanseført verdi 31.12.	**1 350**	**1 337**

Nedskrivningstester for goodwill
Konsernet gjennomfører årlig tester for å vurdere verdifall på goodwill og immaterielle eiendeler. I nedskrivningstesten blir bokført verdi målt mot gjenvinnbart beløp fra den kontantgenererende enheten eiendelen er allokert til. Gjenvinnbart beløp fra kontantgenererende enheter er fastsatt ved beregninger av bruksverdi. Bruksverdien er beregnet basert på en diskontering av forventede framtidige kontantstrømmer før skatt, diskontert med en relevant diskonteringsrente (WACC) før skatt som hensyntar løpetid og risiko. Det er benyttet ulik diskonteringsrente for norsk og svensk virksomhet som følge av forskjeller i risikofri rente og skatt.

De viktigste forutsetningene som er benyttet ved beregning av gjenvinnbare beløp:

Norge	2014	2013
Vekstrate [1)]	2,5 %	2,5 %
WACC før skatt	8,6 %	9,5 %
Sverige	**2014**	**2013**
Vekstrate [1)]	2,5 %	2,5 %
WACC før skatt	7,0 %	8,3 %

[1)] Vekstraten er nominell og forutsatt å være evigvarende.

Note 14 forts. // Immaterielle eiendeler

Forventede kontantstrømmer for 2015 er basert på budsjett for 2015 godkjent av ledelsen. Budsjettene og forretningsplanene bygger på forutsetninger om blant annet etterspørsel, materialkostnader, kostnader for arbeidskraft og den generelle konkurransesituasjonen i markedene AF Gruppen har virksomhet i. Forutsetningene som er gjort bygger på ledelsens erfaring samt eksterne kilder. For alle forretningsenheter er det lagt til grunn en forventning om 3,5 % lønnsvekst i 2015.

Sensitivitetsanalyse for nøkkelforutsetninger
Den beregnede verdien av den enkelte kontantstrømgenererende enhet overstiger balanseført verdi med relativt god margin ved utgangen av 2014. Selskapets ledelse er av den oppfatning at basert på nåværende kunnskap, vil ikke rimelige endringer i nøkkelforutsetninger som er grunnlag for beregning av gjenvinnbart beløp, medføre behov for nedskrivning.

a) Sensitivitetsanalyse for diskonteringsrente (WACC)
Tabellen under viser forholdet mellom estimert gjenvinnbart beløp og bokført verdi av eiendelene i nedskrivningstesten for AF Gruppens største goodwillposter. Bokført verdi av eiendelene i nedskrivningstesten er uttrykt som indeks 100. I tillegg vises det hvordan gjenvinnbart beløp endrer seg dersom diskonteringsrenten (WACC) endrer seg med henholdsvis 50, 100 og 300 basispunkter (dvs 0,5, 1 og 3 prosentpoeng). Alle andre forutsetninger er holdt konstant i beregningen.

Dersom indeksen for gjenvinnbart beløp er mindre enn 100, indikerer dette at gjenvinnbart beløp er lavere enn balanseført verdi av eiendelene i nedskrivningstesten, slik at nedskrivning av goodwill er nødvendig. Av tabellen fremgår det eksempelvis at ved en økning av WACC med 1 prosentpoeng, er det nedskrivningsbehov for goodwill allokert til Aeron.

	Indekserte verdier		Gjenv. bel. ved økning av WACC med:		
Selskap	Gjenvinnbart beløp	Bokf. verdi av eiendeler	50 bp	100 bp	300 bp
AF Bygg Göteborg	293	100	263	239	175
Strøm Gundersen	251	100	150	140	112
AF Decom	433	100	400	372	290
AF Energi og Miljøteknikk	508	100	469	436	340
Mollier	194	100	179	167	130
Aeron	113	100	104	97	76

b) Sensitivitetsanalyse for kontantstrømmer
Tabellen under viser forholdet mellom normaliserte kontantstrømmer forutsatt i beregningen av gjenvinnbart beløp og beregnet 'break even'-kontantstrøm i nedskrivningstesten for AF Gruppens største goodwillposter. Den kontantstrømmen som gir 'break even' i nedskrivningstesten, dvs den kontantstrømmen som gir gjenvinnbart beløp lik bokført verdi av eiendeler, er uttrykt som indeks 100. I tillegg vises det hvordan gjenvinnbart beløp endrer seg dersom kontanstrømmen redseres med henholdsvis 10 %, 30 % og 50 %.

Dersom indeksen for estimert kontantstrøm er mindre enn 100, indikerer dette at gjenvinnbart beløp er lavere enn balanseført verdi av eiendelene i nedskrivningstesten, slik at nedskrivning av goodwill er nødvendig. Av tabellen fremgår det eksempelvis at ved en reduksjon av estimert kontantstrøm med 30 %, er det nedskrivningsbehov for goodwill allokert til Aeron.

	Indekserte verdier		Gjenv. bel. ved økning av WACC med:		
Selskap	Estimert kontantstrøm	'Break even' kontantstrøm	10,0 %	30,0 %	50,0 %
AF Bygg Göteborg	294	100	264	206	147
Strøm Gundersen	242	100	218	169	121
AF Decom	432	100	389	303	216
AF Energi og Miljøteknikk	509	100	458	356	254
Mollier	195	100	176	137	98
Aeron	113	100	101	79	56

Note 15 // Varige driftsmidler

Beløp i MNOK	Bygninger og prod.anlegg	Maskiner og driftsløsøre	Sum
Anskaffelseskost			
1.1.13	63	673	736
Ordinær tilgang	36	113	149
Tilgang ved kjøp av virksomhet	-	3	3
Avgang	-3	-88	-91
Omregningsdifferanser	-	6	6
31.12.13	**97**	**706**	**803**
Ordinær tilgang	35	110	145
Tilgang ved kjøp av virksomhet	580	5	585
Avgang	-	-81	-81
Reklassifisering mellom gruppene	-20	20	-
Omregningsdifferanser	-	1	1
31.12.14	**693**	**761**	**1 454**
Av- og nedskrivninger			
1.1.13	-4	-349	-353
Årets avskrivning	-2	-104	-106
Årets nedskrivning	-	-	-
Akk. avskrivning årets avgang	-	58	58
Omregningsdifferanser	-	-4	-5
31.12.13	**-6**	**-399**	**-406**
Årets avskrivning	-5	-101	-105
Årets nedskrivning	-7	-2	-9
Akk. avskrivning årets avgang	-	59	59
Omregningsdifferanser	-	-	-1
31.12.14	**-19**	**-443**	**-461**
Balanseført verdi			
Anskaffelseskost	97	706	803
Av- og nedskrivninger	-6	-399	-406
31.12.13	**91**	**307**	**397**
Anskaffelseskost	693	761	1 454
Av- og nedskrivninger	-19	-443	-461
31.12.14	**674**	**318**	**992**

Note 15 fort. // Varige driftsmidler

Avskrivningssatser
Anleggsmidler avskrives over forventet økonomisk levetid. Produksjonsmaskiner avskrives normalt degressivt, mens øvrige driftsmidler avskrives ved bruk av lineær metode.

Følgende avskrivningssatser er benyttet:	
Maskiner og driftsløsøre	10-33 %
Bygninger og produksjonsanlegg	2-5 %
Tomter	0 %

Leasing	2014	2013	2012
Operasjonell leasing (årlig leie)	441	439	383
Finansiell leasing [1)]	38	10	19

[1)] Balanseførte leieavtaler knyttet til maskiner og driftsløsøre

Pant
Opplysninger om pantsatte varige driftsmidler er gitt i note 33 - Pant og garantier.

Note 16 // Avsetninger

Beløp i MNOK	Garantiarbeider	Betingede vederlag	Øvrige avsetninger	Sum avsetninger
Pr. 1.1.14	110	22	46	178
Reverserte tidligere avsetninger	-4	2	-9	-10
Avsatt i løpet av året	102	7	16	126
Benyttet i løpet av året	-100	-13	-14	-127
Pr. 31.12.14	**109**	**17**	**40**	**166**

Klassifisering i balansen	2014	2013
Langsiktig gjeld	13	29
Kortsiktig gjeld	153	149
Sum	**166**	**178**

Avsetninger for garantiarbeider representerer ledelsens beste estimat på garantiansvaret knyttet til ordinære bygg- og anleggsprosjekter og garantiansvar etter Bustadoppføringslova. Garantitiden er normalt 3-5 år.

Avsetning for betingede vederlag er knyttet til earn out og andre betingede vederlagselementer i forbindelse med kjøp av virksomhet.

Øvrige avsetninger inkluderer MNOK 2 i avsetning for forventet arbeidsgiveravgift knyttet til innløsning av opsjoner, samt MNOK 1 i avsetninger for underdekning i den gamle AFP-ordningen jfr. note 19 - Pensjoner.

Note 17 // Leverandørgjeld og ikke rentebærende gjeld

Beløp i MNOK	Note	2014	2013
Leverandørgjeld		876	884
Offentlig gjeld		241	232
Forskudd fra kunder	6	382	740
Påløpte feriepenger inklusiv arbeidsgiveravgift		215	202
Periodiseringer og annen kortsiktig gjeld		1 029	961
Sum leverandørgjeld og ikke rentebærende gjeld		**2 743**	**3 018**

Note 18 // Operasjonelle leieavtaler

Kostnad operasjonelle leieavtaler	2014	2013	2012
Husleie	-97	-98	-109
Leiekostnad Miljøbase Vats [1]	-34	-50	-49
Øvrige leiekostnader [2]	-463	-565	-385
Sum	**-594**	**-712**	**-543**

[1] Selskapet Miljøbase Vats AS ble kjøpt opp til heleid datterselskap 9.9.2014, og årets leiekostnad for Vats gjelder derfor perioden 1.1.-8.9.2014.
[2] Øvrige leiekostnader varierer i stor grad med aktiviteten knyttet til offshore-kampanjer.

Konsernet som leietaker
Konsernet har inngått flere operasjonelle leieavtaler. Disse omfatter primært uoppsigelige leieavtaler for lokaler, uoppsigelige leieavtaler for maskiner samt kortsiktige oppsigelige leieavtaler for maskiner og utstyr.

Uoppsigelige leieavtaler avtales i gjennomsnitt for 5-10 år for kontorer og 3-5 år for maskiner. Leieavtalene inneholder vanligvis en rett til forlengelse av leieperioden. For leie av kontorer har avtalene normalt en klausul om forlengelse av leieavtalene til markedsleie etter utgangen av minimums leieperiode.

Enkelte av eiendelene som leies inn under ikke oppsigelige operasjonelle leieavtaler blir fremleid. I tallene for uoppsigelige leiekontrakter er beløpene i noten vist brutto før fradrag for fremleieinntekter.

Leieavtalene inneholder ikke restriksjoner på konsernets utbyttepolitikk eller finansieringsmuligheter.

Note 18 forts. // Operasjonelle leieavtaler

Konsernet har følgende fremtidige minimumsforpliktelser knyttet til uoppsigelige operasjonelle leieavtaler pr. 31. desember:

Minimumsforpliktelser - operasjonelle leieavtaler	2014	2013	2012
Maskiner og biler			
Leie, forfall innen år 1	186	179	151
Leie, forfall år 1-5	337	417	344
Leie, forfall etter år 5	13	14	11
Sum	**536**	**609**	**506**
Kontorlokaler, anlegg og inventar			
Leie, forfall innen år 1	75	130	128
Leie, forfall år 1-5	273	478	484
Leie, forfall etter år 5	230	605	553
Sum	**579**	**1 213**	**1 165**
Sum operasjonelle leieforpliktelser	**1 115**	**1 822**	**1 671**
Forfallsstruktur			
Operasjonelle leieforpliktelser med forfall innen 1 år	261	308	279
Operasjonelle leieforpliktelser med forfall 1-5 år	610	895	828
Operasjonelle leieforpliktelser med forfall etter 5 år	244	619	564
Sum operasjonelle leieforpliktelser	**1 115**	**1 822**	**1 671**

De operasjonelle leieforpliktelsene inkluderte tidligere år leieforpliktelser knyttet til miljøbasen på Vats. I 2013 var forpliktelsen MNOK 570. Etter at Miljøbase Vats AS den 9.9.14 ble et datterselskap, er ikke dette lenger en forpliktelse for konsernet.

Beløp i MNOK	2014	2013	2012
Leieavtaler kontorlokaler:			
Leieavtale Helsfyr, Oslo [1]	458	501	434
Leieavtale Trondheimsveien, Oslo	24	38	36
Leieavtale Sarpsborgveien, Råde	11	11	14
Øvrige leieavtaler	2	3	4
Sum minimumsforpliktelse	**496**	**553**	**489**

[1] Dette er en ikke oppsigelig leieavtale for kontorlokaler på Helsfyr i Oslo. Avtalen løper frem til 2025.

Leieavtale Helsfyr:	
Kontorlokaler Helsfyr antall m^2	17 290
Leie pr. m^2 (NOK)	2 053
Årlig leie inkl. felleskostnader (MNOK)	50
Gjenværende leieperiode (år)	**5-10**

Konsernet som utleier
I konsernet er det i 2014 innregnet en inntekt på MNOK 19 (21) i resultatregnskapet for operasjonelle leieavtaler. Leieinntektene består for det meste av kortsiktig utleie av kontorer. Minimum fremleieinntekter er:

Beløp i MNOK	2014	2013	2012
Fremleie, forfall i løpet av år 1	14	13	11
Fremleie, forfall år 1-5	6	11	27
Fremleie, forfall etter år 5	-	-	-
Sum	**21**	**24**	**38**

Note 19 // Pensjoner

De norske selskapene i konsernet er pliktig til å ha tjenestepensjonsordning etter lov om obligatorisik tjenestepensjon. Konsernets pensjonsordninger tilfredsstiller lovens krav.

Innskuddspensjon
For konsernets ansatte i Norge er det etablert innskuddsbaserte pensjonsordninger for alle ansatte født i 1952 eller senere, eller som ble ansatt i 2003 eller senere. Fra 1.7.2008 har innskuddene vært 4 % av lønn >1G<6G og 8 % av lønn >6G<12G, hvorav den ansatte betaler 2 % av lønn og maksimalt halvparten av innskuddet. Innbetalinger til innskuddsbaserte ordninger blir resultatført i det året innskuddet gjelder for.

Ytelsespensjon
Konsernet har en kollektiv pensjonsordning for ansatte i Norge født i 1951 eller tidligere. Ordningen omfatter kun alderspensjon. Planen har som siktemål å gi ytelser på 60 % av lønnsnivå innenfor 12G på pensjoneringstidspunktet. Dette ytelsesnivået betinger 30 års opptjeningstid. Pensjonsalder er 67 år og det er 15 års utbetalingstid. Deler av pensjonsutbetalingene blir dekket av den norske Folketrygden og forventet utbetaling fra denne. Resten er finansiert gjennom fondsopplegg i forsikringsselskap. Ved utgangen av 2014 deltok 37 (43) aktive personer i ordningen og 97 (91) pensjonister.

AF Gruppen Norge AS samt to andre datterselskaper var medlem i den gamle AFP-ordningen. Selskapenes andel av underdekning, som oppstod ved avviklingen av ordningen i 2010, er estimert og avsatt for i regnskapet jf. note 16 - Avsetninger. Ved årets utgang har konsernet 23 (33) AFP-pensjonister. Årets kostnad forbundet med denne ordningen er inkludert i oppstillingen nedenfor.

Samtlige ansatte i Sverige er medlem i ytelsesbaserte flerforetaksordninger som regnskapsføres som innskuddsbasert ordning. Ordningene omfatter 200 (215) personer.

Årets pensjonskostnad er beregnet som følger:

Beløp i MNOK	2014	2013	2012
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	-2	-2	-2
Rentekostnad av påløpte pensjonsforpliktelser	-3	-2	-3
Forventet avkastning av pensjonsmidlene	3	1	4
Arbeidsgiveravgift	-	-	-1
Resultatførte aktuarmessige gevinster/tap	-	-	-2
Sum ytelsesbasert pensjon	**-2**	**-3**	**-4**
Innskuddsbasert pensjon Norge [1)]	-39	-35	-33
Tilskudd til pensjonsordninger utland[1)]	-9	-11	-5
Andre pensjonskostnader1)	-21	-10	-6
Årets pensjonskostnad	**-72**	**-58**	**-48**

[1)] Beløpene er eksklusiv arbeidsgiveravgift.

Årets pensjonskostnad er basert på økonomiske forutsetninger ved årets begynnelse, mens balansestatus er basert på økonomiske forutsetninger ved årets slutt.

Pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler
Konsernet har pr. 31.12 brutto pensjonsforpliktelser på MNOK 79 (82). Av disse er MNOK 78 (80) fondert og MNOK 1 (2) ufondert. Virkelig verdi av pensjonsmidler pr 31.12 er MNOK 85 (85). Balanseførte pensjonsmidler i konsernregnskapet utgjør MNOK 6 (5) og pensjonsforpliktelser MNOK 1 (2).

Aktuariell gevinst innregnet i pensjonsforpliktelsen er MNOK 2 (3) og aktuarielt tap i midlene MNOK 1 (-1). Estimatavvik ført mot egenkapitalen over OCI utgjør MNOK 1 (4). Faktisk avkastning på pensjonsmidlene var MNOK 2 (3) og forventet premieutbetaling neste år er MNOK 2 (3).

Forutsetninger for aktuarmessige beregninger	31.12.14	31.12.13
Diskonteringsrente	2,3 %	4,1 %
Avkastning på pensjonsmidler	3,2 %	4,1 %
Lønnsøkning	2,8 %	3,8 %
G-regulering	2,5 %	3,5 %
Pensjonsregulering	0,0 %	0,6 %
Turnover	10,0 %	10,0 %

De aktuarmessige beregningene tar eksplisitt hensyn til reaktivering av personer med nedsatt funksjonsevne. Beregningene benytter SSB sin dødelighetstabell K2013.

Note 19 forts. // Pensjoner

Fordeling av pensjonsmidlene på investeringskategorier	31.12.14	31.12.13
Aksjer	9,9 %	11,0 %
Eiendom	15,0 %	15,6 %
Anleggsobligasjoner	35,6 %	40,5 %
Omløpsobligasjoner	37,4 %	30,6 %
Annet	2,1 %	2,3 %
Sum	**100,0 %**	**100,0 %**

Note 20 // Finansinntekter og finanskostnader

Beløp i MNOK	2014	2013	2012
Finansinntekter			
Renteinntekter likvide midler	1	3	8
Andre renteinntekter	26	17	2
Andre finansinntekter	-	1	1
Sum finansinntekter	**27**	**21**	**10**
Finanskostnader			
Rentekostnader lån og trekkfasiliteter	-9	-6	-8
Andre rentekostnader	-10	-2	-5
Andre finanskostnader	-1	-1	-2
Sum finanskostnader	**-20**	**-9**	**-14**
Finansielle gevinster (tap) og verdiendringer			
Netto valutagevinst (tap) knyttet til finansiering	-5	-	-2
Virkelig verdiendring rentebytteavtaler	-13	-	-
Verdiendringer finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet	-	-	-1
Sum finansielle gevinster (tap) og verdiendringer	**-17**	-	**-3**
Netto finansposter	**-10**	**12**	**-7**

Note 21 // Netto rentebærende gjeld (fordringer)

Netto rentebærende gjeld (fordringer)

Beløp i MNOK	Note	2014	2013
Rentebærende fordringer - langsiktige		-77	-59
Rentebærende fordringer - kortsiktige		-52	-77
Likvide midler		-91	-695
- Rentebærende lån og kreditter - langsiktige		63	29
- Rentebærende lån og kreditter - kortsiktige		252	50
Netto rentebærende gjeld (fordringer)	**24/25**	**95**	**-751**

Note 21 // Netto rentebærende gjeld (fordringer)

Likvide midler

Beløp i MNOK	Note	2014	2013
Kontanter og bankinnskudd		91	394
Kortsiktige plasseringer i pengemarkedsfond		-	301
Likvide midler	**24/25**	**91**	**695**
Herav bundne midler		12	8

Bundne midler består hovedsakelig av innskudd knyttet til oppgjør av skattetrekksmidler.

Rentebærende lån og kreditter

Beløp i MNOK	Note	Effektiv rentesats	2014	2013
Kassekreditt tilknyttet konsernkontosystem	25	1,9 %	193	-
Kassekreditt utenfor konsernkontosystemet	25	5,9 %	4	9
Pantelån	25	3,5 %	42	49
Finansielle leieforpliktelser	25	3,0 %	38	7
Andre lån	25	4,2 %	38	15
Sum rentebærende lån og kreditter			**315**	**79**

Klassifisering i balansen:		
Kortsiktig gjeld	252	50
Langsiktig gjeld	63	29
Sum rentebærende lån og kreditter	**315**	**79**
Forfallsstruktur:		
Gjeld som forfaller til betaling innen 1 år	252	50
Gjeld som forfaller til betaling mellom 1 og 5 år	52	25
Gjeld som forfaller til betaling etter 5 år	11	4
Sum	**315**	**79**

Trekkrettigheter
Konsernet hadde ved årsskiftet 2014 ubenyttede kassekreditter tilknyttet to konsernkontosystem på MNOK 683 (680). I tillegg har konsernet en kommitert ubenyttet låneramme på MNOK 600. Totalt har konsernet ubenyttede kredittrammer for banklån inklusive kassekreditt ved årsskiftet 2014 på MNOK 1 283 (1 280).

Note 22 // Resultat og utbytte pr. aksje

Resultat pr. aksje

Beløp i MNOK	2014	2013	2012
Årets resultat tilordnet aksjonærene i morselskapet	442	429	195
Antall aksjer:			
Tidsveiet gjennomsnittlig antall eksternt eide aksjer[1)]	86 623 279	81 549 702	80 832 037
Utvanningseffekt av aksjeverdibasert avlønning [2)]	210 443	2 364 919	813 333
Tidsveiet gjennomsnittlig antall eksternt eide aksjer etter utvanning	86 833 722	83 914 621	81 645 370
Resultat pr. aksje (beløp i hele kroner)	**5,11**	**5,26**	**2,41**
Utvannet resultat pr. aksje (beløp i hele kroner)	**5,09**	**5,11**	**2,38**

[1)] Tidsveiet gjennomsnitt av antall utstedte aksjer fratrukket egne aksjer.
[2)] AF Gruppens ordning for aksjeverdibasert avlønning (opsjoner), jf. note 7 - Lønnskostnader, medfører at eksternt eide aksjer kan bli utvannet som følge av innløsning av opsjoner. For å hensynta den fremtidige økningen i eksternt eide aksjer, beregnes det, i tillegg til resultat pr. aksje, utvannet resultat pr. aksje. Utvanningseffekten beregnes ved å multiplisere antall opsjoner med differansen mellom AF-aksjens markedskurs på balansedagen og gjennomsnittlig innløsningskurs.

Utbytte pr. aksje
For regnskapsåret 2014 foreslår styret et utbytte på NOK 5,00 pr. aksje (6,00). Utbyttet forventes å bli utbetalt til aksjonærene den 26. mai. Utbyttet må godkjennes av generalforsamlingen og er ikke avsatt som gjeld i balansen. Det foreslåtte utbyttet vil bli utbetalt til alle aksjonærer registrert i VPS den 13. mai. Det vil ikke bli betalt utbytte på selskapets egne aksjer. Totalt estimert utbytte for regnskapsåret 2014 er MNOK 412.

Beløp i MNOK	2014	2013
Totalt antall aksjer pr. 31.12.	88 724 904	82 332 980
Emisjon av nye aksjer 28.03.14	-	5 755 679
Emisjon av aksjer 17.03.15 [3)]	2 702 703	-
Antall utbytteberettigede aksjer	**91 427 607**	**88 088 659**
Utbytte pr. aksje	5,00	6,00
Totalt estimert utbytte	**457 138 035**	**528 531 954**

AF Gruppen hadde 50 000 egne aksjer ved årsskiftet 2014. Egne aksjer er ikke utbytteberettigede. Det forventes at AF Gruppen ikke har egne aksjer på tidspunktet for tildeling av utbytte.

[3)] I forbindelse med kjøpet av LAB AS bestod deler av vederlaget i aksjer. Se note 4 - Kjøp og salg av virksomhet for ytterligere informasjon om oppkjøpet.

Note 23 // Finansiell risikostyring

23.1. Finansielle risikofaktorer
Konsernet blir, gjennom sine aktiviteter, eksponert for ulike typer finansiell risiko; kredittrisiko, markedsrisiko og likviditetsrisiko. Det overordnede målet for risikostyringen i konsernet er å minimere risko AF Gruppen ikke kan påvirke. Et eksempel på dette er uforutsigbare endringer i kapitalmarkedene.

Styret har et overordnet ansvar for etablering av og tilsyn med konsernets rammeverk for risikostyring. Det er etablert prinsipper for risikostyring for å identifisere og analysere den risiko konsernet er eksponert for, fastsette rammer for akseptabelt risikonivå og tilhørende kontroller, samt overvåke risiko og overholdelse av rammer. Prinsipper og systemer for risikostyring gjennomgås regelmessig for å gjenspeile endring i aktiviteter og markedsbetingelser. Gjennom opplæring, standarder og prosedyrer for styring av risiko, er målet å utvikle et disiplinert og konstruktivt kontrollmiljø hvor alle ansatte forstår sine roller og sitt ansvar.

a) Kredittrisiko
Kredittrisiko behandles på konsernnivå. Ledelsen har fastsatt retningslinjer for kredittgiving og eksponeringen for kredittrisiko følges opp løpende. Kredittrisiko er risiko for finansielle tap om en kunde eller motpart til et finansielt instrument ikke klarer å oppfylle sine kontraktsmessige forpliktelser. Kredittrisiko oppstår vanligvigvis som følge av konsernets fordringer på kunder. Det er også kredittrisiko knyttet til likvide midler og finansielle derivater.

Kundefordringer og andre fordringer
Konsernets eksponering for kredittrisiko knyttet til kundefordringer og andre kortsiktige fordringer påvirkes hovedsakelig av individuelle forhold knyttet til hver enkelt kunde. Andre forhold, som kundebasens demografi, geografiske forhold og lignende har liten innvirkning på kredittrisikoen.

Kundefordringer og andre fordringer i balansen er presentert netto etter avsetninger for påregnelige tap. Avsetning for tap gjøres når objektive bevis foreligger på at en kredittrisiko forventes å resultere i et tap. Dersom en kredittrisiko er identifisert på kontraktstidspunktet, vil selskapet kreve bankgaranti som sikkerhet for betaling i henhold til kontrakt.

Konsernets største kunder er Statens vegvesen, kommuner og oljeselskaper på norsk og britisk sokkel. Disse kundene er enten statlige eller har en høy internasjonal kredittranking og ledelsen mener kredittrisikoen for disse kundene er minimal. I henhold til norsk standard for bygge- og anleggskontrakter skal kunden stille sikkerhet for oppfyllelse av sine kontraktsforpliktelser med 10 % - 17,5 % av kontraktssummen. Entreprenøren er ikke pliktig til å starte utførelsen av en kontrakt før sikkerhetsstillelse fra kunden er mottatt.

Konsernets øvrige kredittrisiko er spredt på mange kontraktspartnere og boligkjøpere. Boligkjøpere betaler alltid forskudd ved inngåelse av kjøpekontrakt med minimum 10 % av kjøpesummen. Selskapet har salgspant i solgte boligenheter. Kredittrisikoen er spredt på mange boligkjøpere og vurderes som lav.

Maksimal eksponering for kredittrisiko knyttet til kundefordringer på balansedagen fordelt etter alder se note 11 - Kundefordringer og andre ikke rentebærende fordringer:

En forholdsmessig stor andel av kundefordringene er forfalt med mer enn 120 dager. Dette henger sammen med kompleksiteten i sluttoppgjøret i prosjektene. Ved sluttoppgjøret avregnes alle utførte mengder i entreprenørkontrakten mot kontraktens priser. I tillegg vil faktisk utført arbeid normalt omfatte poster som ikke er beskrevet i kontrakten og partene må komme til enighet om hvordan disse postene skal prises og hvordan mengdene skal beregnes. Dette arbeidet tar vanligvis flere måneder og for komplekse kontrakter kan dette ta opp til ett år. Verdifall knyttet til manglende betalingsvilje eller betalingsevne forekommer sjelden. Verdiendringer av fordringsmassen er i all hovedsak knyttet til estimatendringer av prosjektinntekter og bokføres som korreksjon av prosjektinntektene.

Likvide midler
Likvide midler omfatter bankinnskudd og investeringer i pengemarkedsfond. Kredittrisikoen knyttet til bankinnskudd er begrenset da motparten er banker med høy kredittranking som er vurdert og publisert av internasjonale kredittvurderingsinstitutter som Moodys og Standard & Poors. De strenge kravene til kredittverdighet innebærer at det forventes at motpartene vil oppfylle sine forpliktelser. Plasseringer i pengemarkedsfond er kun tillatt i likvide verdipapirer og bare med motparter som har høy kredittverdighet.

Finansielle derivater
Kredittrisikoen knyttet til transaksjoner med finansielle derivater vurderes som liten fordi motpartene er banker med høy kredittrating.

Kreditteksponering for finansielle eiendeler
Tabellen under viser maksimal kreditteksponering for finansielle eiendeler. Maksimal kreditteksponering tilsvarer balanseført verdi.

Beløp i MNOK	Note	2014	2013
Langsiktige rentebærende fordringer	21	77	59
Langsiktige andre fordringer		1	7
Kortsiktige kunde- og ikke rentebærende finansielle fordringer	11	2 084	2 056
Kortsiktige rentebærende fordringer	21	52	77
Likvide midler	21	91	695
Maksimal kreditteksponering		**2 305**	**2 893**

Note 23 forts. // Finansiell risikostyring

b) Markedsrisiko
i) Renterisiko
Konsernet er eksponert for renterisiko for byggvirksomheten og spesielt boligbygging i egenregi, der det generelle rentenivået vil ha innvirkning på omsetteligheten av ferdige boliger og dermed konsernets kapitalbinding. Konsernet søker å minimere denne risikoen gjennom krav om forhåndssalg av boligenheter og forskudd fra boligkjøpere. Se nærmere beskrivelse i note 13 - Egenregiprosjekter. AF Gruppens finansiering er basert på flytende rente og konsernet er derfor utsatt for renterisiko. Konsernet har ingen fastrenteavtaler og benytter ikke derivater for å sikre den effektive renteeksponeringen. Se nærmere beskrivelse i note 21 - Netto rentebærende gjeld (fordringer).

Sensitivitet for renteendringer
Konsernet er utsatt for renterisiko på finansielle eiendeler og forpliktelser med variabel rente. Tabellen viser effekten på resultat etter skatt ved en endring i renten med 100 basispunkter. Analysen forutsetter at øvrige variabler holdes konstante.

Beløp i MNOK	2014	2013
Finansielle eiendeler med variabel rente	220	831
Finansielle forpliktelser med variabel rente	-315	-79
Netto finansielle fordringer (gjeld)	**-95**	**751**
Effekt på resultat etter skatt og egenkapital ved økning av rentene med 100 basispunkter	2	3
Effekt på resultat etter skatt og egenkapital ved reduksjon av rentene med 100 basispunkter	-2	-3

ii) Valutarisiko
AF Gruppen har virksomhet i flere land og er eksponert for valutarisiko i flere valutaer, spesielt SEK, EUR og USD. Konsernet har 93 % (95 %) av sine regnskapsførte inntekter i virksomhet med funksjonell valuta i NOK, 7 % (5 %) i SEK og 0 % (0 %) i øvrige valutaer.

Valutarisiko oppstår fra framtidige handelstransaksjoner, ved omregning til NOK av balanseførte eiendeler og forpliktelser og nettoinvesteringer i utenlandsk virksomhet. Netto valutagevinster (-tap) i 2014 var MNOK -3 (-3). Totale omregningsdifferanser i 2014 var MNOK 4 (19).

Konsernets har lav valutarisiko knyttet til inntekt fra virksomhetsområdene Anlegg, Miljø, Bygg, Eiendom og Energi da inntekter hovedsakelig er i funksjonell valuta. Virksomhetsområdet Offshore har deler av sin omsetning i EUR og USD. Disse sikres i noen tilfeller naturlig ved at kostnadene er i samme valuta som inntektene eller de sikres ved bruk av terminkontrakter for valuta.

Selskapene i AF Gruppen gjør hovedparten av innkjøpene i sin respektive funksjonelle valuta. Konsernet har risiko knyttet til innkjøp i utenlandsk valuta, enten direkte ved innkjøp fra utenlandske leverandører eller indirekte fra norske leverandører som importerer varer fra utlandet. Konsernet sikrer seg ved at alle større innkjøpsavtaler er i NOK. Vesentlige enkeltinnkjøp i utenlandsk valuta som ikke omfattes av innkjøpsavtaler i NOK terminsikres.

Sensitivitet ved omregning av fordringer og gjeld i utenlandsk valuta til NOK
AF Gruppen har innskudd og forpliktelser i Euro, GBP, USD og SEK. Netto bankinnskudd og fordringer i utenlandsk valuta som ikke er funksjonell valuta, er utsatt for valutarisiko og resulterer i valutagevinster (-tap) ved valutakursendringer. Tabellen viser effekten på resultat etter skatt ved en endring av samtlige valutakurser med 10 %. Analysen forutsetter at øvrige variabler holdes konstante.

Beløp i MNOK	2014	2013
Effekt på resultat etter skatt og egenkapital ved en styrking av NOK med 10 % mot samtlige valutaer	-1	-2
Effekt på resultat etter skatt og egenkapital ved en svekkelse av NOK med 10 % mot samtlige valutaer	1	2

Sensitivitet ved omregning av resultat og balanse i utenlandsk valuta til NOK
Resultat etter skatt for utenlandske selskaper omregnes til NOK etter gjennomsnittlig månedskurs i perioden for opptjening og balanseposter omregnes til balansedagens kurs. Tabellen viser hvordan resultat etter skatt og egenkapital påvirkes ved en endring i samtlige valutakurser med 10 %. Analysen forutsetter at øvrige variabler holdes konstant.

Beløp i MNOK	2014	2013
Effekt på resultat etter skatt		
Effekt på resultat etter skatt ved en styrking av NOK med 10 % mot samtlige valutaer	-2	1
Effekt på resultat etter skatt ved en svekkelse av NOK med 10 % mot samtlige valutaer	2	-1
Effekt på egenkapital		
Effekt på egenkapital ved en styrking av NOK med 10 % mot samtlige valutaer	-16	-21
Effekt på egenkapital ved en svekkelse av NOK med 10 % mot samtlige valutaer	16	21

Note 23 forts. // Finansiell risikostyring

iii) Annen prisrisiko
Rivevirksomheten i Offshore er utsatt for prisrisiko ved salg av skrapstål som gjennvinnes fra stålkonstruksjoner i Nordsjøen. AF Gruppens policy er å sikre skrapstålsprisen i NOK for ca 75 % av kommende års forventede salg av skrapstål.

c) Likviditetsrisiko
Likviditetsrisiko er risikoen for at AF Gruppen ikke vil være i stand til å betjene sine finansielle forpliktelser etterhvert som de forfaller. Konsernets strategi for å håndtere likviditetsrisiko er å ha tilstrekkelig med likvider til enhver tid for å kunne innfri sine finansielle forpliktelser ved forfall, uten å risikere uakseptable tap eller på bekostning av konsernets omdømme. De fleste selskapene i AF Gruppen er tilknyttet et konsernkontosystem. Overskuddslikviditet på konsernkontoen, utover den del som utgjør nødvendig arbeidskapital, forvaltes av konsernets finansfunksjon. Deler av overskuddslikviditeten er plassert i pengemarkedsfond. Ledelsen følger opp likviditetsbeholdninger ukentlig, og månedlig har konsernledelsen en gjennomgang av likviditet i prosjektene. Se note 21 - Netto rentebærende fordringer (gjeld) for informasjon om likviditet og tilgjengelige trekkrammer. Se note 22 - Kapitalstyring for informasjon om mål for kapitalstyring og gjeldsgrad i konsernet.

Forfallsstruktur finansielle forpliktelser
Følgende tabell viser en oversikt over forfallsstrukturen for konsernets finansielle forpliktelser, basert på kontraktuelle betalinger, inklusive estimerte renter. Finansielle derivat som er klassifisert som forpliktelser inngår i forfallsanalysen. Ved tilfeller der motparten kan kreve tidligere innløsning, er beløpet gjengitt i den tidligste perioden betalingen kan kreves fra motpart. Dersom forpliktelser kan kreves innløst på forespørsel, er disse inkludert i kolonnen under 6 måneder.

Beløp i MNOK		Forfallsstruktur kontraktsmessige kontantstrømmer					
31.12.14	Balanseført verdi	Fremtidig betaling	Under 6 mnd	6-12 mnd	1-2 år	2-5 år	Mer enn 5 år
Ikke derivative finansielle forpliktelser							
Kassekreditt tilknyttet konsernkontosystem	193	198	-	198	-	-	-
Kassekreditt utenfor konsernkontosystemet	4	5	-	4	-	-	-
Pantelån	42	44	33	1	2	4	4
Finansielle leieforpliktelser	37	41	3	3	10	15	10
Andre lån	38	41	14	-	-	27	-
Leverandørgjeld og annen finansiell gjeld [1]	1 904	1 904	1 904	-	-	-	-
Finansielle derivater							
Renteswapper	38	38	3	3	5	16	11
Terminkontrakter for valuta	96	96	15	27	30	3	0
Sum	**2 352**	**2 367**	**1 972**	**236**	**47**	**66**	**25**

Beløp i MNOK		Forfallsstruktur kontraktsmessige kontantstrømmer					
31.12.13	Balanseført verdi	Fremtidig betaling	Under 6 mnd	6-12 mnd	1-2 år	2-5 år	Mer enn 5 år
Ikke derivative finansielle forpliktelser							
Kassekreditt utenfor konsernkontosystemet	9	9	9	-	-	-	-
Pantelån	49	49	23	1	19	4	5
Finansielle leieforpliktelser	7	7	1	1	1	3	-
Andre lån	15	15	14	1	-	-	-
Leverandørgjeld og annen finansiell gjeld [1]	1 845	1 845	1 845	-	-	-	-
Finansielle derivater							
Terminkontrakter for valuta	2	2	2	-	-	-	-
Sum	**1 926**	**1 926**	**1 894**	**3**	**20**	**7**	**5**

[1] Leverandørgjeld og annen finansiell gjeld består av ordinær leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld. Som finansiell gjeld regnes ikke forskudd fra kunder og lovpålagte forpliktelser som skyldig merverdiavgift, pensjon og andre personalrelaterte kostnader.

Note 23 forts. // Finansiell risikostyring

23. 2. Kapitalstyring
Formålet for konsernets kapitalstyring er å sikre forutsigbare finansielle rammebetingelser for driften og gi aksjonærene en avkastning som er bedre enn sammenlignbare selskaper.

Konsernet forvalter sin kapitalstruktur og gjør nødvendige endringer basert på en løpende vurdering av de økonomiske forhold virksomheten drives under og de utsikter man ser på kort og mellomlang sikt.

Konsernet følger opp sin kapitalstruktur ved å se egenkapitalandel og på finansielle nøkkeltall. AF Gruppens mål er å ha en egenkapitalandel på minimum 20 % og en netto rentebærende gjeld < 2*EBITDA. Det har ikke vært endringer i retningslinjene for konsernets kapitalstyring i 2014.

AF Gruppens policy for utbytte er at utbyttet skal utgjøre 50 % eller mer av årets resultat. Dersom konsernets finansielle posisjon og kapitalstruktur tilsier det kan utbyttet økes. Styret vil i sitt forslag til utbytte også ta hensyn til fremtidige finansielle og strategiske disposisjoner.

23. 3. Vurdering av virkelig verdi
AF Gruppen måler alle finansielle derivater og finansielle investeringer til virkelig verdi. AF Gruppen har derivater knyttet til råvarer og valuta. Råvarederivatene inngås for å ha forutsigbarhet for salgsverdien av skapstål. Valutaderivatene inngås enten for å ha forutsigbarhet for inntekter eller varekostnader i utenlandsk valuta. Virkelig verdiendringen på finansielle derivater innregnes i netto gevinster jf. note 9 - Netto gevinster (tap).

Virkelig verdi hierarki
Tabellen under viser finansielle instrumenter til virkelig verdi i henhold til verdsettelseshierarkiet i IFRS 7. De ulike nivåene er definert som følger:

Nivå 1 - Notert pris i et aktivt marked for en identisk eiendel eller forpliktelse.
Nivå 2 - Verdsettelse utledet direkte eller indirekte fra notert pris i nivå 1.
Nivå 3 - Verdsettelse basert på faktorer som ikke er hentet fra observerbare markeder.

Eiendeler og forpliktelser målt til virkelig verdi etter verdsettelseshierarkiet:

Beløp i MNOK 2014	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
Eiendeler - Finansielle derivater	-	17	-	17
Forpliktelser - Finansielle derivater	-	-134	-	-134
Sum	**-**	**-117**	**-**	**-117**

Beløp i MNOK 2013	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
Eiendeler - Finansielle derivater	-	11	-	11
Forpliktelser - Finansielle derivater	-	-2	-	-2
Sum	**-**	**10**	**-**	**10**

Virkelig verdi av rentebytteavtaler er er beregnet som nåverdien av estimert fremtidig kontanstrøm basert på observerbar avkastningskurve.

Virkelig verdi av forwardkontrakter i fremmed valuta er bestemt ved forskjellen mellom avtalt terminkurs og terminkursen for valutaen på balansedagen mutiplisert med kontraktens volum i fremmed valuta. er er beregnet som nåverdien av estimert fremtidig kontanstrøm basert på observerbar avkastningskurve.

Note 24 // Derivater

Beløp i MNOK	2014 Eiendeler	2014 Forpliktelser	2013 Eiendeler	2013 Forpliktelser
Anleggsmidler				
Valutaterminkontrakter - kontantstrømsikring	-	78	-	-
Sum anleggsmidler	**-**	**78**	**-**	**-**
Omløpsmidler				
Rentebytteavtaler - holdt for handelsformål	-	38	-	-
Valutaterminkontrakter - holdt for handelsformål	17	2	11	2
Valutaterminkontrakter - kontantstrømsikring		15		
Sum omløpsmidler	**17**	**55**	**11**	**2**
Sum balanseførte verdier	**17**	**134**	**11**	**2**

Valutaterminkontrakter
AF Gruppen har tidligere år resultatført alle valutaterminkontrakter, jfr. note 9 - Netto gevinster (tap). Ettersom kontraktsomfanget i utenlandsk valuta har økt, begynte AF Gruppen i 2014 å føre terminene etter reglene for kontanstrømsikring ved inngåelse av store valutaterminkontrakter. De sikrede svært sannsynlige forventede transaksjonene i fremmed valuta forventes å finne sted på ulike datoer frem til 2019. Se note 23.1 for tabell over forfallsstruktur. Gevinster og tap regnskapsført i sikringsreserven i egenkapitalen vil bli resultatført i de samme periodene som de sikrede transaksjonene påvirker resultatet.

Det var ingen ineffektivitet knyttet til konsernets kontanstrømsikring i 2014.

Rentebytteavtaler
AF Gruppen har en rentebytteavtale knyttet til finansiering av Miljøbase Vats. Rentebytteavtalen ble innregnet i konsernregnskapet i 2014 på tidspunktet for kjøpet av den kontrollerende eierandelen i Miljøbase vats AS i 2014. Den nominelle hovedstolen på utestående rentebytteavtaler pr. 31.12. 2014 er MNOK 336 (0). Rentesatsen er 3,43 %.

Note 25 // Finansielle instrumenter: Kategoritabell

Tabellen nedefor presenterer AF Gruppens klasser av finansielle instrumenter og tilhørende bokført verdi etter IAS 39.

Finansielle eiendeler fordelt pr. kategori

Beløp i MNOK 31.12.14	Note	Lån og fordringer	Virkelig verdi over resultatet	Tilgjengelig for salg	Sum	Ikke finansielle eiendeler	Sum balanseført verdi
Langsiktige rentebærende fordringer	21	77	-	-	77	-	77
Langsiktige pensjonsmidler og andre finansielle eiendeler		1	-	-	1	6	8
Kortsiktige kunde- og andre ikke rentebærende fordringer	11	2 084	-	-	2 084	46	2 129
Kortsiktige rentebærende fordringer	21	52	-	-	52	-	52
Kortsiktige finansielle derivat		-	17	-	17	-	17
Likvide midler	21	91	-	-	91	-	91
Sum		**2 305**	**-**	**-**	**2 322**	**52**	**2 374**
31.12.13							
Langsiktige rentebærende fordringer	21	59	-	-	59	-	59
Langsiktige pensjonsmidler og andre finansielle eiendeler		7	-	-	7	5	11
Kortsiktige kunde- og andre ikke rentebærende fordringer	11	2 056	-	-	2 056	37	2 093
Kortsiktige rentebærende fordringer	21	77	-	-	77	-	77
Kortsiktige finansielle derivat		-	11	-	11	-	11
Likvide midler	21	695	-	-	695	-	695
Sum		**2 893**	**-**	**-**	**2 904**	**42**	**2 946**

[1] Kunder og ikke rentebærende fordringer klassifisert som utlån og fordringer omfatter ikke forskuddsbetalte kostnader.

Note 25 forts. // Finansielle instrumenter: Kategoritabell

Finansielle forpliktelser fordelt per kategori

Beløp i MNOK 31.12.14	Note	Amortisert kost	Virkelig verdi over resultatet	Sum	Ikke finansielle forpliktelser	Sum balanseført verdi
Langsiktige rentebærende lån og kreditter	21	63	-	63	-	63
Kortsiktige rentebærende lån og kreditter	21	252	-	252	-	252
Kortsiktig leverandørgjeld og annen ikke rentebærende gjeld [2]	17	1 904	-	1 904	838	2 743
Kortsiktige finansielle derivater		-	55	55	-	55
Sum		**2 219**	**55**	**2 274**	**838**	**3 112**
31.12.13						
Langsiktige rentebærende lån og kreditter	21	29	-	29	-	29
Kortsiktige rentebærende lån og kreditter	21	50	-	50	-	50
Kortsiktig leverandørgjeld og annen ikke rentebærende gjeld [2]	17	1 845	-	1 845	1 173	3 018
Kortsiktige finansielle derivater		-	2	2	-	2
Sum		**1 924**	**2**	**1 926**	**1 173**	**3 099**

[2] Leverandørgjeld og ikke rentebærende gjeld klassifisert som finansiell gjeld til amortisert kost består av ordinær leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld. Som finansiell gjeld regnes ikke forskudd fra kunder og lovpålagte forpliktelser som skyldig merverdiavgift, pensjon og andre personalrelaterte kostnader.

Note 26 // Aksjekapital og aksjonærinformasjon

Aksjekapitalen består av

Beløp i hele kroner	Antall	Pålydende	Balanseført
A-aksjer	88 724 904	0,05	4 436 245

Aksjonær	Andel (%)	Antall aksjer
OBOS BBL	22,08 %	19 589 041
ØMF Holding AS	15,44 %	13 699 030
Constructio AS	14,70 %	13 043 962
Aspelin-Ramm Gruppen AS	5,63 %	4 993 269
LJM AS	2,83 %	2 513 900
VITO Kongsvinger AS	2,77 %	2 461 676
Skogheim, Arne	1,94 %	1 723 870
Staavi, Bjørn	1,71 %	1 515 452
Moger Invest AS	1,40 %	1 240 541
Stenshagen Invest AS	1,23 %	1 093 074
Ti største aksjonærer	**69,74 %**	**61 873 815**
Sum øvrige aksjonærer	30,21 %	26 801 089
Egne aksjer	0,06 %	50 000
Totalt antall aksjer	**100,00 %**	**88 724 904**

Aksjen har ingen stemmerettsbegrensninger og er fritt omsettelige. Hver aksje har en stemme.

Årets bevegelse i antall aksjer

Totalt antall aksjer 1.1.2014	**82 332 980**
Emisjon mot ansatte	6 391 924
Totalt antall aksjer 31.12.2014	**88 724 904**

Note 26 forts. // Aksjekapital og aksjonærinformasjon

Aksjer og opsjoner eiet av styret og ledende personer pr. 31.12.14

Styret		Opsjoner	Aksjer
Tore Thorstensen [1]	aksjonærvalgt (styreformann)	-	11 500
Peter Groth [2]	aksjonærvalgt	-	11 500
Daniel Kjørberg Siraj [3]	aksjonærvalgt	-	-
Hege Bømark	aksjonærvalgt	-	-
Mari Broman	aksjonærvalgt	-	-
Kenneth Svendsen	ansattevalgt	11 397	68 058
Pål Jacob Gjerp	ansattevalgt	5 318	41 785
Arne Sveen	ansattevalgt	-	-
Sum		**16 715**	**132 843**

[1] Representerer KB Gruppen Kongsvinger AS, Tokanso AS og Vålerveien 229 AS som eier henholdvis 284 564, 500 774 og 103 800 aksjer, i tillegg til egne aksjer.
[2] Representerer Aspelin Ramm Gruppen AS og Ringkjøb Invest AS som eier henholdsvis 4 993 269 og 76 355 aksjer, i tillegg til egne aksjer.
[3] Representerer OBOS BBL som eier 19 589 041 aksjer.

Konsernledelsen		Opsjoner	Aksjer
Pål Egil Rønn	Konsernsjef/CEO	49 957	289 975
Sverre Hærem	Konserndirektør/CFO	31 372	209 340
Robert Haugen	Konserndirektør	31 189	294 270
Arild Moe	Konserndirektør	30 764	253 746
Morten Grongstad	Konserndirektør	30 521	62 987
Andreas Jul Røsjø	Konserndirektør	26 877	12 655
Sum		**200 680**	**1 122 973**

Styret har fullmakt til å erverve inntil 10 % av aksjekapitalen. Fullmakten er gyldig til ordinær generalforsamling 2014 planlagt til 13. mai 2015.

Generalforsamlingen vedtok 15. mai 2014 ble det vedtatt en ny opsjonsordning for alle ansatte i AF Gruppen ASA med datterselskaper med rett til tegning av i alt 4 500 000 opsjoner i årene 2014, 2015 og 2016 og innløsning i 2017. Pr. 31.12.2014 er det tildelt 3 437 357 opsjoner i denne ordningen.

Egne aksjer
Egne aksjer er ervervet med tanke på salg til ansatte. Det har ikke blitt ervervet aksjer fra nærstående parter i 2013 eller i 2014.

Aksjetransaksjoner	2014	2013
Antall kjøpte aksjer	457 940	157 973
Gjennomsnittlig ansk.kost pr. aksje (NOK)	73,0	57,3
Sum anskaffelseskost (MNOK)	**33**	**9**
Antall aksjer solgt til ansatte	489 600	115 700
Sum avgang aksjer	**489 600**	**115 700**
Gjennomsnittlig salgspris pr. aksje (NOK)	72,0	60,8
Salgssum (MNOK)	**35**	**7**
- Kostpris solgte aksjer (MNOK)	-35	-7
Gevinst/(tap) solgte aksjer (MNOK)	-	-
Antall egne aksjer pr. 31.12.	50 000	81 660
Pålydende beløp egne aksjer á 0,05 (NOK)	2 500	4 083

Note 27 // Skattekostnad

Beløp i MNOK	2014	2013	2012
Årets betalbare skatt	-311	-187	-32
Justering for tidligere år	-1	-7	1
Sum betalbar skatt	**-312**	**-194**	**-31**
Endring i utsatt skatt knyttet til:			
Endring i midlertidlige forskjeller	167	38	-49
Endring i skattesats	-	15	-4
Endret vurdering av midlertidige forskjeller	4	9	-2
Justering for tidligere år	-	4	-7
Sum endring utsatt skatt	**170**	**66**	**-62**
Sum skattekostnad	**-142**	**-128**	**-93**
Avstemming av betalbar skatt i resultatet mot betalbar skatt i balansen:			
Årets betalbare skatt	311	187	32
Betalbar skatt knyttet til tidligere år	-	6	-
Effekt knyttet til kjøp/(salg) av virksomhet	-1	1	-
Effekt knyttet til KS som innregnes etter egenkapitalmetoden	13	5	4
Betalbar skatt fra utvidet resultat	-	1	-
Betalbar skatt i balansen	**322**	**200**	**36**
Avstemming av skattekostnad beregnet med norsk skattesats og skattekostnaden slik den fremkommer i resultatet:			
Resultat før skatt	625	580	318
Forventet inntektsskatt etter norsk nominell sats	-169	-163	-89
Skatteeffekter av:			
- Avvikende skattesats i utlandet og på Svalbard	6	1	2
- Ikke fradragsberettigede kostnader	-5	-6	-9
- Resultatandel fra tilknyttede selskaper	3	11	7
- Ikke skattepliktige inntekter	22	8	8
- Endring i skattesats	-	15	-4
- Endring i vurdering av utsatt skattefordel	4	9	-2
- For mye/for lite avsatt tidligere år	-1	-3	-6
Skattekostnad i resultatet	**-142**	**-128**	**-93**
Effektiv skattesats	22,7 %	22,0 %	29,3 %

Note 28 // Utsatt skatt / utsatt skattefordel

Beløp i MNOK Endring i balanseført netto utsatt skatt	2014	2013
Balanseført verdi 1.1.	378	446
Resultatført i perioden	-170	-66
Ført i utvidet resultat	-19	-
Effekter knyttet til kjøp/salg av virksomhet	-4	1
Valutaomregningsdifferanse	-1	-3
Balanseført verdi 31.12.	**183**	**378**
Klassifisering i balansen		
Utsatt skattefordel	-66	-45
Utsatt skatt	249	422
Netto utsatt skatt i balansen	**183**	**378**

Endring av utsatt skattefordel og utsatt skatt (før nettoføring innen samme skatteregime):

2014 Utsatt skatt	1.1.14	Resultatført i perioden	Ført i utvidet resultat	Kjøp/salg av virksomhet	Valuta-omregning	31.12.14
Varige driftsmidler	9	2	-	-1	-	10
Immaterielle eiendeler	2	-	-	-	-	1
Prosjekter under utførelse 1)	470	-166	-	-	-	304
Andre eiendeler	5	12	-	-	-	17
Pensjoner	1	-1	-	-	-	-
Periodiseringsfond	3	-1	-	-	-	2
Sum	**490**	**-155**	**-**	**-1**	**-**	**335**
Herav nettoført mot utsatt skattefordel						-85
Balanseført utsatt skatt						**249**

Utsatt skattefordel	1.1.14	Resultatført i perioden	Ført i utvidet resultat	Kjøp/salg av virksomhet	Valuta-omregning	31.12.14
Varige driftsmidler	-6	1	-	-	-	-5
Andre eiendeler	-16	-6	-19	-3	-	-44
Avsetninger	-44	10	-	-	-	-34
Innregnet skatteverdi av fremførbart underskudd 2)	-50	-19	-	-	-1	-69
Sum	**-115**	**-14**	**-19**	**-3**	**-1**	**-152**
Herav nettoført mot utsatt skatt						85
Herav ikke balanseført utsatt skattefordel						2
Balanseført utsatt skattefordel						**-66**

Note 28 forts. // Utsatt skatt / utsatt skattefordel

2013 Utsatt skatt	1.1.13	Resultatført i perioden	Ført i utvidet resultat	Kjøp/salg av virksomhet	Valuta-omregning	31.12.13
Varige driftsmidler	10	-1	-	-	-	9
Immaterielle eiendeler	1	-1	-	1	-	2
Prosjekter under utførelse 1)	620	-150	-	-	-	470
Andre eiendeler	10	-5	-	-	-	5
Pensjoner	-1	2	-	-	-	1
Periodiseringsfond	1	1	-	1	-	3
Sum	**641**	**-154**	**-**	**3**	**-**	**490**
Herav nettoført mot utsatt skattefordel						-68
Balanseført utsatt skatt						**422**

Utsatt skattefordel	1.1.13	Resultatført i perioden	Ført i utvidet resultat	Kjøp/salg av virksomhet	Valuta-omregning	31.12.13
Varige driftsmidler	-4	-2	-	-	-	-6
Andre eiendeler	-5	-8	-	-3	-	-16
Avsetninger	-20	-23	-	-	-	-44
Innregnet skatteverdi av fremførbart underskudd 2)	-165	113	-	-	3	-50
Sum	**-195**	**80**	**-**	**-3**	**3**	**-115**
Herav nettoført mot utsatt skatt						68
Herav ikke balanseført utsatt skattefordel						3
Balanseført utsatt skattefordel						**-45**

1) Skattemessig har prosjekter under utførelse stor betydning ved beregning av utsatt og betalbar skatt. Prosjekter under utførelse vurderes til direkte tilvirkningskostnad og inntektsføres først ved overlevering.
2) Utsatt skattefordel knyttet til fremførbart skattemessig underskudd er balanseført i den grad det er sannsynlig at konsernet kan anvende dette mot fremtidig skattepliktig overskudd. Balanseført skattemessig fremførbart underskudd er ikke tidsbegrenset og utgjør MNOK 296 (MNOK 217 i 2013).

Note 29 // Ytelser til ledende ansatte og styret

Lønn og ytelser til ledende ansatte
Lønn til ledende ansatte er fordelt i fast lønn og bonus basert på EVA-modellen (Economic Value Added). AF Gruppen benytter EVA som et ledelses- og styringsverktøy. EVA er en metode for å beregne og analysere verdiskapningen i konsernet og i resultatenheter under konsernnivå. Analysen skal sikre at det arbeides for å øke verdiskapningen i alle deler av konsernet. Insentivsystemer basert på EVA-modellen er innført for ledere i store deler av konsernet.

Ledende ansatte kan investere 25-50 % av netto bonus etter skatt i aksjer i AF Gruppen ASA. Aksjene selges med 20 % rabatt ut fra gjeldende børskurs ved årsskiftet. Bindingstiden for aksjene er ett år.

Lønn til konsernsjefen fastsettes i styremøte hvert år. Styret fastsetter retningslinjer for godtgjørelse til ledende ansatte i samarbeid med konsernsjefen. Det foreligger ingen avtaler for konsernets ledelse eller styrets leder om sluttvederlag eller etterlønnsordninger ved opphør eller endring av ansettelsesforhold. Konsernledelsen deltar i den generelle pensjonsordningen for AF Gruppens ansatte som er beskrevet i note 19 - Pensjoner.

Det er ikke ytet lån eller sikkerhetsstillelse til styret eller konsernledelsen.

Note 29 forts. // Ytelser til ledende ansatte og styret

Konsernledelsen 2014 (Beløp i NOK 1000)	Lønn	Bonus	Pensjon	Andre ytelser	Sum
Pål Egil Rønn, konsernsjef	3 601	3 420	39	221	7 281
Sverre Hærem, konserndirektør/CFO	1 919	1 811	39	84	3 852
Arild Moe, konserndirektør	1 857	1 779	39	145	3 819
Robert Haugen, konserndirektør	1 934	1 043	39	63	3 079
Morten Grongstad, konserndirektør	1 793	1 007	39	111	2 949
Andreas Jul Røsjø, konserndirektør	1 565	627	39	55	2 286
Sum godtgjørelse til konsernledelsen	**12 669**	**9 687**	**232**	**678**	**23 266**

For 2014 er det kostnadsført bonus til konsernledelsen på MNOK 13. Bonus for regnskapsåret 2014 utbetales i 2015 og 2016.

Konsernledelsen - Innøsning av opsjonsordning for 2011-2014 (Beløp i NOK 1000)	
Pål Egil Rønn, konsernsjef	2 395
Sverre Hærem, konserndirektør/CFO	1 524
Arild Moe, konserndirektør	1 501
Robert Haugen, konserndirektør	1 531
Morten Grongstad, konserndirektør	701
Andreas Jul Røsjø, konserndirektør fra og med 1.7.13	535
Sum fordel for konsernledelsen	**8 187**

Konsernledelsen 2013 (Beløp i NOK 1000)	Lønn	Bonus	Pensjon	Andre ytelser	Sum
Pål Egil Rønn, konsernsjef	3 348	1 400	37	113	4 898
Sverre Hærem, konserndirektør/CFO	1 943	790	37	61	2 831
Arild Moe, konserndirektør	1 878	733	37	101	2 749
Robert Haugen, konserndirektør	1 924	816	37	47	2 824
Morten Grongstad, konserndirektør	1 603	290	37	75	2 006
Andreas Jul Røsjø, konserndirektør fra og med 1.7.13	1 117	48	37	64	1 267
Sum godtgjørelse til konsernledelsen	**11 813**	**4 078**	**224**	**461**	**16 573**

For 2013 er det kostnadsført bonus til konsernledelsen på MNOK 13. Bonus for regnskapsåret 2013 utbetales i 2014 og 2015.

Bonus til kjøp av aksjer
Deler av lønnen til ledende ansatte og andre ledere er basert på EVA-modellen. De bonusberettigede har mulighet til å investere deler av netto bonus etter skatt i selskapets aksjer. Aksjene etter bonusprogrammet selges med 20 % rabatt ut fra gjeldende børskurs ved årsskiftet. Bindingsfristen for aksjene er ett år.

Antall aksjer/kurs	2014	2013
Antall bonusaksjer solgt fra egen beholdning	129 600	75 700
Antall bonusaksjer tilført gjennom emisjon - uten rabatt	-	-
Markedskurs pr. avtaletidspunkt (beløp i hele kroner)	68	56
Salgskurs (beløp i hele kroner)	54	45
Regnskapsmessig effekt av bonusaksjener (beløp i NOK 1000):		
Lønnskostnader (rabatt inkl. arb.g.avg.)	-1 900	-921

Aksjer eid av ledende ansatte og tegnede opsjoner er beskrevet i note 26 - Aksjekapital og egne aksjer.

Note 29 forts. // Ytelser til ledende ansatte og styret

Honorar til styret (Beløp i NOK 1000)	2014	2013
Tore Thorstensen, styrets leder	420	390
Mari Broman, styremedlem	235	220
Hege Bømark styremedlem	235	220
Carl Henrik Eriksen, styremedlem til 15.5.14	255	240
Peter Groth, styremedlem	245	230
Pål Gjerp ansattevalgt styremedlem	190	180
Arne Sveen, ansattevalgt styremedlem	190	180
Kenneth Svendsen ansattevalgt styremedlem	190	180
Sum honorar til styret	**1 960**	**1 840**

Retningslinjer for 2015
Styret vil legge frem for generalforsamlingen en redegjørelse iht. allmennaksjelovens § 6-16a. I tråd med regnskapslovens § 7-31b, 7. ledd redegjøres det nedenfor for innholdet i erklæringen:

Det er etablert retningslinjer for lønn og andre godtgjørelser for ledende ansatte. Styret fastsetter retningslinjer for godtgjørelse til ledende ansatte i samarbeid med konsernsjefen. Lønn til konsernsjefen fastsettes av styret. Basislønn (grunnlønn) skal fastsettes i tråd med markedslønn. Basislønn reguleres årlig pr. 1. juli etter en individuell vurdering. Ledende ansatte får naturalytelser og deltar i konsernets pensjonsordninger på lik linje som øvrige ansatte i henhold til konsernets Personalguide. Det eksisterer ingen former for etterlønnsordninger.

Bonus til ledende ansatte gis etter EVA-modellen (Economic Value Added). EVA er en metode for å beregne og analysere verdiskapningen i konsernet og i økonomiske enheter under konsernnivå. Bonus etter EVA-modellen er knyttet til konsernets verdiskapning gjennom regnskapsåret. Hvis krav til resultat innfris, skal bonusutbetalingen utgjøre 5-8 månedslønner uten at dette er en absolutt øvre grense. 25 % av brutto opptjent bonus kan brukes til kjøp av aksjer med 20 % rabatt og resterende utbetales.

Aksjer kan selges til ledende ansatte, etter styrets godkjenning, med 20 % rabatt ut fra gjeldende børskurs. Tilbudet om kjøp av aksjer er lik tilbudet som gis til øvrige ansatte.

Generalforsamlingen vedtok den 15. mai 2014 et opsjonsprogram for alle ansatte i AF Gruppen. Det maksimale antall opsjoner som kan tildeles er 4 500 000, og ordningen innebærer en årlig tildeling i årene 2014-16, med utøvelse i 2017. De ansatte betaler en opsjonspremie på NOK 1,00 pr. opsjon, og utøvelseskursen i 2017 for opsjonene tegnet i 2014 vil være NOK 74,25 pr. aksje. I alt 3 500 000 opsjoner ble tegnet i juni 2014. Totalt utestående opsjoner pr. 31. desember 2014 var 3 437 357, justert for ansatte som har sluttet.

Opsjonsprogrammet er utarbeidet av styret og skal være en incentivordning for alle ansatte i konsernet. Hensikten med programmet er å motivere de ansatte til langsiktig satsing og økt deltakelse i konsernets virksomhet. Konsernets fremtidige målsetninger anses best oppnådd hvor de ansattes interesser og selskapets interesser er sammenfallende.

Avlønningen av ledende ansatte i 2014 har vært i overensstemmelse med erklæringen som ble fremlagt for generalforsamlingen i 2014.

Note 30 // Estimatusikkerhet

Estimater og skjønnsmessige vurderinger evalueres løpende, og er basert på historisk erfaring og andre faktorer, inklusive forventninger om fremtidige hendelser som anses å være rimelige under nåværende omstendigheter.

AF Gruppen utarbeider estimater, og gjør antakelser knyttet til fremtiden. De regnskapsestimater som utarbeides vil pr. definisjon sjelden være fullt ut i samsvar med det endelige utfall. Estimater og antakelser som representerer en betydelig risiko for vesentlige endringer i balanseført verdi av eiendeler og gjeld i løpet av neste regnskapsår, drøftes nedenfor.

Regnskapsføring ved utførelse av prosjekter
AF Gruppens virksomhet består i stor grad av utførelse av prosjekter. For prosjekter anvendes løpende avregningsmetode, basert på forventet sluttresultat og fullføringsgrad. Løpende inntektsføring av prosjekter medfører usikkerhet, fordi man baserer seg på estimater og vurderinger. For prosjekter under utførelse er det usikkerhet knyttet til fremdrift på igangværende arbeid, tvister, garantiarbeider, sluttprognose, mm. For avsluttede prosjekter, er det usikkerhet når det gjelder skjulte mangler og feil, samt eventuelle tvister med kunden. De estimatene som legges til grunn i regnskapet er basert på ensartede prinsipper og underlagt kontrollprosedyrer som skal sikre god måling av prosjektresultater og fremdrift. Kompleksitet og omfang medfører likevel at prosjektene har en iboende risiko for at endelige resultater kan avvike fra forventede resultater.

Goodwill og andre immaterielle eiendeler
Konsernet gjennomfører årlig tester for å vurdere verdifall på goodwill og immaterielle eiendeler, jf. note 15. I nedskrivningstesten blir bokført verdi målt mot gjenvinnbart beløp fra den kontantgenererende enheten eiendelen er allokert til. Gjenvinnbart beløp fra kontantgenererende enheter er fastsatt ved beregninger av bruksverdi. Dette er beregninger som krever bruk av estimater.

Utøvelse av skjønn
Valg av regnskapsprinsipper og skjønn ved bruk av disse vil kunne påvirke regnskapet. For eksempel har AF Gruppen valgt å presentere resultat fra tilknyttede selskaper som en del av driftsresultatet. Et annet sett av forutsetninger for presentasjon av regnskapet kunne gitt betydelige endringer i presentasjonen av enkelte regnskapslinjer.

Note 31 // Betingede utfall

Utførelse av bygg- og anleggsoppdrag medfører av og til at det oppstår uenighet mellom entreprenør og byggherre relatert til hvordan den underliggende kontrakt skal forstås. Konsernet legger vekt på å løse slike tvister gjennom forhandlinger utenfor rettsapparatet. En del saker avgjøres til tross for dette gjennom voldgift eller i rettsapparatet. Det gjøres løpende vurderinger knyttet til omtvistede krav mot kunder og krav fra underentreprenører mot selskapet for å sikre mest mulig korrekt regnskapsmessig rapportering. Avsetninger og inntektsføring for usikkerhet knyttet til betingede utfall gjøres i prosjektene.

Ved utgangen av 2014 var AF Gruppen involvert i følgende saker av betydning:
AF Anlegg og AF Decom stevnet Tryg Forsikring angående forsikringsansvaret for skader påført en molo og tørrdokk etter en storm på Sørøya i forbindelse med fjerningen av krysseren Murmansk. Lagmannsretten avsa i 2014 dom der Tryg ble ilagt forsikringsansvaret: Det ble inngått forlik med Tryg vedrørende forsikringskravet i februar 2015. Utfallet ligger innenfor det utfallsrommet som ble forutsatt ved regnskapsavleggelsen.

Statens vegvesen har stevnet av AF Anlegg med krav inntil MNOK 15 vedrørende utbedring av E18 mellom Krosby og Knapstad.

AF Anlegg har stevnet Statens vegvesen vedrørende begrunnelse for avvisning av AFs tilbud på Riksvei 2.

AF Anlegg har stevnet Statens vegvesen vedrørende sluttoppgjøret for bygging av tunnel og tilstøtende vei på Rv 70 mellom Sunndalsøra og Modalan.

AF Bygg Oslo er i tvist om sluttoppgjør med Kirkeveien 71 A AS. Hovedforhandling i saken er berammet i juni 2015.

Følgende saker omtalt i årsrapporten i 2013 er avsluttet i 2014:
AF Anlegg var i tvist med Statens vegvesen vedrørende sluttoppgjøret fra bygging av ny E6 mellom Øyer og Tretten i Øyer kommune. Det ble inngått forlik i saken i 2014.

AF Byggfornyelse var i tvist med Undervisningsbygg vedrørende betaling av tilleggsarbeider etter rehabilitering av Sinsen Skole. Det ble inngått forlik i saken i 2014.

Note 32 // Nærstående parter

Konsernets nærstående parter består AF Gruppen ASAs aksjonærer, medlemmer av styret og konsernledelsen, samt tilknyttede selskap og felles virksomhet (jf.note 35),

OBOS BBL og Aspelin Ramm Gruppen AS har store aksjeposter i AF Gruppen og er samtidig betydelige forretningspartnere. AF Bygg Oslo og AF Byggfornyelse har løpende kontrakter med OBOS-konsernet og Aspelin Ramm Gruppen. KB Gruppen Kongsvinger er en leverandør til AF Gruppen gjennom datterselskapene Contiga AS og Åsland Pukkverk AS samt den felleskontrollerte virksomheten Betong Øst AS. Representanter for disse selskapene er medlemmer av styret i AF Gruppen ASA.

Transaksjoner med nærstående parter:

Beløp i MNOK	2014	2013
Kontraktssum		
OBOS-konsernet	951	734
Aspelin Ramm Gruppen	-	-
Tilknyttede selskap og felles virksomhet	1 612	523
Sum	**2 563**	**1 257**
Omsetning		
OBOS-konsernet	184	153
Aspelin Ramm Gruppen	-	-46
Tilknyttede selskap og felles virksomhet	615	204
Sum	**798**	**311**
Kjøp av varer og tjenester		
OBOS-konsernet	-	-
KB Gruppen Kongsvinger	99	21
Aspelin Ramm Gruppen	4	7
Tilknyttede selskap og felles virksomhet	61	6
Sum	**164**	**34**
Fordringer pr. 31.12		
OBOS-konsernet	13	46
Aspelin Ramm Gruppen	-	-
Tilknyttede selskap og felles virksomhet	77	40
Sum	**90**	**86**
Lån og garantier pr 31.12		
Tilknyttede selskap og felles virksomhet	3	-
OBOS-konsernet	-	-
KB Gruppen Kongsvinger	17	-
Sum	**20**	**-**

Medlemmer av styret og ledelsen i konsernet, samt nærstående til disse kontrollerer 30,2 % (34,1%) av aksjene i AF Gruppen ASA ved utgangen av året. For informasjon om godtgjørelse til styret og ledelsen se note 29 - Ytelser til ledende ansatte. Utover dette er det ingen avtaler eller transaksjoner med nærstående parter.

Note 33 // Pantstillelser og garantier

Beløp i MNOK	Note	2014	2013
Balanseført verdi av gjeld som er sikret ved pant o.l. [1]	21	80	56
Balanseført verdi av pantsatte eiendeler			
Bygninger og produksjonsanlegg		23	24
Maskiner		16	12
Inventar		1	1
Kunder og ikke rentebærende fordringer		222	149
Kortsiktige finansielle investeringer		-	-
Langsiktige finansielle investeringer		-	-
Egenregiprosjekter		-	-
Varelager mv		7	3
Sum balanseført verdi av pantsatte eiendeler		**269**	**188**

[1] Av gjelden er MNOK 38 (7) knyttet til leasinggjeld med sikkerhet i maskiner, jf. note 21.

Det er avgitt negativ pantsettelseserklæring vedrørende kundefordringer og beholdninger knyttet til konsernets finansieringsramme.

Gjennom deltakelse i ansvarlige selskap vil konsernet kunne bli stilt til ansvar for andre deltakeres manglende evne til å innfri sine forpliktelser. Solidaransvaret kan imidlertid først gjøres gjeldende når det aktuelle selskapet ikke klarer å innfri sine forpliktelser.

Garantier
I forbindelse med inngåtte entreprenørkontrakter er datterselskapene i konsernet underlagt sedvanlige entreprenør-forpliktelser med tilhørende garantistillelser. AF Gruppen ASA har i den forbindelse garantert for datterselskaper i form av selvskyldnerkausjoner mot finansinstitusjoner. I tillegg har AF Gruppen ASA og AF Gruppen Norge utstedt morselskapsgarantier i hovedsak også gjeldende denne typen garantistillelser. Beløpet trukket på disse avtalene pr. 31.12 fremgår av tabellen nedenfor.

Beløp i MNOK	2014	2013
Garantier utstedt overfor byggherre [2]	2 033	2 130
Andre garantier	2	22
Sum	**2 035**	**2 152**

[2] Garantiene utstedt overfor byggherre relaterer seg til kontraktsforpliktelser og stilles i hovedsak overfor byggherre som anbudsgaranti, leveringsgaranti og betalingsgaranti.

Note 34 // Datterselskaper

Selskapets navn	Ansk. dato	Kontoradresse: Sted	Land	Direkte eierandel	Stemme-andel	Økonomisk eierandel	Virksomhetsområde
AF Gruppen Norge AS	05.09.85	Oslo	Norge	100,00 %	100,00 %	100,00 %	Anlegg, Bygg, Eiendom
Pålplintar i Sverige AB	14.01.00	Södertälje	Sverige	100,00 %	100,00 %	100,00 %	Anlegg
Johan Rognerud AS	01.10.10	Oslo	Norge	100,00 %	100,00 %	100,00 %	Anlegg
AF Arctic AS	14.02.11	Longyearbyen	Norge	100,00 %	100,00 %	100,00 %	Anlegg
Palmer Gotheim Skiferbrudd AS	01.01.07	Oppdal	Norge	100,00 %	100,00 %	100,00 %	Anlegg
AF Decom AB	15.12.07	Göteborg	Sverige	100,00 %	100,00 %	100,00 %	Miljø
Härnösand Byggreturer AB	01.07.13	Stockholm	Sverige	100,00 %	100,00 %	100,00 %	Miljø
AF Decom AS	01.01.09	Oslo	Norge	100,00 %	100,00 %	100,00 %	Miljø
Jølsen Miljøpark AS	01.11.13	Lillestrøm	Norge	100,00 %	100,00 %	100,00 %	Miljø
AF Bygg Göteborg AB	01.07.01	Göteborg	Sverige	100,00 %	100,00 %	100,00 %	Bygg
Broddheimer Malmcrona AB	01.07.13	Göteborg	Sverige	100,00 %	100,00 %	100,00 %	Bygg
AF Bygg Syd AB	30.06.07	Halmstad	Sverige	90,00 %	90,00 %	90,00 %	Bygg
Skummeslövsgården AB	01.02.07	Hällands län	Sverige	100,00 %	100,00 %	100,00 %	Bygg
BRF Strandängen AB	01.10.13	Hällands län	Sverige	100,00 %	100,00 %	100,00 %	Bygg
Strøm Gundersen AS	03.11.11	Mjøndalen	Norge	100,00 %	100,00 %	85,00 %	Bygg
Corroteam AS	03.11.11	Mjøndalen	Norge	70,00 %	70,00 %	65,63 %	Bygg
Haga & Berg Entreprenør AS	03.11.11	Oslo	Norge	100,00 %	100,00 %	65,63 %	Bygg
Haga Berg Services AS	19.02.14	Oslo	Norge	76,50 %	76,50 %	50,20 %	Bygg
Problikk AS	25.02.13	Tranby	Norge	100,00 %	100,00 %	66,13 %	Bygg
Consolvo AS	03.11.11	Tranby	Norge	100,00 %	100,00 %	66,13 %	Bygg
Consolvo OUAB	15.03.12	Vilnius	Litauen	100,00 %	100,00 %	66,13 %	Bygg
Consolvo Support AS	03.11.11	Tranby	Norge	60,00 %	60,00 %	39,68 %	Bygg
Consolvo Overflate AS	03.11.11	Tranby	Norge	51,00 %	51,00 %	33,73 %	Bygg
Consolvo Eiendom AS	03.11.11	Tranby	Norge	100,00 %	100,00 %	66,13 %	Bygg
Microtrenching Norge AS	16.09.14	Tranby	Norge	90,10 %	90,10 %	59,58 %	Bygg
Protector AS	03.11.11	Tranby	Norge	100,00 %	100,00 %	66,13 %	Bygg
Protector CPE AB	03.11.11	Göteborg	Sverige	85,00 %	85,00 %	56,21 %	Bygg
Protector KKS GmbH	03.11.11	Remseck	Tyskland	100,00 %	100,00 %	66,13 %	Bygg
Protector Services GmbH	01.08.13	Remseck	Tyskland	100,00 %	100,00 %	66,13 %	Bygg
Fjerby Holding AS	27.08.14	Tranby	Norge	90,10 %	90,10 %	59,58 %	Bygg
Fjerby AS	16.09.14	Fjerdingby	Norge	100,00 %	100,00 %	59,58 %	Bygg
MTH AS	03.11.11	Mjøndalen	Norge	67,00 %	67,00 %	49,21 %	Bygg
Thorendahl AS	03.11.11	Oslo	Norge	100,00 %	100,00 %	49,21 %	Bygg
Oslo Technical Service AS	04.11.11	Oslo	Norge	100,00 %	100,00 %	49,21 %	Bygg
Oslo Stillasutleie AS	03.11.11	Oslo	Norge	100,00 %	100,00 %	49,21 %	Bygg
Storo Blikkenslagerverksted AS	03.11.11	Oslo	Norge	70,00 %	70,00 %	34,45 %	Bygg
Oslo Papp og Membranservice AS	09.05.12	Oslo	Norge	100,00 %	100,00 %	34,45 %	Bygg
Oslo Prosjektbygg AS	01.03.13	Oslo	Norge	70,00 %	70,00 %	34,45 %	Bygg
Grefsenveien 30 AS	27.02.14	Oslo	Norge	100,00 %	100,00 %	49,21 %	Bygg
SOL-Energi AS	01.12.14	Oslo	Norge	70,00 %	70,00 %	34,45 %	Bygg
AF Rogaland Entreprenør AS	15.11.11	Stavanger	Norge	94,47 %	94,47 %	94,47 %	Bygg
Kilen Brygge AS	15.03.05	Sandefjord	Norge	100,00 %	100,00 %	100,00 %	Eiendom
Kilen Bygg AS	25.05.04	Oslo	Norge	100,00 %	100,00 %	100,00 %	Eiendom
Rolvsrud Utbygging AS	31.10.08	Oslo	Norge	100,00 %	100,00 %	100,00 %	Eiendom
Bjørnsons Hage AS	26.06.14	Lillestrøm	Norge	100,00 %	100,00 %	100,00 %	Eiendom
AF Projektutveckling AB	01.01.04	Göteborg	Sverige	100,00 %	100,00 %	100,00 %	Eiendom
Fastigheter i Strandängen AB	14.05.08	Göteborg	Sverige	100,00 %	100,00 %	100,00 %	Eiendom

Note 34 forts. // Datterselskaper

Selskapets navn	Ansk. dato	Kontoradresse By	Land	Direkte eierandel	Stemme-andel	Økonomisk eierandel	Virksomhetsområde
AF Energi & Miljøteknikk AS	31.05.06	Asker	Norge	100,00 %	100,00 %	100,00 %	Energi
Miljøbase Vats AS	09.09.14	Oslo	Norge	100,00 %	100,00 %	100,00 %	Offshore
AF Offshore Decom AS	01.01.09	Oslo	Norge	100,00 %	100,00 %	100,00 %	Offshore
AF Decom Offshore UK Ltd.	24.05.10	London	England	100,00 %	100,00 %	100,00 %	Offshore
AF Offshore Mollier AS	12.10.07	Sandnes	Norge	100,00 %	100,00 %	100,00 %	Offshore
AF Offshore Mandal AS	25.02.11	Mandal	Norge	100,00 %	100,00 %	100,00 %	Offshore
AF Offshore Systems AS	01.07.12	Kristiansand	Norge	95,93 %	95,93 %	86,72 %	Offshore
AF Offshore Aeron AS	01.07.08	Flekkefjord	Norge	100,00 %	100,00 %	100,00 %	Offshore
Aeron Energy Technologies Ltd.	16.11.09	Shanghai	Kina	100,00 %	100,00 %	100,00 %	Offshore

Oversikten over datterselskap inkluderer ikke rene holdingselskap eller selskap uten aktivitet.

Note 35 // Datterselskap med vesentlige minoritetsinteresser

Tabellen nedenfor viser et sammendrag av finansiell informasjon for datterselskap med vesentlige minoritetsinteresser, samt minoritetens eierandel. Det er ingen betingede forpliktelser eller avgitte tilsagn relatert til datterselskapet.

Oversikt over beløp allokert til minoritetsinteresser

Beløp i MNOK	SG Holding AS 2014	2013
Minoritetens eierandel	15,5 %	15,0 %
Årets resultat/Totalresultat	**65**	**41**
Omløpsmidler	77	67
Anleggsmidler	359	359
Sum eiendeler	**436**	**426**
Egenkapital	333	303
Kortsiktig gjeld	73	13
Langsiktig gjeld	30	110
Sum egenkapital og gjeld	**436**	**426**
Utbetalt utbytte	**5**	**6**

Den finansielle informasjonen i tabellen ovenfor viser beløp før interne elimineringer.

Note 36 // Felles virksomhet og tilknyttede selskap

Nedenfor vises et regnskapssammendrag for de vesentlige felles virksomhetene og tilknyttede selskapene for konsernet.

Tallene presenteres basert på 100%-eierandel. Vurderingen av vesentlighet er basert på en helhetsvurdering av balanseført verdi og aktivitet. For de øvrige felles virksomhetene og tilknyttede selskapene vises total bokført verdi i konsernet samt totalresultat og bokført resutlatandel. For selskap hvor offentlig regnskap ikke avlagt på tidspunktet for konsernets regnskapsavleggelse er urevidert regnskapsutkast benyttet.

Både de tilknyttede selskapene og felles virksomhetene tas inn i konsernregnskapet etter egenkapitalmetoden. Det foreligger ingen kunngjorte prisnoteringer for noen av disse selskapene.

Felles virksomhet

Beløp i MNOK 2014	Hasle Linje Næring DA [1]	Haslemann AS og IS	Kirkeveien Utbygging AS	BA Gjenvinning AS [2]
Forretningskontor	Oslo	Oslo	Oslo	Oslo
Eierandel (%)	50,0	50,0	50,0	50,0
Omløpsmidler	1 164	481	29	11
Anleggsmidler	-	7	1	1
Sum eiendeler	**1 164**	**488**	**29**	**12**
Kortsiktige forpliktelser	81	28	-	10
Langsiktige forpliktelser	735	337	25	1
Sum gjeld	**815**	**365**	**25**	**10**
Sum egenkapital	**348**	**124**	**4**	**2**
Avstemming av balanseført verdi:				
Konsernets andel av investeringen	174	62	2	1
Merverdier	-	-	19	-
Endret verdimåling ved nedsalg	-	-	-	14
Andre poster	-1	-	-	3
Balanseført verdi av investeringen	**173**	**62**	**21**	**18**
Driftsinntekter	2	-	-	-
Resultat etter skatt/Totalresultat	-1	-	-	3
Avstemming av totalresultat:				
Konsernets andel av totalresultat etter skatt	-	-	-	2
Justering for eierperiode	1	-	-	-1
Totalresultat i konsernregnskapet	**-**	**-**	**-**	**1**

[1] Hasle Linje DA ble kjøpt pr. 1.9. Konsernets resultatandel er innregnet for perioden 1.9 - 31.12.
[2] BA Gjenvinning er tatt inn som joint venture etter nedsalg foretatt i juni 2014. Konsernet resultatandel er innregnet for perioden 1.7 - 31.12.

	Sum vesentlige selskap	Sum øvrige selskap	Sum
Resultat etter skatt/Totalresultat	3	-5	-2
Konsernets andel av totalresultat	1	-2	-
Balanseført verdi av investeringen	273	28	301

Note 36 forts. // Felles virksomhet og tilknyttede selskap

Tilknyttede selskap

Beløp i MNOK 2014	Bergerveien AS og IS	Lillo Gård AS og KS	Nordliveien AS og KS	Sandakervn. AS og KS	Rolvsbukta AS og KS
Forretningskontor	Oslo	Oslo	Oslo	Oslo	Oslo
Eierandel (%)	33,3	22,5	33,3	33,3	33,3
Omløpsmidler	1	7	125	21	104
Anleggsmidler	53	395	2	7	4
Sum eiendeler	**54**	**401**	**128**	**27**	**107**
Kortsiktige forpliktelser	-	1	83	3	2
Langsiktige forpliktelser	-	322	21	5	70
Sum gjeld	**1**	**323**	**104**	**8**	**72**
Sum egenkapital	**54**	**78**	**24**	**19**	**35**
Avstemming av balanseført verdi					
Konsernets andel av investeringen	18	18	7	6	11
Skatt KS-andeler	-	-	-	-2	-
Merverdi	-	-	5	-	-
Balanseført verdi av investeringen	**18**	**18**	**12**	**4**	**11**
Driftsinntekter	-	17	-	113	-
Resultat etter skatt/Totalresultat	-1	3	-	42	-2
Avstemming av totalresultat					
Konsernets andel av totalresultatet	-	1	-	14	-1
Skatt på årets resultat KS	-	-	-	-1	-
Andel av KS tatt inn i AS	-	-	-	-4	-
Totalresultat i konsernregnskapet	**-**	**1**	**-**	**8**	**-1**

	Sum vesentlige selskap	Sum øvrige selskap	Sum
Resultat etter skatt/Totalresultat	43	20	63
Konsernets andel av totalresultat	8	2	10
Balanseført verdi av investeringen	64	41	105

Konsernet kjøpte den 9.9.15 resterende aksjer i Miljøbase Vats AS og ble dermed reklassifisert til datterselskap. Bokført verdi som tilknyttet selskap pr 31.12.13 var MNOK 67. I konsernregnskapet er det for regnskapsåret 2014 innregnet en resultatandel for perioden 1.1 - 9.9.

Det er mottatt MNOK 52 i utbytte fra de tilknyttede selskapene. Dette kommer i sin helthet fra selskaper innen kategorien øvrige.

Note 36 forts. // Felles virksomhet og tilknyttede selskap

Felles virksomhet

Beløp i MNOK 2013	Haslemann AS og IS	Kirkeveien Utbygging AS
Forretningskontor	Oslo	Oslo
Eierandel (%)	50,0	50,0
Omløpsmidler	338	23
Anleggsmidler	7	1
Sum eiendeler	**345**	**23**
Kortsiktige forpliktelser	3	-
Langsiktige forpliktelser	228	19
Sum gjeld	**231**	**19**
Sum egenkapital	**113**	**4**
Avstemming av balanseført verdi:		
Konsernets andel av investeringen	57	2
Merverdier	-	19
Endret verdimåling ved nedsalg	-	-
Andre poster	-	-
Balanseført verdi av investeringen	**57**	**21**
Driftsinntekter	-	-
Resultat etter skatt/Totalresultat	-	-
Avstemming av totalresultat:		
Konsernets andel av totalresultat etter skatt	-	-
Justering for eierperiode	-	-
Totalresultat i konsernregnskapet	**-**	**-**

	Sum vesentlige selskap	Sum øvrige selskap	Sum
Resultat etter skatt/Totalresultat	-	-	-
Konsernets andel av totalresultat	-	-	-
Balanseført verdi av investeringen	78	7	85

Note 36 forts. // Felles virksomhet og tilknyttede selskap

Tilknyttede selskap

Beløp i MNOK 2013	Sandakervn. AS og KS	Miljøbase Vats AS
Forretningskontor	Oslo	Oslo
Eierandel (%)	33,3	40,0
Omløpsmidler	400	14
Anleggsmidler	3	499
Sum eiendeler	**403**	**512**
Kortsiktige forpliktelser	82	34
Langsiktige forpliktelser	192	336
Sum gjeld	**274**	**370**
Sum egenkapital	**130**	**143**
Avstemming av balanseført verdi		
Konsernets andel av investeringen	43	57
Skatt KS-andeler	-2	-
Merverdi	-	10
Balanseført verdi av investeringen	**41**	**67**
Driftsinntekter	351	49
Resultat etter skatt/Totalresultat	66	9
Avstemming av totalresultat		
Konsernets andel av totalresultatet	22	4
Skatt på årets resultat KS	-	-
Totalresultat i konsernregnskapet	**22**	**4**

	Sum vesentlige selskap	Sum øvrige selskap	Sum
Resultat etter skatt/Totalresultat	75	20	95
Konsernets andel av totalresultat	26	15	41
Balanseført verdi av investeringen	109	79	188

Note 37 // Hendelser etter balansedagen

Det har ikke inntruffet hendelser etter balansedagen og før tidspunkt for avleggelse av regnskapet, som gir ny informasjon om forhold som eksisterte på balansedagen (som ikke allerede er reflektert i årsregnskapet). AF Gruppen overtok 70 % aksjene i LAB AS den 11. mars 2015. Se note 4 - Kjøp og salg av virksomhet for ytterligere informasjon. Det er ikke identifisert andre vesentlige hendelser etter balansedagen som krever informasjon i noter.

Note 38 // Nye og endrede regnskapsstandarder og vesentlige regnskapsprinsipper

38.1 NYLIG UTGITTE REGNSKAPSSTANDARDER, ENDRINGER OG FORTOLKNINGER

Nye standarder, endringer og fortolkninger som er tatt i bruk av konsernet
Konsernet har i 2014 ikke tatt i bruk nye eller endrede regnskapsstandarder eller fortolkninger som har hatt vesentlig påvirkning på konsernets finansielle stilling eller resultat.

Nye standarder, endringer og fortolkninger, som er vedtatt og godkjent av EU med fremtidig ikrafttredelsesdato, med mulighet for tidliganvendelse

- Endringer i IAS 19 – Defined Benefit Plans: Employee Contributions (Amendments)
- IFRIC 21 – Levies

Endringene forventes ikke å ha vesentlig påvirkning på konsernets finansielle stilling eller resultat. Konsernet har ikke valgt tidliganvendelse av disse endringene.

Nye standarder, endringer og fortolkninger som er vedtatt, men ikke har trådt i kraft, og ikke er godkjent av EU

- IFRS 9 Finansielle instrumenter

Den nye standarden omhandler klassifikasjon, måling og innregning av finansielle eiendeler og forpliktelser samt sikringsbokføring. Standarden skal erstatte de deler av IAS 39 som omhandler tilsvarende problemstillinger. Standarden trer i kraft for regnskapsåret 2018. Det er forventet godkjenning fra EU i 1. kvartal 2015.

Konsernet vil evaluere potensielle effekter av IFRS 9 i samsvar med de øvrige fasene i prosjektet så snart endelig standard er publisert.

- IFRS 15 Inntekter fra kundekontrakter

Den nye standarden fordrer en inndeling av kundekontrakter i de enkelte ytelsesplikter. En ytelsesplikt kan være en vare eller tjeneste. Inntekten regnskapsføres når kunden oppnår kontroll over varen eller tjenesten. Standarden erstatter IAS 18 Driftsinntekter og IAS 11 Anleggskontrakter og tilhørende tolkninger av disse. Standarden trer i kraft for regnskapsåret 2017. Det er forventet godkjenning fra EU i 1. kvartal 2015.

Konsernet har fortsatt ikke fullt ut vurdert virkningen av IFRS15.

- Endringer i FRS10 – Konsernregnskap (uoffisiell oversettelse) og IAS28 – Investeringer i tilknyttede foretak og felles virksomhet (uoffisiell oversettelse)
- Endringer i IFRS10 - Konsernregnskap (uoffisiell oversettelse) og IFRS12 – Opplysninger om interesser i andre foretak (uoffisiell oversettelse)
- Endringer i IFRS11 – Fellesordninger (uoffisiell oversettelse)
- Endringer i IAS1 – Presentasjon av finansregnskap (uoffisiell oversettelse)
- Endringer i IAS 16 – Eiendom, anlegg og utstyr (uoffisiell oversettelse) og IAS 38 Immaterielle eiendeler (uoffisiell oversettelse)

Ingen av disse endringene forventes å ha vesentlig påvirkning på konsernets finansielle stilling eller resultat.

Årlige forbedringsprosjekter
De årlige forbedringsprosjektene (2010 – 2012) og (2011 – 2013) er godkjent av EU med effekt for regnskapsår som starter 1. januar 2015. Forbedringsprosjektet (2012 – 2014) er ved regnskapsavleggelsen til AF Gruppen ikke er godkjent av EU. Forbedringsprosjektene inneholder endringer i en rekke regnskapsstandarder. Konsernet er i ferd med å vurdere effekten av disse endringene, men det forventes ingen vesentlig påvirkning på konsernets finansielle stilling eller resultat av disse.

Øvrige standarder, endringer i standarder og fortolkninger som er utgitt, men ikke er trådt i kraft, forventes ikke å være relevante for konsernregnskapet til AF Gruppen på implementeringstidspunktet.

38.2 VESENTLIGE REGNSKAPSPRINSIPPER

Konsolideringsprinsipper

Datterselskaper

Generelt
Datterselskaper er alle enheter (inkludert strukturerte enheter) som konsernet har kontroll over. Datterselskaper er alle enheter som konsernet alene har kontroll over. Kontroll over en enhet oppstår når konsernet er utsatt for variabilitet i avkastningen fra enheten og har evnen til å påvirke denne avkastningen gjennom sin makt over enheten. Datterselskap konsolideres fra dagen kontroll oppstår, og dekonsolideres når kontroll opphører.

Virksomhetssammenslutninger
Virksomhetssammenslutninger regnskapsføres i henhold til oppkjøpsmetoden. Vederlaget som er ytt måles til virkelig verdi av overførte eiendeler, pådratte forpliktelser og utstedte egenkapitalinstrumenter. Dersom det er elementer av vederlaget som er betinget, inkluderes virkelig verdi av disse i vederlaget på overtakelsestidspunktet. Betingede vederlag klassifiseres som en forpliktelse i henhold til IAS 39 og regnskapsføres til virkelig verdi i etterfølgende perioder med verdiendringer over resultatet.

Utgifter knyttet til oppkjøp kostnadsføres etter hvert som de påløper.

Identifiserbare eiendeler og gjeld balanseføres til virkelig verdi på overtakelsestidspunktet. Dersom summen av vederlaget på overtakelsestidspunktet overstiger virkelig verdi av identifiserbare nettoeiendeler i det oppkjøpte selskapet, balanseføres differansen som goodwill. Goodwill amortiseres ikke, men testes årlig for verdifall, eller oftere dersom det er hendelser eller endrede forhold som indikerer mulig verdifall. I forbindelse med nedskrivningsvurdering allokeres goodwill til tilhørende kontantstrømgenererende enheter eller grupper av kontantstrømgenererende enheter.

Dersom virkelig verdi av netto eiendeler i en virksomhetssammenslutning overstiger vederlaget (negativ goodwill) inntektsføres differansen umiddelbart på overtakelsestidspunktet.

Det avsettes for utsatt skatt på forskjellen mellom virkelig verdi og bokførte verdier for alle eiendeler og forpliktelser, med unntak av goodwill samt eiendeler i transaksjoner som ikke er virksomhetssammenslutninger. Ved kjøp av selskaper foretas en konkret vurdering av om dette i realiteten er kjøp av virksomhet eller kjøp av eiendeler. Ved kjøp av eiendeler allokeres hele kjøpesummen til kjøpte eiendeler på overtakelsestidspunktet.

Konserninterne transaksjoner, mellomværender og urealisert gevinst eller tap mellom konsernselskaper elimineres. Rapporterte tall fra datterselskapene omarbeides om nødvendig for å oppnå samsvar med konsernets regnskapsprinsipper.

Note 38 forts. // Nye og endrede regnskapsstandarder og vesentlige regnskapsprinsipper

Trinnvise oppkjøp
Ved trinnvise oppkjøp måles tidligere eierandeler i det oppkjøpte selskapet på nytt til virkelig verdi på overtakelsestidspunktet. Eventuelle gevinster eller tap resultatføres. Gevinsten beregnes som forskjellen mellom virkelig verdi av tidligere eierandel på overtakelsestidspunktet og balanseført verdi, justert for akkumulert beløp som er innregnet i konsernets egenkapital via konsernets oppstilling over andre inntekter og kostnader i tidligere perioder.

Endring i eierinteresser med tap av kontroll
Når konsernet ikke lenger har kontroll, måles eventuell gjenværende eierinteresse til virkelig verdi med gevinst-/tapsføring over resultatet. I den videre regnskapsføringen utgjør virkelig verdi på tidspunktet for tap av kontroll anskaffelseskost, enten som investering i tilknyttet selskap, fellesordning eller finansiell eiendel. Beløp som tidligere er ført i oppstillingen over andre inntekter og kostnader relatert til dette selskapet, behandles som om konsernet hadde avhendet underliggende eiendeler eller gjeld. Dette vil kunne innebære at beløp som tidligere er ført i oppstillingen over andre inntekter og kostnader reklassifiseres til resultatet.

Endring i eierinteresser uten endring av kontroll
Transaksjoner med minoritetseiere i datterselskaper som ikke medfører tap av kontroll behandles som egenkapitaltransaksjoner. Ved ytterligere kjøp føres forskjellen mellom vederlaget og aksjenes forholdsmessige andel av balanseført verdi av nettoeiendeler i datterselskaper mot egenkapitalen til morselskapets eiere. Gevinst eller tap ved salg til minoritetseiere føres tilsvarende mot egenkapitalen.

Minoritet
Minoritet inkluderer ikke-kontrollerende eieres andel av balanseført verdi av datter-selskaper inkludert andel av identifiserte merverdier på overtakelsestidspunktet. Det beregnes ikke minoritet av goodwill. Minoritet kan være negativ dersom andel av eiendeler og gjeld er negativ.

Transaksjoner med minoritet i datterselskaper behandles som egenkapitaltransaksjoner. Ved kjøp av aksjer fra minoritet føres forskjellen mellom vederlaget og aksjenes forholdsmessige andel av balanseført beløp av nettoeiendeler i datterselskapet mot egenkapitalen til morselskapets eiere. Gevinst eller tap ved salg til minoritet-eiere føres tilsvarende mot egenkapitalen.

Fellesordninger
Fellesordninger er ordninger hvor to eller flere deltakere har felles kontroll. I en slik ordning er deltakere bundet gjennom en kontraktsfestet avtale, som gir deltakerne felles kontroll over ordningen. Fellesordninger klassifiseres som felles drift eller felles virksomhet. I en felles virksomhet har deltakerne med felles kontroll rettigheter til nettoeiendelene i fellesordningen. I en felles drift har deltakerne med felles kontroll rettigheter til eiendelene og forpliktelsene i ordningen.

Sentralt i vurderingen av om en fellesordning er felles drift eller felles virksomhet er om denne er organisert som en separat enhet. Dersom det ikke er en separat enhet klassifiseres ordningen som felles drift. I motsatt fall vurderes juridisk form, betingelsene i den kontraktsmessige avtalen og andre forhold og omstendigheter for å fastslå om dette dreier seg om felles virksomhet eller felles drift.

Felles virksomhet er vanlig i bygg og anleggsprosjekter der to eller flere parter beslutter å gjennomføre et prosjekt i fellesskap og der det i alle operasjonelle, finansielle og strategiske beslutninger må være enstemmighet mellom partene.

Felles virksomhet regnskapsføres til anskaffelseskost på kjøpstidspunktet. Deretter foretas det en nærmere vurdering og alle enheter som oppfyller definisjonen av felles virksomhet innregnes i samsvar med egenkapitalmetoden. Balanseført beløp inkluderer eventuelle merverdier og goodwill identifisert på oppkjøpstidspunktet, redusert med senere avskrivninger, amortiseringer og nedskrivninger.

Tilknyttede selskaper
Tilknyttede selskaper er enheter hvor konsernet har betydelig innflytelse, men ikke kontroll over den finansielle og operasjonelle styringen.

Investeringer i tilknyttede selskaper regnskapsføres til anskaffelseskost på kjøpstids-punktet og deretter etter egenkapitalmetoden. Balanseført beløp inkluderer eventuelle merverdier og goodwill identifisert på oppkjøpstidspunktet, redusert med senere avskrivninger, amortiseringer og nedskrivninger.

Konsernets andel av over- eller underskudd i tilknyttede selskaper resultatføres og tillegges balanseført verdi av investeringene. Dette gjelder fra det tidspunktet betydelig innflytelse oppnås og inntil slik innflytelse opphører. Når konsernets tapsandel overstiger investeringen i et tilknyttet selskap, reduseres konsernets balanseførte verdi til null og ytterligere tap regnskapsføres ikke med mindre konsernet har en forpliktelse til å dekke dette tapet.

Omregning av fremmed valuta
Funksjonell valuta og presentasjonsvaluta
Regnskapet til de enkelte enheter i konsernet måles i den valuta som benyttes der enheten i hovedsak opererer (funksjonell valuta). Konsernregnskapet presenteres i norske kroner som både er den funksjonelle valutaen til morselskapet og presentasjons-valutaen til konsernet.

Transaksjoner og balanseposter
Transaksjoner i fremmed valuta omregnes til den funksjonelle valutaen til transaksjonskurs basert på dagskurs på transaksjonstidspunktet. Realisert valutagevinst eller -tap ved oppgjør og omregning av pengeposter i fremmed valuta til kursen på balanse-dagen resultatføres.

Valutagevinster og -tap knyttet til kundefordringer, leverandørgjeld og andre balanse-poster som er knyttet til driften, presenteres under netto gevinster og tap i resultat-regnskapet, med øvrig spesifikasjon i note.

Valutagevinster og -tap knyttet til lån, kontanter og kontantekvivalenter presenteres netto under finans i resultatregnskapet, med øvrig spesifikasjon i note.

Valutavirkningen på ikke-pengeposter inngår som del av vurderingen av virkelig verdi. Valutadifferanser på ikke-pengeposter, slik som aksjer til virkelig verdi over resultatet, resultatføres som en del av samlet gevinst og tap. Valutadifferanser på aksjer klassifisert som tilgjengelig for salg, inkluderes i verdiendringen som føres i andre inntekter og kostnader.

Konsernselskaper
Konsernets presentasjonsvaluta er norske kroner. Dette er også morselskapets funksjonelle valuta.

Note 38 // Nye og endrede regnskapsstandarder og vesentlige regnskapsprinsipper

Resultatregnskap og balanse for konsernselskaper med funksjonell valuta forskjellig fra presentasjonsvalutaen omregnes på følgende måte:
a) Balanseposter er omregnet med balansedagens kurs
b) Resultatposter er omregnet til transaksjonskurs. Som en tilnærming til transaksjonskurs er månedlige gjennomsnittskurser benyttet.
c) Omregningsdifferanser føres mot andre inntekter og kostnader.

Ved tap av kontroll, betydelig innflytelse eller felles kontroll blir akkumulerte omregningsdifferanser knyttet til investering som er henført til kontrollerende eierinteresser resultatført. Ved delvis avhendelse av datterselskaper (ikke tap av kontroll) henføres den forholdsmessige andelen av akkumulerte omregningsdifferanser til minoritet.

Ved salg av hele eller deler av utenlandsk virksomhet omklassifiseres den tilhørende omregningsdifferansen fra andre inntekter og kostnader og over resultatet som en del av gevinsten eller tapet ved salget.

Goodwill og merverdier ved oppkjøp av en utenlandsk enhet behandles som eiendeler og forpliktelser i den oppkjøpte enheten og omregnes til balansedagens kurs.

Eliminering av transaksjoner og konsernmellomværende
Konserninterne transaksjoner og konsernmellomværende, inkludert internfortjeneste og urealisert gevinst og tap, er eliminert. Urealisert gevinst knyttet til transaksjoner med tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet er eliminert med konsernets andel i selskapet/virksomheten. Tilsvarende er urealisert tap eliminert, men kun i den grad det ikke foreligger indikasjoner på verdinedgang på eiendeler som er solgt internt.

Segmentrapportering
Driftssegmenter rapporteres på samme måte som ved intern rapportering til selskapets øverste beslutningstaker. Selskapets øverste beslutningstaker, som er ansvarlig for allokering av ressurser til og vurdering av inntjening i driftssegmentene, er definert som konsernledelsen.

Bruk av estimat i utarbeidelsen av årsregnskapet
Ledelsen har brukt estimater og forutsetninger som har påvirket eiendeler, gjeld, inntekter, kostnader og opplysning om potensielle forpliktelser. Dette gjelder særlig inntektsføring og vurderinger knyttet til langsiktige tilvirkningsprosjekter, vurdering av goodwill og vurderinger i tilknytning til oppkjøp samt pensjonsforpliktelser. Fremtidige hendelser kan medføre at estimatene endrer seg. Estimater og de underliggende forutsetningene vurderes løpende. Endringer i regnskapsmessige estimater regnskapsføres i den perioden endringene oppstår. Hvis endringene også gjelder fremtidige perioder, fordeles effekten over inneværende og fremtidige perioder. Se også note 3.

Prinsipper for inntektsføring
Inntektsføring generelt
Inntekt regnskapsføres når det er sannsynlig at transaksjoner vil generere fremtidige økonomiske fordeler som vil tilflyte selskapet og beløpets størrelse kan estimeres pålitelig. Salgsinntekter er presentert fratrukket merverdiavgift og rabatter.

Prosjektinntekter
Inntekter fra salg av tjenester og langsiktige tilvirkingsprosjekter resultatføres i takt med prosjektets fullføringsgrad når utfallet av transaksjonen kan estimeres på en pålitelig måte. Fremdriften måles på grunnlag av en vurdering av utført arbeid. Når transaksjonens utfall ikke kan estimeres pålitelig, vil kun inntekter tilsvarende påløpte prosjektkostnader inntektsføres. I den perioden det blir identifisert at et prosjekt vil gi et negativt resultat, vil det estimerte tapet på kontrakten bli resultatført i sin helhet.

Fremmedregiprosjekter
AF Gruppens virksomhet består for en vesentlig del av bygg- og anleggsvirksomhet som i stor grad utføres for offentlige og private byggherrer etter inngåtte kontrakter. Kjennetegnet for slike kontrakter er at de er byggherrefinansierte. Den regnskaps-messige behandlingen av bygg- og anleggskontrakter følger IAS 11. Rivningsarbeid er definert under IAS 11 og behandles etter samme regnskapsprinsipper som gjelder for prosjekter i fremmedregi.

Inntekter relatert til prosjekter resultatføres i takt med fremdriften. Hvert enkelt pro-sjekt blir løpende resultatavregnet i henhold til prosjektets fullføringsgrad og estimert dekningsbidrag ved prosjektets slutt. Fullføringsgraden beregnes i hovedsak basert på grunnlag av utført produksjon. På mindre prosjekter beregnes fullføringsgraden som forholdet mellom påløpte kostnader på balansedagen og estimerte totalkostnader.

I startfasen av et prosjekt tas normalt en mindre andel enn forholdsmessig del av forventet fortjeneste til inntekt i regnskapet, mens i sluttfasen av prosjektet tas en større andel til inntekt, da forventet fortjeneste på dette tidspunktet kan vurderes med større sikkerhet. Når prosjektets resultat ikke kan estimeres pålitelig, vil kun inntekter tilsvarende påløpte prosjektkostnader inntektsføres. Dersom det blir identifisert at et prosjekt vil medføre et negativt resultat vil det estimerte tapet på kontrakten i den samme perioden bli kostnadsført i sin helhet, uavhengig av fullføringsgraden.

Inntektsføring av omtvistede krav, krav for tilleggsarbeider, endringsordre, insentiv-bonuser o.l. starter når det er sannsynlig at kundene godkjenner kravet. Det gjøres avsetninger for konstaterte og påregnelige garantiarbeider.

Opptjent dekningsbidrag på prosjekter under utførelse innebærer en rekke vurderinger. Disse er foretatt etter ledelsens beste skjønn. Vurderingenes omfang og kompleksitet gjør at faktisk dekningsbidrag ved prosjektenes avslutning kan avvike fra de vurderinger som er gjort ved årsslutt.

Kundene faktureres månedlig i forhold til utført andel av kontraktssum, samt utførte og godkjente tilleggsarbeider i perioden. Dersom fakturert inntekt på et prosjekt er større enn opptjent inntekt blir det overskytende regnskapsført som «Fakturert ikke opptjent på prosjekter under utførelse» under kortsiktig gjeld. Dersom fakturert beløp er mindre enn opptjent beløp blir differansen regnskapsført som «Opptjent ikke fakturert på prosjekter under utførelse» under kortsiktige fordringer.

Fordringer og gjeld til samme kunde presenteres netto dersom det ikke foreligger forhold som gjør at motregning ikke er tillatt.

Egenregiprosjekter
Egenregiprosjekter gjelder hovedsakelig utvikling og oppføring av boliger for salg. Dette er egenfinansierte prosjekter. Et boligprosjekt kan bestå av mange enheter, og det meste av salget skjer før oppstart av et prosjekt. I henhold til IFRIC 15 inntektsføres egenregiprosjekter etter IAS 18. Dette innebærer at inntekten med tilhørende kostnad normalt blir innregnet ved ferdigstillelse/overlevering.

Note 38 forts. // Nye og endrede regnskapsstandarder og vesentlige regnskapsprinsipper

Salg av driftsmidler
Gevinst/tap ved avgang av driftsmidler resultatføres når levering har funnet sted, og det vesentligste av risiko og kontroll er overført.

Andre inntekter
Inntekter fra salg av varer resultatføres når levering har funnet sted, og det vesentligste av risiko og kontroll er overført.

Finansinntekter
Renteinntekter inntektsføres basert på effektiv rente-metode etter hvert som de opptjenes.

Utbytte inntektsføres når aksjonærenes rett til å motta utbytte er fastsatt av generalforsamlingen.

Klassifisering av fordringer og gjeld
Fordringer og gjeld som knytter seg til bygg- og anleggsvirksomheten klassifiseres som omløpsmidler og kortsiktig gjeld. Dette innebærer at innestående hos kunder og forskuddsfakturering er presentert i balansen som henholdsvis omløpsmidler og kortsiktig gjeld. For alle anleggskontrakter hvor á konto-fakturert beløp overstiger kontraktsinntekter, fratrukket tap på kontrakter, balanseføres det overstigende som 'leverandørgjeld og annen ikke rentebærende gjeld'. Forskudd trekkes fra fakturert inntekt over prosjektets løpetid i takt med fremdriften. Egenregiprosjekter og utbyggingstomter er oppført som omløpsmidler.

Øvrige fordringer og gjeld med forfall utover et år, er klassifisert som anleggsmidler og langsiktig gjeld. Første års avdrag på langsiktig gjeld klassifiseres som kortsiktig gjeld.

Betalbar og utsatt skatt
Skattekostnaden består av betalbar skatt og utsatt skatt. Skatt blir resultatført, bortsett fra når den relaterer seg til poster som er ført i oppstillingen over andre inntekter og kostnader eller direkte mot egenkapitalen. Hvis det er tilfellet, blir skatten også ført i andre inntekter og kostnader eller direkte mot egenkapitalen.

Betalbar skatt for perioden beregnes i samsvar med de skattemessige lover og regler som er vedtatt, eller i hovedsak vedtatt av skattemyndighetene på balansedagen. Det er lovverket i de land der konsernets datterselskaper eller tilknyttede selskap opererer og genererer skattepliktig inntekt, som er gjeldende for beregningen av skattepliktig inntekt. Ledelsen vurderer de standpunkt man har hevdet i selvangivelsene der gjeldende skattelover er gjenstand for fortolkning. Basert på ledelsens vurdering, foretas avsetninger til forventede skattebetalinger der dette anses nødvendig.

Det er beregnet utsatt skatt på alle midlertidige forskjeller mellom skattemessige og konsoliderte regnskapsmessige verdier på eiendeler og gjeld. Dersom utsatt skatt oppstår ved første gangs balanseføring av en gjeld eller eiendel i en transaksjon, som ikke er en virksomhetssammenslutning, og som på transaksjonstidspunktet verken påvirker regnskaps- eller skattemessig resultat, blir den ikke balanseført.

Utsatt skatt fastsettes ved bruk av skattesatser og skattelover som er vedtatt, eller i det alt vesentlige er vedtatt på balansedagen, og som antas å skulle benyttes når den utsatte skattefordelen realiseres eller når den utsatte skatten gjøres opp.

Utsatt skattefordel balanseføres i den grad det er sannsynlig at fremtidig skattepliktig inntekt vil foreligge der de skattereduserende midlertidige forskjellene kan utnyttes.

Utsatt skatt beregnes på midlertidige forskjeller fra investeringer i datterselskaper og tilknyttede selskaper, bortsett fra når konsernet har kontroll over tidspunktet for reversering av de midlertidige forskjellene, og det er sannsynlig at de ikke vil bli reversert i overskuelig fremtid.

Utsatt skattefordel og utsatt skatt skal motregnes dersom det er en juridisk håndhevbar rett til å motregne eiendeler ved betalbar skatt mot forpliktelser ved betalbar skatt, og utsatt skattefordel og utsatt skatt gjelder inntektsskatt som ilegges av samme skattemyndighet for enten samme skattepliktige foretak, eller forskjellige skattepliktige foretak, som har til hensikt å gjøre opp forpliktelser og eiendeler ved betalbar skatt netto.

Varige driftsmidler
Varige driftsmidler måles til anskaffelseskost, fratrukket akkumulerte av- og nedskrivninger. Når eiendeler selges eller utrangeres, blir balanseført verdi fraregnet og eventuelt tap eller gevinst resultatføres.

Anskaffelseskost inkluderer alle utgifter som er direkte henførbare til kjøp eller tilvirkning av eiendelen. For egentilvirkede driftsmidler inngår også andel av andre henførbare utgifter og lånekostnader i anskaffelseskost. Utgifter påløpt etter at driftsmidlet er tatt i bruk, slik som løpende vedlikehold, resultatføres, mens øvrige utgifter som forventes å gi fremtidige økonomiske fordeler blir balanseført. Rest balanseført verdi knyttet til utskiftede deler resultatføres.

Hver vesentlig komponent av varige driftsmidler avskrives over estimert utnyttbar levetid. Produksjonsrelaterte maskiner avskrives hovedsakelig degressivt, mens øvrige driftsmidler avskrives ved bruk av lineær metode.

Leide driftsmidler avskrives over det korteste av leieperioden og utnyttbar levetid, med mindre det er rimelig sikkert at konsernet vil overta eiendelen ved utløpet av leieperioden.

Avskrivningsperiode og -metode vurderes årlig, og utrangeringsverdi estimeres ved hver årsavslutning. Endringer regnskapsføres som en estimatendring.

Immaterielle eiendeler
Goodwill
Goodwill balanseføres til anskaffelseskost med fradrag for eventuelle nedskrivninger. Goodwill amortiseres ikke, men testes årlig for verdifall. Eventuelle nedskrivninger av goodwill reverseres ikke, selv om grunnlaget for verdifallet ikke lenger er tilstede.

Goodwill allokeres til de kontantgenererende enheter eller grupper av kontant-genererende enheter som forventes å få fordeler fra oppkjøpet hvor goodwillen oppstod.

Patenter og lisenser
Beløp betalt for patenter og lisenser er balanseført og amortiseres lineært over forventet brukstid. Forventet levetid for patenter og lisenser varierer fra 5 til 10 år.

Note 38 forts. // Nye og endrede regnskapsstandarder og vesentlige regnskapsprinsipper

Programvare
Utgifter knyttet til kjøp av ny programvare er balanseført som en immateriell eiendel, om disse utgiftene ikke er en del av anskaffelseskostnaden til hardware. Programvare amortiseres normalt lineært over 3 år. Utgifter pådratt som følge av å vedlikeholde eller opprettholde fremtidig nytte av programvare, kostnadsføres dersom ikke endringene i programvaren øker den fremtidige økonomiske nytten av programvaren.

Kontraktsfestede kundeforhold / kunderelasjoner
Kontraktsfestede kundeforhold / kunderelasjoner som anskaffes separat, balanseføres til virkelig verdi (kost) på anskaffelsestidspunktet. Kontraktsfestede kundeforhold anskaffet i virksomhetssammenslutninger, balanseføres til virkelig verdi på oppkjøps-tidspunktet. De kontraktsfestede kundeforholdene har begrenset utnyttbar levetid og føres til anskaffelseskost med fradrag for akkumulert amortisering. Amortisering foretas lineært over kundeforholdets forventede levetid.

Bruddrettigheter
Bruddrettigheter balanseføres til virkelig verdi (kost) på anskaffelsestidspunktet. Bruddrettigheter anskaffet i virksomhetssammenslutninger balanseføres til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. Bruddrettigheter har begrenset utnyttbar levetid og føres til anskaffelseskost med fradrag for akkumulert amortisering. Amortisering foretas lineært over bruddrettighetenes forventede levetid.

Verdifall på ikke finansielle eiendeler
Immaterielle eiendeler med ubestemt utnyttbar levetid og goodwill amortiseres ikke, men testes årlig for verdifall. Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler som av-skrives/amortiseres, vurderes for verdifall når det foreligger indikatorer på at fremtidig inntjening ikke kan forsvare eiendelens balanseførte beløp.

Forskjellen mellom balanseført verdi og gjenvinnbart beløp resultatføres som nedskrivning. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av virkelig verdi fratrukket salgsutgifter og bruksverdi. Ved vurdering av verdifall grupperes de immaterielle eiendelene på det laveste nivået der det er mulig å skille ut uavhengige inngående kontantstrømmer (kontantgenererende enheter).

Ved hver rapporteringsdato vurderes mulighetene for reversering av tidligere nedskrivninger på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler som amortiseres.

Leieavtaler
For å avgjøre om en avtale er en leieavtale, eller inneholder et leieelement, vurderes substansen av avtalen på det tidligste av tidspunktet for avtaleingåelse og tidspunktet da partene forplikter seg til hovedvilkårene i avtalen. Dersom oppfyllelse av avtalen betinger bruk av en spesifikk eiendel / gruppe av eiendeler, eller om avtalen mer indirekte gir rett til bruk av en spesifikk eiendel/gruppe av eiendeler, behandles avtalen som en leieavtale.

Leieavtaler hvor konsernet overtar den vesentlige del av risiko og avkastning som er forbundet med eierskap av eiendelen, er finansielle leieavtaler. Øvrige leieavtaler behandles som operasjonelle avtaler.

Finansielle leieavtaler
AF Gruppen presenterer finansielle leieavtaler i regnskapet som eiendeler og forpliktelser. Ved leieperiodens begynnelse innregnes finansielle leieavtaler til et beløp tilsvarende det laveste av virkelig verdi og minsteleiens nåverdi. Ved beregning av leieavtalens nåverdi benyttes den implisitte rentekostnaden. Direkte utgifter ved etablering av leiekontrakten tillegges eiendelens kostpris.

Leide driftsmidler avskrives over det korteste av leieperioden og utnyttbar levetid, med mindre det er rimelig sikkert at konsernet vil overta eiendelen ved utløpet av leieperioden. Årlig leie består av en rentedel som resultatføres som rentekostnad og en avdragsdel som reduserer forpliktelsen. Ved salg-tilbakeleie resultatføres gevinst umiddelbart dersom en salgstransaksjon er gjennomført til virkelig verdi. Gevinst/tap som følge av over- eller underpris som kompenseres gjennom fremtidige leiebetalinger amortiseres over leieperioden.

Operasjonelle leieavtaler
Leiebetalinger klassifiseres som driftskostnad og resultatføres over kontraktsperioden. Ved salg-tilbakeleie resultatføres gevinst umiddelbart dersom salgstransaksjonen er gjennomført til virkelig verdi. I tillegg vil gevinst/tap som følge av over- eller underpris som kompenseres gjennom fremtidige leiebetalinger amortiseres over leieperioden.

Finansielle instrumenter
Finansielle eiendeler
Konsernet klassifiserer finansielle eiendeler i følgende kategorier:
a) Til virkelig verdi over resultatet
b) Lån og fordringer
c) Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg

Klassifiseringen bestemmes av hensikten med eiendelen. Klassifisering skjer ved anskaffelse og det gjøres en ny vurdering av klassifisering ved hver rapporteringsdato.

a) Til virkelig verdi over resultatet
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet er derivater og andre finansielle eiendeler holdt for omsetning. Finansielle eiendeler klassifiseres i denne kategorien, dersom den primært er anskaffet med henblikk på å gi fortjeneste fra kortsiktige prissvingninger.

Konsernet har finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet i form av valuta- og råvareterminkontrakter. Valutaterminkontraktene inngås for sikring av fremtidige kontantstrømmer knyttet til inngåtte kontrakter i utenlandsk valuta og råvareterminkontraktene inngås for å sikre prisen på gjenvunnet skrapstål som skal omsettes. Sikringsforholdet tilfredsstiller ikke vilkårene for regnskapsmessig sikring, og regnskapsføres derfor til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet.

Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet som ikke er terminkontrakter, regnskapsføres ved anskaffelsen til virkelig verdi og transaksjonskostnader resultatføres. Løpende måles eiendelene til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet. Alle finansielle eiendeler i denne kategorien presenteres som omløpsmidler og måles til virkelig verdi basert på observerbare markedsdata.

Valuta- og råvareterminkontraktene innregnes på avtaletidspunktet og måles i etterfølgende perioder til virkelig verdi basert på observerbare markedsdata. Finansielle eiendeler med forfall innen 12 måneder presenteres som kortsiktige finansielle derivat, og eiendeler med forfall utover 12 måneder klassifiseres som langsiktige finansielle derivat.

Note 38 // Nye og endrede regnskapsstandarder og vesentlige regnskapsprinsipper

Se også avsnitt 1.14.2 a) for omtale av råvare- og valutaterminkontrakter.

b) Lån og fordringer
Lån og fordringer er ikke-derivative finansielle eiendeler med faste eller bestemte betalinger som ikke omsettes i et aktivt marked. Lån og fordringer som inngår i konsernets ordinære driftssyklus, herunder kundefordringer, eller som forventes å bli realisert innen 12 måneder etter balansedagen, klassifiseres som omløpsmidler. Øvrige lån og fordringer klassifiseres som anleggsmidler.

Lån og fordringer balanseføres første gang til virkelig verdi pluss transaksjonskostnader. Løpende måles lån og fordringer til amortisert kost ved bruk av effektiv rente metode. Gevinster og tap innregnes i resultat når lån og fordringer innregnes, nedskrives eller amortiseres.

Nedskriving foretas når det foreligger objektive indikasjoner på at konsernet ikke vil motta oppgjør i samsvar med opprinnelige betingelser. Objektive indikasjoner på verdifall vurderes konkret for hver kunde, og vil typisk bestå av vesentlige økonomiske problemer hos motpart, samt utsettelser og mangler ved betalinger. Nedskrivings-beløpet resultatføres. Dersom årsaken til nedskrivningen i en senere periode bortfaller, og bortfallet kan knyttes objektivt til en hendelse som skjer etter at verdifallet er innregnet, reverseres den tidligere nedskrivningen. Reverseringen skal ikke medføre at den balanseførte verdien av den finansielle eiendelen overstiger beløpet for det som amortisert kost ville ha vært, dersom verdifallet ikke var blitt innregnet på tidspunktet da nedskrivningen blir reversert.

c) Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg er ikke-derivate finansielle eiendeler som man velger å plassere i denne kategorien, eller som ikke tilhører noen annen kategori. De klassifiseres som anleggsmidler så sant ikke investeringen forfaller eller ledelsen ikke har til hensikt å selge investeringen innen 12 måneder fra balansedagen.

Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg innregnes ved førstegangsregistrering til virkelig verdi.

Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg vurderes senere til virkelig verdi og endringer i virkelig verdi innregnes i andre inntekter og kostnader, frem til eiendelen selges eller er vurdert å være gjenstand for verdifall, hvorpå akkumulerte gevinster eller tap innregnet i andre inntekter og kostnader medtas i resultatregnskapet for perioden.

Finansielle forpliktelser
a) Til virkelig verdi over resultatet
Konsernet har finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet i form av valuta- og råvareterminkontrakter. Valutaterminkontraktene inngås for sikring av fremtidige kontantstrømmer knyttet til inngåtte kontrakter i utenlandsk valuta, og råvareterminkontraktene inngås for å sikre prisen på gjenvunnet skrapstål som skal omsettes. Sikringsforholdet tilfredsstiller ikke vilkårene for regnskapsmessig sikring, og regnskapsføres derfor til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet.

Transaksjonskostnader resultatføres umiddelbart. Kontraktene innregnes på avtaletidspunktet og måles i etterfølgende perioder til virkelig verdi basert på observerbare markedsdata. Finansielle eiendeler/forpliktelser med forfall innen 12 måneder presenteres som kortsiktige finansielle derivat, og eiendeler/forpliktelser med forfall utover 12 måneder klassifiseres som langsiktige finansielle derivat.

Se også avsnitt 1.14.2 a) for omtale av råvare- og valutaterminkontrakter.

b) Andre finansielle forpliktelser
Finansielle forpliktelser som ikke regnskapsføres til virkelig verdi over resultat, måles til virkelig verdi ved førstegangs innregning, med fradrag for transaksjonskostnader. Etterfølgende regnskapsføres finansielle forpliktelser til amortisert kost ved bruk av effektiv rente metode. Eventuelle utstedelseskostnader, rabatter eller overkurs hensyntas i beregning av amortisert kost.

Finansielle forpliktelser som forventes å bli gjort opp i foretakets ordinære driftssyklus, eller som forfaller til oppgjør innen 12 måneder etter balansedagen, klassifiseres som kortsiktige.

Andre finansielle forpliktelser klassifiseres som langsiktige.

Beholdninger
Beholdninger balanseføres til det laveste av anskaffelseskost og netto salgspris.

Beholdningene består i hovedsak av reservedeler, utstyr og materialer til bruk i produksjonen. Anskaffelseskost tilordnes ved bruk av FIFO-metoden, og inkluderer utgifter påløpt ved anskaffelse av varene og kostnader for å bringe varene til nåværende tilstand og plassering.

Egenregiprosjekter
Beholdning av egenregiprosjekter klassifiseres som omløpsmiddel i balansen.

Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer
Kundefordringer oppstår ved omsetning av varer eller tjenester som er innenfor den ordinære driftssyklusen. Dersom oppgjør forventes i den ordinære driftssyklusen, klassifiseres fordringene som omløpsmidler. Dersom dette ikke er tilfellet, klassifiseres fordringene som anleggsmidler. Kundefordringer måles til virkelig verdi ved første gangs balanseføring. Ved etterfølgende måling vurderes kundefordringer til amortisert kost ved bruk av effektiv rente. Kortsiktige fordringer med løpetid kortere enn tre måneder, neddiskonteres normalt ikke.

Verdiendringer av kundefordringer knyttet til estimatendringer regnskapsføres som korreksjon av driftsinntekter. Verdifall av kundefordringer knyttet til betalingsevne regnskapsføres som tap på fordringer.

Likvide midler
Likvide midler inkluderer bankbeholdning og kortsiktige rentepapirer. De kortsiktige rentepapirene utgjøres hovedsakelig av plassering i fond. I balansen er kassekreditt inkludert i lån under kortsiktig gjeld.

Egenkapital
Egne aksjer
Ved tilbakekjøp av egne aksjer, føres kjøpspris inklusive direkte henførbare kostnader som fradrag i egenkapital. Egne aksjer presenteres som reduksjon av egenkapital. Akkumulert gevinst og tap ved salg av egne aksjer presenteres netto i egenkapitalen. Netto akkumulert tap ved salg av egne aksjer føres mot annen opptjent egenkapital, mens netto akkumulert gevinst føres mot annen innskutt egenkapital.

Note 38 forts. // Nye og endrede regnskapsstandarder og vesentlige regnskapsprinsipper

Omregningsdifferanser
Omregningsdifferanser oppstår i forbindelse med valutaforskjeller i konsolideringen av utenlandske enheter. Ved avhendelse av utenlandsk enhet, reverseres og resultatføres akkumulert omregningsdifferanse knyttet til enheten i samme periode som gevinsten eller tapet ved avhendelsen er regnskapsført.

Utbytte
Utbytte regnskapsføres som gjeld når det er vedtatt av generalforsamlingen. Dette innebærer at foreslått utbytte som ikke er vedtatt inngår i egenkapitalen.

Ytelser til ansatte
Pensjoner
Ytelsesbaserte pensjonsordninger
Konsernet har ytelsesbaserte pensjonsordninger i de norske selskapene for ansatte født i 1951 og tidligere og som var ansatt i konsernet før 1. januar 2003. Pensjonsordningene er finansiert gjennom fondsopplegg i forsikringsselskap. Netto forpliktelse er beregnet med utgangspunkt i nåverdien av de fremtidige pensjonsytelser som den ansatte har opptjent på balansedagen fratrukket virkelig verdi av pensjonsmidler. Planens opptjeningsformel benyttes som allokeringsmetode med mindre en større andel av opptjeningen skjer mot slutten av opptjeningsperioden. I slike tilfeller benyttes lineær allokeringsmetode. Aktuarmessige gevinster og tap innregnes i andre inntekter og kostnader (OCI) i den perioden de oppstår.

AF Gruppen Norge AS og noen andre datterselskaper deltok i LO/NHO-ordningen som ga rett til å gå av med førtidspensjon fra 62 år. Ordningen ble avviklet i 2010, og det var kun mulig å gå av med førtidspensjon etter denne ordningen frem til 31.12.2010. Ved avviklingen viste det seg å være en betydelig underdekning i ordningen. Under-dekningen måtte medlemsbedriftene dekke opp gjennom fortsatt innbetaling av premier frem til 2015.

I regnskapet er det avsatt for selskapets egenandel for personer som er førtidspensjonister i den gamle ordningen. Fremtidige forpliktelser forbundet med denne ordningen finansieres over driften og er ufondert.

Det ble etablert en ny AFP-ordning. Dette er en ytelsesbasert flerforetaks-pensjonsordning som finansieres gjennom premier som fastsettes som 1 % av lønnen. Foreløpig foreligger ingen pålitelig måling eller allokering av forpliktelser og midler i ordningen. Regnskapsmessig blir ordningen derfor behandlet som en innskuddsbasert pensjonsordning hvor premiebetalinger kostnadsføres løpende og ingen avsetninger foretas i regnskapet. Premien er fastsatt til 1,4 % av samlede utbetalinger mellom 1 G og 7,1 G til bedriftens arbeidstakere. Det er ingen fondsoppbygging i ordningen og det forventes at premienivået vil øke for de kommende årene.

Ansatte i de svenske datterselskapene er medlemmer i to ytelsesbaserte flerforetaksordninger. Ut fra planenes konstruksjon savnes forutsetninger for å beregne overskudd eller underskudd i planene, samt påvirkningen på fremtidige premier, og ordningene er derfor regnskapsført som innskuddsplaner.

Periodens netto pensjonskostnad inngår i lønnskostnader.

Innskuddsbaserte pensjonsordninger
Konsernet har en innskuddsbasert pensjonsordning for alle ansatte i Norge som ikke omfattes av den ytelsesbaserte ordningen. Pensjonspremien kostnadsføres når den påløper, og konsernet har ingen forpliktelser utover dette.

Aksjerabatter
Rabatt ved rettede emisjoner og salg av egne aksjer til de ansatte kostnadsføres til virkelig verdi på tildelingstidspunktet. Verdien av rabatten beregnes etter en opsjonsprisingsmodell der det tas hensyn til bindingstiden. Rabatten belastes lønnskostnader og krediteres egenkapital.

Aksjebasert avlønning
Opsjoner til ansatte måles til virkelig verdi på tildelingstidspunktet. Beregnet verdi innregnes som lønnskostnad, med motpost annen innskutt egenkapital. Kostnaden fordeles over perioden frem til den ansatte får en ubetinget rett til opsjonene. På hver balansedag revurderes estimat for antall opsjoner som forventes å bli opptjent. Eventuelle endringer innregnes som kostnad med tilsvarende justering av egenkapitalen.

Arbeidsgiveravgift på opsjoner innregnes i resultatet over forventet opptjeningsperiode.

Hver opsjon gir rett til å kjøpe en aksje til en forutbestemt kurs. Selskapet har ikke noen avtalt rett til å gjøre opp verdien av de utstedte opsjonene kontant.

Avsetninger
En avsetning regnskapsføres når konsernet har en forpliktelse (rettslig eller selvpålagt) som en følge av en tidligere hendelse, det er sannsynlig (mer sannsynlig enn ikke) at det vil skje et økonomisk oppgjør som følge av denne forpliktelsen, og beløpets størrelse kan måles pålitelig. Hvis effekten er betydelig, beregnes avsetningen ved å neddiskontere forventede fremtidige kontantstrømmer med en diskonteringsrente før skatt som reflekterer markedets prissetting av tidsverdien av penger og, hvis relevant, risikoer spesifikt knyttet til forpliktelsen.

Restruktureringsavsetninger innregnes når konsernet har godkjent en detaljert og formell restruktureringsplan, og restruktureringen enten har startet eller har blitt offentliggjort.

En avsetning for garanti innregnes når de underliggende prosjekter og tjenester selges. Avsetningen er basert på historisk informasjon om garantier, og en vekting av mulige utfall mot deres sannsynlighet for å inntreffe.

Avsetning for tapsbringende kontrakter innregnes når konsernets forventede inntekter fra en kontrakt er lavere enn uunngåelige kostnader som påløper for å innfri forpliktelsene etter kontrakten.

Lånekostnader
Lånekostnader balanseføres i den grad de er direkte henførbare til tilvirkning av en eiendel det tar betydelig tid å ferdigstille for bruk eller salg. AF Gruppen balansefører lånekostnader som påløper under tilvirkning av egenregiprosjekter (boliger), og drifts-midler til bruk i egen virksomhet. Balanseføring opphører når eiendelene er ferdigstilte.

Kontantstrøm
Kontantstrømanalysen er satt opp i henhold til den indirekte metoden og viser kontantstrøm fra henholdsvis operasjonelle-, investerings- og finansieringsaktiviteter og forklarer periodens endring i likvide midler.

Betingede forpliktelser og eiendeler
Betingede forpliktelser er ikke regnskapsført i årsregnskapet. Det er opplyst om vesentlige betingede forpliktelser med unntak av betingede forpliktelser hvor sannsynligheten for forpliktelsen er lav.

Note 38 // Nye og endrede regnskapsstandarder og vesentlige regnskapsprinsipper

En betinget eiendel er ikke regnskapsført i årsregnskapet, men opplyst om dersom det er sannsynlig at en fordel vil tilflyte konsernet.

Regnskap ASA

174 REGNSKAP AF GRUPPEN ASA

175 Resultatregnskap
176 Balanse
177 Kontantstrøm

178 NOTER

178 Note 1 Regnskapsprinsipper
178 Note 2 Ytelser til konsernsjefen og styret
179 Note 3 Andre driftskostnader
179 Note 4 Netto finansposter
180 Note 5 Skatt
180 Note 6 Investering i datterselskap
180 Note 7 Mellomværende og transaksjoner med selskap i samme konsern
181 Note 8 Aksjekapital og aksjonærinformasjon
182 Note 9 Egenkapital
183 Note 10 Garantier og pantstillelser

184 Revisors beretning
186 Definisjoner

Resultatregnskap

		1. januar - 31. desember	
Beløp i MNOK	**Note**	**2014**	**2013**
Annen inntekt		-	-
Mottatt utbytte	7	388	425
Sum driftsinntekter og andre inntekter		**388**	**425**
Sum driftskostnader	3,7	-11	-9
Driftsresultat (EBIT)		**378**	**416**
Netto finansposter	4,7	2	-2
Resultat før skatt (EBT)		**380**	**414**
Skattekostnad	5	-	-53
Årets resultat		**380**	**362**

Totalresultat

Beløp i MNOK	**2014**	**2013**
Årets resultat	380	362
Årets utvidede resultat	-	-
Årets totalresultat	**380**	**362**

Balanse

Beløp i MNOK	Note	2014	2013
EIENDELER			
Anleggsmidler			
Investering i datterselskap	6	581	589
Sum anleggsmidler		**581**	**589**
Omløpsmidler			
Andre fordringer konsernselskap	7	484	518
Andre fordringer		-	-
Likvide midler		-	-
Sum omløpsmidler		**484**	**518**
Sum eiendeler		**1 065**	**1 108**
GJELD OG EGENKAPITAL			
Egenkapital			
Aksjekapital	8,9	4	4
Egne aksjer	9	-	-
Overkurs	9	1	79
Annen innskutt egenkapital	9	37	37
Sum innskutt egenkapital		**42**	**121**
Annen egenkapital	9	247	-
Sum opptjent egenkapital		**247**	**-**
Sum egenkapital		**290**	**121**
Kortsiktig gjeld			
Rentebærende gjeld til konsernselskap	7	217	357
Leverandørgjeld og annen rentefri gjeld		6	8
Skyldige offentlige avgifter	7	93	75
Betalbar skatt	5	-	53
Annen gjeld til konsernselskap	7	2	-
Avsatt utbytte	9	457	494
Sum kortsiktig gjeld		**775**	**987**
Sum egenkapital og gjeld		**1 065**	**1 108**

Oslo, 25. mars 2015

Tore Thorstensen
Styrets leder

Pål Egil Rønn
Konsernsjef

Mari Broman

Hege Bømark

Pål Jacob Gjerp
Ansattevalgt

Peter Groth

Daniel Kjørberg Siraj

Arne Sveen
Ansattevalgt

Kenneth Svendsen
Ansattevalgt

Kontantstrøm

Beløp i MNOK	2014	2013
Kontantstrøm fra driftsaktiviteter		
Resultat før skatt	380	414
Betalbar skatt	-53	-
Inntektsført utbytte / konsernbidrag	-388	-425
Endring i kundefordringer og leverandørgjeld	-2	3
Endring i mellomværende konsernselskap	-140	213
Endring i tidsavgrensede poster	18	22
Netto kontantstrøm fra driftsaktiviteter	**-186**	**227**
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		
Innbetaling ved kapitalnedsettelse i datterselskap	8	-
Innbetaling ved salg av aksjer	-	-
Netto kontantstrøm fra investeringaktiviteter	**8**	**-**
Kontantstrøm fra finansieringsaktivieteter		
Innbetaling ved kapitalforhøyelse	279	53
Innbetaling ved salg av egne aksjer	35	7
Mottatt utbytte og konsernbidrag	425	-
Utbetaling ved kjøp av egne aksjer	-33	-10
Utbetaling av utbytte	-529	-366
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	**178**	**-317**
Netto endring i likvider gjennom året	-	-90
Likvide midler pr. 1.1	-	90
Likvide midler pr. 31.12	**-**	**-**

Note 1 // Regnskapsprinsipper

GENERELT
AF Gruppen ASA er et allmennaksjeselskap registrert i Norge. Selskapets hovedkontor er lokalisert i Innspurten 15, 0603 Oslo, Norge.

AF Gruppen ASA er et holdingselskap uten annen virksomhet enn investering i andre selskaper.

Selskapsregnskapet er utarbeidet i samsvar med internasjonale regnskapsstandarder (IFRS) som fastsatt av EU og etter bestemmelsen om forenklet IFRS i selskapsregnskapet gitt i egen forskrift til norsk regnskapslov § 3-9 5. ledd. (Forskrift om forenklet anvendelse av internasjonale regnskapsstandarder, kapittel 4, fastsatt av Finansdepartementet 21. januar 2008). Forskriften kan benyttes av alle regnskapspliktige, både i selskapsregnskapet og konsernregnskapet, med mindre de er pålagt å bruke full IFRS.

Det er utarbeidet konsernregnskap i samsvar med internasjonale regnskapsstandarder (IFRS).

For informasjon vedrørende nærstående parter, salg/kjøp av virksomhetsområder, resultat per aksje og hendelser etter balansedagen henvises det til relevante noter i konsernregnskapet.

Årsregnskapet for morselskapet AF Gruppen ASA ble godkjent av styret 25. mars 2015.

De regnskapsprinsipper som er beskrevet for konsernet er konsistent benyttet også for morselskapet. Det vises til note 38 i konsernregnskapet for en utførlig beskrivelse av anvendte regnskapsprinsipper. Regnskapsprinsipper som kun er aktuelle for morselskapet eller avvikende fra konsernregnskapet er som følger:

1.1 Aksjer i datterselskap
Datterselskaper vurderes etter kostmetoden i selskapsregnskapet. Investeringen er vurdert til anskaffelseskost for aksjene med mindre nedskrivning har vært nødvendig. Det foretas nedskrivning til virkelig verdi når verdifall skyldes årsaker som ikke kan antas å være forbigående, og det må anses nødvendig etter god regnskapsskikk. Nedskrivninger reverseres når grunnlaget for nedskrivning ikke lenger er til stede.

1.2 Utbytte og konsernbidrag
Regnskapspliktige som utarbeider selskapsregnskap etter forskrift til Regnskapslovens § 3-9 kan regnskapsføre utbytte og konsernbidrag i samsvar med norsk regnskapslovs øvrige bestemmelser. AF Gruppen ASA har valgt å benytte dette unntaket. Dette innebærer at utbytte og konsernbidrag mottatt og avgitt av morselskapet regnskapsføres året før de vedtas avgitt eller mottatt. Det samme gjelder eventuell skatteeffekt av slike transaksjoner.

Note 2 // Ytelser til konsernsjefen og styret

Det er ingen ansatte i AF Gruppen ASA og selskapet er derfor heller ikke forpliktet til å ha pensjonsordning. Konsernsjefen er formelt ansatt i datterselskapet AF Gruppen Norge AS.

Beløp i NOK 1 000 Lønn og ytelser til konsernsjef	2014	2013
Lønn	3 601	3 348
Bonus	3 420	1 400
Andre ytelser	221	169
Totalt	**7 242**	**4 917**
Pensjon	39	37
Fordel ved innløsning av opsjoner	2 395	-
Godtgjørelse til styret	1 960	1 840

Det er gitt fullstendige opplysninger om lønnsordninger og godtgjørelser for konsernsjef, styret og ledende ansatte i konsernregnskapet, og det henvises til note 7 og 29 i konsernregnskapet for ytterligere informasjon.

Note 3 // Andre driftskostnader

Beløp i MNOK	2014	2013
Revisjonshonorar	-	-1
Eierkostnader	-8	-8
Øvrige driftskostnader	-2	-1
Sum andre driftskostnader	**-11**	**-9**

Beløp i NOK 1 000	2013	2012
Honorar til revisor		
Ordinært revisjonshonorar	-344	-467
Andre attestasjonstjenester	-37	-15
Andre tjenester utenfor revisjon	-16	-25
Sum honorar til revisor	**-397**	**-507**

Merverdiavgift er ikke inkludert i honorar til revisor.

Note 4 // Netto finansposter

Beløp i MNOK	2014	2013
Finansinntekter		
Renteinntekt fra selskap i samme konsern	7	5
Annen renteinntekt	-	-
Agio	-	-
Sum finansinntekter	**7**	**5**
Finanskostnader		
Rentekostnad fra selskap i samme konsern	-4	-7
Annen rentekostnad	-	-
Sum finanskostnader	**-5**	**-7**
Netto finansposter	**2**	**-2**

Note 5 // Skatt

Beløp i MNOK	2014	2013
Årets skattekostnad fordeler seg på:		
Betalbar skatt	-	53
Endring i utsatt skatt	-	-
Skattekostnad	**-**	**53**
Beregning av årets skattegrunnlag		
Resultat før skatt	380	414
Ikke fradragsberettigede kostnader	-	-
Ikke skattepliktig inntekt	-	-
Tap ved salg av aksjer	-	-
Anvendelse av fremførbart underskudd	-	-
Mottatt utbytte	-380	-225
Årets skattegrunnlag	**-**	**189**
Årets skatt (28 % av årets skattegrunnlag)	-	53

Note 6 // Investering i datterselskap

Selskapets navn	Dato anskaffet	Kontoradresse	Eierandel	Stemmeandel
AF Gruppen Norge AS	05.09.85	Oslo	100 %	100 %
AF Offshore AS	02.04.09	Oslo	100 %	100 %
AF Miljø AS	15.01.09	Oslo	100 %	100 %
AF Energi AS	25.08.11	Oslo	100 %	100 %

Investering etter kostmetoden (Beløp i TNOK)	Resultat 2014	Antall aksjer	Aksjekapital	Egenkapital	Balanseført verdi
AF Gruppen Norge AS	371 797	10 000	200 000	779 717	258 561
AF Offshore AS	1 115	3 000	30 000	220 139	215 118
AF Miljø AS	16 072	10 000	5 910	8 318	35 794
AF Energi AS	4 524	5 000	5 000	53 299	71 543

Note 7 // Mellomværende og transaksjoner med selskap i samme konsern

Beløp i MNOK	2014	2013
Resultat		
Mottatt utbytte	388	425
Eierkostnader	-8	-8
Renteinntekter / rentekostnader	2	-2
Balanse		
Andre fordringer, kortsiktig	484	518
Rentebærende gjeld, kortsiktig	217	357
Annen gjeld, kortsiktig	2	-

Note 8 // Aksjekapital og aksjonærinformasjon

Aksjekapitalen består av	Antall	Pålydende	Balanseført
A-aksjer	88 724 904	0,05	4 436 245

Eierstruktur	Antall	Stemme/ eierandel %
Aksjonærer med eierandel >1%		
OBOS BBL	19 589 041	22,1 %
ØMF Holding AS	13 699 030	15,4 %
Construction AS	13 043 962	14,7 %
Aspelin Ramm Gruppen AS	4 993 269	5,6 %
LJM A/S	2 513 900	2,8 %
VITO Kongsvinger AS	2 461 676	2,8 %
Skogheim, Arne	1 723 870	1,9 %
Staavi, Bjørn	1 515 452	1,7 %
Moger Invest AS	1 240 541	1,4 %
Stenshagen Invest AS	1 093 074	1,2 %
Verdipapirfondet Handelsbanken	1 070 000	1,2 %
Flygind AS	986 771	1,1 %
Sum med eierandel >1%	**63 930 586**	**72,1 %**
Sum øvrige	24 794 318	27,9 %
Totalt antall aksjer	**88 724 904**	**100,0 %**

Det er kun en aksjeklasse med lik stemmerett.

Eiet av ledende personer pr. 31. desember 2014		Antall aksjer	Antall opsjoner
Styret			
Tore Thorstensen, styrets leder [1]	aksjonærvalgt	11 500	
Mari Broman	aksjonærvalgt	-	-
Hege Bømark	aksjonærvalgt	-	-
Peter Groth [3]	aksjonærvalgt	11 500	-
Daniel Kjørberg Siraj [2]	aksjonærvalgt	-	-
Arne Sveen	ansattvalgt	-	-
Pål Jacob Gjerp	ansattvalgt	41 785	5 318
Kenneth Svendsen	ansattvalgt	68 058	11 397
Sum		**132 843**	**16 715**

[1] Representerer i tillegg til egne aksjer; KB Gruppen Kongsvinger, Vålerveien 229 AS og Tokanso AS som eier henholdsvis 284 564, 103 800, og 500 774 aksjer.
[2] Representerer OBOS BBL som eier 19 589 041 aksjer
[3] Representerer Aspelin Ramm Gruppen AS som eier 4 993 269 aksjer og Ringkjøb Invest AS som eier 76 355 aksjer i tillegg til egne aksjer

Note 8 forts. // Aksjekapital og aksjonærinformasjon

Konsernledelsen		Antall aksjer	Antall opsjoner
Pål Egil Rønn	Konsernsjef	289 975	49 957
Sverre Alf Hærem	Konserndirektør/CFO	209 340	31 372
Morten Grongstad	Konserndirektør	62 987	30 521
Robert Haugen	Konserndirektør	294 270	31 189
Arild Moe	Konserndirektør	253 746	30 764
Andreas Jul Røsjø	Konserndirektør	12 655	26 877
Sum		**1 122 973**	**200 680**

Styret har fullmakt til å erverve inntil 10 % av aksjekapitalen. Fullmakten er gyldig til ordinær generalforsamling 2015 planlagt til 13. mai 2015.

På ordinær generalforsamling 15. mai 2014 ble det vedtatt en ny opsjonsordning for alle ansatte i AF Gruppen ASA og datterselskaper med rett til tegning av i alt 4 500 000 opsjoner i årene 2014, 2015 og 2016 og innløsning i 2017. Det er 3 437 357 opsjoner som kan innløses fra denne ordningen pr. mars 2017.

Note 9 // Egenkapital

Selskapets navn	Aksjekapital	Egne aksjer	Overkurs	Annen innskutt egenkapital	Annen egenkapital	Sum
Egenkapital per 1.1 2013	**4**	**-**	**27**	**173**	**-**	**204**
Kapitalforhøyelse	-	-	53	-	-	53
Kjøp av egne aksjer	-	-	-	-	-10	-10
Salg egne aksjer	-	-	-	-	7	7
Tap salg egne aksjer	-	-	-	-	-	-
Årets totalresultat	-	-	-	-	362	362
Foreslått utbytte for 2013	-	-	-	-	-494	-494
Reklassifisering	-	-	-	-136	136	-
Egenkapital per 31.12.2013	**4**	**-**	**79**	**37**	**-**	**121**
Kapitalforhøyelse	-	-	279	-	-	279
Kjøp av egne aksjer	-	-	-	-	-33	-33
Salg egne aksjer	-	-	-	-	35	35
Tap salg egne aksjer	-	-	-	-	-	-
Årets totalresultat	-	-	-	-	380	380
Utbetalt mer i utbytte enn avsatt	-	-	-10	-	-24	-35
Foreslått utbytte for 2014	-	-	-347	-	-110	-457
Egenkapital per 31.12.2014	**4**	**-**	**1**	**37**	**247**	**290**

Selskapet har pr. 31.12.2014 50 000 egne aksjer á kr 0,05 (81 660 egne aksjer á kr 0,05 i 2013). Egne aksjer er ervervet med tanke på salg til ansatte samt som del av vederlag ved virksomhetsoppkjøp.

[1] Vedtektsfestet aksjekapital: 88 724 904 aksjer a NOK 0,05
[2] Utstedet antall aksjer fullt betalt: 88 724 904 aksjer a NOK 0,05

Note 10 // Garantier og pantstillelser

I forbindelse med inngåtte entreprenørkontrakter er datterselskapene underlagt sedvanlige entreprenørforpliktelser med tilhørende garantistillelser. AF Gruppen ASA har i den forbindelse garantert for datterselskaper i form av selvskyldnerkausjoner mot finansinstitusjoner. AF Gruppen ASA har videre garantert for kredittrammer i bank og skattetrekk for datterselskapene i form av selvskyldnerkausjoner.

	2014		2013	
Beløp i MNOK	**Ramme**	**Trukket**	**Ramme**	**Trukket**
Garantier utstedt overfor byggherre	2 850	2 027	2 500	2 064
Skattetrekksgarantier	150	119	150	109
Kreditt og lånefasiliteter i bank	2 053	193	1 829	-
Leasingrammer	1 073	676	860	663
Sum	**6 126**	**3 014**	**5 339**	**2 835**

Revisors beretning

Statsautoriserte revisorer
Ernst & Young AS

Dronning Eufemias gate 6, NO-0191 Oslo
Oslo Atrium, P.O.Box 20, NO-0051 Oslo

Foretaksregisteret: NO 976 389 387 MVA
Tlf: +47 24 00 24 00
Fax: +47 24 00 24 01
www.ey.no
Medlemmer av den norske revisorforening

Til generalforsamlingen i
AF Gruppen ASA

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for AF Gruppen ASA, som består av selskapsregnskap og konsernregnskap. Selskapsregnskapet består av balanse per 31. desember 2014, totalresultat og kontantstrøm for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger. Konsernregnskapet består av balanse per 31. desember 2014, totalresultat, endringer i egenkapitalen og kontantstrøm for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styrets og konsernsjefs ansvar for årsregnskapet

Styret og konsernsjef er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettvisende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge for selskapsregnskapet og i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU for konsernregnskapet, og for slik intern kontroll som styret og konsernsjef finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettvisende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon om selskapsregnskapet og vår konklusjon om konsernregnskapet.

Konklusjon om selskapsregnskapet

Etter vår mening er selskapsregnskapet for AF Gruppen ASA avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettvisende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2014 og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Konklusjon om konsernregnskapet

Etter vår mening er konsernregnskapet for AF Gruppen ASA avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettvisende bilde av konsernets finansielle stilling per 31. desember 2014 og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen og om redegjørelser om foretaksstyring og samfunnsansvar

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen og i redegjørelsene om foretaksstyring og samfunnsansvar om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til disponering av resultatet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at styret og konsernsjef har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 25. mars 2015
ERNST & YOUNG AS

Asbjørn Ler
statsautorisert revisor

Definisjoner

Finansielle nøkkeltall

EBITDA %
(Driftsresultat + av- og nedskrivninger) / driftsinntekter

EBIT %
Driftsresultat / driftsinntekter

EBT %
Resultat før skatt / driftsinntekter

EGENKAPITALRENTABILITET
Resultat etter skatt / gjennomsnittlig egenkapital

AVKASTNING INVESTERT KAPITAL (ROaCE)
(Resultat før skatt + rentekostnad) / gjennomsnittlig investert kapital

ECONOMIC VALUE ADDED (EVA)
(Avkastning investert kapital 0,73 - gjennomsnittlig kapitalkostnad etter skatt)* gjennomsnittlig investert kapital*

INVESTERT KAPITAL
Egenkapital + rentebærende gjeld

EGENKAPITALANDEL
Egenkapital / totalkapital

NETTO RENTEBÆRENDE FORDRING (GJELD)
Rentebærende fordring + likvide midler - rentebærende gjeld

GJELDSGRAD
Netto rentebærende gjeld / (egenkapital + netto rentebærende gjeld)

RESULTAT PR. AKSJE
Resultat etter skatt / gjennomsnittlig antall utestående aksjer

P/E
Aksjekurs / resultat pr. aksje

P/B
Aksjekurs / selskapets bokførte verdi pr. aksje

EV / EBIT
Selskapsverdi / driftsresultat

Andre Definisjoner

BRA
Forkortelse for Bruksareal. Bruksareal er bruttoarealet minus arealet som opptas av yttervegger. Angis i m2 eller kvm.

BREEAM
BRE Environmental Assessment Method. Utviklet i Storbritannia av BRE (Building Research Establishment). Europas ledende miljøklassifiseringsverktøy.

EGENREGI
Når AF for egen regning kjøper tomter, utvikler prosjekter og deretter selger objektene

EPC
Energisparekontrakt

EPCIC
Engineering, Procurement, Construction, Installation & Commissioning

H1-VERDI
Antall fraværsskader pr. million utførte timeverk

AF Gruppen inkluderer alle underentreprenører i beregningsgrunnlaget for H1-verdien

H2-VERDI
Antall fraværsskader + antall skader med medisinsk behandling + antall skader som har ført til alternativt arbeid pr. million utførte timeverk

AF Gruppen inkluderer alle underentreprenører i beregningsgrunnlaget for H2-verdien

HVAC
Varme -, ventilasjons - og luftkondisjoneringsanlegg

KILDESORTERINGSGRAD
Sorteringsgrad av rivingsavfall som kan gjenvinnes

KLIMASPOR
Utslipp av klimagasser i tonn CO_2-ekvivalenter pr. MNOK i omsetning

Adresser

AF Gruppen ASA
AF Gruppen Norge AS
AF Anlegg
AF Byggfornyelse
AF Bygg Oslo
AF Eiendom
AF Decom AS
AF Offshore Decom AS
AF Energi & Miljøteknikk AS
Johan Rognerud AS
Miljøbase Vats AS

Besøksadresse
Innspurten 15
0663 Oslo

Postadresse
Postboks 6272 Etterstad
0603 Oslo
Tel +47 22 89 11 00
Faks +47 22 89 11 01

www.afgruppen.no

AF Arctic AS
Postboks 1011
9171 Longyearbyen
Tel +47 22 89 11 00
Faks +47 22 89 11 01

Pålplintar AB
Borrvägen 3
S - 155 93 Nykvarn
Tel +46 85 50 65 050
Faks +46 85 50 67 210

Härnösand Byggreturer AB
Torsgatan 8
S-871 42 Härnösand
Tel +46 611 55 05 90
Faks +46 611 55 07 11

AF Decom AB
August Barks gata 30 A
S - 421 32 Västra Frölunda
Tel +46 31 76 25 100

BA Gjenvinning AS
Postboks 6272 Etterstad
0603 Oslo
Tel +47 23 19 16 90
Faks +47 22 89 11 01

Rimol Miljøpark AS
Tiller-Ringen 166
7092 Tiller
Tel +47 22 89 11 00
Faks +47 22 89 11 01

Jølsen Miljøpark AS
Jølsenveien 26
2000 Lillestrøm
Tel +47 22 89 11 00
Faks +47 22 89 11 01

AF Bygg Østfold
Sarpsborgveien 25
1640 Råde
Tel +47 69 28 35 00
Faks +47 69 28 35 01

AF Bygg Rogaland
Auglendsmyrå 8
4016 Stavanger
Tel +47 51 58 55 58
Faks +47 51 58 15 66

AF Bygg Sør
Barstølveien 50 F
4636 Kristiansand S
Tel +47 22 89 11 00
Faks +47 22 89 11 01

Strøm Gundersen AS
Papyrusveien 33
3050 Mjøndalen
Tel +47 32 27 43 50
Faks +47 32 27 43 51

Consolvo AS
Ringveien 6
3409 Tranby
Tel +47 40 07 34 22
Faks +47 32 22 08 11

Haga & Berg Entreprenør AS
Postboks 6503 Rodeløkka
0501 Oslo
Tel +47 22 71 77 61
Faks +47 22 71 77 62

Protector AS
Ringveien 6
3408 Tranby
Tel +47 32 22 08 10
Faks +47 32 22 08 11

Thorendahl AS
Harbitzalleen 12
0275 Oslo
Tel +47 23 25 34 00

LAB Entreprenør AS
Kanalveien 105 B
5068 Bergen
Tel +47 55 20 62 00

Åsane Byggmesterforretning AS
Hesthaugvegen 18
5119 Ulset
Tel +47 55 39 39 00
Faks +47 55 39 39 10

Fundamentering AS
Løvåsmyra 4
7072 Heimdal
Tel +47 73 82 26 30
Faks +47 73 82 26 35

AF Bygg Göteborg AB
Theres Svenssons gata 9
S - 417 55 Göteborg
Tel +46 31 762 40 00
Faks +46 31 762 40 01

AF Bygg Syd AB
Tullkammarhuset
Strandgatan 3
S - 302 50 Halmstad
Tel +46 35 71 02 000
Faks +46 35 21 74 40

BoligEnergi AS
Vitaminveien 1 A
0485 Oslo
Tel +47 22 89 13 00
Faks +47 22 89 13 01

AF Offshore Mollier AS
Forusbeen 210
4313 Sandnes
Tel +47 51 96 26 00
Faks +47 51 96 26 01

AF Offshore Mandal AS
Gismerøyveien 205
4515 Mandal
Tel +47 22 89 11 00
Faks +47 22 89 11 01

AF Offshore Systems AS
Rigedalen 37
4626 Kristiansand
Tel +47 38 05 18 50

AF Offshore Aeron AS
Nulandsvika 8
4400 Flekkefjord
Tel +47 38 32 78 00
Faks +47 38 32 78 01

AF Offshore Decom UK Ltd.
Centurion Court, North
Esplanade West
Aberdeen, AB11 5QH
UK
Tel +44 (0) 1224 284 370

Addressing Future

AF Gruppen ASA
Innspurten 15
Postboks 6272 Etterstad
0603 Oslo

Telefon 22 89 11 00
Telefaks 22 89 11 01
www.afgruppen.no